

Halte Jan Luykenstraat

Stilstaan bij de Lucky Luyk en weer verder

knokploeg

herkraak

processen

onderhandelingen

bewoning

ontruiming

diskussies

Deel 1

Halte Jan Luykenstraat

Stilstaan bij de Lucky Luyk en weer verder

Deel 1

Uitgeverij Lont
Postbus 1823
Amsterdam
Tel: 020 -
84 99 13

Er is ruim een half jaar aan dit boek gewerkt. De meesten kwamen uit de Vondelpark-Concertgebouwuurt. Enkele analitici werden ingehuurd.

Het hele skala van krakers en kraaksters was present: bunkerkrakers en herkrakers, aktiecentristen en gezuiverden, de heffo's en softies, met en zonder.

Wie het waren:

Arjen, Bas, Carin, Daan, Ellen, Eveline, Frank, Geert, Geert, Gerrit, Hanna, Herman, Jaap, Maarten, Marlene, Nanneke, Nico, Ottoline, Rob, Ton, Wolter.

Voor de foto's zorgden:

Bert Zijlma, Bob van Dantzig, Daan, Eduard de Kam, Hannes Wallrafen, Herman, José Melo, Joop Blom, Leendert, Maarten, Martijn, Maurits, Moniek, Rob Brouwer, Sam, Stijn, Jehane, Piet, Taco Anema, Yvonne.

(wil je meer informatie over de foto's, bel naar Lont).

Zij die geprobeerd hebben om te wonen in de Lucky Luyk: *Arjen, Bart, Benjamin, Christine, David, Nicole, Pietje, Michel, Rob, Judith, Cecile, Joris, Allard, Jeroen, José, Jehane, Rutger, Joost, Yvonne, Catherine, Piet, Japie, Martijn, Bas, Martien, Erik, Peerke, Pieter, Petra, Jos, Chris, Maarten, Marlene.* (niet allemaal tegelijk natuurlijk. Zoek de juiste woongroep).

Bezitters zijn ook bewoners, maar die noemen we niet, want dat zou teveel worden.

Sympatisanten bij het samenstellen van dit boek waren: *Rina, Minke, Jaap, Jaap, Willem, de Moreelse, het personeel van kasteel Asseburg, Opstand, de radio, Bluf, de Palmdwars, Janny Oei, Fan Eberhard, Henk Kersting, Phon vd Biesen, Saskia, Benjamin, Leen, Piet, niemand vergeten?*

Alles is door onszelf getypt en gelay-out.
Voor het drukken zorgde: *de Raddraaiers.*

April 1983

Voorwoord bij het eerste deel

In oktober 1982 zijn wij begonnen met het maken van een boekje over de Lucky Luyk. Voor ogen stond ons een leesbaar en overzichtelijk boekwerk van ongeveer 250 bladzijden. Tijdens het drukklaar maken bleek dat we zoveel te vertellen hadden dat we uit zouden komen op meer dan 400 pagina's. Om te voorkomen dat het een onoverzichtelijk en dik werkje zou worden, besloten wij het in twee delen uit te geven.

Het eerste deel, dit boekje, gaat over 'het verhaal van de Luyk'; datgene wat rond en om de Luyk gespeeld heeft. Het tweede deel heeft een meer thematische opzet en bevat diepergravende artikelen over notarissen, de CPN en de Luyk, een offensief tegen de media en de noodtoestand.

Het tweede boekje draagt als titel 'Vier handen op één Luyk'.

Inhoudsopgave

Inleiding	9
De Lucky Luyk van 4 april 1981 tot 11 oktober 1982, een stukje geschiedenis	
De Ontruiming	
De Luyk in vogelvlucht van Slis-Stroom tot Piet Hendriks. Een overzicht van wat er in anderhalf jaar zo'n beetje gebeurd is, speciaal geschreven als een soort 'raamwerk' voor het boekje.	19
Interview op radio Stad met Jan van der Plas door Tijs Lievering en Stan van Houcke	
"Het wordt nooit meer goed tussen ons" afl. 9: Knokploegleider Jan Plas mag in onze artikelenreeks, na Walter Ety en Frank Köhler zijn visie op de kraakbeweging geven. IK ZIE HET ALS EEN KRUISTOCHT TEGEN HOLENMENSEN.	59
Knokkers en ander gespuis, nog meer knokkers	
De knokploeg van de Luyk wordt in een breder kader geplaatst. Naast een beschrijving van het verschijnsel knokploegen wordt een koppeling gemaakt met verrechtsing en fascisme; intolerantie en onderdrukking van minderheden in krisistijd.	67
De herkraak van de Lucky Luyk	
De herkraak was één van de meest ingrijpende acties van en voor de kraakbeweging. Nog steeds laaien de emoties hoog op wanneer dit onderwerp	99

wordt aangesneden. Wat waren de beweegredenen om zo'n aktie uit te voeren? De organisatie en de discussie.

Er moest snel iets gebeuren; de herkraakdiskussie ; het logboek van de herkraak 118

Wonen in een symbool

Op het aktiecentrum werd alles gedaan 'uit naam van en voor de bewoners'. Maar klopte dit wel? De Luyk was een 'stedelijk pand' en zo werd ook aktie gevoerd, vaak over de bewonersters heen. Een visie vanachter de staalplaten.

135

Uit het logboek van de bewoners

Vanaf de herkraak tot de ontruiming is door de bezettersters en bewonersters een soort dagboek bijgehouden met daarin stukjes, varieërend van notulen van een huisvergadering en slap gelul tot zeer intieme persoonlijke verhalen (Boeket lezers opgelet dus!).

155

Interview met de burens

"De Jan Luykenstraat is weer een saaie straat geworden".

Hoe hebben de burens het gevonden om naast Amsterdam's meest turbulente kraakpand te wonen?

165

Ook de knokploeg woont in de Luyk

Het lijkt onvoorstelbaar, maar met een knokploeg kun je een ontruimingsbevel krijgen. Behalve dit wordt nog een ander juridies hoogstandje beschreven, n.l. de huidenstraatruuk van de Paula Pot, het pand dat een dag na de Luyk ontruimd werd. Hierbij werden rechters in de ontruimingsmachine ingepast, onder het motto: 'veel ME in de stad, dus moeten we nu ontruimen. Kom maar op met dat ontruimingsbevel'.

Justitie bedrijft politiek.

"Trias Politica" ja, ja!

181

De uitspraken van het Hof en de Hoge Raad

Rond de Luyk zijn een aardig aantal processen gevoerd. Het duizelt je van de gerechtshoven, cassaties, hoge raden, enz. Een handleiding door het juridiese labyrint inzake de Luyk. Wie spanden de kort gedingen aan? Wat waren de eisen en op welke gronden? Verder de intrigerende vraag op welke grond de Luyk ontruimd is, want het zou wel eens niet Luske's ontruimingsvonnis kunnen zijn.

197

Onderhandelingen bij de Lucky Luyk

Onderhandelen, terwijl de ene partij dreigt je ontruimen is géén onderhandelen. Nog erger wordt het wanneer diezelfde partij niet echt wil onderhandelen en dit alleen maar doet voor de vorm ("goed voor de publieke opinie"). Inschattingen en onderhandelingstaktieken.

207

Berichten van het aktiecentrum; uit het logboek

Nóg een logboek. Burokratie in de kraakbeweging? Niet helemaal: het was bedoeld om ook 'minimaal aktieve krakersters' te informeren wat er allemaal gebeurde. Een selektie, met nadruk op aktiviteiten 'naar buiten toe' (pers, affiesjes, enz.)

265

De helden van de Luyk, een kankerstuk

Bij de Luyk liep het vooral intern volledig mis. Dit verhaal is opgehangen aan het aktiecentrum, omdat daar de problemen heel duidelijk naar boven kwamen: tegenstellingen tussen heffo's en softies, mannen en vrouwen, en bonzen en minimaal-aktieven. Het is beschrijvend, maar tegelijkertijd ook een discussiestuk.

225

Dichtlassen of openbreken; over de geweldsstrategie

Diskussiestuk. "Bij de Keyser werkte het ook, dus waarom nu niet?". In de loop der

tijd vaak gezegd en nu het thema. Analyse van de geweldsstrategie en hoe het verder kan.

231

Interview met de huidige bewoners van de Lucky Luyk
Welke urgenten zijn door Polak en ETTY 'sociaal opgelost'? Wij niet in ieder geval. Het eindresultaat na kraak, herkraak, dichtlassen en ontruiming.

249

Inleiding

's Morgens 11 oktober 1982 werd Jan Luykenstraat 3, de "Lucky Luik" door politie en marechaussee ontruimd. Een tijdperk werd hiermee afgesloten. Tijdens haar anderhalfjarig bestaan heeft de Luik een turbulente geschiedenis gekend: gekraakt van de beruchte ex-notaris Josje Slis-Stroom, opgekocht en ontruimd door de onderwereld, herkraakt en tenslotte definitief ontruimd door de gemeente, die dankbaar gebruik maakte van het door de knokploeg verworven ontruimingsvonnis.

In feite was de gehele aktie rond de Luik volkomen nieuw. Op de Luik waren termen als "woningnood" en "spekulatie" wèl toepasbaar, maar voor de meeste mensen gold de Luik als het symbool tegen knokploegen en is gevochten voor het herstel van het door de knokploeg aangetaste huisrecht. Dit betekende dat we ons niet snel tevreden konden en zouden laten stellen. Ruimte voor andere aanvaardbare oplossingen was er niet. Wij eisten herstel van het huisrecht, konkreet inhoudend: de Luik is en blijft van ons!

Naast het begrip 'strijd tegen knokploegenterreur' en meer in een breder kader: tegen verrechtsing en fascisme, stak de nieuwheid van de aktie ook in haar complexie. Verschillende dingen liepen door elkaar: de Luik nooit meer terug naar Lüske en zijn knokkers, dus aankoop door de gemeente; de gemeente die de herkraak niet wilde honoreren en een eigen 'oplossing' voor de Luik bedacht; de krakersters die de Luik voor jongerenhuisvesting opeisten; de Luik als symbool; het verslechterende economiese en sociale klimaat in Amsterdam, waardoor Polak zich geroepen voelde de gemeentelijke autoriteit te 'herstellen'. Deze zou een geduchte knauw hebben gekregen bij de taferelen rond de

ontruiming van de Blaaskop (beeld van Wibaut), het ingooien van het V.S. konsulaat en vooral bij de vernielingen op het Stopera-terrein.

Deze nieuwhed bracht met zich mee dat de Luik-aktie niet altijd even goed gevoerd is; al deze samenhangende, maar vaak tegenstrijdige factoren zorgden voor verwarring en meningsverschillen over de te volgen aktielijn(en). Moesten we bijv. onderhandelen met de gemeente of dit juist boycotten? Aankoop eisen of de Luik gekraakt zien te houden? Dichtlassen of openbreken? Het pand verdedigen of verlaten? Bommen leggen of solidariteitsverklaringen ophalen? Deze meningsverschillen liepen vaak biezonder hoog op en omdat de omgang tussen krakersters onderling op z'n zachtst gezegd vaak heel wat te wensen overliet, trokken veel mensen zich terug of gingen zich op hun eigen manier met de Luik bezighouden, buiten de opgezette structuren, als aktiecentrum en persploeg, om.

Toch zijn veel dingen heel goed gegaan. Bijvoorbeeld de VPC buurt: na de herkraak hebben zeer veel mensen uit deze buurt aktief meegewerkt aan het behoud van de Luik. Bijna een half jaar lang is het pand bezet gehouden door regelmatig roulerende bezettingsploegen, wat een ontzettend zware druk op ieders tijd legde. Na het definitieve ontruimingsvonnis bleef, ondanks alle meningsverschillen de totale groep die zich op de een of andere manier met de Luik bezig hield groot. Er was veel enthousiasme en plezier in de talloze prik-akties en dagelijkse beslommeringen (barrikaderen, pers te woord staan, onderhandelen, tips na trekken, enz.). De bewonersters presteerden het om drie maanden lang in een zwaar bedreigd en dichtgelast pand te kunnen blijven wonen. Zo zijn er nog talloze voorbeelden te vinden.

inzet argumenten

De inzet was hoog. Het meest beslissende argument om ons tegen de ontruiming te verzetten, was het knokploegoptreden van Lüske. Door de bewonersters uit de Luik te slaan had hij het huisrecht geschonden. Op basis van deze schending verkreeg Lüske zelfs het ontruimingsvonnis. Wat hem dankzij de herkraak niet lukte, bereikte hij langs juridiese weg wel: de Luik leeg. Aan het ontruimingsvonnis lag dus een onrechtmatig knokploegoptreden ten grondslag. De rollen werden omgedraaid; dit was te gek om los te lopen. Er diende geen ontruiming plaats te vinden, maar het huisrecht moest hersteld worden!

Voor veel mensen bleef het niet bij dit konkrete geval. Zij plaatsten het in een veel breder kader nl. de opkomst van rechts en fascisme. De tendenzen hiervan worden de laatste jaren steeds duidelijker en openlijker: persoonsgericht geweld tegen minderheids-groepen als buitenlanders, vrouwen, potten, flikkers en krakers, opkomst van extreem rechtse clubs en partijen (OSL en Centrupartij), een fascist in de tweede kamer, maar bijv. ook de bezuinigingswoede van de huidige regeringen ten koste van sociaal zwakkeren.

De Luik kreeg hierdoor een symboolfunctie. Het bleef niet bij de knokploeg; de Luik dekte een veel grotere lading, die niet altijd even duidelijk uit te drukken was, maar samenhang met allerlei dingen die je om je heen zag en ziet gebeuren.

Het daadwerkelijke belang van de Luik voor ons lag in deze beargumentatie. Toch is dit pas heel laat in de aktie naar voren gebracht. Lange tijd hebben we nl. binnen, door de gemeente bepaalde kaders en instituties ons gelijk proberen te krijgen. Onze argumenten werden geformuleerd n.a.v. door haar gestelde criteria (sociale oplossing en haalbaarheid - zie onder). Ons eigen verhaal werd naar de achtergrond geschoven.

Toen op 15 juli het ontruimingsvonnis definitief kwam vast te staan was één ding voor iedereen duidelijk: de Luik mocht onder geen beding terug naar Lüske. Om dit te bereiken kozen we als strategie het streven naar aankoop door de gemeente (meer uitgebreid in: Aktieopzet). Hierbij werd de term sociale oplossing geïntroduceerd. Bij eventuele aankoop zou de Luik bestemd moeten worden voor urgent woningzoekenden. Tot zover waren krakersters en gemeente het met elkaar eens, alleen over de vraag welke groep van deze urgenten in het pand mochten wonen bestond grote onenigheid.

De tegenstelling lag in de bestemming jongerenhuisvesting of GDH drie kamer woningen.

Normaliter wordt er bij aankoop van kraakpanden uitgegaan van de normen van de gemeentelijke stuurgroep HAT, die de financiële haalbaarheid betreffen. Uitgaande van de subsidie per (toekomstige) bewoner en de (eventuele) verbouwkosten kan een rendabele aankoopsom bepaald worden. Voor het GDH project mocht de prijs van de Luik niet meer bedragen dan 240.000 gulden en voor jongerenhuisvesting ten hoogste 350.000. Lüske had de Luik voor 277.800 gekocht en zou natuurlijk, zoals een 'rechtgeaard' koopman betaamt, niet graag in prijs willen zakken. Hij vroeg later dan ook 350.000 gulden.....

Precies, de rendabele aankoopsom voor jongerenhuisvesting. Volgens de normale procedure was dit dus het enig haalbare.

De gemeente gaf een andere invulling aan haalbaarheid, nl. een politieke. Zij, bij morde van Walter Ety, achtte de Luik, ongeacht het financiële aspekt, politiek haalbaar voor GDH woningen. Dit is nogal vreemd, als je weet dat in alle andere gevallen van aankoop de krakersters wel konden blijven zitten. De reden voor deze politieke keuze was, dat de gemeente de herkraak weigerde te honoreren.

Voor ons was deze politieke keuze onaanvaardbaar. Enerzijds stond daar het huisrecht. De politieke haalbaarheid zou de impliciete erkenning zijn van het knokploegoptreden. Anderzijds als wij de Luik zouden verlaten

voor deze woningen, zou dit een erkenning zijn van het op juiste wijze functioneren van het GDH. Zeker in geval van de Luik konden wij het recht op distributie van woningen door het GDH ontkennen, omdat niet zij, maar wij de Luik gekraakt en behouden hadden tegen spekulanten en knokploegen. We zagen (en zien) onszelf niet als Schaeffer's stoottroepen tegen leegstand.

Naast het argument van sociale oplossing/politieke haalbaarheid had de gemeente nog een argument om het aan te kopen voor GDH woningen en niet voor de krakersters.

Dit betrof de onbetrouwbaarheid van krakersters in reeds aangekochte panden. Doordat deze krakersters weigerden mee te werken aan verbouwplannen op HAT basis, die op deze voornamelijk fabriekspanden niet of nauwelijks toepasbaar waren, weigerde het Rijk vanwege de onvoltooide plannen, de verbouwprojecten te subsidiëren. De gemeente derfde zodoende rente op haar eigen reserves, waarmee zij de panden had aangekocht. Analooq hieraan leed zij tevens renteverlies op de diverse panden zelf.

In feite was dit argument van renteverlies oneigenlijk gebruikt. Het feit dat de HAT normen niet toepasbaar zijn op grote bedrijfspanden is niet de schuld van de krakersters, maar ligt aan de HAT regeling zelf. Het Rijk heeft ons daarin gelijk gegeven door voor dit soort panden aparte regelingen te laten gelden. Deze uitspraak vond echter wel enkele weken na ontruiming plaats. In het Parool verscheen hierover een artikel, onder de kop: 'Krakers Lucky Luik kregen toch gelijk'. Het begin van de rehabilitatie misschien?

Behalve dat met 'aangekochte' krakersters geen afspraken te maken zijn, wilden zij volgens Etty ook geen huur betalen. Dat dit echter te maken had met het niet uitvoeren van achterstallig onderhoud (water- en winddicht maken) door de gemeente vertelde hij er niet bij.

Voor de Luik ging dit argument helemaal niet op. De bewonersters hadden een intentieverklaring getekend, waarin zij zich verplichtten na aankoop huur te gaan betalen.

De intentie verklaring had echter nog een andere, politieke betekenis. De bewoners erkenden door ondertekening de autoriteit van de gemeente om speculatie en

woningnood tegen te gaan en een goed woningbeleid te ontwikkelen en uit te voeren.

Dit waren in het kort de argumenten die gebruikt zijn tijdens de Luik actie. Uiteindelijk was voor de gemeente het technische verschil tussen jongerenhuisvesting en de GDH driekamerwoningen voldoende om de Luik gewelddadig te ontruimen. Dat zij daarbij gebruik maakte van Lüske's ontruimingsvonnis stelt de zaak wel in een heel sinister daglicht. Gemeente 'bestrijdt' spekulant/knokploegbaas door van diens ontruimingsbevel gebruik te maken en hem nog 350.000 gulden toe te stoppen ook! Fraaie boel.

Misschien hadden we voor de Luik wel een andere strategie moeten volgen. Het streven naar aankoop legde het lot van de Luik in handen van de gemeente. Zodoende was zij in staat, onder het mom van allerlei sociale oplossingen, de Luik voor zichzelf te ontruimen en hoefde zij geen uitspraak te doen over Lüske's knokploeg of de herkraak te honoreren.

In ieder geval veel duidelijker en principiëler zou het zijn geweest om vordering of onteigening te eisen, niet volgens de huidige juridische regels door een eigenaar schadeloos te stellen, maar door het pand direkt aan hem te ontnemen. De gemeente zou in dat geval verplicht zijn een standpunt t.o.v. knokploegen in te nemen en al haar mooie beleidsadviezen eens uit te werken en in praktijk te brengen.

Zou Polak de Luik voor Lüske/onderwereld/knokploeg ontruimd hebben? Het blijft de vraag.

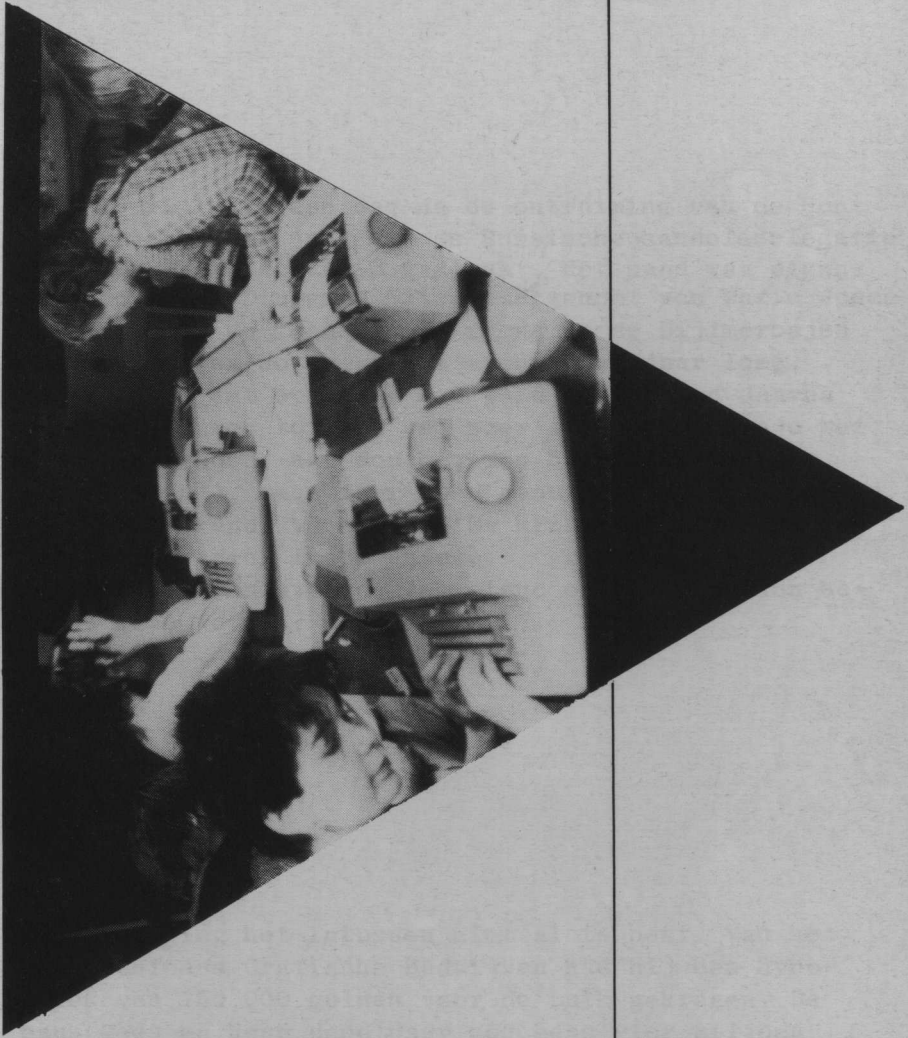
De probleemstelling zou dan wel duidelijk naar voren zijn gekomen, waarschijnlijk zouden veel meer mensen zich solidair gevoeld hebben met de strijd van de Luik. Publieke opinie is een belangrijk wapen en pressiemiddel.

Aan de andere kant hoef je je na het lezen van een opmerking van Polak als "Het ging erom wie het nu eigenlijk voor het zeggen heeft in Amsterdam" weinig illu-

sies te maken. De gemeente speelde pure machtspolitiek, argumenten waren hierin minder belangrijk. Gezien het verslechterende economiese en politieke klimaat in Amsterdam (en de rest van Nederland) moest er een daad gesteld worden om verzet en toekomstig verzet tegen allerlei misstanden (woningnood, hoge huren, gasprijs, korten op uitkeringen) een waarschuwing te geven. De Luik leende zich hier, gezien haar turbulente geschiedenis, heel goed voor.

COLLEGE AND A...
...
...
...

De Lucky Luyk van 4 april '81 tot 11 oktober '82 een stukje geschiedenis

Op 4 april 1981, een dag na de ontruiming van de Hont-horststraat, het pand van de Russische handelsdelegatie werd Jan Luykenstraat 3 gekraakt. Het pand was eigendom van Arend Dingeman Slis, echtgenoot van Marie-Josee Slis-Stroom, de toendertijd reeds in de Bijlmerbajes woonachtige ex-notaris. Het stond twee jaar leeg.

In 1977 had het echtpaar het pand gekocht en daarna laten verbouwen tot een wel zeer luuks paradijsje met o.a. twee baden, een douche, zes bevallige w.c.'s ('toiletten'), twee zeer goed geoutilleerde keukens en een schitterende woonkamer. De krakersters vielen van de ene verbazing in de andere.

De politie konstateerde leegstand en het pand kon bewoond gaan worden.

veiling

Met Slis ging het intussen niet al te best. Van het Pensioenfonds Grafische Bedrijven had hij een hypotheek van 750.000 gulden voor de Luik gekregen. De bank Mees en Hope deed daar nog eens vier miljoen bovenop. Josje Slis was al failliet en Slis kon de rente en aflossing niet meer betalen. Zodoende moest ook hij eraan geloven: het Pensioenfonds gooide de Luik op

de veiling.

Een gekraakt pand betekent een forse waardevermindering. Daarom probeerde Slis, of beter gezegd zijn curator, er alles aan te doen de bewonersters uit de Luik te krijgen. Een privédetective werd ingeschakeld om achter namen te komen. Dit 'lukte': er werden twee kort gedingen aangespannen. Eén op naam van degene die de GEB rekening betaalde, de andere op een telefonies verkregen naam. Slis verloor de gedingen, omdat duidelijk kon worden aangetoond dat beiden niet in de Luik woonden.

Hoe de scherpzinnige detective aan de laatste naam kwam, is een zeer vermakelijk verhaal. Zowel Jan Luykenstraat 3 als Hobbemastraat 12 (ook van Slis) waren op dezelfde telefoonlijn aangesloten. Via de telefoon op de Hobbemastraat kon men de telefoon van de Luik af luisteren. Zodoende ving hij het volgende gesprek op:

(rinkel)

'hallo met Judith'

met wie?

'ja met mij'

(gesprek vangt aan)

Voor onze detective was nu alles duidelijk: er woonde een Judith Mey in de Luik.

Kort voor de veiling kwam nog even iemand bij de Luik kijken. Pas veel later bleek dat dat niemand minder dan Bertus Lüske himself was geweest. Hij liep wat rond, staarde wat naar het bord met NIET TE KOOP erop en vroeg aan een op het balkon staande bewoner of ze er ook uit zouden gaan als hij het zou kopen. De voorgevel kon 'ie krijgen, meer niet! Daarna bood de (nog) onbekende 2000 gulden per persoon, als ze eruit wilden gaan. Oprotten!

Bij de veiling op 22 juni 1981 in de Sonesta koepelzaal stond de Luik te boek als 'zonder toestemming in gebruik bij derden'. Dat betekent gekraakt. Daardoor kon het gebeuren dat makelaar van de Vloodt voor 277.800 gulden het ruim een miljoen waard zijnde pand kon kopen. Voor wie bleef onduidelijk. Dat het geen al te frisse jongen kon zijn stond, gezien de handel en wandel van van de Vloodt en z'n maat Peeters, wel vast.

Iedereen dacht aan Pietje Dufour (1). Pas na de knokploegontruiming werd duidelijk dat niet hij het was, maar Bertus Lüske en Henk Bootsma, twee beruchte onderwereldfiguren.

De Luikbewonersters maakten zich op voor een dreigende knokploegontruiming. De inschatting was dat een in grote geldnood verkerende Dufour een maximale winst uit het pand wilde slaan en dat kon alleen wanneer de Luik leeg zou komen. Kort na de veiling is dan ook een aantal weken gepost en verder gebarrikadeerd.

knokploeg

Maandagochtend 12 oktober zéér vroeg rond een uur of vier ontruimde een knokploeg de Luik. Met behulp van een elektrische ladder waren zij via het balkon op twee hoog achter binnen gedrongen.

Twee bewoners konden nog net op tijd over het dak naar de burens ontsnappen, de anderen werden in hun slaap verpast. Pas na een uur gaven de twee, totaal overdonderde ontsnapte bewoners alarm. De mensen die hierop af kwamen werden door de buiten-knokploeg opgewacht, uiteen gejaagd of in elkaar geslagen.

De politie reageerde zeer laks op het alarmtelefoontje. Anderhalf uur later kwamen ze eens een kijkje nemen. Eerst werd enige tijd met de knokploeg gepraat en later mocht Benjamin, als woordvoerder der bewonersters, nog even zijn visie op het gebeuren geven. Voor de politie was echter alles al duidelijk. 'Huurder' Jan Plas was

(1) Piet Dufour: beruchte spekulant/krottenkoning. Werkte in het verleden regelmatig met knokploegen. Bij intimidatie van bewonersters in een van hem gekraakt pand in de Nwe. Uilenburgerstraat gebruikte hij chloorgas. Voelt zich goed thuis in de onderwereld en is op dit moment op de vlucht voor de belastingdienst en andere schuldeisers.

door de openstaande voordeur, tesamen met een aantal vrienden, een kijkje komen nemen in 'zijn' pand. Er was geen sprake van een gewelddadige uitzetting; néé, zowel knokploeg als krakersters bewoonden het pand. Benjamin werd voor de keuze gesteld: óf blijven, óf 'vrijwillig' weggaan. Natuurlijk kon alleen het laatste; er was geen keus.

Eerst binnen en later ook buiten probeerden de ontruimde bewonersters een aantal malen aangifte te doen. De agenten wimpelden echter alles af: alleen op het buro kon aangifte gedaan worden. Dat gebeurde dezelfde middag.

achtergrond knokploeg

De bewonersters hadden een juiste inschatting gemaakt. Lúske en Bootsma wilden via de BV Chidda Vastgoed een zo groot mogelijke winst uit de Luik halen en dat betekende een knokploegontruiming.

Financiële armslag voor hun plannen verkregen zij via de RABO bank Halfweg en haar directeur L.T. Wijsman. Deze bank taxeerde de Luik op haar toekomstige (=lege) staat en gaf Lúske een zeer hoge hypotheek met hoge rente. Deze hypotheek stond in geen enkele verhouding tot de aankoops prijs: de bank wist dat de Luik gekraakt en zodoende weinig waard was en spekuleerde dus op het feit dat Lúske het pand 'op een of andere manier' wel leeg zou krijgen. De RABO financierde indirect de knokploeg!

Een knokploegontruiming (ook) tegen krakersters is huisvredebreuk. De politie is verplicht de knokploeg uit het binnengedrongen pand te halen. Met een knokploeg alleen red je het dus niet. Onderwereld, sportschoolwereld en advocaat Boekhoff staken daarom de koppen bij elkaar en bedachten een juridies waterdichte (hoewel zéér doorzichtige) truuk.

De Luik werd 'verhuurd' aan sportschoolhouder/karatele-

raar Jan Plas, die er een sportschool zou beginnen. Hij zou het pand met een aantal andere vechtsporters ontruimen. Plas kreeg dan huisvredebreuk aan z'n broek en de politie zou het pand moeten ontruimen. Om dat te voorkomen moest Plas na een dag de huur opzeggen. Daarna zou er een nieuwe huurder komen, Dick Prins, die er een fitness centrum wilde beginnen. Prins had in het plan officieel niets te maken met Plas en de knokploeg, kon zich dus niet aan strafbare feiten hebben schuldig gemaakt én niet ontruimd worden!

De truuk zou alleen maar opgaan wanneer de politie niet direkt zou ingrijpen. En aangezien dat gebeurde, liep de afwikkeling perfekt.

De aangifte van huisvredebreuk van de bewonersters werd toegewezen en de politie maakte zich op om het pand te ontruimen. Dit zou op 15 oktober moeten plaats vinden. Een half uur vóór het geplande tijdstip spande Boekhoff volgens plan een kort geding aan t.g.v. Prins. Het lukte: de ontruiming werd uitgesteld in afwachting van de uitspraak.

Een deel van de kraakbeweging heeft dit niet meer afge wacht en herkraakte de Luik op 20 oktober.

herkraak

Op 20 oktober 17.15 uur begon de bestorming van de Luik met de bedoeling het pand terug te nemen. Door een snelle reactie van Radio Stad kon heel Amsterdam de herkraak life meemaken.

De herkraak lukte; het pand werd vrij vlot opengebrouwen, er vielen geen doden of gewonden, het restant van de knokploeg (4 man en een bouwvrou) werd door de politie afgevoerd en de ME greep niet in.

Wat ging er allemaal aan vooraf?

's Avonds 12 oktober, de avond na de knokploegontruiming,

was er een stedelijke vergadering uitgeroepen in de 'Groote Keijzer'. Iedereen had wel het gevoel dat er iets moest gebeuren. De knokploeg eruit! En dat betekende herkraken. Gekozen werd voor een gedegen voorbereiding i.p.v. er direkt na het stedelijk op af te stormen.

De volgende dag kwamen de mensen die wilden helpen organiseren bij elkaar. Er werd een persgroep en een herkraakgroep gevormd. In feite werd hier in het klein de tegenstelling al duidelijk, die zich in de korte tijd tussen ontruiming en herkraak veel scherper en extremer zou ontwikkelen. Hoewel pers- en herkraakgroep vaak door elkaar liepen en de tegenstelling hiertussen dus niet al te extreem gesteld kan worden, was de persgroep wat afwachtender. Ze stond wel achter de herkraak, maar sommigen hiervan bijv. wilden justitie de tijd geven, terwijl anderen tegen de militaire opzet van de herkraak waren of eerst uitgebreid wilden diskussiëren en doorpraten.

De herkraakgroep reduceerde de herkraak tot een puur technische zaak. Een goed resultaat en veiligheid stonden voorop. De plannenmakerij kreeg een autonoom karakter. De stedelijke vergadering was voor een herkraak, dus kwam die er ook! Ongeacht wat er nog zou gebeuren. 'Herkraken wanneer we het kunnen herkraken' (= wanneer de organisatie rond was) was het enige criterium. Handelingen van justitie en politie, maar ook van andere krakersters zouden daar in principe niets aan veranderen.

Diskussies vonden niet plaats of hoogstens in de kroeg. Mensen werden persoonlijk benaderd. Solidair zijn betekende meedoen of niet. In het laatste geval werd domweg een nieuw blik krakersters opengetrokken. De vraag waarom mensen weigerden of totaal afknaptten werd niet gesteld. Voor jou een ander! Even angstig voor 'de organisatie' werd het toen bleek dat de buitenploeg niet meer bereid was om op straat te komen. Toen moest er wel even gepraat worden want het was toch wel moeilijk om krakersters uit andere steden te laten opdraven.

De organisatie van de herkraak en de herkraak zelf waren zeer militair van opzet. Een kleine, nauwelijks

bediskussieerbare groep bereidde de aktie voor; vergaderingen leken meer op die van de generale staf; er werd geoefend op stormbanen; de binnenploeg was uitgerust met kogelvrije vesten, plexieglasschilden en gasmaskers, uit de buitenploeg waren groepen katapultschutters geformeerd en voor iedereen gold: zware leren jas, knuppel, helm en monddoek of bivakmuts.

Uit oogpunt van veiligheid waren deze maatregelen noodzakelijk. Het militaire school niet zozeer in het uiterlijke, als wel in de combinatie efficiëntie - autoriteit. Ontzettend veel mensen kotsten van dit macho sfeertje van 'herkraken prima, dus niet lullen maar doen'. De standpunten kwamen zeer scherp tegenover elkaar te liggen. Tusseloplossingen waren er niet, zodat veel discussies al in het begin gedoemd waren te mislukken.

Veel van die tegenstellingen kwamen later tot uitbarsting ten tijde van het aktiecentrum (na 15 juli 1982): de man - vrouw verhouding, de tegenstelling heffo's - softies en de bonzen.

Er was een groot dilemma ontstaan: aan de ene kant de noodzaak om 'iets' te doen en aan de andere kant de afkeer van de organisatie. De keuze was beperkt tussen 'knokken of nokken'. Je kan de herkrakersters van de Luik niet afdoen als de knokploeg/harde kern van de kraakbeweging. Ook de meesten van hun stonden voor dat dilemma.

Dat er iets moest gebeuren was voor iedereen wel duidelijk. Het idee van de herkraak was goed. Na de knokploegontruiming van de Luik zagen meer huiseigenaren hun kans schoon; het resultaat was een verhoging van het aantal knokploegoptredens met als dramaties dieptepunt een nekschot op een kraker. Deze gebeurtenissen werkten katalyserend in een toch al zeer bedreigende sfeer. De ontruiming van de rest-Wetering en Huize Lydia en het inelkaar slaan van de zwaaidemo lagen nog vers in ieders geheugen. De noodzaak van een herkraak begon steeds vastere vormen aan te nemen. De Luik was als doel gekozen en werd een symbool: het was allang een zeer bekend pand (Slis-Stroom

en de luukse), eigendom van de onderwereld en ontruimd door de best georganiseerde knokploeg ooit tegen krakersters ingezet.

Op 20 oktober was de organisatie rond en kon de herkraak beginnen.

processen

Goed, de Luik hadden we terug, maar wat nu? Prins wist het wel en spande op 26 oktober, nu tesamen met Chidda Vastgoed BV, een tweede kort geding aan bij het Gerechtshof in Den Haag. De eis was ontruiming van de Luik ten gunste van Prins en gedaagd werden de Staat der Nederlanden en Polak.

Het eerste kort geding werd door de herkraak als achterhaald beschouwd.

De processen rond het tweede kort geding zijn een juridies-techniese zaak geweest, waarbij de herkraak centraal stond. De vraag waarom Prins en Lüske zo plotseling om de Luik konden procederen, n.l. door het knokploegoptreden en de schending van het huisrecht, was niet ter zake doend.

Knokploeg en herkrakersters werden op één lijn gesteld, zoals ook Polak in zijn verweer betoogde dat hij niet wilde ontruimen om 'de ene onrechtmatige situatie door de andere te vervangen'. De ontruimde bewonersters waren geen partij; over hun hoofden heen werd het vonnis voorgekookt.

De uitspraak zou op 10 november zijn, maar de rechter wilde eerst dat Lüske en de gemeente over aankoop zouden onderhandelen.

De bewonersters hadden al een HAT haalbaarheids-onderzoek voor jongerenhuisvesting laten doen. De rendabele aankoop prijs hiervan was 350.000

gulden. Eén ding stond voor de gemeente na de herkraak vast: geen aankoop voor krakersters. Schaefer gooide dan ook het HAT onderzoek in de prullebak en liet Volkshuisvesting ook een aantal onderzoeken doen. Bij een aankoopprijs van 240.000 gulden zouden vier drie kamer woningen in de Luik gerealiseerd kunnen worden. Voor Lüske, die zelf 277.800 voor het pand betaald had, was dit onaanvaardbaar. De onderhandelingen mislukten.

Op 7 december sprak de rechtbank zich uit. Prins' eisen werden grotendeels afgewezen, maar de Luik moest wel ontruimd worden op grond van versterking van de openbare orde tijdens de herkraak.

Hiertegen ging Polak in beroep, omdat volgens hem, hij niet verantwoordelijk gesteld kon worden voor de uitvoering van het vonnis. Géén herstel van het huisrecht, géén uitspraak over knokploegen; maar alles gereduceerd tot een openbare ordeversterking en een burgemeester die zich nergens verantwoordelijk voor acht!

De uitspraak van het hoger beroep werd vastgesteld op 15 juli 1982.

bezetting

De ontruimde bewonersters konden na de herkraak niet meer terug in de Luik. De namen van ieder waren bij Lüske bekend, omdat bij de knokploegontruiming allerlei persoonlijke papieren waren gevonden. Bovendien zagen de meesten na alles wat er gebeurd was en nog kon gebeuren, dit ook niet meer zitten.

Omdat niemand veel trek had in de Luik moest het pand bezet worden gehouden. Bijna een half jaar

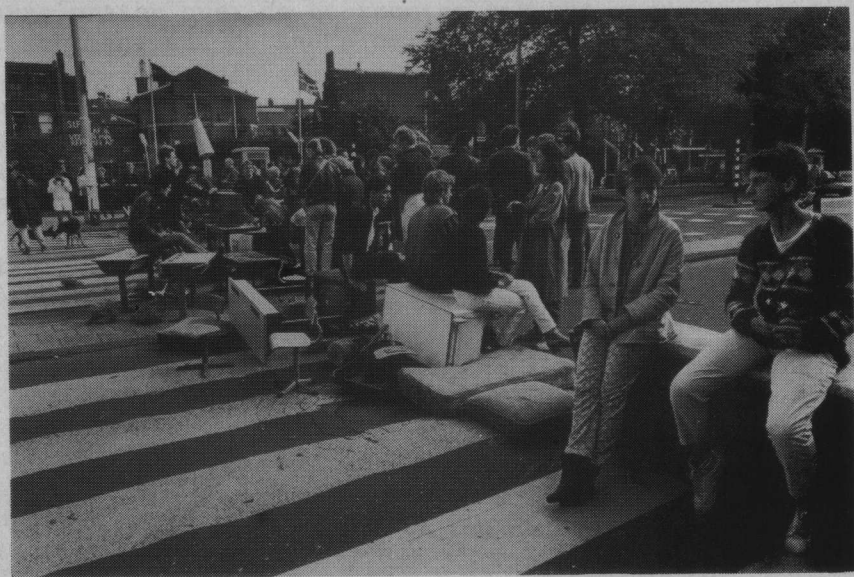
is dit gebeurd tot in begin mei een nieuwe woon-
groep de Luik betrok.

Direkt na de herkraak was er een stedelijk
bezettingsrooster ingesteld, waarbij per dag een
andere kraakbuurt de bezetting op/zich nam. Zo'n
stedelijke bezetting werkt meestal maar enkele
weken, daarna begint de boel te verwateren. Er
moest dus snel een nieuwe oplossing gevonden worden.
Die kwam er ook. Een aantal krakersters uit
(voornamelijk)de VPC buurt hadden een nieuwe woon-
groep gevormd en wilden wel een bepaalde tijd in
de Luik als bezettingsploeg fungeren tot ze zelf
gingen kraken.

Op 14 maart 1982 kraakte deze groep Jacob Obrecht-
straat 25, waar ze (ironies genoeg) gelijk met een
knokploeg werden gekonfronteerd.

Vanaf die datum tot begin mei is de Luik bezet
gehouden door tweewekelijkse wisselende vaste
bezettingsploegen uit de VPC, per dag aangevuld
met met mensen uit de diverse panden. Dit vergde
veel van ieders tijd, maar had ook zijn gezellige
kanten. Je woonde kortere of langere tijd met
mensen die je normaal alleen in de kroeg of tijdens
akties zag. Bovendien wonen in de Luik was zelf
heel prettig vanwege alle luukse voorzieningen
(vooral de badkamer; de Luik als openbaar badhuis
van de VPC).

Toch was ook deze situatie niet houdbaar. Er
werd driftig gezocht naar een nieuwe bewonersgroep
via de kraakspreekuren. Eind april was er een groep
gevonden die het wel in de Luik wilde proberen.
Nog eenmaal had de Luik echte bewonersters.

de aktie rond de Luyk na de uitspraak in hoger beroep

Op 15 juli kwam de klap: Polak verloor het hoger beroep en werd verplicht de Luik te ontruimen op grond van een ontoelaatbare verstoring van de openbare orde tijdens de herkraak.

Ondanks het feit dat Polak het vorige proces ook al verloren had, kwam voor veel mensen het ontruimingsvonnis toch als een verrassing. Dit tesamen met de mogelijkheid voor Lüske om ontruiming binnen één maand te kunnen eisen ('bij voorraad verklaring'), zorgde voor een aardige paniek. Al snel werd besloten om vanuit één centraal punt de Luikaktie te gaan voeren: in kraakkafé Opstand werd een aktiecentrum ingericht. Dit centrum diende de pers te verzorgen (persploegen en persverklaringen), tips en geruchten na te trekken (alarmcentrum), akties voor te bereiden en te stimuleren.

aktieopzet

In de Inleiding, bij de beschouwing van de argumenten, werd reeds vermeld dat we teveel gegrepen hebben naar oplossingen die door de gemeente aangegeven waren, zodat ons eigen verhaal (Lüske's knokploeg - herstel van het huisrecht) sterk in het gedrang kwamen.

In dit stukje wil ik ingaan op de oorzaken en gevolgen hiervan. Om de Luikaktie een beetje te kunnen begrijpen, moeten eerst twee dingen duidelijk worden uiteengezet.

Ten eerste hebben we te maken gehad met twee

verschillende 'tegenstanders': tot twee september was dit vooral Lüske, daarna de gemeente die vanaf die dag de mogelijkheid kreeg een voorlopig koopkontraat te tekenen, dit later ook deed (22-9) en daarmee economies eigenaar van de Luik werd.

Ten tweede en samenhangend met het eerste: de twee aktielijnen die gevoerd zijn. De ene hing samen met het streven naar aankoop, de andere meer met de bestemming van de Luik en haar symbool-funktie.

Na de 15e ontstond, zoals gezegd, behoorlijk wat paniek: de dreigende ontruiming voor Lüske en zijn knokkers moest met alle geweld voorkomen zien te worden. Over het feit hoè dit zou moeten gebeuren werd weinig gediskusieerd. Vrijwel automaties werd de lijn gevolgd die door de eerste woongroep na de herkraak was uitgezet, n.l. aankoop door de gemeente via een (door hun gemaakt en sluitend) haalbaarheidsonderzoek. Het streven naar aankoop betekende (hernieuwd) onderhandelen met de gemeente.

De opzet was eerst aankoop zien te regelen en daarna praten over de bestemming van het pand. Het argument van de knokploegontruiming werd naar de achtergrond geschoven en daarvoor in de plaats kwamen technische, meer op de gemeente gerichte argumenten: de 'sociale oplossing' en de haalbaarheid van jongerenhuisvesting. De houding van de bewonersters moest in deze opzet nogal vaag blijven. De gemeente mocht niet afgeschrikt worden door uitspraken in de trant van 'wij blijven'. Nee, heel subtiel en diplomatiek diende het gespeeld te worden: *'De bewoners hebben te kennen gegeven, (.....), geen bezwaar te maken tegen een eventuele andere sociale bestemming van het pand, na aankoop door de gemeente Amsterdam (indien haalbaar).* (uit: de brief van Niko van het Panden-overleg d.d. 21 juli 1982.). Dus geen ontruiming voor Lüske maar aankoop t.b.v. de meest haalbare oplossing. Dat was jongerenhuisvesting! Na aankoop konden we dus redelijkerwijs verwachten dat het

met de bestemming ook wel goed zou komen. Bovendien gingen we ervan uit dat de gemeente als eigenaar de Luik toch niet zou ontruimen.

De bewonersters waren in een zeer moeilijke positie gemanouveerd. Om te kunnen blijven zitten, moesten ze volhouden 'er eventueel wel uit te willen gaan'. Vooral uit de kraakbeweging zelf kwam ongelooflijk veel kritiek hierop: 'wat een softies, moeten maar eens een duidelijke stellingname doen', enz. En dat kon juist niet!

Aan de andere kant gaven we de gemeente een ontsnappingsmogelijkheid, immers de hiervoor beschreven opstelling impliceerde dat de bewonersters eventueel wel bereid waren de Luik te verlaten wanneer een andere oplossing dan jongerenhuisvesting de meest haalbare zou zijn.

Met de gemeente na 2 september als nieuwe 'eigenaar' van de Luik veranderde de aktielijn. Het eerste doel, aankoop, was bereikt, maar dat bleek niet meer dan een Phyrusoverwinning. Aankoop zou alleen maar geschieden onder de voorwaarde, dat de bewonersters het pand verlieten. Met een soort boemerang-effekt keerde de hele aankooptaktiek zich nu tegen ons. Het was natuurlijk ook een illusie om te verwachten dat de gemeente aankoop en bestemming (net als wij) zou willen scheiden. Reeds begin '82 hadden ze die al: de GDH woningen.

De gevolgen waren vernietigend: ten eerste kon de gemeente zich nu gaan beroemen op het feit dat zij de sociale oplossing gerealiseerd had. Zij had het pand hier toch voor aangekocht?! Zowel voor Lüske als voor de krakersters had zij een aanvaardbare oplossing gevonden: Lüske z'n poen en wij de Luik uit handen van de knokploegbaas, compleet met bestemming voor urgent woningzoekenden. Wat wilden we nog meer?

Het tweede en belangrijkste gevolg was dat we ook inderdaad niet meer konden uitleggen waarom we meer wilden. Onze eisen van 15 juli waren (in ieder geval voor de buitenwacht) volledig in-

gewilligd en toch bleven we zitten. De gemeente kon ons zodoende afschilderen als koppige egoïsten, a-socialen, voorkruipers, rellenbelust tuig, enz. Het trieste is, dat wij nooit meer aan iedereen duidelijk hebben kunnen maken waarom we vonden dat de Luik van ons was.

De tweede aktielijn kenmerkte zich door het afstappen van de technische argumentatie en het opvoeren van de geweldsdreiging. Eindelijk, veel en veel te laat, gingen we de werkelijke argumenten naar voren brengen. Eigenlijk voor het eerst werd de Luik naar voren gebracht als symbool tegen knokploegen. Nu werd b.v. wèl in een pamflet, gericht aan "Alle Amsterdamse mensen", uitgelegd wat een knokploegoptreden inhoudt.

In de publieke opinie hadden we de strijd echter al verloren. Polak had zijn ontruiming al hierin gelegitimeerd. De pers was hem daarbij zeer behulpzaam.

Doelbewust is de rel hierdoor door ons als chantagemiddel gebruikt. Door de aankondiging en het vooraf organiseren van 'een ongekende hoeveelheid geweld' wilden we de gemeente dwingen alsnog overstag te gaan.

RABO en andere zakenrelaties van Lüske

Vrij kort na het ontruimingsvonnis vonden de eerste RABO akties plaats (18-19 juli), wat later op 29 juli werden nog een aantal zakenrelaties van Lüske aangepakt in een gekombineerde prikaktie. Opnieuw geverfde gevels en kapotte ruiten waren het resultaat van bezoekjes aan o.a. Boekhof, de advocaat van Lüske en makelaarskantoor Peters & v.d. Vloodt.

de brief

Op 21 juli schreef Niko van het Pandenoverleg, namens de bewonersters een noodlottige brief aan de gemeente. In deze brief, opgesteld om onderhandelingen over de aankoop te openen, gaf hij beargumenteerd aan waarom alleen jongeren huisvesting de enig haalbare oplossing voor de Luik kon zijn. De brief werd ons noodlottig omdat de gemeente ons vastpinde op de, in het voorlaatste stukje reeds aangehaalde zin. De brief was een exponent van de eerste aktielijn, waarvan ik de gevolgen reeds beschreven heb.

Over de brief is ontzettend veel tumult ontstaan. Toen bleek dat de onderhandelingstaktieken zich tegen ons keerden wezen veel krakersters de brief en haar opsteller als schuldige hiervoor aan. In plaats van kritiek te leveren op de gehele rammelende en inkonsistente aankooptaktiek, werd Niko aan de schandpaal genageld. Behalve de zeer slecht doordachte en geformuleerde zin, viel hem, tenminste wat de brief betrof, weinig te verwijten.

De aankooptaktiek (dus ook de brief) waren het resultaat van een afweging van de partij- en gemeentepolitieke machtsverhoudingen. In eerdere gevallen kreërde een dergelijke opstelling altijd wel enige onderhandelingsruimte. Nu plotseling niet meer. De brief is dan ook een illustratie van de gewijzigde machtsverhouding tussen krakersters en gemeente en van het verschoven machtspolitieke denken van de stadsbestuurders.

De aankooptaktiek kòn alleen maar mislukken, omdat de gemeente niet echt wilde onderhandelen.

de bom

Op 30 juli blies het Militant Autonomen Front (MAF) een paneel uit de voordeur van het PvdA sekretariaat in Amsterdam. Het MAF stelde de PvdA verantwoordelijk voor het wanbeleid rond de Luik. De bom deed zowel binnen als buiten de beweging, veel stof opwaaien. 's Morgens vroeg stonden de eerste journalisten al op de stoep om de kersverse distansieëring van nog nauwelijks wakkere Luikbewoners op te tekenen.

Autonoom aktievoeren (autonomie bij het MAF wil -ongeveer- zeggen: je eigen aktie voeren, buiten de verantwoordelijkheid van grote groepen ('bewegingen') om en zonder te kijken naar de mogelijke tegen-effekten voor deze groepen.) en dan ook nog met bommen was nieuw voor bijna iedereen. Er ontspon zich een heftige diskussie in de beweging: moet je je nu distansieren van een dergelijke autonome aktie of niet?; is autonomie inpasbaar in het kader van een grote, door veel mensen gevoerde aktie?; is het MAF maf(terrorisme)?; enz. Het kleine kampinggasflesje groeide langzamerhand uit tot een heuse bom. Gemeente en pers grepen de bom dankbaar aan om de Luikaktie nog verder te kriminaliseren.

barrikaderen

Na 15 juli werd begonnen met het zoveel mogelijk barrikaderen van de Luik. Dit is tot op de dag van de ontruiming doorgegaan. In eerste instantie gebeurde dit door veel mensen en soms wat ongekoördineerd. Later werd een speciale barrikade-

ploeg gevormd. Met grote, gehuurde vrachtwagens werden op bouwplaatsen grote hoeveelheden rijplaten, stempels, balken, e.d. gestolen. Over het algemeen waren deze 'jatakties' zeer succesvol en slechts één keer is een jatploeg in zijn geheel opgepakt door de politie.

Begane grond en 1 hoog werden volledig 'in het staal gezet': eerst werden de rijplaten op maat gesneden met een slijptol of snijbrander, daarna tegen de af te sluiten ramen en deuren geplaatst en vervolgens aan elkaar gelast en gestut met stempels. Ook het dak onderging een speciale behandeling, maar dat bleek later helaas niet voldoende.

suffen in augustus

Augustus was een rustige, wat slepende maand. De direkte ontruimingsdreiging leek wat geweken. Er was een patstelling ontstaan: aan de ene kant waren we in de onderhandelingen met de gemeente nog geen stap verder gekomen sinds 15 juli, terwijl we aan de andere kant zowat al ons kruit verschoten in de vele akties in juli (vanwege de dreiging van ontruiming binnen één maand).

De reaxie op deze patstelling kwam in augustus. Veel mensen trokken zich terug, dolgedraaid na een maand intensief aktievoeren.

Het duidelijkst uitte de reaxie zich in de zeer hoog oplopende spanningen. De zware druk waaronder iedereen gewerkt had, scherpte allang bestaande tegenstellingen nog eens ekstra aan. Weinig vrouwen voelden zich aangetrokken tot de mannelijke sfeer in het aktiecentrum. Diè vrouwen die wel meewerkten knapten één voor één af. Ook de mensen

van de zachtere (softe) lijn verdwenen langzamerhand omdat de harde (eventueel gewelddadige) lijn van de 'heffo's' overheerste. Van een vrij massaal gebeuren gleed het aktiecentrum af tot een selekt groepje met veel kennis, tijd, ervaring en autoriteit (bonzen). Veel krakersters vervreemdden totaal van dit schimmige geheel.

Augustus was ook de maand van Walter Etty, wethouder van financiën en bestuurskontakten. Deze mocht van grote baas Schaefer het gemeentebelied rond de Luik voeren. Etty's drempel begon langzamerhand grote slijtageverschijnselen te vertonen, vanwege de vele krakersters die bij hem over de vloer kwamen. De onderhandelingen liepen op niets uit: flink schermen met de sociale oplossing voor de Luik, maar wel die van de gemeente en blijven terugkomen op onze 'belofte' om het pand hiervoor te verlaten. Bij een belangrijk gesprek tussen bewonersters en gemeente op 10 september, was Etty niet komen opdagen, Hij was ziek werd er gezegd. Zeer bezorgde krakers zijn daarop enkele dagen later de zieke Waltertje een fruitmand komen brengen: voor zijn huisdeur werd een grote hoeveelheid rot fruit ('vers van de Cuyp') gestort, symbool voor het failliet van de onderhandelingen met de gemeente.

richting voorlopige aankoop

Op twee september bood Chidda Vastgoed BV de Luik voor 350.000 gulden te koop aan aan de gemeente, die daar in principe ook toe bereid was. Onder veel krakersters heerste een lichtelijke feeststemming: de Luik zou nu wel behouden blijven, niemand geloofde

echt dat de gemeente via een ontruiming, het technische verschil (jongerenhuisvesting of GDH etages) in haar voordeel zou willen beslechten. Parallelen met de 'Groote Keijzer' werden al getrokken. Ook voor dat pand had de gemeente allerlei sociale oplossingen in petto, maar uiteindelijk konden de bewonersters blijven zitten. De vreugde was echter van korte duur. Ondanks al onze argumenten stevende de gemeente recht op een konfrontatie aan.

Dat er geen uitwegen meer waren bleek op de vergadering van de Kommissie van Bijstand van 20 september. Het enige wat de gemeente nog interesseerde was het feit of de bewonersters hun 'belofte' om het pand te verlaten nog zouden nakomen.

De GDH étages moesten er koste wat het kost komen, desnoods via een ontruiming. Deze 'sociale oplossing' moest haar eigen falen in de bestrijding van knokploegen verbloemen. Steeds duidelijker werd dat zij onze oplossing hiervoor, n.l. de herkraak niet wilde honoreren.

het Raadsdebat

Op 22 september stemde de gemeenteraad voor aankoop van de Luik, onder de voorwaarde dat de bewonersters het pand zouden verlaten. Enkele dagen daarvoor had het College van B&W zich al voor hetzelfde uitgesproken. De Raad keurde dit nu goed. In beide gevallen had de CPN, zowel wethouders als fractie-leden, zich achter het voorstel geschaard, terwijl deze partij beweerde solidair te zijn met de strijd van de Luik (en sowieso met de 'sociale bewegingen'). VERRAAD verscheen er in grote letters op affiesjes in de

stad.

Kort voor het Raadsdebat waren nog twee akties gehouden. Rond een uur of elf 's morgens werd de Stadhouderskade bij de ingang van het Vondelpark ruim een half uur geblokkeerd. Het was een laatste poging de Raad te weerhouden met het Collegebesluit in te stemmen en tegelijkertijd een voorproefje wat in geval van ontruiming zou kunnen gebeuren.

Eerder op de dag, om negen uur was een groep krakersters bij het partijblad van de CPN, "De Waarheid", op de Hoogte Kadijk langs geweest. Als eisen werden gesteld dat "De Waarheid" zich moest distansieëren van het 'gedraai' van de CPN-top en verder dat een eigen artikel geplaatst zou moeten worden. De eisen werden niet of nauwelijks ingewilligd. Toch waren zowel CPN als Waarheid flink geschrokken van alle aantijgingen. In "De Waarheid" verschenen een aantal redelijke artikelen en fractievoorzitter Meerten poneerde het onzalige voorstel, waarin de Luik bewonersters na verbouwing als eersten de nieuwe GDH étages mochten bewonen. Het politiek cynisme droop eraf. Waar was de partij gebleven die in de Jacob Obrechtstraat een groot spandoek over de weg had gehangen met als tekst: STEM CPN TEGEN KNOKPLOEGENTERREUR!?

de laatste weken

De zaken raakten nu in een stroomversnelling. Op één oktober zou het voorlopig koopkontraft aflopen, daarna moest de gemeente aan Lüske schadevergoedingen gaan betalen vanwege het niet nakomen van de kontraktuele verplichtingen(n.l. aankoop). Onze inschatting was dan ook dat de ontruiming

tussen tussen 22 september en 1 oktober zou plaats vinden. Allerlei dingen wezen ook in die richting: tips, ME oefeningen in het opruimen van barrikades, herstel van de bulldozers van Stadsreiniging, enz.

Het aktiecentrum draaide dag en nacht, in de Luik werd konstant gepost en skanners waren in de lucht. Op de stedelijke vergadering van 27 september was afgesproken dat, nu praten toch nauwelijks meer zin had, de prikakties in aantal en hevigheid moesten toenemen.

staalplaten en bomalarm

Op het pleintje in de Van der Veldenstraat - hoek Jan Luykenstraat lagen al enige tijd ongeveer vijftig staalplaten. Al enkele malen hadden groepen krakersters een aantal platen naar de Luik gedragen om de voorraad barrikademateriaal weer op peil te brengen. Nu werd besloten dit allemaal wat grootser op te zetten. In de avond van 29 september, op het moment dat de ME met grote moeite vechtende Ajax en Celtic supporters uit elkaar kon houden, brachten ongeveer honderd krakersters de nog resterende platen over naar de Luik. Doodleuk werden de platen langs in hun busjes toekijkende, MEers gedragen en in de hal gedumpt, waar ze een nutteloze hoeveelheid oud roest vormden.

Om vijf uur 's ochtends werd de Jan Luykenstraat opnieuw opgeschrikt: bomalarm. Vlakbij de ingang van het hek naar de Luik stond een koffer met antenne. Alle omwonenden werden geevakueerd, alleen

de bewonersters van de Luik bleven achter. Het alarm bleek vals: de explosievendienst liet het koffertje springen, maar de 'explosieve lading' daarin, bestaande uit wat huisvuil, plofte niet mee.

De sfeer in de buurt rond de Luik was door alle toestanden tot op het nulpunt gedaald. Veel buurtbewoners riepen om een snelle ontruiming. De bom trok ook een makabere 'grappenmaker' aan die in een dreigbrief beweerde een bom in de Luik te hebben geplaatst. De brief was ondertekend met het hakenkruis.

het wijkcentrum

In de weken tussen het Raadsdebat en de ontruiming hebben een aantal groeperingen met de moed der wanhoop geprobeerd de patstelling tussen krakersters en gemeente te doorbreken.

Zo was daar het, na het Raadsdebat haastig opgerichte en door de CPN geïnspireerde Komitee 'tegen geweld in Amsterdam'. Het was niet zozeer voor de eisen van de krakersters als wel tegen het dreigende geweld bij de ontruiming. Via mobilisatie van 'verontruste burgers' probeerde het kommitee druk uit te oefenen op Polak om de dreigende ontruiming uit te stellen en opnieuw te gaan praten met de krakersters. Veel gerenommeerde figuren (de dichter Lucebert werd graag aangehaald) onderschreven de oproep. Het effect van het kommitee was, ook door gebrek aan tijd, vrijwel nihil.

Belangrijker en konkreter was het initiatief van het wijkcentrum van de Vondelpark - Concertgebouwboulevard. Zij stelden een openbaar debat voor tussen buurtbewoners, gemeente(Etty) en

krakersters onder leiding van een neutrale instantie (het wijkcentrum zelf). Voor het wijkcentrum stond het buurtbelang, het komen tot een vreedzame oplossing, voorop. Het debat werd gepland op woensdag 13 oktober. Alle partijen stemden hier mee in. Maar op 11 oktober werd de Luik ontruimd! Het hoefde dus niet meer.

Het belang van het debat mag niet overschat worden, zoals veel krakersters later deden. Het waren geen onderhandelingen, maar het zou moeten dienen als een mogelijkheid om standpunten te verduidelijken en op die basis verder te praten. Het is echter wel tieperend voor de houding van de gemeente, zoals ze zich al die maanden lang tegenover ons hadden opgesteld.

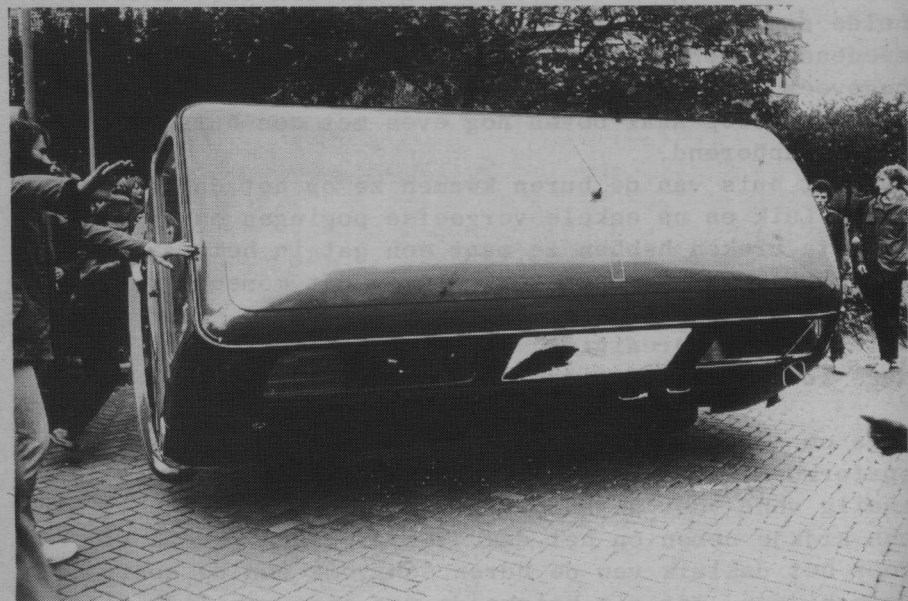
De ontruiming

Tot eenieders verbazing en verbijstering werd de Lucky Luik maandagochtend 11 oktober om + half 12 ontruimd. Niemand was ervan op de hoogte; de wethouders, het wijkcentrum, de winkeliers en de scholen in de buurt, zelfs de ME (die naar Amsterdam opgeroepen waren voor een 'oefening'), ze wisten van niets: het was een solo-actie van Polak, die zondagavond terug was gekomen van een bezoek aan de V.S., waar hij zijn plannetje wel uitgebreed zal hebben. Hij vroeg om geweld en hij heeft het gekregen ook.

Een man in burger, die eruit zag als een leverancier, belde aan bij de burens van de Lucky Luik. De niets vermoedende burens openden de deur en op dat moment kwamen ongeveer 12 ME'ers te voorschijn die naar binnenstormden, onderweg naar boven nog even met een huiszoekingsbevel wapperend.

Via het huis van de burens kwamen ze op het dak van de Lucky Luik en na enkele vergeefse pogingen om het dak open te breken hebben ze maar een gat in het dak gezaagd. De vijf bewonersters die op dat moment in het pand aanwezig waren werden gearresteerd op grond van 'diefstal in vereniging' en vervolgens tot 5 uur 's middags in het pand gearresteerd.

Toen om een uur of elf de ME'ers bij de burens de trap opstormden was er één bewoner die dit toch wel erg lawaaiig vond voor de anders zo rustige burens, en hij ging een kijkje nemen op het dak. Tot zijn schrik zag hij door het dakluik van de burens één voor één de helmpjes verschijnen. Wat dit betekende was niet moeilijk te ra-

den. Razendsnel sloot hij het dakluik weer, met de barrikades erachter en waarschuwde de 4 andere bewoners, die nog sliepen. Ze schoten vlug in hun kleren en bereidden zich voor om te verdedigen. Maar op het dak valt niet zoveel te verdedigen. Het dakluik was goed gebarricadeerd, dat wel, maar niemand had eraan gedacht dat ze gewoon een gat in het dak zouden zagen. Een bewoonster heeft nog met de brandslang staan spuiten, maar behalve dat er enkele ME'ers drijfnat werden, had het weinig effect. Toen de bewonersters zagen dat ze niets meer konden doen zijn ze samen in de huiskamer gaan zitten. Ze hoorden de ME'ers boven zich elke vierkante centimeter van het huis doorzoeken. Enkele bewoners waren nog zo slim om even een stapel alarmlijsten, adressen, brieven en andere papieren in de open haard te verbranden. De bewonersters werden, zodra ze 'gevonden' waren, meteen gearresteerd. Tot vijf uur 's middags zaten ze onder bewaking op een kamer op tweehoog. De hele dag kregen ze niets te eten of te drinken, en ze konden horen hoe in de keuken de borden en kopjes kapot gesmeten werden.

De ME'ers hadden hun 'koördinatiecentrum' op éénhoog, vanwaar ze contact hielden met de buitenwereld. De bewonersters werden zolang vastgehouden, omdat volgens de politie de situatie op straat niet toeliet dat ze naar het buro werden overgebracht en dat terwijl vanaf 13.00 uur de omgeving rond de Lucky Luik geheel afgezet was.

De mensen die op het alarm afgekomen waren bevonden zich in een vreemde situatie: ME in het pand met de bewonersters als gijzelaars en op straat geen politie te bekennen. De bewonersters bevrijden was helaas onmogelijk: het huis was te goed gebarricadeerd.

Ook enkele bewoners, die die ochtend vroeg vertrokken waren om een kort geding, dat de Paula Pot had aangespannen tegen háár ontruiming, bij te wonen, stonden om een uur of 12 in de Jan Luyckenstraat en konden hun huis niet meer in. Toen braken de emoties los.

Er werd een begin gemaakt met het opwerpen van barrikades van autobanden, die in de fik gestoken werden en zo-

doende enkele malen de te hulp geroepen ME tegenhielden.

Om 13.00 uur werd de noodtoestand afgekondigd (hierover meer in een ander hoofdstuk) en de chaos was compleet: de burgemeester die een ontruimingsbevel van een spekulant gebruikte om een kraakpand voor de gemeente te ont-ruimen, dit zonder overleg met het gemeentebestuur; de bewonersters die urenlang in gijzeling werden gehouden; chaos ook op straat, waar speciale arrestatieteams zich enthousiast kweten van hun taak: zoveel mogelijk arrestaties maken, waarbij ze zich absoluut niet bekommerden om wie ze arresteerden en hoe; de noodtoestand maakte hen dit nogal gemakkelijk.

De ME maakte zeer veel gebruik van CS-traangas, '...een wapen dat slechts in uitzonderingsgevallen mag worden gebruikt. Daarvan was kennelijk ook de traangasbrigade doordrongen. Wanneer een patroon werd afgeschoten ging eerst het label eraf waarop stond dat het om CS-gas ging' (Parool, 12-10-82). Arrestatieteams die rondreden in vaak onherkenbare busjes, reden met zeer hoge snelheid in op groepen mensen, paktten er ééntje uit, om deze vervolgens met z'n vieren of vijven af te rossen en het busje in te sleuren.

Het kruispunt Van Baerlestraat/ Jan Willem Brouwerstraat was wegens werkzaamheden opgebroken. Er stonden zeer veel bouwketen en bouwmaterialen die (hoe kan het ook anders) gebruikt werden voor barrikades, waarvan er een aantal in de fik gingen. Op het kruispunt Van Baerlestraat/Willems parkweg ging een tram, waarvan de bestuurder zich niets van de barrikades aan wilde trekken, in vlammen op, omdat brandende olie onder de tram gestroomd was. Er waren ontzettend veel mensen actief en daar had de politie niet op gerekend. In de loop van de dag rukten de versterkingen aan.

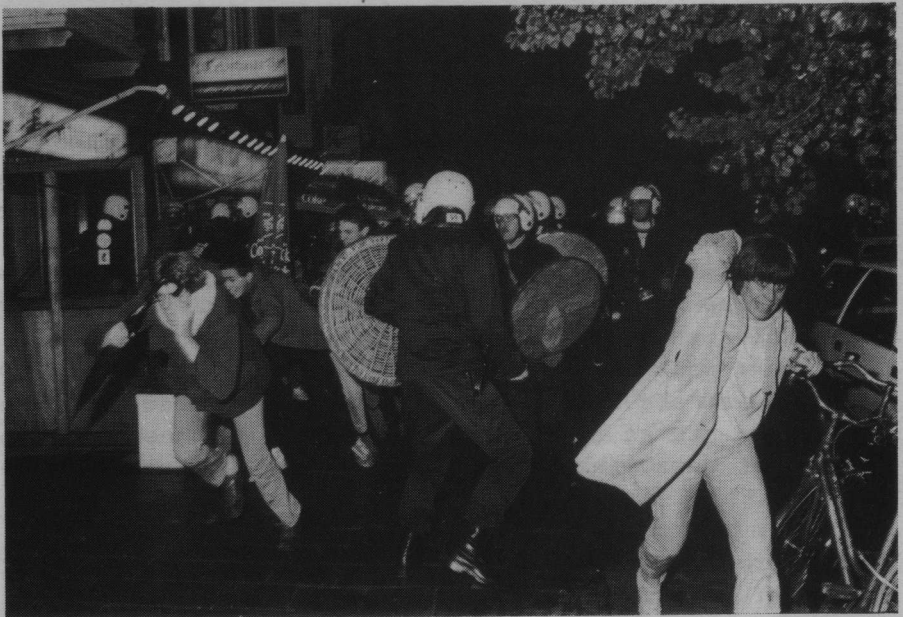
Bij charges van de ME vluchtten steeds veel mensen het kraakkafé Opstand binnen, waar het dan ook ongelooflijk druk was. Ervaringen werden uitgewisseld, er werd bijgehouden wie er gearresteerd waren en er was een eerste-hulp-post ingericht. Er werden kleren geruild, want bijna niemand durfde meer in z'n leren jas de straat op. Een

punky uiterlijk gaf je de zekerheid dat je òf door ME, òf door stillen nagejaagd zou worden en je maakte een grote kans opgepakt en in elkaar geslagen te worden.

's Avonds trachtte de politie een inval te doen in Opstand. We hadden over de scanner gehoord dat ze opdracht hadden gekregen "de instuif" op het Jan Willem Brouwersplein te ontruimen. Het lukte ze niet door de deur te rammen. Wel schoten ze traangas af, dat door een ventilatorgat het kafé binnen kwam. Er ontstond paniek, omdat ontzettend veel mensen in het kleine kafé bescherming gezocht hadden om niet op straat door de ME afgerost te worden. Verschillende mensen hebben overgegeven of zware ademhalingsmoeilijkheden gekregen (waaronder een meisje dat aan astma lijdt).

Verder hebben ze een traangasgranaat gericht op een vrouw die op éénhoog voor het raam naar het brute ME-geweld stond te kijken. Het raam ging kapot, maar gelukkig kreeg ze geen glasscherven in haar gezicht; wel zat ze onder het traangas.

Ook bij de telefonische hulpdienst is 's nachts een traangasgranaat naar binnen geschoten omdat mensen van

daaruit ME-optreden hadden kunnen zien (blijkbaar zouden ze op die manier getuige zijn van dingen die ze niet mochten zien). Een gezin dat erboven woonde moest vanwege het gas hun woning verlaten en in de telefooncentrale kon lange tijd niet gewerkt worden.

inval Tetterode

Al een tijdje maakte radio de Vrije Keijser gebruik van een ruimte in het kraakpand Tetterode, o.a. omdat ze van daaruit het beste bereik hadden. Ook op de dag van de Luik-ontruiming werd er vanaf Tetterode uitgezonden. Om 6 uur 's avonds viel plotseling de stroom in de studio uit. De ME deed pogingen om binnen te vallen. Ze waren met radiostilte en gedoofde lichten gekomen langs de zijkant en via een afdakje waar ze een raam kapotsloegen en een doorgang forceerden naar het trappenhuis. Ze hadden een plattegrond van het gebouw in de hand en liepen met zaklantaarns naar boven. Er was allang alarm geslagen zodat de belangrijkste apparatuur (de zender) al weg was. De ME (er waren er ongeveer 15 binnen) heeft blijkbaar niet zoveel verstand van radio's: ze trokken de mast van een bevriende piraat WHS om en de zender die daaraan vastzat zagen ze over het hoofd. Alles waar maar een snoertje aan vastzat namen ze mee. Zonder zender, maar met stafkaart van Amsterdam, cassette-deck en bandjes, pick-up en voedingen wilden ze vertrekken. Dat ging echter niet zo gemakkelijk door tegenstand van de bewoners ("waar is jullie huiszoekingsbevel?") en de 300 op het alarm afgekomen medestandersters, die de cassette deck terug wisten te veroveren. Door op een beestachtige manier met karabijnen op hoofden te meppen wist de ME te ontkomen.

De manier waarop de inval gebeurde gaf sterk de indruk dat ze precies wisten waar ze moesten zijn. Hoe de stroom af te sluiten en welke ruit ze in moesten slaan

om op de goede trap terecht te komen.

Het feit dat ze de omgeving van te voren hadden afgezet wijst erop dat ze dachten snel klaar te zijn. Het alarm werkte echter snel en goed. Ze konden niet verdwijnen met de stilte waarmee ze gekomen waren.

Bij charges in de Kinkerstraat om barrikades op te ruimen konden ze het niet nalaten vanuit een portiek verscheidene traangasgranaten het kraakpand boven Nooy binnen te schieten. Een hele tijd lang kon er op de vierde etage niet geleeft worden.

Om 8 uur 's avonds zond de Vrije Keijser alweer uit. De Vrije Keijser TV lukte dit niet, omdat de kabel afgesloten werd. Pas een week later werd de kabel ook voor alle andere piraten afgesloten.

De bewonersters van Tetterode wilden een aanklacht indienen wegens huisvredebreuk, vernieling bedreiging en diefstal. Ze hebben hier echter van af moeten zien, omdat ze de politie dan hun namen hadden moeten geven. Dat was natuurlijk onmogelijk. Deze hele gang van zaken bewijst maar weer eens dat je als kraker vogelvrij bent.

Ook andere panden werden bedreigd met ontruiming: o.a. Vondel 36, de Paula Pot, Binnenspiegel, Wijers en Nieuwe Herengracht 11. De toestand was verwarrend, angstig, paniekerig. Mensen die niet alleen de straat meer op durfden, niet alleen naar huis durfden te gaan.

In de VPC-buurt stikte het van de stillen, vooral rond Opstand en de nabijgelegen kraakpanden.

's Avonds om 8uur vertrokken er demonstraties tegen de ontruiming en de noodtoestand vanaf het Koningsplein en de Dam. Hoewel iedereen zeer paranoia was en zich afvroeg of ze die avond nog thuis zouden komen, was er een behoorlijk grote opkomst. De demonstraties werden al vrij snel uit elkaar gemept door de ME. De van Baerlestraat/Constantijn Huygenstraat was één lange rij ME-busjes, van de Overtoom tot aan de Paulus Potterstraat. Mensen die het Vondelpark invluchtten werden daar opgepakt door stillen. Bij elke uitgang stonden ze op wacht. De bewonersters van de Lucky Luik zaten op dat moment

vast op 't buro; de mensen die gearresteerd waren op grond van de noodverordening konden zich 'vrijkopen' d.m.v. een borgsom, die varieerde van 200 tot 2000 gulden, waarbij ze ook nog aan de meest waanzinnige eisen moesten voldoen (bijv. een maand lang niet meer in Amsterdam komen); de noodtoestand bleef gehandhaafd, want die was nodig om zoveel mogelijk arrestaties te maken, wat naar twee kanten werkte: ten eerste om de mensen op straat doodsbang te maken en ten tweede om te laten zien dat er wel effectief genoeg opgetreden werd tegen relschoppers.

Paula Pot

Bij de Paula Pot was vrijdag 8 oktober een ontruimingsbevel binnengekomen, op grond van de Huidenstraatruuk, waartegen één bewoonster een kort geding aanspande; dit diende maandagochtend 11 oktober. Zij moest hierbij natuurlijk haar naam geven.

Diezelfde middag om 4 uur was de uitspraak over het kort geding: deze viel positief uit voor de bewonersters. Maar de naam van één bewoonster was nu bekend en tegen haar volgde op dinsdagochtend een nieuw kort geding. Dit werd verloren. De Paula Pot moest dus ook ontruimd worden.

Normaal gesproken duurt het minstens een week voordat er een uitspraak volgt op een kort geding. De kort gedingen werden zo snel gevoerd omdat de ME tòch massaal in de stad aanwezig was, en de noodtoestand nog steeds gold. Ze gingen dan ook onmiddellijk de ontruiming uitvoeren.

De ME had de smaak te pakken en zonder dat er iets aan de hand was begonnen ze te chargeren en de mensen die tijdens de ontruiming in de Paulus Potterstraat hadden staan kijken in elkaar te meppen en te arresteren. Een

groep scholieren die een rondleiding hadden gehad in het Stedelijk Museum en daar op de stoep waren blijven kijken, werden óók afgeranseld en opgepakt. Diezelfde dinsdag werd ook de Binnenspiegel ontruimd via de Huidenstraatruuk.

De meeste mensen die maandag en dinsdag actief waren geweest, waren bijna uitgeput. Je kon nauwelijks nog over straat lopen. Alleen je per auto verplaatsen was nog veilig. De continue angst die er heerste maakte dat je gewoon niet meer wist wat je kon doen. Er was geen uitzicht op dat de noodtoestand opgeheven zou worden en steeds meer panden werden bedreigd. Er waren die dagen maar liefst 165 arrestaties gemaakt. Deze mensen zaten allemaal nog vast.

Er werd besloten om dinsdagavond een stedelijke vergadering te houden in de Groote Keijser. Zelfs dáár durfden sommige mensen bijna niet meer heen te gaan, het stikte van de stillen en in je eentje of met z'n tweeën over straat lopen was absoluut niet meer verantwoord. Op de vergadering werd besloten een aantal prikacties te houden, verspreid over de hele stad, op één tijdstip en in kleine groepjes. Deze opzet slaagde. De politie kon niet snel genoeg reageren en we hadden weer even laten zien dat we er nog waren. Er werden o.a. ruiten ingegooid bij 17 banken en een politiebusje (wat later van Einstein TV bleek te zijn) werd in de fik gestoken. Helaas werden er toch weer vijf arrestaties verricht.

terreur van rechts

De noodtoestand gaf ook de kraakhaters alle kans zich uit te leven, met verstrekkende gevolgen. Tijdens de Luik-rellen filmde 7 man vanuit een groen-wit VW-busje, voorzien van traliewerk en sirene. Dit was een oud

politiebusje wat ze gekocht hadden. Ze filmde voor Einstein TV, een ultrarechtse piraat in handen van Piet A. Hendriks. Pietje Hendriks is een onderwereldfiguur, bekend van knokploegontruiming met Harry Gouwswaard op Singel 114 en Brouwersgracht 53 (eind '78/begin'79). Einstein TV verdient veel geld met commerciële porno-tv programma's.

Dit busje dat vaak in de optocht van andere politiebusjes meereed, werd uiteraard bekogeld met stenen, waarop de boys besloten hun vriendjes bij de politie te helpen. "Iedere burger heeft het recht en de plicht een misdadiger aan te houden" zeggen zij. Ze verklaarden trots dat ze wel 16 mensen hadden opgepakt. (Die ze eerst in elkaar gemept hadden).

In de nacht van 12 op 13 oktober is het busje, met apparatuur door onbekenden op z'n kant gegooid en in de fik gestoken. Einstein TV stelde de kraakbeweging hiervoor verantwoordelijk, met name de Vrije Keijzer TV. Ze eisten 10.000 gulden schadevergoeding. Ze stelden een ultimatum op woensdagavond 6 uur. Als het geld dan niet binnen zou zijn zouden ze tot daden overgaan, waarmee ze bedoelden dat ze gratis ontruiming zouden gaan uitvoeren voor eigenaren die dat wilden. Ook dreigden ze de Groote Keijzer te gaan ontruimen en diverse bekende kraakpanden zijn telefonisch bedreigd. Ook werden krakers individueel bedreigd.

Er kwam via Radio Stad een gesprek op gang tussen Piet Hendriks en René van Steen (die beweerde eigenaar te zijn van het busje) en twee krakers. Donderdag werd het gesprek in een kroeg voortgezet met als resultaat dat het bedrag verlaagd werd tot 2000 gulden (8000 gulden kregen ze van de verzekering) en het ultimatum werd uitgesteld tot 13.00 uur. Die 2000 gulden hebben ze nooit gekregen. De kraakbeweging zal nooit zwichten voor deze chantagepraktijken van knokploegen.

De politie werd ingelicht en de bedreigde panden troffen hun maatregelen, zoals barrikaderen, 's nachts posten en niet in je eentje de deur uit gaan.

Om 7 uur woensdagavond 13 oktober werd de noodtoestand opgeheven. O.a. onder druk van een initiatiefkomitee dat

's avonds een demonstratie wilde organiseren tegen de maatregel, en een aantal Amsterdamse advocaten, die een kort geding voorbereidden tegen het openbaar ministerie. Die avond werden alle arrestanten - op 15 na - vrijgelaten. Het Nederlands Juristenkomitee voor de mensenrechten heeft de door Polak afgekondigde noodmaatregel in strijd genoemd met het Europees verdrag ter bescherming van de mensenrechten en met de beginselen van het Nederlandse Straf-procesrecht.

Zondag 17 oktober was er 's middags een landelijke demonstratie vanaf de Dokwerker. Veel demonstranten hadden zich daar verzameld, maar ook veel ME. Deze laatste stond overigens door de gehele stad opgesteld. Het Stopera-terrein en de in de afgelopen week ontruimde panden werden massaal bewaakt. Ondanks dit provoceren van de kant van de politie verliep alles vrij rustig.

brandbom bij de Groote Keyser

Donderdagavond 21 oktober brandde één van de panden van de Groote Keijser geheel uit. De bewoners wisten gelukkig te ontkomen, maar twee katten kwamen in de vlammen om. Verschillende getuigen (waarvan er één bij de politie een verklaring heeft afgelegd) zagen omstreeks 19.00 uur iemand bij Keizersgracht 242 iets naar binnen gooien op de eerste etage. De brandbom ontplofte meteen met als direkt gevolg een felle uitslaande brand. Brandstichting dus. Het lijkt me vrij ondenkbaar na alle bedreigingen, geuit door Einstein TV, dat zij er niets mee te maken gehad zouden hebben. In een interview in de Volkskrant (23-10-82) met als kop: "Einstein durft wat tegen rellen te doen" geven ze als commentaar op de brandbom: *"Ik vind het zielig voor die katten. In plaats van die katten hadden het beter de krakers kunnen zijn"*. Het antwoord op de vraag of ze de

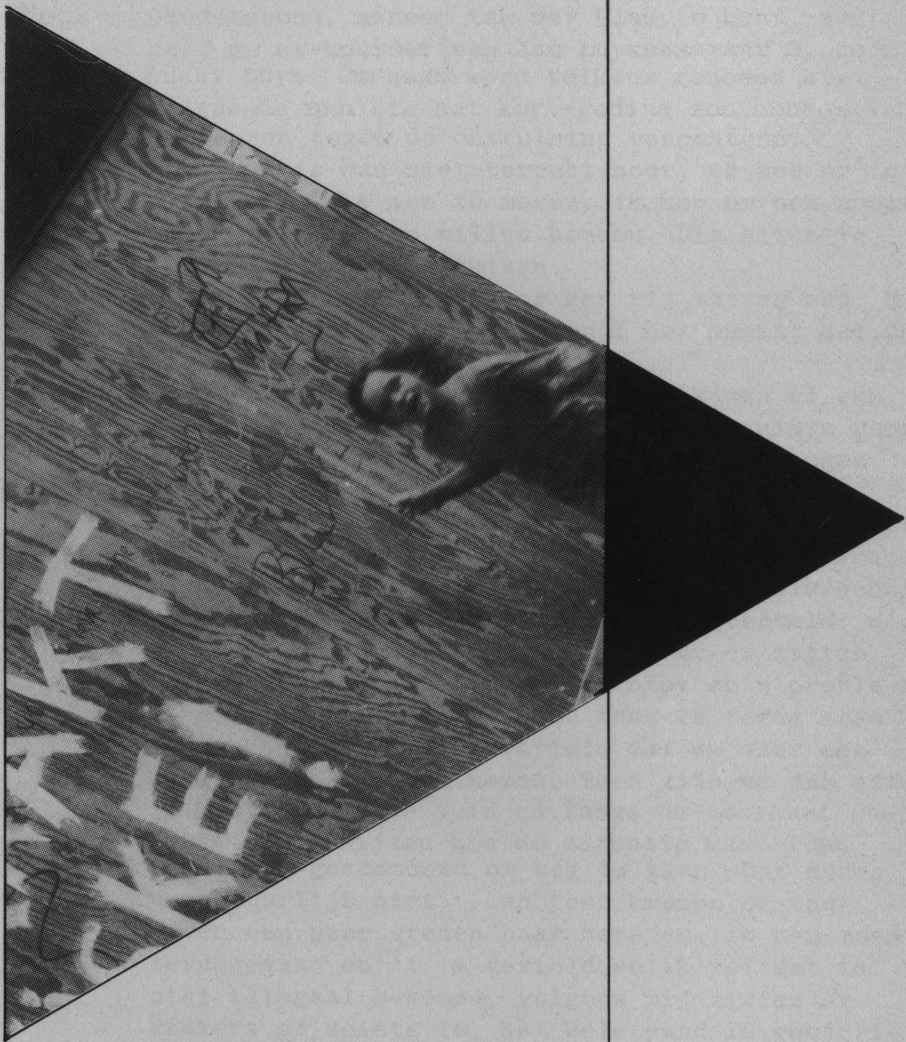
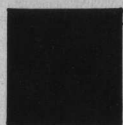
brand gesticht hebben moeten ze schuldig blijven: "Ja zeggen we natuurlijk niet en nee ook niet want dan geloof je ons toch niet". De politie geloofde hen wel. De politie twijfelde er in eerste instantie zelfs aan of het wel brandstichting was (ondanks getuigeverklaring) omdat er op zolder ook brandbommen gevonden werden. Die lagen daar voor de bewoners om het pand te verdedigen bij een knokploegoverval, waar ze de laatste tijd herhaaldelijk mee bedreigd waren. Op steun van de politie hoefden ze toch niet te rekenen. Later onderzoek wees uit dat de brand toch ècht op de eerste verdieping begonnen was.

Hendriks en van Steen zijn verhoord, maar er was geen grond voor aanhouding... Politie en justitie zwijgen verder in alle talen over het onderzoek, maar wethouder van der Vlis vraagt wel (namens Polak) inlichtingen over de zaak aan krakersters.

Zijn ze eigenlijk wel met een serieus onderzoek bezig? Er is bijv. geen buurtonderzoek gedaan, wat bij andere branden altijd wel gebeurt. Die zogenaamde belangstelling van Polak is toch maar een zoethoudertje. Wat hij beter kan doen is zich eens inzetten voor een goed anti-knokploegenbeleid i.p.v. een anti-kraakbeleid. En waarom werd er eigenlijk niet meteen naar aanleiding van de chantage en de bedreigingen van Einstein TV een onderzoek ingesteld?

Korte tijd later (op 23-10-82) gebeurde hetzelfde bij Radio Stad (de rellenzender, nietwaar?). Ook hier zijn de daders ontkomen en heeft de politie geen serieus onderzoek gedaan.

De hoek waaruit dit soort akties komen is wel bekend: van knokploegen en mensen die zich fascisten noemen of openlijk zeggen Centruumpartij te stemmen (zoals bijv. Hendriks). Tegenover deze terreur stond de Luik als symbool. Daarom is het tot op het laatste moment fel verdedigd.

Interview op radio Stad met Jan van der Plas door Tijs Lievering en Stan van Houcke

- Thijs* : Goedenavond, meneer Van der Plas, u bent, zegt u zelf de ex-huurder van Jan Luykenstraat 3, de Lucky Luyk. Uw naam werd telkens genoemd als zijnde de man die het kort-geding zou hebben aangespannen tegen de ontruiming vanochtend.
- Plas* : Nou, dat is dan niet terecht hoor, ik heb er in principe niets mee te maken. Ik heb er ook nooit iets mee te maken willen hebben. Die situatie is buiten mij om ontstaan.
- Thijs* : Laten we de zaken even op een rij zetten dan. U bent wel huurder geweest vanaf het moment dat de knokploeg daar binnenging.
- Plas* : Nou, veel eerder, vanaf juni al. Ik was al een hele tijd op zoek naar een geschikte ruimte voor een soort sportcentrum, met halters en dingen, nou, en toen zegt die kennis van mij: ik weet een te gek pand dat is leeg, waarom doen we daar niets in. Nou effe uitzoeken, zeg ik. Toen kregen wij de makelaar eindelijk te pakken en die heb ik de tekeningen laten zien en d'r bij verteld: u kent d'r pas over een maand in want er zitten mensen in. Ik zeg: nou dat is niet zo'n probleem. Ik ga toch op vakantie. Nou toen ik terug kwam van vakantie werd ons verteld dat we maar een kijkje moesten gaan nemen. Toen zijn we dus effe 'n beetje door de tuin en langs de voorkant gelopen om te kijken hoe de situatie was. Toen werden we gesommeerd om weg te gaan. Dat deden we natuurlijk niet....en toen kwamen er van boven een paar stenen naar beneden. Ik ben toen teruggegaan en 't 'm verteld en ik zei dat is niet illegaal bewoond, volgens mij zitten er krakers of zoiets in, het hele pand is gebarricadeerd. 'T is een grote puinhoop. Ik zeg: ik wil d'r eigenlijk wel vanaf. Zegt ie: nou dat spijt mij, u hebt de waarborgsom voldaan. Drie maanden voordat het kontrakt is afgelopen kan

ik er pas vanaf. Ik zeg nou dat is toch belachelijk, je gaat toch niet iets verhuren waar ik niets aan heb. Maak je maar geen zorgen, zegt ie, ik heb een proces lopen en dat duurt niet meer zo lang, ga maar regelmatig kijken, vandaag of morgen zie je d'r wel schoonmakers of mensen van ons en dan kun je d'r zo in. Nou, dat hebben we dus enige tijd gedaan en gebeld en geklaagd bij 'm en hij gaf echt geen draad sjoege.

Thijs : Bent u ook al in het pand geweest?

Plas : Nee. Nog nooit.

Thijs : Maar u zei daarstraks dat u aanwezig was bij de ontruiming.

Plas : O, ja, ja, ja, nou weet ik wat u bedoelt, maar wij hebben geen ontruiming gehad hoor!

Thijs : Hoe noem je dat dan als een knokploeg zo'n pand binnenvalt?

Plas : Nou, luister. Het is heel anders als dat er eigenlijk verteld wordt.

Thijs : Maar u was daar bij aanwezig?

Plas : Gedeeltelijk, gedeeltelijk, nou, laten we zeggen Ik ben erbij aanwezig geweest. Ja, maar 't is geen echte ontruiming geweest. Ik begrijp niet hoe ze erbij komen. Een kennis van mij reed er zondags langs, min of meer een soort kompanjon, laat ik 't zo maar vertellen...

Stan : Wie is dat?

Plas : Nou, dat vind ik een beetje vervelend om te zeggen, want iedereen wordt eigenlijk al een beetje in het gedrang gebracht. Ongewild eigenlijk. Ikzelf ook. 'T volgende is gebeurd: hij rijdt er langs en zegt: die deur staat open en er brandt licht de hele dag door, wist je dat? Ik zeg: Hé verdomme, als ze dat pand nou open laten staan dan kunnen we d'r in voordat er anderen in gaan zitten. Hij zegt: laten we eerst eens met z'n tweeën naar binnen gaan, maar dat zag ik niet zitten, direkt krijg ik weer een paar stenen op m'n hoofd. Laten we eerst maar overleggen met de anderen,

dat zijn de mensen die in de spullen, de halters enzo investeren en laten we met de hele ploeg erin gaan. Dat liep een beetje uit de hand, want die mensen komen niet uit Amsterdam. Dus waren we een beetje aan de late kant. We liepen om het pand heen. De situatie was nog steeds hetzelfde als overdag: boven stonden de ramen open en overal brandde licht. De voordeur was natuurlijk dicht. M'n compagnon duwde er tegenaan en de deur was niet afgesloten, we konden er zó inwandelen. Luister effe goed: er zó inwandelen.

Stan : Gelooft u dat verhaal nou zelf?

Plas : Ik ben d'r bij geweest. Ik heb het toch gezien. Het is gewoon de waarheid. Het pand was aan de voorkant niet afgesloten. We zijn naar binnen gegaan en hebben twee bewoners aangetroffen en er waren er drie zagezegd op visite en die hebben we gewoon gevraagd of ze met ons naar beneden gingen. We hebben ze met geen vinger aangeraakt. Daarvan hebben wij foto's en bewijsmateriaal, als u dat wilt ook getuigeverklaringen van politiemensen die er naderhand bij waren en we hebben nog met de bewoner, de bewoner Benjamin gesproken, en die heeft op eigen verzoek, vrijwillig het pand verlaten.

Stan : Ja, dat kan ik me voorstellen. Kunt u zich dat niet voorstellen als er allerlei onderwereldfiguren daar binnen staan met eh....

Plas : Nou meneer, dat zijn geen onderwereldfiguren. 'T zijn hele normale mensen, 't zijn echt geen boeven geweest. We hebben ze alleen gevraagd of ze mee wilden gaan mee naar beneden. Heel correct achteraf dat we dat gedaan hebben, want later vonden we boven een stuk of tien, twaalf molotov-cocktails en het is niet de bedoeling dat je die beneden op je snoet gegooid krijgt natuurlijk.

Stan : Heeft u die ook nog die molotov-cocktails?

Plas : Nee, die heeft de politie meegenomen en wij hebben dus wel foto's als bewijsmateriaal gehouden.

We hebben die mensen in één grote ruimte bij elkaar gebracht. Ze hebben niet gevraagd of ze weg mochten of wat dan ook en plotseling kwam de politie eraan. Die hebben we gewoon netjes binnen gelaten en verteld wat de situatie was. Ik vertelde ze dat er twee mensen in zitten, de eerste twee of drie etages worden niet bewoond en ik ben de huurder, ik ben d'r nou in en eh van mij mogen ze boven blijven wonen. 'T interesseert me geen fluit, als ze d'r maar geen bende van maken.

Thijs : Maar meneer is geen huurder meer?

Plas : Nee, oh, helemaal niet. Gelukkig niet zeg, schei uit.

Stan : Wie zit er nu dan in, als u geen huurder meer bent?

Plas : Ik weet niet. Iemand van Prinsen of zoiets, ik weet het niet precies meer.

Stan : Van Prinsen? En wat doet die meneer?

Plas : Geen idee. Die wou dacht ik ook een sportcentrum in gaan richten.

Stan : En dat is een kennis van u?

Plas : Gelukkig niet, ha

Stan : Waarom 'gelukkig niet'?

Plas : Ik ken 'm niet. Ik heb geen idee van wie d'r in zit. Ik heb 't alleen vanmiddag opgevangen in een gesprekje. Maar ik zal 't effe verder vertellen. Toen zijn die heren van de politie binnengekomen en ze vroegen of ik met meneer Benjamin samen wou praten.

Ik zei: God waarom niet? D'r was een hele relaxte stemming. D'r was echt niets gaande.

We hebben een hoop foto's d'rvan. Kijk mensen die mishandeld zijn lopen niet met hun spulletjes onder hun arm naar buiten en die lachen er ook niet bij. Ik kan u de foto's tonen als u dat wilt.

- Thijs* : Dat is weinig bewijs natuurlijk, maar in elk geval zijn er nu een aantal aanklachten ingediend.
- Plas* : Nou niet tegen mij hoor, want dat is heel erg moeilijk, want ik heb gewoon m'n buik vol van dat ding.
- Stan* : Ja, maar er zijn nu aanklachten tegen u ingediend.
- Plas* : Tegen mij?
- Stan* : Ja, want ú bent degene die daar wederrechtelijk is binnengedrongen -....
- Plas* : O nee, hoor!
- Stan* :- zaken hebt vernield, mensen hebt mishandeld.
Ik heb geen mensen mishandeld.
Misschien u niet, maar wel die gasten die erbij waren met honkbalknuppels en kendostokken.
- Plas* : Wat?
- Stan* : Kendostokken, van die bamboestokken, en met ijzeren staven. Daar zijn meerdere mensen getuige van geweest.
- Thijs* : Maar dat ontkent meneer V.d. Plas, begrijp ik.
- Plas* : Ik ontken helemaal niets, maar ik ontken ten stelligste dat wij mensen hebben mishandeld. Als u mij één spoortje van mishandeling ken aanwijzen bij één van die mensen van dat pand.....
- Stan* : Ja dat is ook mogelijk. Die heeft ook een aanklacht tegen u ingediend.
- Plas* : We hebben ze echt niet mishandeld.
We hebben een heel normaal gesprek gehad en hij zei in deze situatie wil ik niet met de heren samen erin blijven. Ze mogen van mij het hele pand hebben. Hij heeft zelf in het bijzijn van zes politie-officieren gezegd dat ie niet mishandeld is. Hij heeft zelf gezegd dat ie niet mishandeld is. Hij heeft verklaard in het bijzijn van al die mensen dat ie niet gegijzeld is en dat ie vrijwillig het pand ging verlaten. Moet je horen, toen was

voor mij de kous af. Ik ben d'r nog een paar uur in geweest. Toen heb ik de makelaar opgebeld en gezegd dat het een grote puinhoop is. 'T is net een grote vuilnisbelt. In het begin was het een reëel pand. Ik zie d'r niks meer in.

Thijs : Sinds wanneer bent u geen huurder meer?

Plas : Sinds maandag al niet meer.

Stan : Wie is die makelaar dan?

Plas : Ja..

Stan : Bent u even vergeten

Plas : NeeeeeeeeNeeeeeeee, meneer Peeters, Peter of zoiets.

Stan : Van Peters en Van der Vloodt.

Plas : Weet ik niet.

Thijs : Op dat moment kon u er ineens vanaf?

Plas : Nee. Hij zegt u zit er aan vast. U hebt 't huurkontraakt getekend.

Thijs : Dus u bent nog huurder?

Plas : Nee, luister. Ik zei: ik wil niks meer te maken hebben met die bende. Ik ben al genoeg in de maling genomen. Dit is een belachelijke situatie. Ik wil d'r vanaf, anders span ik een kort-geding tegen jullie aan. Een uur later belde hij mij weer op. Hij zegt: U ken u borgsom komen terug halen, want ik heb een andere huurder. Ik ben er toen uit gegaan. Er hebben verder alleen maar schoonmaakmensen ingezet. Geen knokploeg ook meer. D'r zijn genoeg mensen die dat makkelijk kunnen bevestigen.

Stan : Dat is ook onjuist, maar goed. Gaat u door..

Plas : Okee, maar dat is buiten mijn weten om. Dit is het enigste wat ik weet. Ik ben ook niet blij met de situatie hoor, maar ik vind dat Radio Stad mensen in een situatie brengt die niet terecht is.

Thijs : Nou we hebben het ANP bericht voorgelezen dat ú de klacht had aangespannen.

Plas : Ik???

Thijs : Ja, dat stond erin.

- Plas* : Ik heb helemaal niets meer met dat pand te maken. Ik ben blij dat ik er vanaf ben.
- Thijs* : Dat bericht is dus niet juist en dat hebben we bij deze recht gezet.
- Plas* : Nou, moet u horen. Ik wou ook nog wel even de gelegenheid krijgen om te vertellen dat Radio Stad ons in een situatie brengt waar niemand om gevraagd heeft. U dwingt mensen in een positie dat ze met hun rug tegen de muur komen te staan.
- Stan* : Het zijn ook onfrisse praktijken die u be- gaat meneer.
- Plas* : Vindt u dat?
- Stan* : Ja, en dat vinden veel meer mensen ook.
- Plas* : O, dat vind ik best, maar ik vind punkers..
- Stan* : Nee nee, daar hebben we het niet over. We hebben het over ú. Dat u wederrechtelijk bij mensen binnendringt.
- Plas* : Meneer, moet u es horen. Ik ken u foto's tonen van de krakers. Die zien er hele- maal niet beschaafd uit; het lijken wel HOLBEWONERS. Dat moeten ze zelf weten. Iedereen mag zich kleden en gedragen zoals ie wil, maar u moet mij niet aanvallen op dingen die....
- Stan* : Maar u moet anderen ook niet aanvallen op dingen.....
- Plas* : Ik val ze niet aan. Jullie beginnen ermee.
- Stan* : U heeft zich misdragen en daarvoor moet u ook vervolgd worden.
- Plas* : Ik heb me helemaal niet misdragen. Ik heb geen mens met een vinger aangeraakt. Als ze 't kunnen bewijzen dat ik 't wel heb gedaan, dan graag, maar dan wel in het bijzijn van mij en consequent dat ze me recht in de ogen kunnen kijken. Ik durf ze recht in de ogen te kijken en te zeggen: ik, niemand van ons heeft hun met een vinger aangeraakt. Ze zijn er vrijwillig uitgegaan. We hebben ze niet gedwongen. Ik wou er gelijk met hun ook al uit!

Thijs : Nou, ik denk dat de rechter dat verder wel zal uitmaken.

Plas : Ja, dat hoop ik ook, maar ik vind dat u mensen in een brandgevaarlijke situatie brengt. U dwingt mensen tot het uiterste te gaan. Dat is toch belachelijk. U gaat met adressen en namen strooien. Strooi met namen en adressen van mensen die in dat pand hebben gezeten, die al die gevaarlijke dingen creeëren. Waarom doet u dat niet?

Stan : Meneer Van de Plas, u bent fout geweest en het is maar heel goed dat dat es een keertje door de media aan de kaak wordt gesteld. Want als het aan u ligt en aan uw groepje dan komen we hier in een grote puinhoop terecht en dat is niet de bedoeling.

Thijs : Ik wou het afronden

Plas : Ja, waarom draait u nou die knop weg als ik er doorheen praat?

Thijs : Nee, gaat u gang. Wat wou u zeggen?

Plas : Nou, u zit wel te klagen over een grote puinhoop. 'T is allang een grote puinhoop, want als we van 't begin af aan niet zouden toestaan dat die krakers d'r illegaal ingaan dan gebeurdt dat niet.

Stan : Dat is helemaal niet illegaal dat ze d'r ingaan. 'T is nog altijd de wet die dat bepaalt en niet uw groepje.

Thijs : Ik wou 't afsluiten, meneer Van de Plas, ik ben u dankbaar voor uw reactie in ieder geval - tuut tuut tuut - duidelijk.....

Knokkers en ander gespuis

de knokploeg in de Luyk

Maandagochtend 12 oktober 1981 om half vier komen Bart en Michel, twee Luykbewoners, thuis vanuit kraakkafé Opstand. Op Barts kamer wordt nog even nagepraat.

Plotseling horen ze beneden in de tuin wat lawaai. Als ze vanaf het balkon naar beneden kijken, zien ze juist hoe enkele mannen, op een nog uitschuivende elektrische ladder naar het balkon omhoog komen. In de tuin staan nog een stuk of 20 figuren. Allen hebben witte helmen op. Daardoor denken Bart en Michel dat de ME het pand aan het ontruimen is. In grote paniek rennen beiden via de brandtrap naar het dak.

Bij de burens wordt een ruit ingeslagen en (letterlijk) naar binnen gedoken. Net op tijd: 15 seconden later staat de knokploeg ook op het dak. Totaal overdonderd en van streek geven Bart en Michel pas na een uur alarm. De knokploeg is bewapend met breekijzers en honkbalknuppels met spijkers erdoor. Ze staat onder leiding van sportschoolleraar Jan Plas, die het pand volgens eigen zeggen van eigenaar Lüske heeft gehuurd om er een sportschool in te vestigen.

Intussen zijn vijf andere Luykbewonersters in hun slaap verrast. Alleen Benjamin en Christine zijn wakker geworden. Benjamin heeft zich aangekleed en is met een knuppel de gang opgelopen, recht in de armen van een paar knokkers. Het knuppeltje zet hij maar in de hoek en hij laat zich wegvoeren. De anderen moeten zich onder toeziend oog van de knokploeg aankleden en mee naar beneden waar ze twee uur worden gegijzeld in een kamertje. Ze worden bewaakt door 3 á 4 mannen. Benjamin 'mag' onder begeleiding het pand door om persoonlijke papieren als paspoorten, geld, agenda's

etc. te verzamelen in een tas. De tas wordt door de knokploeg in beslag genomen en later aan de politie gegeven. Als de bewonersters hem terugkrijgen is-ie de helft dunner. De bewonersters worden gedwongen om foto's van zich te laten maken (zie de Telegraaf van 17-10-1981) en elders in het pand worden hun spullen naar buiten gegooid.

Dat er sprake is van een knokploeg wordt voor de buitenwereld pas duidelijk als de weinige mensen die op het alarm afgekomen zijn, op straat in elkaar geslagen worden door de knok-buitenploeg. Lüske zelf oefent zich in het werpen van vuilnisemmers.

Nog slechter reageert de politie op het alarmtelefoontje. Anderhalf uur te laat komen de heren eens een kijkje nemen. Er worden er twee binnengelaten en dat wordt een gezellig weerzien: '*Hé Helsloot, jij ook hier?*' is de reactie van een agent tegen een knokker.

Hoewel de agenten duidelijk kunnen zien dat de bewonersters opgesloten zitten, lopen ze meteen door naar boven om de boel te bekijken. Als ze later weer beneden komen om de bewonersters te ondervragen, willen ze voornamelijk weten welke ruimtes bewoond worden. Omdat de begane grond er nogal rommelig uitziet konkluderen ze dat die hooguit als rommelhok kan dienen, dus niet door de bewonersters in gebruik is. Inmiddels is er meer politie het pand binnengekomen en een aantal agenten en knokploegleden trekken zich terug in de keuken. De bewonersters moeten op de gang blijven wachten onder toezicht van de rest van de politie en knokploegleden.

Na een tijdje wordt Benjamin aangewezen als zijnde de hoofdbewoner en hij moet in de keuken komen vertellen of er volgens hem strafbare feiten zijn gepleegd. Hoewel de politie duidelijk huisvredebreuk, gijzeling, vernieling en openlijke geweldpleging kan konstateren, ontkent zij eenvoudig dat er strafbare feiten zijn gepleegd. De knokploeg beweert bijvoorbeeld dat zij door de openstaande voordeur naar binnen is gekomen en dat wordt door de politie voor waar aangenomen. Benjamin probeert herhaaldelijk een aanklacht in te dienen maar de politie weigert daar op in te gaan.

Ze zeggen dingen als: 'Een paar dagen geleden bekogelden jullie ons nog met stenen; denken jullie dat we jullie nu beschermen?'

Op een gegeven moment doet Benjamin het raam open om naar de krakersters op straat te roepen dat hij wordt vastgehouden en dan krijgt hij een klap op zijn hoofd van een knokker die daarvoor wordt terechtgewezen door een agent. Dit geeft nogal kabaal en de mensen op de gang schrikken zich rot en willen gaan kijken, maar dit wordt hen belet door hun 'bewakers'.

De politie vraagt vervolgens aan Benjamin of hij hier woont. Benjamin zegt ja, maar later blijkt dat de keuken bedoeld werd. De konklusie van de politie is dan ook dat de krakersters de keuken en eventueel aangrenzende kamers bewonen en dat de knokploeg op grond van het huurkontraakt van Jan Plas de rest van het pand in gebruik heeft. De bewonersters worden voor de keuze gesteld: of weggaan, of in het pand achterblijven met de knokploeg. De politie doet verder niets. Op dat moment is de keuze niet moeilijk en met de armen vol katten verlaten de bewonersters hun huis.

Hoewel Benjamin en een aantal mensen op straat dus heel vaak vergeefs hebben geprobeerd aangifte te doen, beweert Polak diezelfde dag in een persverklaring glashard dat de krakersters weigerden een aanklacht in te dienen. 's Middags om vier uur gaat een aantal mensen alsnog naar bureau van Leyenberghlaan, waar de aanklacht uiteindelijk wordt opgenomen.

Als Christine, een bewoonster, de volgende dag met een vriend nog wat spullen komt halen, zitten er nog steeds ongeveer twintig mannen in het pand. De dingen die ze mee wilden nemen moeten ze naar buiten gooien. Opeens worden de knokkers nogal opgefokt, Christine moet weg. Er wordt tegen haar gezegd: "*Je vriendje moet niet van die leugens vertellen!*". Later blijkt dat Benjamin op Radio STAD is geweest en de knokkers zijn waarschijnlijk beledigd door de dingen die hij heeft gezegd.

De donderdag daarop lijkt het erop dat er ten behoeve van de krakersters ontruimd zal worden, maar op het laatste nippertje gaat het niet door. De bewonersters

willen zelf de knokploeg sommeren het pand te verlaten en daar wordt eerst nogal moeilijk over gedaan door de politie. Uiteindelijk geven ze toe, maar dan hoeft het al niet meer, want Boekhof, de advocaat van D. Prins, de nieuwe huurder, heeft een kort geding aangespannen tegen de Staat der Nederlanden omdat Prins niets met de knokploeg te maken heeft. Jan Plas was namelijk zo teleurgesteld over de chaos die hij in het pand aantrof, dat hij afzag van een verdere huurovereenkomst. De dag na de knokploegontzuiming is er dus een nieuwe huurder gekomen waarop de aanklacht niet van toepassing is. Prins heeft 'tegoedertrouw' gehoord en wil in het pand een fitnesscentrum maken.

politieoptreden

Het politieoptreden bij de Luyk staat niet op zichzelf. Het komt vaak voor dat zij bij een konfrontatie tussen krakersters en knokploegen een, op z'n zachtst gezegd, lakse houding aanneemt.

Onder het mom van neutraliteit grijpt ze niet in, waardoor het recht van de sterkste gaat gelden. Knokploeg en krakersters moeten het dan onderling uitvechten. De politie heeft wel bevoegdheden, maar maakt daar of géén gebruik van, of ze doet maar wat, waarbij eigen normen en ideeën van agenten als leidraad dienen voor hun optreden. In het geval van de Luyk stelden ze bijv. de knokploeg gelijk aan de krakersters en daarmee ontkenden zij een fundamenteel recht van krakersters, namelijk het huisrecht. Een paar voorbeelden van eigenrichting bij de politie die bijna allemaal van toepassing zijn bij de Luyk:

- de politie weigert direkt te komen bij knokploegalarm, pas $1\frac{1}{2}$ uur na een telefoontje komen ze opdagen (Luyk).

Vondelstraat 91 werd in mei 1980 gekraakt. Op de middag van de kraak kwam de politie langs om te waarschuwen dat de eigenaar, Willem Verhagen, nogal over z'n toeren was en dat de krakersters meteen moesten bellen als er iets gebeurde.

Maar toen dezelfde avond Verhagen met pistool en een grote knokploeg het pand begon te ontruimen, zei de politie ronduit dat ze niet kwam. Pas later, toen Verhagen in het pand zat, kwamen ze een kijkje nemen.

de politie weigert in te grijpen, staat gewoon toe te kijken (Luyk).

Direkt na de kraak van Prinsengracht 815 kwam de eigenaar, die in het pand ernaast woonde, woedend en zwaaiend met een pistool naar buiten. De krakersters schrokken zich kapot, maar de aanwezige politie deed niets. Weigerde zelfs de man te fouilleren en zijn wapen af te nemen.

Bij de ontruiming van Vondelstraat 36 op 23-12 1982 kon de hoteleigenaar van Vliet ruim een half uur lang ongestoord met zijn dubbelloops jachtgeweer op de krakersters op straat schieten. De politie was in grote getale aanwezig, maar greep niet in.

Met betrekking tot van Vliet heeft officier van Justitie, Mr. Woldrik trouwens nog een leuke uitspraak gedaan. Van Vliet werd na tien dagen voorarrest vrijgelaten in afwachting van het proces. In een interview op 4 januari '83 vroeg Stan van Houcke hem waarom het voorarrest niet verlengd was en waarvan dat al of niet verlengen eigenlijk afhing. Woldrik zei dat Justitie van Vliet had vrijgelaten omdat men geen herhaling vreesde en omdat het delict niet zo ernstig was dat hij er meer dan twaalf jaar voor zou kunnen krijgen. Stan zei toen dat hij vond dat er een schijn van partijdigheid over de voorlopige uitspraak hing: *'Als mensen met stenen gooien is het zelden zo dat ze snel vrijgelaten worden.'* Woldrik: *'Dat hangt iedere keer weer af van wat er valt vast te stellen over de*

gronden van de voorlopige hechtenis.' Stan: 'Dus ook als vaststaat dat zeg maar iemand met stenen gegooid heeft, dan komt-ie wel na een dag of tien vrij?' Woldrik: 'Dat zeg ik niet want dat hangt ervan af wat er in het verleden over die persoon bekend is, of-ie dat vaker gedaan heeft en wat zijn opvattingen zijn over het optreden van de politie bijvoorbeeld, dus dat is dan toch een situatie die zich moeilijk laat vergelijken.'

Verder met het politieoptreden:

- de politie weigert verdachten aan te houden voor verhoor, en als dat wél gebeurt dan vindt er vrijwel nooit strafvervolgning plaats.
Een van de weinige bekende gevallen van strafvervolgning was bij de Luyk.Knokploegleider Jan Plas en knokker Bert van Os werden ongeveer een jaar later op grond van getuigenverklaringen veroordeeld tot f1000,- boete.
- de politie weigert klachten van bewonersters en andere gedupeerden op te nemen.
Bij de Luyk was dit duidelijk het geval. Over het algemeen zijn krakersters er niet zo happig op een aanklacht in te dienen omdat dan hun naam bekend wordt bij de eigenaar. Maar de politie kan ook vervolgen zonder aanklacht.
- slachtoffers worden tot schuldigen gemaakt, gearresteerd en soms op grove wijze behandeld, terwijl schuldigen (knokkers, huiseigenaren) tot slachtoffers worden gemaakt en vrijuit gaan.
Weesperzijde 33B. Daar moesten de bewonersters die door een knokploeg op straat waren gezet, toen de politie arriveerde eerst maar eens bewijzen dat ze echt in het pand woonden.
Guus, die nadat hij bij een konfrontatie met zijn huiseigenaar Antonio Vetro in zijn nek was geschoten, op de operatietafel werd gearresteerd.
En dan een pand op het Pijnackerplein in Rotterdam. Op Oudejaarsavond '82 werd het aangevallen door woedende en dronken (?) buurtbewoners. Maar toen de politie kwam ging die naar binnen en arresteerde de krakersters. Op het bureau hoorde één van de

arrestanten een agent zeggen dat ze de krakers maar gearresteerd hadden want dat was het eenvoudigste! (Waarheid, 3-1-1983).

wat doet de gemeente?

Polak rechtvaardigt deze toestand in feite. In januari 1979 noemde hij het optreden van knokploegen onaanvaardbaar en uiterst beangstigend, maar tot nu toe heeft hij zelf geen stappen ondernomen om er iets tegen te doen. Terwijl er al sinds 1978 gevraagd wordt om het opstellen van duidelijke en openbare richtlijnen tegen knokploegen. In januari 1979 heeft de Raad unaniem een motie aangenomen waarin om deze richtlijnen werd gevraagd. Polak belooft toen dat dat zou gebeuren maar als er in oktober 1981, na de knokploegontruiming van de Luyk weer naar gevraagd wordt blijkt dat er niets mee gebeurd is. In het Tri-Partiteoverleg (overleg tussen Burgermeester, Hoofdcommisaris van Politie en Hoofdofficier van Justitie) is besloten dat richtlijnen niet nodig zijn en dat er genoeg mogelijkheden zijn binnen het Wetboek van Strafrecht. Maar wat dat oplevert zie je hierboven.

Om van die richtlijnen alle heil te verwachten is natuurlijk ook niet reëel want ook daarbinnen zal ruimte genoeg overblijven voor de eigen interpretatie van agenten.

In 1982, tijdens het raadsdebat van de gemeente over de Luyk, dient de CPN opnieuw een motie in over dit onderwerp maar dan wordt er niet eens meer op ingegaan.

De enige wet die er op dit gebied bestaat is de Wet op de Weerkorpsen (1936) en die is tot nu toe vrijwel nooit toegepast hoewel er toch aanleiding genoeg voor is geweest. Deze wet stelt het samenstellen van knokploegen strafbaar maar is voornamelijk gericht

op uniformdragende groepen. (n.a.v. de NSB in de 30-er jaren). Hieronder vallen echter ook groepen die gevormd worden door zogenaamde 'verontruste' burgers die zich ten doel stellen de democratie en de orde te bewaren c.q. te herstellen, daar waar zij vinden dat de overheid in gebreke blijft. Een voorbeeld van zo'n burgerwacht is een groep werkelozen in Geleen die besloten hebben op straat te gaan patrouilleren om vernielingen e.d. te voorkomen. De politie van Geleen wil het eerst een tijdje aankijken voordat zij eventueel ingrijpt.

Ook particuliere lijfwachten en ordediensten en gehuurde knokploegen zijn strafbaar volgens die wet, maar de straffen die er in genoemd worden zijn zo verouderd dat ze geen effect meer hebben.

Stststststillen

Burgers mogen dus officieel geen knokploegen vormen hoewel de politie wel een oogje dicht wil knijpen, maar voor de politie zelf schijnen toch andere normen te gelden. Want als je kijkt naar de manier waarop stillen of arrestatieteams te werk gaan, dan is het verschil met een knokploeg soms nauwelijks te zien. Uiterlijk lijken ze zeker al op elkaar maar ook het gedrag komt overeen doordat stillen zich steeds autonomer en onkontroleerbaarder gaan gedragen. Ze maken zodanig misbruik van hun macht dat ze meestal niet eens meer de moeite nemen om zich te legitimeren zodat je echt niet meer weet met wie je te maken hebt.

Ontruiming door stillen (zoals de Leliegracht) lijken daardoor heel erg op knokploegontruiming en als je tijdens een rel of demonstratie een hand in je nek krijgt, weet je vaak pas in de cel dat die van een ambtenaar in functie was. Deze manier van optreden is eigenlijk nog veel enger dan een

knokploeg omdat je geen enkel recht meer hebt om je op te beroepen, zeker niet als je je verzet hebt. Tijdens de Luykrellen hebben de arrestatieteams uitzonderlijk hardhandig opgetreden. Ze waren soms door het dollé heen, sloegen mensen in elkaar zonder ze te arresteren, mishandelden degenen die ze wel gearresteerd hadden. (zie hoofdstuk over de noodtoestand).

Het is tekenend dat de jongens van Einstein-t.v. werden aangezien voor stillen. Blijkbaar waren ze niet van elkaar te onderscheiden.

Een andere vervelende eigenschap van stillen is dat ze lopen te provoceren, zoals bij de demonstratie tegen de noodtoestand (17-10-1982). Toen de demonstratie bij de Luyk was aangekomen begonnen een aantal figuren aan de hekken te rammelen, kennelijk met de bedoeling eroverheen te klimmen. Net op tijd werden ze via de scanner van hogerhand teruggefloten, zodat wij doorhadden dat het stillen waren en hun bedoeling om de boel te laten eskaleren mislukte.

Bij de metro-demonstratie van 10-10-1980 stikte het van de stillen die doorlopend opruiende dingen riepen: *'We moeten naar het hoofdbureau'*, *'Gooi die ruiten in'* etc. Het eindigde ermee dat een groep stillen ongemerkt de kop van de demonstratie overnam en zo iedereen in de val lokte.

Knokploegen en huiseigenaren

Door het ineensstorten van de huizenmarkt werd het voor veel huizenhandelaren (de goeden niet te na gesproken) steeds oninteressanter om zich er nog mee bezig te houden. Er was geen sprake meer van gigantiese winsten, eerder van het tegenovergestelde. Hierdoor kwam er plaats voor de meer louche figuren, die via de huizenhandel uitstekend hun zwart geld wit konden maken. Dit zwarte geld is afkomstig uit

duistere bronnen als narcoticahandel, koppelbazenpraktijken en prostitutie. Hierbij staan uiteraard grote belangen op het spel die verdedigd moeten worden.

Vooral gekraakte panden zijn voor dit soort figuren aantrekkelijk. Ze kopen ze ver beneden de marktwaarde op, betalen eventueel de rest er zwart bij, werken de krakersters eruit en verkopen het pand met winst weer door.

Dat eruit werken van krakersters kan op verschillende manieren gebeuren. De eigenaar/spekulant kan je met pesterijen proberen zover te krijgen dat je uit jezelf vertrekt. Dit kan heel ver gaan zoals bijvoorbeeld bij een pand in de Staatsliedenbuurt waar de eigenaar gevelzuur naar binnen gooide met als resultaat een dode kat en een tijdelijk onleefbare woning.

Verder kan een spekulant gebruik maken van een knokploeg die hij of zelf samenstelt en betaalt of, als hij bang is voor slechte publiciteit, door iemand anders laat organiseren, zodat hij later kan zeggen dat hij nergens van wist. Knokploegleden worden meestal geronseld in de vrienden of kennissenkring van de eigenaar, in kroegen en op sportscholen. Het is bekend dat huiseigenaren zwart geld investeren in sportscholen om later van hun diensten gebruik te kunnen maken.

Dan zijn er nog mensen als Harry Gouwswaard, die een permanente knokploeg samenstellen en zich aanbieden aan speculanten om tegen een ruime vergoeding een pand te ontruimen.

Dit soort knokploegen die het voornamelijk voor de poen doen, zijn meestal niet kinderachtig. De meest gangbare methode is dat ze 's nachts, maar ook wel overdag, een pand binnendringen, de bewonersters eruit slaan, vaak met grof geweld waarbij ernstige gewonden kunnen vallen, en vernielingen aanrichten. Soms doen ze zich daarbij voor als sloopploeg en beginnen ze zonder vorm van proces het huis onder je vandaan te slopen.

Het verzinnen van juridiese trucs als de Huidenstraat-truc en de huurder-knokploeg-nieuwe huurdertruc bij

de Luyk, is een volgende, meer 'nette' manier om een pand leeg te krijgen. En nog legaal ook! Het gaat over de hoofden en de rechten van de bewonersters heen en het is bovendien steeds minder aantoonbaar dat zo'n huiseigenaar een schoft is.

Er is nog een andere manier waarop speculanten kunnen profiteren van het feit dat ze een gekraakt pandje bezitten.

De gemeente verwijt de krakers weleens dat zij meehelpen aan het spekken van speculanten door aan te dringen op aankoop van kraakpanden. Als er rondom een pand veel publiciteit is en er wordt bijvoorbeeld gedreigd met een rel, dan komt de gemeente (soms) zo onder druk te staan dat zij wel móet aankopen. Vaak betaalt zij daarvoor al teveel maar bovendien komt het voor dat zij één of meer panden van dezelfde speculant erbij moet kopen, omdat hij anders niet wil verkopen en dan krijgen ze de rel alsnog.

Bij de aankoop van de Luyk heeft Lüske ten eerste naast de f350.000,- aankoopsom, een fikse schadevergoeding geeist van de gemeente en haar verder gedwongen om ook Marnixstraat 166, een pand dat hij moeilijk kwijt zou kunnen raken, erbij te nemen, voor een veel te hoog bedrag.

Het verwijt van de gemeente aan ons adres is onte-recht want wat is het alternatief? De meest voor de hand liggende en beste oplossing is onteigenen of vorderen maar daar waagt zij zich niet aan. Wat overblijft, en dat kan zij toch niet bedoelen, is dat de panden leeg blijven staan en de speku-lanten ongestoord door kunnen spekuleren.

portret van Lüske

Om een beetje te illustreren met wat voor types wij te maken hebben, volgt hier wat informatie over Bertus Lüske, ex-eigenaar van de Lucky Luyk.

Lüske is begonnen als marktkoopman in de Dapperbuurt, waar hij werkte achter de kraam van zijn vader.

Ook hij begon zich in de jaren '70 te bemoeien met de huizenhandel, wat toen nog een lukratieve bezigheid was. Als kleine spekulant was hij niet in staat om meteen grote zaken te doen. Samen met zijn vrienden uit de onderwereld (is Lüske een stroman?) voerde hij daarom de 'horeca-afperstruc' uit. Een simpele maar effectieve truc. Hij kocht kafe's en dergelijke op waarna hij de huur verdubbelde. De kafébaas kon zo zijn tent niet meer rendabel exploiteren, waarna Lüske hem als uitweg bood dat het kafé een gok- en handelkafé voor de onderwereld zou worden. Het geld stroomde zo binnen, de kafébaas kon zijn huur betalen, Lüske verdiende er goed aan en er was weer een schuilplaats voor de onderwereld bij.

Zijn grootste publieke projekt werd zijn brownings- en fitnesscentrum 'Safe Sun' op de hoek Rembrandtsplein/Amstelstraat. Het pand werd ooit eens gekraakt en dezelfde nacht nog door een knokploeg ontruimd. Gealarmeerde krakersters werden door de politie netjes op afstand gehouden. (Goh, het lijkt de Luyk wel). Lüske houdt zich ook bezig met het sponsoren van vechtsporten. Zo organiseerde hij mede een kick-boxgala in de Jaap Edenhal, en adverteert hij veel met 'Safe Sun' in vechtsportblaadjes.

Dat deze onderwereldfiguur kontakten heeft met de politie, blijkt wel uit de aanwezigheid van commissaris de Rhoades op het éénjarig jubileumfeest van 'Safe Sun' die zich daar kostelijk amuseerde tussen

knokkers en onderwereldfiguren, zoals D;J;Prins, de zogenaamde huurder van de Luyk, die twee jaar geleden in de bak zat wegens een mislukte roofoverval op Schiphol.

Het type Lüske valt te karakteriseren aan het feit dat hij in de Dapperbuurt eens op iemand heeft geschoten, of aan zijn broers die in oktober 1982 opgepakt werden wegens poging tot moord op iemand die vals had gespeeld met gokken. Met medeweten van de politie probeerde Lüske het slachtoffer tot zwijgen te brengen. Ook racisme is de familie Lüske niet vreemd. Een kafe van een van zijn broers had een tijdlang een bord achter het raam met de tekst: 'Alleen voor blanken'. Wie nu nog hoop heeft dat Lüske niet seksisties is, moet bij 'Safe Sun' de filmpjes tijdens het bruinen eens gaan bekijken.

Lüske is een onderwereldfiguur die nergens voor schroomt, maar probeert 'netjes' naar buiten te komen; dwz. van de echte 'groten' van Amsterdam mag hij zijn nek niet te ver uitsteken.

Tijdens de herkraak van de Luyk liep deze stoere jongen rustig tussen onze zwarte helmenploegen door, en bij de ontruimingsrellen zat hij onverstoorbaar een borreltje te drinken in een naburig kafe.

wat betekent een knokploeg?

Behalve dat een knokploegoptreden kan betekenen dat je je huis en eigendommen kwijtraakt, ligt de dreiging ook nog persoonlijker. Je kunt gewond raken, maar bovenal is de angst die krakersters voelen voor knokploegen heel ingrijpend. Het kan je leven, in ieder geval een tijdlang, behoorlijk bepalen en ook ontregelen. Het hoeft je niet eens zelf te overkomen, als het mensen in je omgeving gebeurt is dat vaak al voldoende om te maken dat je heel voorzichtig bent, met de deur open doen, met op

straat lopen, met de kleding die je aantrekt. Je eigen manier van leven wordt kapot gemaakt en je wordt ontzettend belemmerd in je vrijheid. Na de knokploeg van de Luyk, die in eerste instantie gewoon in het pand kon blijven zitten, ontstond er weer een golf van knokploegterreur in de stad. Huiseigenaren raakten overmoedig en het dieptepunt was wel de kogel in de nek van Guus.

Op dat moment gingen veel krakersters zich serieus afvragen waar het einde zou zijn: als er echt een dode was gevallen?

Met Guus liep het gelukkig goed af maar in feite waren krakersters nu vogelvrij. Als huiseigenaren en knokploegen wilden konden ze hun gang gaan, de overheid deed niets.

In die periode was het heel eng om op straat te lopen, je verwachtte op elke hoek van de straat een heftige figuur die je in elkaar wilde slaan omdat je er uitzag als een kraker.

De herkraak van de Luyk was in ieder geval in dat opzicht een oplossing. Het was natuurlijk een griezelige onderneming. We wisten niet hoeveel knokkers er in het pand zaten en of en in hoeverre ze bewapend waren. Wat moesten we doen als er alsnog een dode viel? Wat zouden de gevolgen zijn voor de hele kraakbeweging als er repressailles kwamen? Konden we een konfrontatie met de onderwereld wel aan? De meeste mensen dachten, of wisten wel zeker van niet, maar vonden toch ook dat de herkraak door moest gaan. Ik denk dat veel krakersters zich daarna behoorlijk bevrijd hebben gevoeld. We hadden ons niet in een hoek laten drukken!

Het onderlinge solidariteitsgevoel is in zulke periodes enorm groot. Een goed voorbeeld hiervan is ook de knokploeg van de Jacob Obrechtstraat 25 (gekraakt, 14-3-1982). Meteen na de kraak kwam er al een knokploeg van ongeveer vijftien potige heren die probeerden binnen te komen. Dit lukte ze niet door een snelle reactie van de bewoners-

De ene hypotheek
of de andere, wat
maakt dat nou wit...

Bij de Rabobank kan
werkelijk alles

Krakers gaan
terug naar
'Grote Luijk'

Krakers gaan
terug naar
'Grote Luijk'

verloste, bedreigde, staande-
houding.

GEEN KNOKKERS
TERUG IN DE LUYK

De Luyk bijg...
... 118

ters en door de komst van de politie. Daar hadden we trouwens niet veel aan. Twee jongens waren bijvoorbeeld met een pistool bedreigd maar konden daarvan geen aangifte doen want het was zondag en bovendien waren we te hysteries!

De hele verdere week was iedereen erop gespitst dat er nog iets zou gebeuren. Er sliepen steeds veel mensen in het pand met ijzeren staven, katalpults etc. naast hun matrasje, en er werd de hele nacht gepost. Van tijd tot tijd gebeurde er ook wat: langsrijdende auto's van waaruit stenen werden gegooid en dreigementen geroepen, stenen door de ruiten van andere panden in de buurt, eigenaresse met vriendje + boksbeugel aan de deur om te dreigen dat als we er vrijdags niet uit waren, ze met een grote groep zouden komen.

Nou dat kwamen ze ook. Een groep van ongeveer zestig knokkers (17-20 jaar, vriendjes van de eigenaresse) bewapend met loden pijpen, boksbeugels, bijlen, sabels en zelfs met pistolen, heeft vanaf drie uur 's nachts de buurt geterroriseerd. Ze begonnen aanvankelijk bij het pand zelf waar ze vergeefs probeerden de deur met een bijl in te slaan, maar doordat er direkt buurtalarm werd gegeven, waar veel mensen op afkwamen, verspreide het strijdtoneel zich al snel over de hele buurt. Bij de achtervolgingen werden een aantal krakers-
ters behoorlijk in elkaar geslagen.

De politie, die al van tevoren gewaarschuwd was dat er wat zou gaan gebeuren, was vrij snel ter plekke met ongeveer twintig golfjes. Ze scheurden door de buurt en probeerden mensen op te pakken. Volgens hen was dat echter nogal moeilijk omdat ze in het donker de knokkers niet konden onderscheiden van de krakersters. Dat bleek ook wel want ze sloegen regelmatig de verkeerde mensen in elkaar en ze hebben in totaal twee krakers en één knokker gearresteerd.

Om die reden werd aan ons gevraagd om allemaal binnen te blijven zodat de situatie wat overzichtelijker was, anders zouden ze ons elkaar laten af-

slachten.

'Binnen' dat was Opstand waar het die nacht een grote chaos was. Er heerste een paniekstemming en er werden veel biertjes genuttigd waardoor men er niet rustiger op werd. Als er iemand kwijt was gingen er een paar mensen naar buiten om te zoeken. Iemand die achtervolgd werd door de politie probeerde binnen te komen maar uit angst voor de knokploeg werd de deur al dichtgeduwd zodat hij bijna platgedrukt werd. Soms gingen we weer voorzichtig naar buiten om te kijken hoe de zaken ervoor stonden.

Aangezien wij binnen moesten blijven waren de mensen in het pand afhankelijk van de politie, maar daar ging het heel goed. Door het gooien van lege flessen en ander strijdbaar materiaal konden ze de knokkers op afstand houden waarna de politie ze uiteen kon drijven.

Knokploeg en politie bleven de hele nacht rondrijden maar er zijn verder geen ernstige dingen meer gebeurd. De dreiging was echter, ook in de dagen erna aanwezig.

wat kun je ertegen doen?

In eerste instantie vallen we in geval van knokploegdreiging toch weer terug op de politie. Voor beide partijen, zowel voor ons als voor de politie geldt echter dat dit niet van harte gaat. En terecht! Maar soms kan de politie er niet omheen om ons te helpen. Ze is gewoon verplicht om ons te beschermen.

Bij de tweede knokploeg van de Obrecht (vrijdags) reageerde de politie redelijk, eigenlijk boven verwachting, want diezelfde avond, rond acht uur was er nog een behoorlijke rel geweest bij het Amerikaanse konsulaat, de El Salvador-demonstratie.

We hadden de hele week de gemeenteraad gebeld en de politie op de hoogte gehouden dus ze konden niet anders..

Later, na de ontruiming van de Luyk en de Paula Pot, toen we bedreigd werden door Einstein-t.v., was het eigenlijk nog dubieuzer. Een paar dagen tevoren waren we als gekken tegen elkaar tekeer gegaan en nu opeens kregen we politiebescherming. Terwijl wij 's nachts zaten te posten werden we opgebeld door de ME die zich zat te vervelen in de Luyk. Als er een knokploeg kwam in de VPC-buurt dan waren zij paraat. Maar ondertussen zaten ze wel in de Luyk en in de Paula Pot. Krankzinnig!

Wat je zelf kunt doen tegen knokploegen is volgens mij in ieder geval voorkomen dat je jezelf en anderen opfokt, zoals bij de Obrecht gebeurde. Dat maakt de paniek alleen maar groter en het is daardoor nog moeilijker om goed te reageren. En als je goed nagaat wie het eigenlijk zijn die je aanvallen, dan kun je ook beter bepalen hoe je je ertegen moet verdedigen.

Daarnaast kun je meer gaan uitzoeken over de achtergronden van een eigenaar/spekulant. Bij de Luyk is er veel in de publiciteit gebracht over Lüskes 'nevenactiviteiten', zodat hij min of meer gedwongen werd zich koest te houden en de Luyk te verkopen. De kraakbeweging was toch te onbelangrijk vergeleken bij de rest van zijn bezigheden.

Verder kun je iemand laten weten dat je hem weet te vinden (zijn huis, zaak etc.) Maar dan kom je dus al snel bij de vraag: hoe ver ga je met je aktiemiddelen? Moeten die dezelfde zijn als van rechts? De knokploeg van de Luyk had persoonlijke gegevens van de bewonersters. Adressen van familieleden en vrienden, en de bewonersters waren terecht bang dat daar iets mee zou gebeuren. Vandaar onder meer de problemen die enkelen van hen hadden met de herkraak. Angst voor repressailles.

Bij de herkraak van de Luyk zijn we zelf inderdaad ook als een soort knokploeg te werk gegaan. Het was een op militairistische wijze voorbereide en uitgevoerde aktie. Polak sprong daar gretig op in. Hij veroordeelde knokploegoptredens in het algemeen door de herkraak te veroordelen.

Bij de knokploegontruiming zelf hadden zowel hij, als politie en justitie zich neutraal en passief opgesteld en daarmee in feite de kant van Lüske en zijn maatjes gekozen. Hierdoor provoceerde de gemeent ons eigenlijk om geweld te gebruiken. Iets waar we nooit in moeten trappen, maar in dit geval konden we niet anders.

De overheid gaf ons niet de bescherming waar wij recht op hadden, dus moesten we onszelf beschermen tegen verdere aanvallen uit het spekulantenwereldje. Als we niet lieten zien dat we voor onszelf op konden komen dan zouden we binnen de kortste keren afgeslacht worden.

Polak stelde ons gelijk aan de knokploeg, noemde het allebei een ontoelaatbare vorm van eigen richting maar hij ging (en gaat) daarmee voorbij aan een aantal essentiële verschillen die er tussen ons bestaan.

De herkraak was voor ons een duidelijk gerichte aktie met een duidelijk en gerechtvaardigd doel: namelijk herstel van ons huisrecht en zelfbescherming.

Bij knokploegoptredens gaat het eigenaars niet zozeer om hun eigendomsrecht, maar om spekulatie voort te kunnen zetten, dwz. ze buiten de woningnood van andere mensen uit om er flink geld aan te verdienen. Om die reden huren ze (professionele) knokkers die mensen in elkaar rammen om de poen en waarschijnlijk wegens anti-kraaksentimenten nog voor hun plezier ook.

Ons geweld bij de herkraak is kinderspel vergeleken bij de manier waarop knokploegen kunnen optreden. We waren weliswaar met velen en zagen er met onze leren jassen en zwarte helmen dreigend uit, maar we waren juist zo massaal aanwezig

omdat we hoopten de knokkers door onze overmacht af te schrikken zodat een konfrontatie niet nodig zou zijn.

Onze wapens waren eigenlijk te amateuristisch om er iets mee uit te kunnen richten. We hadden stokken, staven, rookbommen, katapults en schilden. We probeerden ons voornamelijk te beschermen tegen aanvallen vanuit het pand, vandaar dat degenen die voorop liepen kogelvrije vesten aanhadden. We waren voorzichtig met ons geweld, voor zover dat binnen de ontstane situatie mogelijk was. Hoewel katapults heel gevaarlijk kunnen zijn, vind ik toch dat ze in dit soort omstandigheden acceptabel zijn, als ze tenminste slechts in uiterste nood gebruikt worden.

Knokploegen hebben andere grenzen aan hun geweld, of zelfs helemaal geen grenzen. Wat dat betreft hebben we gezien onze ervaringen toch liever met ME te maken dan met knokkers. Van een ME-er weet je dat je misschien total-loss geslagen wordt maar ergens houdt het op. Knokkers daarentegen hebben vaak nauwe banden met de onderwereld en zijn vanuit die achtergrond gewend aan knokken en schietpartijen. Ze schrikken niet terug voor een blauw oog of een paar gebroken ribben. Ze hebben vertrouwen in hun eigen kracht en juist omdat ze veel verder zullen gaan dan wij kunnen ze dat ook hebben. Wij hebben op een gegeven moment onze grens bereikt. Zij gaan door.

Bovendien hebben ze (zoals bij de Luyk) een spekulant achter zich staan die hen dekt en dan is er ook nog de politie. Ze maken ook gebruik van veel zwaardere middelen, als bijlen, kendo-stokjes, loden pijpen en niet zelden pistolen waartegen je weinig kunt beginnen.

Een probleem bij de herkraak van de Luyk was wel dat het min of meer werd doorgedrukt door een aantal mensen. Er bestond veel twijfel maar het stond al snel vast dat het toch door zou gaan. Te snel, want daardoor werd een belangrijke discussie binnen de kraakbeweging de mond gesnoerd:

de geweldsdiskussie; of je überhaupt nog wel geweld wilt gebruiken. Daar hadden we pas later weer tijd voor, maar tot nu toe is-ie niet echt bevredigend gevoerd.

Als wij geweld gebruiken dan is dat meestal defensief geweld. Pas als we aangevallen worden dus als er bijvoorbeeld een pand wordt ontruimd of dreigt te worden. We zullen ook niet veel verder gaan dan het vernielen van materieel. Akties tegen personen blijven eng en passen volgens mij niet in onze leef-en denkwijze. Daarbij maak ik een onderscheid tussen stenen gooien naar de ME en akties tegen mensen als Walter Etty, van de Vlis etc. Het eerste is zelfverdediging, het tweede is bedenkelijk omdat het vaak ontaardt in pure bedreiging en intimidatie (soms ook nog van personen waar het niet om gaat). En wat hadden we daar ook al weer tegen?

Bovendien, als je een spekulant persoonlijk aan zou pakken, verander je er niets mee, het systeem blijft het zelfde.

Aan de andere kant zijn er natuurlijk situaties te bedenken dat je er niet omheen kunt. Akties waarbij mensen bijvoorbeeld persoonlijk en openbaar ter verantwoording worden geroepen voor hun daden, zoals gebeurde bij Kistemaker (een zeer hoge in de atoomenergielobby) zijn prima. Anders kan iedereen die een bepaalde positie heeft zich verschuilen achter zijn/haar superieuren, fraktie of noem maar op, en daar-tegen is het moeilijk vechten.

Nog meer knokkers

Behalve met het verschijnsel knokploegen, zoals hiervoor beschreven, hebben we echter ook nog met andere vormen van agressie tegen krakers te maken. Hoe vaak zijn in de afgelopen jaren niet de ruiten gesneuveld van bekende kraakpanden. Maar er vlogen niet alleen stenen door de ruit, ook gevallen van brandstichting zijn verschillende malen voorgekomen. Het bekendste voorbeeld is wel dat van de Groote Keyser, waar door een brandbom één van de vijf panden van dit complex in oktober '82 geheel uitbrandde. Eerder al was een bom geplaatst bij het kraakpand Wijers, die een behoorlijk gat sloeg in de zware ijzeren voordeur van dit pand. In december '82 is in nog een pand een poging tot brandstichting gedaan, nl. bij Nooy, een kraakpand aan de Bilderdijkstraat.

Een ander voorbeeld is de aanval op de schuilkamer, een café in het sousterrain van de Groote Keyser, waar op de avond van de verkiezingsuitslag een aantal figuren de overwinning van de centropartij kwamen 'vieren', zoals ze dat zelf noemden. Dat 'vieren' kwam er op neer dat ze een aantal mensen plus de inboedel in elkaar hebben geslagen.

wie doet er nou zoiets?

In feite kan je vaak alleen maar gissen naar wie er achter dit soort dingen zit. Ze gebeuren vaak anoniem en het is heel moeilijk te achterhalen waar het vandaan komt. Zelfs in het geval van de Groote Keyser, die herhaaldelijk bedreigd was door de groep Einstein T.V., staat nog steeds niet vast of zij het ook werkelijk gedaan hebben.

Wat je wel min of meer kan afleiden is in hoeverre een aktie van te voren georganiseerd is. Ik denk dat de mate

waarin een aktie, tegen ons gericht, georganiseerd is, bepalend is voor de manier waarop je er op kan of moet reageren. Daarom wil ik een onderscheid maken tussen ongeorganiseerde, spontane akties en georganiseerde akties. In deze twee soorten van agressie heb je ook met verschillende groepen mensen te maken.

Het ingooien van een ruit bij een kraakpand is iets, hoe vervelend ook, dat toch min of meer spontaan gebeurt en niet van te voren georganiseerd is.

In onze toch al niet meer zo tolerante maatschappij waar mensen hun agressie steeds meer op elkaar botvieren, kan ik me voorstellen dat groepjes vrienden, straatbendes of anderszins agressieve figuren hun agressie op krakers richten, zeker als krakers weer eens duidelijk van zich hebben laten horen. Dit soort dingen gebeurt nl. meestal in de dagen, weken, volgend op een rel. Het is dan ook meer een reactie op het zich duidelijk manifesteren van de kraakbeweging, dan een onafhankelijke aktie tegen de kraakbeweging. Ook de media spelen een rol in het stimuleren van dit soort reacties, niet alleen door ons als gevaarlijke raddraaiers en criminelen voor te stellen, maar ook bijv. een paginagroot interview in de Telegraaf met de Lüskeknokploeg kort na de knokploegontruiming, waarin deze uitgebreid de meest smerige uitlatingen over de kraakbeweging kon doen, is bepalend voor de sfeer die er op dat moment ontstaat.

Een steen ligt, zeker in Amsterdam, voor het grijpen, maar een brandbom zal je toch van huis mee moeten nemen. In zulke gevallen gaat dus wel een fase van denkwerk en organisatie vooraf.

Bij de brand in de Grootte Keyser werden de schuldigen in eerste instantie gezocht in de hoek van de TV piraat Einstein. Deze TV piraat was namelijk al een tijd bezig bedreigingen te uiten aan het adres van de 'kraakbeweging' omdat hun busje in de fik was gestoken (een oud ME-busje waarmee ze bij de ontruiming van de Luyk de politie hadden geholpen bij het maken van arrestaties). Iemand heeft dat busje 's nachts in brand gestoken en Einstein wilde dat de kraakbeweging het busje zou betalen. Er is het een en ander uitgezocht over deze figuren om te kijken met wat voor types je te maken hebt. Het

bleken niet zulke frisse figuren te zijn. Eén van de jongens van Einstein, P. Hendriks, staat bijv. niet alleen bekend om het feit dat hij vroeger lid was van de knokploeg van Gouwswaard, maar ook om zijn chantagepraktijken. Hij gebruikt vooral dreigementen om zijn geld los te krijgen, maar een beetje chanteur heeft natuurlijk wel een naam op te houden. Daarom zal hij zijn dreigementen ook waar moeten maken op het moment dat hij geen geld krijgt. Het is dan ook niet ondenkbaar dat P. Hendriks en de zijnen wel achter de brandstichting bij de Groote Keyser zaten. Dit soort penose schrikt nu eenmaal niet terug voor geweld.

Of ze het nu gedaan hebben of niet, duidelijk is dat een georganiseerde groep bezig was de kraakbeweging te bedreigen en te intimideren. Maar, kan je zeggen dat deze groep op een politieke manier georganiseerd is, hebben ze het uit een politieke overtuiging gedaan? Kortom, kan je deze groep extreem rechts noemen en zeggen dat ze de kraakbeweging aanpakt om haar politieke inhoud? Ze beweren van zichzelf (Vara's popdonderplus oktober '82) dat ze voor de burgers opkomen. *"Wij zijn nou eens een keertje doodmoeie mensen, gek van het gezeik wat er in Amsterdam aan de hand is."* Bij de demonstratie zondag na de ontruiming van de Luyk staan ze klaar om mensen op te pakken, want *"Het wordt toch weer een zootje"*. Ze verzekeren de reporters dat ze eventuele arrestanten onmiddellijk over zullen leveren aan de politie en dat ze geen eigen rechter willen spelen. Maar hoe zat het ook al weer met die weerkorpsen?

Enkele figuren van Einstein hebben voor radio en in de krant gezegd dat ze centrumpartij stemmen, bovendien zijn op hun radio en TV regelmatig racistiese uitspraken te horen zoals bijv. n.a.v. een vechtpartij waarbij een Senegalees gedood was: *"Jammer voor zijn vrouw, maar het is tenminste weer een bruine minder"*. Ook hebben ze rond 30 april '80 voor hun TV opgeroepen tot het vormen van burgerwachten.

Hoewel hun politieke ideeën er dus niet om liegen kan je toch moeilijk zeggen dat ze op politieke grond dingen ondernemen. Het één loopt in dit geval misschien wel een beetje over in het ander. Terwijl er eerst al-

leen maar sprake is van chantage (*Als jullie ons geen geld geven dan...*) beginnen ze er later duidelijk plezier in te krijgen, zoals bij de demonstratie. Het is trouwens de vraag in hoeverre de publiciteit die ze op dat moment kregen daar niet mede de oorzaak van is geweest. Een beetje reclame is per slot nooit weg. Er zijn aan de andere kant wel degelijk groepen die een duidelijk politiek karakter hebben zoals de Vikingjeugd, de jongerenafdeling van de centropartij A.J.C., de Nederlandse Volksunie en andere duistere groepjes zoals bijv. het commando P. Klomp, die zeer smerige racistische pamfletten rondstuurt. Maar van deze groepen kan vaak niet aangetoond worden dat ze iets te maken hebben met akties die wel een duidelijk politiek karakter hebben. Ze treden nooit openlijk met geweld onder hun eigen naam naar buiten. Het enige geval waarbij we tot nu toe met zo'n soort groepje te maken hebben gehad was bij de vechtpartij in de Schuilkamer. Daar is achteraf gebleken dat een persoon, lid van de Centropartij, een aantal andere mensen onder valse voorwendsels had geronseld, omdat een paar van de 'daders' helemaal niet bleken te weten waar het precies om ging en achteraf nogal schrokken van het feit dat ze ineens voor fascist werden uitgemaakt.

maatschappelijke factoren

Door de ontwikkelingen op sociaal-economisch gebied is er een duidelijke verharding en polarisering merkbaar in de maatschappij. Dat is alleen al te merken aan de manier waarop de gemeente zich opstelt t.a.v. de kraakbeweging. Naarmate de crisis zich doorzet en de gemeente minder geld heeft om akties af te kopen en zo de problemen op een vreedzame wijze op te lossen, neemt ze steeds minder de positie van onderhandelaar in en gaat ze steeds meer meteen tot ontruiming over, met alle gevolgen van dien.

Om haar gedrag te rechtvaardigen zal ze ook duidelijk

moeten maken waarom ze dat doet, en hoe kan dat beter dan door de kraakbeweging af te schilderen als een stelletje tuig, wat alleen haar zin wil hebben. De kraakbeweging is dan geen beweging meer die aktie voert tegen de woningnood, maar een stelletje vechtersbazen die maar eens een lesje geleerd moet worden.

Nooit is de gemeente er zo goed in geslaagd om deze mening naar voren te brengen als bij de Luyk. Wij waren immers a-socialen, die niet wilden wijken voor GDH-woningen?

Door deze opstelling van de gemeente is het niet verwonderlijk dat ook andere groepen er zo over gaan denken, zoals bijvoorbeeld de jongens van Einstein t.v., die besloten op de dag van de ontruiming van de Luyk (en later ook bij de demonstratie) de politie te helpen en vol trots vermeldten dat ze wel 16 arrestaties hadden helpen maken. Dit is een ekstreem voorbeeld, maar het is niet ondenkbaar, dat ook allerlei andere groepen, straatbendes, die in betere tijden misschien zelfs aan onze kant stonden, nu 180 graden gedraaid zijn en even enthousiast onze ruiten ingooien.

Op zich, dat ze onze ruiten ingooien, is niet zo verwonderlijk, aangezien dit middel met name door de kraakbeweging tot een geaksepteerd verschijnsel is geworden. Ik denk dat het er op neer komt dat bepaalde groepen vinden dat wij maar eens een koekje van eigen deeg moeten krijgen. Dat dit gebeurt heeft derhalve met een verharding in de maatschappij en met de marginalisering van de kraakbeweging (een groep in het nauw is makkelijker te pakken) misschien ook wel te maken met het feit dat, toen hele groepen jongeren zich spontaan bij ons aansloten bij akties, niemand zich daar eigenlijk zo om bekommerd heeft, behalve dan door te roepen dat dat prima was..

Een beetje een apart verhaal binnen het geheel van maatschappelijke factoren is de rol van de politie. Politie en M.E., die telkens weer op de kraakbeweging is afgestuurd en ermee in konflikt is geweest, hebben inmiddels natuurlijk een gruwelijke hekel aan die 'relschoppers'. Daarom zijn ze denk ik ekstra gevoelig voor tendenzen in de maatschappij die zich tegen het kraken richten. Uit het verhaal over knokploegen moet al duidede-

lijk geworden zijn, dat de politie liever niet optreedt tegen dit verschijnsel en als ze door de omstandigheden (druk van de kraakbeweging) gedwongen wordt het toch te doen, dan probeert zij angstvallig een objectiviteit te bewaren, die in vele gevallen alsnog nadelig uitvalt voor de bewonersters van een kraakpand.

Er zijn ook geluiden dat we nu allemaal maar eens naar een heropvoedingsgesticht moeten.

Deze zijn vaak te horen, maar ook te lezen, bv. in ingezonden rubrieken van kranten (vooral na de Luyk was er weer een heftige uitbarsting van dit soort brieven).

Dit soort geluiden vindt, denk ik, veel weerklank bij de autoriteitsgevoelige politie, want autoriteitsgevoelig moet je wel zijn om binnen zo'n apparaat te kunnen funktioneren.

Het gevaar van deze ontwikkeling is natuurlijk dat dit apparaat er een eigen mening op na gaat houden, als het gaat om beslissingen voor of tegen knokploegen of andere agressie tegen krakers in konkrete situaties. Zoals bijvoorbeeld het niet komen opdagen bij een poging tot een ontruiming van een kraakpand door een knokploeg of in het geval van de Groote Keyser, waar naar aanleiding van de brand nog steeds geen buurtonderzoek gestart is (iets wat in dergelijke gevallen wel de gewoonte is). Ook dit soort nalatigheid kan een stimulans zijn voor groepen om akties tegen de kraakbeweging te ondernemen, aangezien ze niet zo bang hoeven te zijn voor vervelende konsekwenties daarvan.

Ook bij anti-fascistische demonstraties laat de politie vaak blijken aan welke kant ze staat. Zo werd zeer fel gereageerd op een demonstratie tegen een vergadering van de Vikingjeugd. Er werd hard op de demonstratie ingeslagen, ook toen er geen lid van deze groep, die zogenaamd beschermd moest worden, te zien was.

Een duidelijk voorbeeld in dit verband is dat, toen Polak bevel gaf tot ontruiming van een zaal in Hotel Krasnapolsky, waar een vergadering van de Centruumpartij aan de gang was, bureau Warmoesstraat weigerde om dit bevel uit te voeren.

Dat Polak dat later ontkende is natuurlijk niet verwonderlijk, want het is niet slim om te laten merken hoe

weinig een bestuur nog te zeggen heeft over haar eigen politieapparaat. Doordat de gemeente dit toelaat is zij echter wel medeverantwoordelijk voor een verharding in de maatschappij waarbij steeds meer groepen tegenover elkaar komen te staan. Het is zelfs de vraag of dat bij haar verdeel- en heerspolitiek af en toe niet juist erg goed uitkomt.

wat doe je eraan?

Als je te maken hebt met een huiseigenaar die je eruit wil hebben, kun je heel direkt actie voeren tegen die huiseigenaar en de konsekwenties van 'harde' of 'zachte' akties zijn dan ook voor dat pand, die de aktie gevoerd heeft.

Brandbom- en ruitengooiers daarentegen zijn vaak anoniem en als je al een idee hebt uit welke hoek het komt, is het nog moeilijk, en moet je in ieder geval goed overwegen, of een aktie tegen zo'n groep eventuele risikoos of konsekwenties voor anderen waard is. Als de agressie namelijk algemeen tegen krakers gericht is, wordt de hoeveelheid plaatsen waar je ze tegen kan komen onmiddellijk uitgebreid van één pand naar zo'n beetje alle bekende of herkenbare of bij zulke rechtse groepen bekend staande kraakpanden.

In het geval van de t.v.-piraat Einstein bijv., die allerlei bedreigingen uitte naar kraakpanden, werden panden benaderd die al jaren gekraakt waren en in sommige gevallen allang van de gemeente waren omdat ze op een oude alarmlijst (d.i. een telefoonlijst om andere kraakpanden te waarschuwen bij ontruiming, knokploegen, vergaderingen, feestjes.....enz.) stonden, die een knokploeg jaren tevoren eens buit had gemaakt bij de ontruiming van Singel 114.

Behalve de vraag naar effektiviteit of risikoos van een bepaalde aktie rijst meestal ook de vraag naar een meer morele kant van de zaak. Namelijk in hoeverre moet je zulke groepen met hun eigen middelen bestrijden, nog

afgezien van het feit, of je je wel kunt meten met figuren voor wie geweld niet meer betekent dan een broodje kaas.

Het is voor de kraakbeweging elke keer weer een moeilijke overweging hoever je moet gaan met je (re)aktie op dit soort verschijnselen. We zijn nu eenmaal geen knokploeg of leger en wij kiezen geweld niet zo maar als middel. Alleen al de eindeloze discussie over gewelddadig of passief verzet, illustreert hoe moeilijk het vaak is een afweging te maken tussen effectiviteit, risikaos van een aktie en de emoties (zoals angst, paranoia en weerszin), die dat binnen en buiten eigen gelederen oproept. Vraagt bovendien niet elke verschillende soort groep waar je mee te maken krijgt een verschillende aanpak?

Ik hoop dat uit mijn verhaal duidelijk is geworden, dat groepen waar je mee te maken krijgt, als je je verzet of als je openlijk naar buiten treedt (rellen), onderling zeer verschillend kunnen zijn, en dat het onzin en zelfs gevaarlijk is om bij elke ruit die bij een kraakpand ingegooid wordt te roepen: dat zijn fascisten die dat doen!

Echt gestructureerd politiek fascisme is tot nu toe nog maar op kleine schaal aanwezig en je loopt het risico door allerlei groepen zonder onderscheid fascistten te noemen, juist die groepen in die richting te duwen. Veel jongeren gebruiken die symbolen van het fascisme vaak alleen om te choqueren en om zich (bv. in het geval van de voetbalsupporters) af te zetten tegen hun tegenstanders. Die symbolen hebben bij die groep maar zelden iets te maken met een ideologische overtuiging. Zo zijn er meer tegenstellingen die meer met het 'bij een groep willen horen' te maken hebben dan met iets anders, bijvoorbeeld de tegenstelling punks-diskoos. Gevaarlijk worden die op het moment dat de ene groep de andere voor fascist gaat uitmaken. Want als zo'n groep dan in eerste instantie de fascistensymbolen overneemt om zich te onderscheiden van de andere groep, zullen er uiteindelijk toch wel wat mensen uit zo'n groep daadwerkelijk bij het fascisme terechtkomen, vaak doordat ze geronseld worden door echte fascistten. Bovendien wil vaak de buitenwereld ook niks meer met hen te maken heb-

ben, waardoor ze als groep steeds meer op elkaar aange-
wezen worden en moeilijker uit hun rol stappen. Ten
tweede lopen wij in onze eigen reactie ook vast op het
moment dat alles op een hoop gegooid wordt. Door een
heleboel verschillende dingen onder een noemer te bren-
gen wordt het moeilijker een tegenstrategie te ontwik-
kelen, dan wanneer je probeert terreinen af te bakenen
of groepen af te scheiden van de rest.

Het is daarom nodig dat je je eerst afvraagt wie je nu
eigenlijk tegenover je hebt, voordat je besluit hoe je
erop moet reageren. Waar je in het ene geval het beste
misschien kunt negeren wat er gebeurd is, zul je in een
ander geval juist erg duidelijk moeten maken naar buiten
wat er gebeurd is.

Soms kun je je tegenstander juist in de kaart spelen met
publiciteit, een andere keer zul je die publiciteit hard
nodig hebben. Een duidelijk strategie is vooralsnog niet
voorhanden, waardoor tot nu toe nogal incidenteel gere-
ageerd wordt op dit soort (re)akties.

Eén ding is in elk geval duidelijk: de kraakbeweging is
niet de enige die met dit soort verschijnselen te maken
heeft. Behalve krakers worden de laatste jaren steeds
meer minderheden en linksé groepen bedreigd door een
groeïende agressie die zich op velerlei wijzen uit.

De zigeuners in Amsterdam-Noord zijn na vele aanvallen
en bedreigingen uiteindelijk gevlucht nadat een caravan
in de fik was gestoken.

Het kantoor van het Palestina-komitee is in 1981 door
brandstichting geheel uitgebrand.

In juni 1982 werd in Amersfoort bij de jaarlijkse flik-
kers- en pottendemonstratie mensen die meeliepen bekogeld
met uien, tomaten, eieren en stenen, bespuwd en geslagen.
Dit alles onder het roepen van leuzen als "Homo's dood"
en Amersfoort homovrij". In totaal zijn er zo'n 60 flik-
kers en potten in het ziekenhuis beland.

Behalve dit soort akties bestaat er ook een groeiend
racisme, wat varieert van he t laten staan van buiten-
landers bij de tramhalte tot een poging tot het georga-
niseerd ontruimen van de Mozes en Aäron kerk, toen daar
een groep illegale Marokkanen in hongerstaking was tegen
hun dreigende uitzetting.

Dit gebeurde door een groep jongeren die van een partij-bijeenkomst van de Nationale Centrum Partij (zoals die toen nog heette) kwamen. Zoals ze zelf later zeiden, opgehitst door de toespraak van de toenmalige voorzitter Brookman. Maar ook kleine linkse partijen, zoals bv. de PSP, moeten het ontgelden. Zo werd herhaalde malen een poging ondernomen het PSP-kantoor in Eindhoven in brand te steken. In dit geval was de dader zo stom zijn portefeuille te laten vallen, waarin een lidmaatschapskaart zat van de A.J.C. (jongerenafdeling van de Centrumpartij) en acceptgirokaarten van de Centrumpartij.

Zo zijn er nog talloze voorbeelden te noemen maar waar het mij om gaat is, dat je als kraakbeweging al op genoeg gebieden geïsoleerd bezig bent (wat er vaak mede aan oorzaak is, dat je steeds meer met agressie tegen de beweging te maken krijgt). Daarom zal je op gebieden, waar het heel makkelijk is om aansluiting te zoeken met andere groepen, dat ook moeten doen.

Dat gebeurt ook al, zo wordt de alarmlijst allang niet meer alleen gebruikt voor het doorbellen van kraakacties maar ook voor acties, demonstraties van buitenlanders, en zo voort. Laatst is bijv. een pension gekraakt door kraakgroep Staatsliedenbuurt in samenwerking met buitenlandse organisaties. En ook is er sinds kort een overleg-orgaan opgericht, het AFFRA (Antifascisties front Amsterdam), wat probeert om met allerlei organisaties tezamen te praten over dit soort problemen.

Aan dit Affra is ook een meldkamer verbonden, die tot doel heeft: het registreren van allerlei gevallen, van gebeurtenissen die tekenend zijn voor opkomend racisme, polarisering en verrechtssing binnen Amsterdam.

Dit kan variëren van gewelddadigheden tot een trambestuurder die buitenlanders laat staan, maar ook tips over bijeenkomsten van fascistiese groeperingen, zoals Vikingjeugd, N.V.U. etc.

Een hoop gebeurtenissen blijven nu eenmaal onbekend en een eerste vereiste lijkt mij zoveel mogelijk boven tafel te krijgen van wat er gebeurt om te zien hoe snel of langzaam het zich ontwikkelt, en meer inzicht te krijgen in het soort agressie waar je mee te maken hebt. Zodat je tenminste weet waar je het over hebt als je een tegenstrategie gaat ontwikkelen.

De herkraak van de Lucky Luyk

Dit hoofdstuk gaat over de herkraak van de Luyk, de ontruiming van een knokploeg. Deze eigen ontruimings-aktie, dus door krakers en kraaksters zelf, is een fel omstreden en heftige gebeurtenis in de aktiegeschiedenis van de Amsterdamse kraakgroepen. Het was niet nieuw dat we moesten vechten voor een pand of tegen knokploegen, maar nooit eerder hadden we dat zo openlijk massaal, met militaire discipline gedaan als bij de Luyk. Tenminste, zo werd de aktie in de kranten omschreven: als een perfekt georganiseerd en uitgevoerd plan dat bij wijze van spreken niet overtroffen had kunnen worden door een of andere anti-terreurbrigade. Een knappe aktie, maar des te meer heel eng, konkludeerde men, en een zeer gevaarlijke ontwikkeling. Want deze ontruimingsaktie was een ontoelaatbare militairisering van de kraakbeweging, een grove schending van de regels van de rechtstaat en eigenrichting -d.i. het recht in eigen hand nemen- bovendien.

Ook bij krakers en kraaksters had de herkraak veel beroering teweeggebracht, daar zat men eveneens met het militairiseren van de kraakbeweging in haar maag en vroeg men zich af of we met dit soort akties niet juist onszélf geweld aandoen dan dat we ermee kunnen aantonen dat het geweld voornamelijk tégen ons gebruikt wordt.

Wat waren echter de argumenten voor - of tegen - een herkraak? Achteraf kunnen we die nog eens op een rijtje zetten en proberen een beeld te geven van de discussie. Daarbij, en niet geheel zonder eigen opvattingen in die discussie, gaan wij in dit hoofdstuk wat dieper in op het probleem dat toen met de knokploeg in de Luyk zeer aktueel was en ook heel cruciaal voor de herkraak.

Namelijk, konden wij als krakers en kraaksters alsnog rekenen op bescherming van ons huisrecht of woonbelang - en tegen knokploegen - door de gemeente, politie of

justitie nadat zij ons in die knokploegnacht van 11 op 12 oktober '81 en de dagen erna zo volkomen in de kou hadden laten staan. Vanwege die vraag proberen we in dit hoofdstuk ook wat dieper in te gaan op enkele - politieke - motieven van de gemeente, knokploegen, politie en justitie voor hun optreden tegen het kraken en de mogelijke konsekwenties daarvan voor krakers en kraaksters. Hierdoor ontstaat hopelijk vanzelf, al is het teveel achteraf, een schets van de redelijke en onredelijke motieven voor het idee van de herkraak. De vele en sterke argumenten tégen de herkraak betreffen vooral de kritiek dat de herkraak toendertijd werd gepresenteerd als een voldongen feit, waardoor er van discussie nauwelijks sprake kon zijn. De keuze voor zowel de actie, als het middel of het tijdstip, was, terwijl het om risicoloos ging voor velen, op een nogal autoritaire manier bepaald.

Het verhaal van de herkraak zoals we dat in dit hoofdstuk willen behandelen heeft een min of meer chronologische opbouw waarin achtereenvolgens Lüske en de knokploegtruc, de rol van de politie, justitie en de gemeentepolitiek, de bedreigende situatie voor kraakpanden en dan pas de herkraak aan bod zullen komen. En in die volgorde alles zoveel mogelijk in relatie tot de argumenten voor of tegen de herkraak en de vraag welke bescherming wij mochten verwachten voor ons huisrecht of woonbelang.

Een telkens terugkerend thema - ook in dit hoofdstuk - is de wrevel over Polaks rechtsorde, de openbare ordepolitiek. De eisen van de kraakbeweging bij de Luyk waren redelijk en toch is het konflikt met politiegeweld beslist. Deze gewelddadige oplossing hebben we voor een groot deel te danken aan de politie en justitie, wier opvattingen een overheersende rol dreigen te gaan spelen in het openbare orde-beleid. De kraakbeweging moet haar generaals ter discussie stellen, de gemeente ontruimt door.

scenario van de knokploegtruc

De ontruiming van de Luyk door Lüskes knokploeg is niet het bloedigste voorbeeld van een knokploegontruiming zoals we die kennen. Zij is echter wel een van de meest duidelijke en provocerende voorbeelden ervan. Want de Luyk werd voor de kraakbeweging het grote symbool van de voortdurend dreigende knokploegterreur en het lakse optreden daartegen van de gemeente, politie en justitie. De dreiging van knokploeggeweld was voor de Luyk-bewonersters een dagelijkse angst, vooral nadat het pand in de Sonesta Koepelzaal- bij tijd en wijle verzamelplaats van de Amsterdamse onroerend goed-mafia - werd geveild. Op die veiling gaat het er schimmig aan toe en hoewel de bewonersters van de Luyk en ook het Gemeentelijk Grondbedrijf - die een oogje op het pand had voor jongerenhuisvesting - daar aanwezig zijn, duurt het maanden voordat bij de bewonersters bekend is door wie ze nou eigenlijk zijn gekocht.

Er gingen de wildste geruchten rond welke huizenhandelaar de nieuwe eigenaar was geworden en van wie we met knokploeggeweld rekening moesten houden. Na verloop van tijd krijgt de onzekerheid over het dreigende knokploeggeweld een soort gewenning en plotseling komt dan de knokploeg toch nog als een donderslag bij heldere hemel. Lüske, knokploegleider en eigenaar van de Luyk, had intussen niet stilgezeten en de ontruiming goed voorbereid. Samen met zijn advocaat, Boekhoff -gezien de juridiese konstruktie van het ontruimingsplan- was er een plannetje bedacht dat kans van slagen had als de politie en justitie zich voorlopig afzijdig zouden houden door niet echt op te treden. De knokploeg moest het kunnen klaarspelen om in het pand te mogen blijven. De politie, voor wie knokploegen uiteraard ook geen lolletje zijn, heeft nog steeds geen richtlijnen tegen knokploegen en zal -wie weet- niet snel geweld

riskeren om krakers en kraaksters te beschermen die ze mogelijk in de toekomst toch weer moet ontruimen. Soms is er dus een vaag gemeenschappelijk belang tussen de eigenaar van een gekraakt pand en de politie. Het is ook niet ondenkbaar dat Boekhoff en Lüske een soort bondgenootschap met de politie en justitie hebben verondersteld op grond van allerlei anti-kraak-sentimenten die zowel leven bij het spekulantendom, een terrein dat ook voornamelijk door penose wordt bestreken, als bij politie en justitie: een natuurlijk bondgenootschap tegen het anti-autoritaire verzet van krakers en kraaksters. We kunnen het bondgenootschap ook wat stelliger opvatten, namelijk Boekhoff en Lüske zijn niet louter op grond van spekulaties omtrent het optreden van politie en justitie te werk gegaan. De inmiddels jarenlange strijd van de kraakbeweging tegen leegstand en speculatie heeft dat meerdere malen kunnen ervaren. Er zijn kontakten en afspraken tussen beide partijen over welke gemeenschappelijke belangen beiden hebben, dus speculatie, penose -georganiseerde misdaad- naast politie en justitie: zeg maar een ordening die bepaalt dat de penose zijn werkterrein heeft dat niet al te openlijk overschreden kan worden, maar waarbinnen redelijk veel wordt getolereerd. In de Amsterdamse kraakgeschiedenis zijn de politie-kommissaris Toorenaar en de voormalig hoofdofficier van justitie Messchaert een duidelijk voorbeeld, dat politieke opvattingen en zakelijke belangen van het spekulantendom en die van hoge funktionarissen binnen het politie- en justitieapparaat met elkaar bekend zijn. Hoe dit in sommige gevallen zoals bij het gekraakte pand de Vogelstruys kan leiden tot levensgevaarlijke toestanden, staat onder andere beschreven in de kraak-brochure over de Vogelstruys 1) en het boekje "De kolonne eenmaal in beweging..." 2).

Het niet optreden van politie en justitie tegen Lüske's knokploeg is volgens ons hoogstwaarschijnlijk niet slechts een beoordelingsfout van de dienstdoende straat-agent of inspekteur geweest, maar eerder een zogenaamd "neutraal" optreden van de politie waarbij vooraf wel bekendheid is geweest of suggesties wederzijds

zijn gedaan hoe -stel in een denkbeeldig geval- politie en penose elkaar niet hoeven te bijten en ook niet al te negatief in de publiciteit komen of justitie niet teveel in verlegenheid brengen. (ekskuses voor de voorzichtige formulering).

Bij de Luyk is -dus mogelijk opzettelijk- zo'n werkwijze door de penose uitgeprobeerd. Op een takties gekozen moment, vlak na de rellen ten gevolge van ontruiming en zodat bij een groter publiek nog verse anti-kraaksentimenten aanwezig zijn, komt de knokploeg langs en neemt de Luyk in bezit en gijzelt de bewonersters. Vervolgens wacht de knokploeg rustig op de komst van de politie, die niet reageert op het verhaal van de bewonersters maar juist het verhaal van de knokploeg en hun huurkontraakt wel aannemelijk acht. De volgende stap in de opzet is dat de knokploeg zo snel mogelijk het huurkontraakt weer opzegt -bijvoorbeeld omdat het pand te smerig is, vieze krakers en kraaksters- zodat de nieuwe huurder die komt opdraven, tegen een ontruiming wegens huisvredebreuk een kort geding kan aanspannen, want die nieuwe huurder heeft zogenaamd niets met de knokploeg te maken.

Wat is er dus gebeurd: dankzij de hartelijke "passieve" medewerking van de politie en justitie heeft de penose met deze "huurder-knokploeg-nieuwe huurdertruc" het pand in handen gekregen en het zal heel moeilijk worden om ze er weer uit te krijgen. Zelfs in het gunstige geval dat de rechter deze knokploegtruc veroordeelt, dan nog kunnen de bewonersters niet terug in hun huis. Dit omdat de eigenaar of huurder die zijn huisrecht met een knokploeg verkregen heeft nog lange tijd met juridiese middelen de ontruiming kan ophouden, hij heeft sterkere middelen in handen dan de verdreven bewonersters.

Het is zowiezo al twijfelachtig of de bewonersters van de Luyk ooit nog hadden kunnen terugkeren omdat Lüske met zijn knokploegoptreden persoonlijke gegevens van hen in handen had gekregen waarmee hij ze ook legaal kon laten ontruimen en zelfs in de meer intieme privé-sfeer bedreigen kon.

Volgens deze gang van zaken lijkt het alsof krakers en

kraaksters nauwelijks bescherming hebben voor hun huisrecht, want zelfs een knokploeg heeft zo te zien meer juridische middelen om zijn rechten te laten gelden. We hebben echter wel degelijk rechten, alleen daar heb je niet zoveel aan wanneer zoals bij de Luyk een heel rijtje overheidsinstanties haar eigen wetten overtreedt door ze botweg niet toe te passen. Politie en justitie handelden hier volkomen in strijd met de Nederlandse Grondwet door het huisrecht van de Luyk-bewonersters niet te beschermen.

Dit soort dingen gebeurt wel vaker, de Luyk was zeker niet de eerste keer dat we het meemaakten, maar zo langzamerhand viel er een duidelijke systematiek in te ontdekken. Die konstatering geeft veel krakers en kraaksters het afschuwelijke gevoel dat hier een proefballonnetje is opgelaten naar de rechterlijke macht, en dat het kort geding op zijn gunstigst een dubbelzinnige uitspraak zou doen: eentje die de knokploegen bestraft én ons huisrecht prakties waardeloos maakt. Kortom; paniek, angst en nog meer knokploeggeweld. De herkraak is inderdaad óók afschuwelijk te noemen, maar hij is tegelijk binnen ons rechtssysteem te beschouwen als het recht van noodweer. Dat recht wordt door ons overigens niet bejubeld als zou het volgens eigen interpretatie van pas kunnen komen, integendeel, het heeft altijd te maken met exstreem gewelddadige situaties waarin we het als beweging uiteindelijk altijd zullen afleggen. De autoriteiten hebben de herkraak -spookbeeld van eigen richting voor de PvdA, maar we geven zodirekt nog wel betere voorbeelden-aangegrepen om knokploeggeweld, waarin de kraakbeweging het nu toch wel erg bont had gemaakt, op een schijnheilige manier aan de kaak te stellen.

Om terug te komen op de Grondwet en om de autoriteiten eraan te herinneren wat grondrechten precies zijn, herhalen we nog eens een stukje "grondbeginselen der regering van een staat" 3) -dit zijn regels waaraan de overheid zich moet houden- hier in het bijzonder toege-spitst op het grondwettelijk huis- of woonrecht van krakers en kraaksters en wat daar in de praktijk van terecht is gekomen.

Ons hoogste rechtscollege in Nederland, de Hoge Raad, heeft in 1971 beslist dat kraken niet strafbaar is en dat het wonen van krakers en kraaksters recht heeft op bescherming. De praktijk leert ons echter dat de bescherming van ons huisrecht of woonbelang -onze woonbescherming die door de uitspraak van de Hoge Raad dus expliciet werd toegekend- zowel politiek als in lagere instanties juridies niet wordt erkend. Simpel gezegd: we mogen kraken, maar uiteindelijk is het niet toegestaan.

Met als kernbegrip de term "feitelijk" is in juridiese taal onze woonbescherming ongeveer als volgt omschreven: krakers en kraaksters genieten, mits zij een pand bewonen dat bij de kraak "feitelijk niet in gebruik" was, het grondwettelijk huisrecht. Dit sluit uit dat de eigenaar van het pand huisrecht heeft.4)

De nuance die de Hoge Raad hier heeft aangebracht door te spreken van het al dan niet feitelijk in gebruik zijn van woonruimte is een veroordeling van leegstand en woningnood als gevolg van het onverantwoordelijk gebruik van het eigendomsrecht. De Hoge Raad vindt dat je oneigenlijk gebruik maakt van het eigendomsrecht -niet volgens de eigenlijke bedoeling van de wet, regel of recht- wanneer je om spekulatieve redenen woonruimte in tijden van woningnood laat leegstaan. Zij vindt spekuleren met woonruimte asociaal, het tast de rechten op primaire levensbehoeften van anderen aan en het is bovendien geld maken uit de ellende van anderen.

Tegen deze vormen van eigen richting, de excessen van het vrije ondernemerschap, wordt door politici niet zo krachtig stelling genomen. Het is immers, zo zegt men, "politiek-takties" niet slim om tegen de haren van de spekulanteneren in te strijken. Zo was het altijd en inmiddels is het nog erger. Omdat de huizenmarkt wat slapjes is valt er niet zoveel geld meer uit te halen, maar andere sociale misstanden kunnen er uitstekend in worden ondergebracht. De leegstand en speculatie zijn nu vooral in trek gekomen als schoonmaakmiddel voor zwart geld, oftewel Lüske en zijn maatjes kunnen op deze manier hun geld witten dat zij verdienen met

illegale gokhuizen, de bordelen, de heroïnehandel e.d.; ook "legaal" verstevigt de mafia zijn positie.

We zijn weer terug bij Lüske en de Luyk, wat betekent voor hem -dus niet volgens hem- de uitspraak van de Hoge Raad over het huisrecht van krakers en kraaksters. Het betekent dat niet Lüske, Plas of Prins -de eigenaar en zijn "huurders"- maar de bewonersters van de Luyk, de krakers en kraaksters dus, rechthebbenden zijn. De Hoge Raad had namelijk bepaald dat degenen die de woning "feitelijk als woning" in gebruik heeft aangemerkt moet worden als "bewoner", of dus als bewonersters 5). De oorspronkelijke rechthebbende van het huisrecht, en dat was bij de Luyk niet eens Lüske maar notaris J.Slis-Stroom of haar man, verspeelt zijn huisrecht wanneer zijn woonruimte die hij feitelijk niet in gebruik houdt wordt gekraakt.

Elke politie-agent wéét dit, justitie en de rechterlijke macht weten het, en Polak óók. Toch hebben ze het zover laten komen dat ons huisrecht -onze woonbeschermingen- kraken dus onderwerp werd van een juridies geschil tegenover knokploeggeweld, wat opzichzelf al een triest feit is: de aanrander procedeert voor zijn rechten over de rug heen van -en tegen- zijn slachtoffers. Kraken wordt zo prakties gelijkgesteld aan knokploeggeweld, en dat geschil verliezen we. We verliezen omdat we juridies geen vuist kunnen maken, een eigenaar die zich met geweld de toegang tot een kraakpand verschaft heeft klaarblijkelijk een sterkere rechtspositie, of we het nou herkraken of niet.

Je zou haast gaan denken dat de actie van Lüske, de politie, justitie en eventueel de rechterlijke macht een opzet was om -voor de zoveelste keer- de uitspraak van de Hoge Raad te torpederen, prakties waardeloos voor ons te maken. Verderop in dit hoofdstuk staat over dit soort pogingen een kritiek van de politiebrigadier Wally Duursma, ook hierboven hebben we enkele gegevens over uitspraken van de Hoge Raad uit zijn artikel gebruikt.

Tot slot, de vraag of er bij de Luyk nu wel of niet sprake is geweest van georganiseerde samenwerking tussen penose en politie- of justitiebonzen is zelfs niet eens van

belang wanneer men bedenkt dat in beide gevallen het optreden van politie en justitie misdadig is. Een misdadig optreden waartegen de politiek nauwelijks heeft kunnen protesteren.

politie en justitie, de autoriteiten van het openbare orde beleid

Een ander hoofdstuk in dit boek gaat uitgebreid in op de vraag hoe de knokploeg dankzij hun gewelddadige optreden een voor hun voordelig ontruimingsvonnis heeft kunnen verkrijgen, het een en ander als gevolg van keuzes die er door de politie en justitie zijn gemaakt. Volgens velen echter is het gunstige resultaat voor de knokploeg vooral bepaald door het gewelddadige optreden van de kraakbeweging -de herkraak- en dus een vonnis dat de herkraak nog meer dan het geweld van huiseigenaren publiekelijk moest afstraffen. Waarom de oorspronkelijke bewonersters hiervan het slachtoffer moeten zijn is typerend, want in wezen kon zelfs de herkraak niet hun huisrecht of woonbelang aantasten, netzomin als de knokploeg van Lüske het had mogen doen. De herkraak kan men dus veroordelen maar niet op een wijze die de bewonersters van een gekraakt pand "bestraft" en die de knokploeg, door wie de bewonersters zijn verdreven, "zijn huisrecht teruggeeft".

Omdat wij vermoeden dat vooral ook het politie- en justitieoptreden van invloed is geweest op de uitspraak van de rechtbank in Den Haag -in het volgende stukje daarover meer- willen wij eerst wat ingaan op de "politiek" die de politie en justitie voeren, of althans hoe de verhoudingen kunnen liggen tussen de politieke beleidsorganen en haar uitvoerende organen.

Politiek beleid zou in de eerste plaats gericht moeten zijn op het bestrijden en afschaffen van de sociale ongelijkheid die er tussen mensen in de maatschappij bestaat. Dat is een heel idealistische gedachte en in de

praktijk kan zo'n streven dus moeilijk standhouden. Toch zijn er in de maatschappij allerlei ideologieën die gelijkheid beloven. We hebben zogenaamd allemaal gelijke rechten en kansen, iedere armoedzaaier heeft het recht om op zijn of haar beurt te wachten voor een GDH-woning, de kans dat het lukt wordt zelfs naarmate men langer moet wachten steeds groter. Ondertussen staat in de rest van de stad vooral duurdere woon- en kantoorruimte/bedrijfsruimte voortdurend leeg of is feitelijk niet in gebruik. Hiermee, en ook wel met goedkopere woonruimte, kan worden gespekuleerd, vaak staat het heel lang leeg voordat een geschikte koper of huurder zich aanbiedt. Mensen die hiertegen actie gingen ondernemen, ook omdat er volgens hen een valse gelijkheid zit in het woningbouw- en distributiebeleid en dat ze ermee in de maling worden genomen, vestigden hernieuwde aandacht op de woningnood en de oorzaken ervan. Toch werd in 1975 door het toenmalige kabinet de woningnood officieel als opgelost verklaard, een onthutsend staaltje van parlementaire belangenbehartiging voor het "achterlijke" volk, de gewone woningzoekende. De minister van Volkshuisvesting verzekerde dat ze het probleem "onder controle" hadden. Woningnood en speculatie moest men beschouwen als een economies waardevol verschijnsel, het geeft blijk van een gezond gestel. Daarvoor mogen de woningzoekenden best wat langer in de rij staan. Het kraakprotest echter verstoorte deze schijnbaar ordelijke gang van zaken en de politiek had daarop aanvankelijk geen antwoord. Ze moest erkennen dat de overheid hier -materieel slechts, te weinig sociale woningbouw- weldegelijk tekortschoot, wat het bestaansrecht betekende van de kraakbeweging. De politici begrepen echter ook wel dat de kraakideologie niet wenste te geloven in de ideologische trucerie van de overheid en allerminst te overtuigen is met hogere productiecijfers van woningbouw. Toch werden de cijfertrucs een politiek wapen voor verkiezingspropaganda, tegen de veel fundamenteelere kritiek in van de krakers en kraaksters. Blijkbaar was niet de woningnood het grootste probleem maar de protesten ertegen zoals het kraken, de kraakstrijd tastte de ideologie aan van de overheid en daarmee de basis van haar gezag.

De andere politieke propaganda tegen de kraakbeweging is het openbare orde-beleid, die het kraakprotest steeds verder isoleert van de strijd tegen de oorzaken en profiteurs van de woningnood. Dat beleid -en nu zijn we ongeveer terug bij de vraag die dit stukje wil stellen- of eigenlijk gebrek aan beleid, lijkt de politiek niet geheel meer in eigen handen te kunnen houden. Er is een tendens waarneembaar dat het politie- en justitieapparaat -in principe strikt uitvoerende organen- een belangrijk stempel drukt op beleid dat in feite door de politiek voor maatschappelijke en openbare orde-problemen ontwikkeld moet worden. Politie en justitie treden in sommige gevallen geheel autonoom en volgens eigen opvattingen op, met als gevolg dat zij van een uitvoerend orgaan steeds meer een beleidsbepalend orgaan dreigen te worden. Hun optreden tegen de knokploeg in de Luyk is geen incidenteel voorbeeld, of althans dan zijn er wel meer van die "incidentele" voorbeelden te noemen, waaraan men kan zien dat hun optreden niet alleen wordt getolereerd maar ook beleidsbepalend kan werken, zowel naar de politiek als naar het publiek. De meest algemene voorbeelden daarvan -tegen het kraken- zijn de justitiële ontruiming, het honoreren van juridiese trucs tegen krakers en kraaksters, klassejustitie en het standrecht 6). De noodmaatregelen die werden afgekondigd voor het ontruimen van de Luyk, de Binnespiegel en de Paula Pot zijn een afschrikwekkend voorbeeld, hier hebben we kunnen zien waartoe de samenwerking tussen openbare orde-fanaten kan leiden. Burgemeester Polak zegt daarover in Vrij Nederland van 4-12-82 letterlijk: *"Zoiets komt op in het overleg met politie en justitie"*. Het hoofdstuk in dit boekje over de noodmaatregelen vertelt hoe het allemaal werkte in de praktijk, en dat geeft ons inziens een aardig beeld over hoe politie en justitie zich de maatregelen hebben voorgesteld: duidelijk anders dan burgemeester Polak heeft moeten verantwoorden. Politie en justitie hadden heel amsterdam tot oorlogsgebied verklaard, voornamelijk voorbijgangers werden tot slachtoffer gemaakt om het gelijk van de gemeente te onderstrepen. De boodschap van dit geweld aan de kraakbeweging maar ook aan alle amster-

dammers bevat een vorm van chantage. Met dit geweld nemen politie en justitie de bevolking van amsterdam in gijzeling, bij elke reldaad worden als represailles vooral nietsvermoedende burgers inelkaar geramd. Zo zaait men angst, terreur en haat onder de mensen tegen krakers en kraaksters, of in het algemeen tegen minderheidsgroepen, burgers worden tegen elkaar opgezet.

Even verderop in het genoemde Vrij Nederland-interview zegt de burgemeester nog dat nederland er te weinig geld voor overheeft om de rechtsorde goed te kunnen handhaven, we hebben te weinig geld over voor politie en justitie.

Veel meer mensen lezen Vrij Nederland -veel PvdA-ers in ieder geval- dan bijvoorbeeld het Algemeen Politieblad. Uit dit blad hebben wij een artikel opgevist dat burgemeester Polak zeker gelezen zal hebben, en het werd ongeveer een maand voor de ontruiming van de Lucky Luyk gepubliceerd. Voor dit boekje willen we er graag een aantal dingen uit overnemen. Het artikel is geschreven in het Algemeen Politieblad nummer 19 - 18 september 1982, door Wally Duursma, brigadier bij de amsterdamse gemeentepolitie, en het doet in beperkte kring nogal wat stof opwaaien. De kop boven het artikel luidt: "Is de Amsterdamse rechtsorde de onze wel?", waarna een korte algemene inleiding volgt. Het eerste probleem wat Duursma daarna beschrijft is nog het meest simpele. In den beginne was het zo dat de assistentie die de politie aan een deurwaarder gaf, uitsluitend ter bescherming diende van de deurwaarder en zijn handlanger, de politie is er dus niet om de deur in te trappen. Inmiddels is het zo dat de politie volledig is toegerust, dus zowel training als materieel, om grootscheepse ontruimingën uit te voeren.

"Aanwankelijk was de deurwaarder nog aanwezig bij dat soort grootschalig optreden" schrijft Duursma, maar later dus niet meer. Deze gang van zaken is juist opmerkelijk omdat het hierbij, en Duursma konstateert dat ook, in heel veel gevallen om onwettige ontruimingën gaat. Hij sleept allerlei voorbeelden en wetsartikelen aan, in samenwerking met strafrechtdeskundigen van de Vrije Universiteit te Amsterdam, om zijn twijfels duidelijk te maken. Vooral het grondwettelijk huisrecht noemt hij belangrijk,

en vooral ook strafrechtelijk gaan de autoriteiten nogal eens in de fout. Hij zegt dan ook: *"Is het eigenlijk niet triest dat je als politieambtenaar jezelf de vraag kunt stellen of justitie en rechterlijke macht in Nederland zich nog wel aan "onze" rechtsorde houden. Want er is wel het een en ander veranderd de laatste jaren !"*. Over de gebeurtenissen rondom het kraakpand de Vogelstruys zegt Duursma, dat de rechtspleging daarin over wie het "huisrecht" toekwam op het moment van de ontruiming, en *"ondanks pogingen van de kraakbeweging/bewoners"* om in dat konkrete geval een uitspraak van de rechter over de rechtmatigheid van het openbaar ministerie- en politieoptreden te verkrijgen, gewoonweg is afgekap! Wat voor ons wel duidelijk maakt dat hier iets -meer dan iets zelfs- niet in de haak was. Het geval de Vogelstruys seponeren -dus niet vervolgen- is een fraai voorbeeld van klassejustitie, en de ontruiming zelf een staaltje standrecht van de hoogste plank 6). Duursma vindt dat met deze praktijken de gewone politieagent wordt misbruikt, de politieagent wordt gestuurd en het eigen overzicht wordt vooral bepaald door beslissingen van hogeraf, de normvervaging van de strategen op het politieburo of bij justitie wordt regel voor het straatpersoneel. Over het gerechtshof 7), het openbaar ministerie 8) en de politie zegt hij: *"Zoals in dit artikel beschreven, heeft elk op zijn eigen wijze bestaande "normen" naar eigen goedgevoelen bij de uitvoering van hun taak weggelaten, aangepast, verruimd, ruim geïnterpreteerd, niet getoetst aan hogere regelgeving en/of de Grondwet en hebben bij wijze van spreken in hun dadendrang zelfs mogelijke opdrachten gegeven tot het plegen van strafbare feiten door het uitvoeringsorgaan "de politie", of dergelijke feiten "uitgelokt". Althans dat zou kunnen blijken uit het hiervoor geschrevene."* ! Duursma besluit zijn artikel met de kreten: *"AMSTERDAM POLITIESTAD ? Het heeft er alle schijn van. W RECHTSORDE IS DE ONZE NIET ? Is het inderdaad de onze wel ?"* ! Voor een beter begrip van het artikel moet men het uiteraard zelf gaan lezen, voornamelijk citeren geeft niet een volledig beeld over de strekking van het stuk.

PvdA en openbare orde

Burgemeester Polak en zeker ook wethouder Schaefer -de persoon achter de schermen in de onderhandelingen over de Luyk- kunnen zich zo te zien wel vinden in de bij justitie en politie heersende opvattingen over openbare ordepolitiek, of zoniet, dan hebben ze als PvdA maar een geringe machtspositie in de top van dat politie- en justitieapparaat. Hoe anders valt hun gedogende houding ten aanzien van het "*hiervoor geschrevene*" te verklaren. We kennen ook nog de belofte van de gemeenteraad in 1979 dat er anti-knokploegrichtlijnen zouden komen. Ondanks alle oprechte politieke verontwaardiging van die tijd over het knokploeggeweld van huiseigenaren is dat anti-knokploegbeleid nooit ontwikkeld, integendeel. De richtlijnen zijn op de achtergrond geraakt want politie en justitie wilden er niet aan meewerken, volgens hen waren ze niet nodig. Hoe we ons aan de rechtsorde moeten houden valt met al deze ontwikkelingen steeds meer onder de exclusieve bevoegdheden van de politie en justitie. Het gaat al zo ver dat nu ook de gemeente -Schaefer- gebruik maakt van juridiese trucs. Ook de gemeente dekt zich in tegen kraakrisikoos door bij aankoop van panden de eigenaar te verplichten het pand leeg op te leveren. Het grootste voorbeeld daarvan is natuurlijk -alweer- de Luyk, waar zij een knokploegvonnis gebruikte om er zelf GDH-woningen te kunnen bouwen. Ook in de onderhandelingen stelde de gemeente dat ze alleen bereid was het vonnis niet uit te voeren als zij het pand leeg kon aankopen. Ooit was ze een openlijke tegenstander van dit soort trucs. De politiek kan, gezien haar noodgedwongen goedkeuring van juridiese trucs en noodmaatregelen, moeilijk meer ontkomen aan nog meer noodwetten, de nieuwe algemene plaatselijke politie-verordening die per 1 maart 1983 is ingegaan is een legitieme variant op de noodmaatregelen van de Luyk,

een permanente oorlogstoestand in vreedstijd. Helaas, wat dit alles betreft, ook de kraakbeweging speelt hierin haar rol, de geweldsstrategie -hoe terecht ook verklaard vanuit het goede gelijk- heeft te openlijk aan politie, justitie en politici de kansen gegeven om het konflikt op straat te mogen uitvechten.

de bedreigende situatie voor kraakpanden

Het lakse optreden van burgemeester Polak, de politie en justitie kreeg voor kraakpanden ernstige gevolgen. Weliswaar had de officier van justitie een strafrechtelijke ontruiming van de knokploeg gelast, maar die werd door hem en de politie weer net lang genoeg tegengewerkt om het uiteindelijk niet te hoeven uitvoeren. Dit treiterige optreden bepaalde het succes van Lüske's knokploegtruc en het bracht een golf van anti-kraakgeweld teweeg. De knokploegen behielden zelfs hun vrij spel omdat zowel de politie en justitie als de burgemeester bleven volharden in hun afwachtende houding en bij alle protesten slechts verwezen naar het te voeren kort geding in Den Haag. Ze hadden zichzelf uit positie gemanoeuvreerd om tegen knokploeggeweld te kunnen optreden. In dat licht gezien -even een uitweiding- is het hoger beroep en de cassatie van burgemeester Polak tegen het ontruimingsvonnis van de rechtbank in Den Haag een louter formele konsekwentie van het eigen falen. De uitspraak in Polak's cassatie - januari 1983- heeft het geschil over de plichten en bevoegdheden van een burgemeester in zijn voordeel beslist, en dat maakt de cirkel weer sluitend. Wetten zijn nu eenmaal -zoals dat soms van belang kan zijn- op verschillende manieren te interpreteren. Na het gegoochel met allerlei juridiese procedures is uiteindelijk de ontruiming van de Luyk wel onrechtvaardig of onterecht te noemen, maar beslist -zo zegt Polak- niet onwettig: juridies sluit het als een bus.

Het kort geding in Den Haag, minstens tot die tijd moest de kraakbeweging zich het knokploeggeweld laten aanleunen. In de Telegraaf -uiteeraard- verscheen een interview met enkele leden van de knokploeg die de Luyk ontruimd hadden, met fotoos en al van de gegijzelde bewonersters erbij. Bij de knokploegontruiming was dan ook als enige pers een Telegraaf-journalist aanwezig. Het interview waarschuwde de kraakbeweging om geen aktie tegen de knokploegen te ondernemen, amsterdammers waren volgens de Telegraaf het kraken spuugzat dus we konden ons maar beter koest houden.

De gewelddadigheid van de knokploegterreur bereikte een hoogtepunt in de Blasiusstraat, hierbij werd een kraker door zijn huiseigenaar in de nek geschoten. Onder deze omstandigheden moest de rechtbank in Den Haag uitspraak doen, en snel als het even kon. De rechtbank ontkent echter -ondanks de bedreigende situatie in amsterdam- het spoedeisende belang van deze zaak en vraagt twee weken bedenktijd. Hoewel onze kansen in het kort geding niet door iedereen negatief werden ingeschat was dit optreden van de rechtbank het sein voor de herkraak- zij had ook -en dat is zeker- in twee dagen uitspraak kunnen doen. Twee weken was te lang, het ondermijnde het toch al geringe vertrouwen in een goede afloop en het zou de knokploegterreur nóg langer laten voortbestaan. De volgende dag werd de Luyk herkraakt.

Noten.

- 1) "Zwartboek Vogelstruys" SPOKreeks nummer 14, 4e druk.
"Het Vogelstruys Effekt" SPOKreeks nummer 22, maart 1982.
SPOK -spekulatie onderzoekskollektief- Postbus 4526, Amsterdam.
"Krakers Tribunaal, teksten en getuigenissen, 20 augustus 1980.
Uitgeverij LONT Postbus 1623, Amsterdam.

- 2). "De kolonne eenmaal in beweging..." Heikelien Verriijn-Stuart, Stan van Houcke, Boudewijn Chorus. Uitg. Pamflet, oktober 1981, Postbus 3199 Amsterdam.
- 3). Wet waarin de grondbeginselen der regering van een staat vervat zijn, en die tot grondslag dienen voor de wetgeving tussen burgers onderling.
- 4). Gebaseerd op de artikelen 172 Grondwet en 138 Strafrecht.
Art. 172 van de Grondwet beoogt het privaathuiselijke leven, de privacy te beschermen, door de onschendbaarheid van de woning tegenover eenieder.
Art. 138 van het Strafrecht heeft eenzelfde strekking. De bestanddelen van dit artikel waarin de verhouding tot art. 172 Grondwet haar neerslag heeft gevonden zijn "bij een ander in gebruik" en "rechthebbende". In de zin van art. 138 Strafrecht wordt een woning in gebruik geacht als zij ook "feitelijk als woning" in gebruik is. En daarvoor is géén civielrechtelijk rechtsgeldige titel nodig.
"Rechthebbende" in de zin van art. 138 Strafrecht betekent dan ook niet "degeen die zich op een civielrechtelijke bevoegdheid kan beroepen" maar degeen die de woning feitelijk als woning in gebruik heeft.
Civielrechtelijk, het burgerlijk recht: regelt de verhoudingen, betrekkingen van burgers onderling.
- 5). Degeen die de woning bewoont is tevens ook "bewoner" in de zin van art. 120 e.v. Strafvordering. Van een door art. 138 Strafrecht verboden vertoeven is dus nóóit sprake ten aanzien van degeen die zelf die woning feitelijk als woning in gebruik heeft.
In de zin van art. 120 e.v. Strafvordering is het tevens zo dat het verstoren van de huisvrede in kraakpanden aangemerkt moet worden als huisvredebreuk, en dientengevolge een strafbaar feit.
- 6). De ontruiming van de Vogelstruys -gekraakt, twee maal herkraakt en drie keer ontruimd- waren onrecht-

matig en bovendien zéér gewelddadig. Een kraker en kraakster die door de politie bij de tweede ontruiming in het pand werden ingesloten overleefden de bijzonder hoge concentratie CS-gas in het pand. Zij werden daar ruim een uur lang bewaakt door een peleton M.E., die uiteraard wél beschermd was tegen het gas. Verder werden zij nog op andere manieren mishandeld.

- 7). Het Gerechtshof: hoogste rechterlijke kollege onder de Hoge Raad.
- 8). Openbaar Ministerie: de gezamenlijke ambtenaren van de uitvoerende macht die belast zijn met de vervolging van strafbare feiten en het doen uitvoeren van alle strafvonnissen.

Er moest snel iets gebeuren, de herkraakdiskussie

Na de ontruiming door Lüske's knokploeg is op een stedelijke vergadering van krakers en kraaksters opgeroepen om het pand te herkraken. Er moest een duidelijke aktie ondernomen worden tegen de knokploegterreur, een aktie die het politie-, justitie- en gemeenteoptreden terechtwijzen zou.

Paniek in de stad, veel krakers en kraaksters voelden zich bedreigd. "We" waren ineens weer stedelijk "de kraakbeweging", een gemeenschappelijk gevoel sterker dan normaal. Wat doen we daarmee, welke mechanismen treden in werking als de pleuris uitbreekt en er gezamenlijk strijd moet worden geleverd.

De stedelijke vergaderingen die dan worden uitgeroepen zijn bedoeld om de stemming te peilen, iedereen kan zijn of haar zegje doen, eventuele voorstellen kunnen in de buurten of thuis worden bediskussiëerd en daarna weer teruggespeeld, afhankelijk van hoeveel tijd men elkaar gunt. Vaak worden ideeën direkt overgenomen, zoals prikakties: een aktie waaraan men kan meedoen of niet. Is er in deze vorm sprake van een behoorlijke overleg- of beslissingsstructuur als het om akties gaat zoals de herkraak, een aktie die gevolg kan hebben voor iedereen. Waarschijnlijk niet, krakers en kraaksters kunnen niet tezamen opeens en zelfs geen gezamenlijke besluiten nemen. Grootschalige akties en autonome structuren zijn dan twee dingen die moeilijk samen gaan. Hoe dat dan wél samen kan, of wat er niet kan, is daarom het meest belangrijke uitgangspunt voor het organiseren van aktie. De diskussie over de herkraak ging dan ook geheel de mist in, de verschillende partijen waren niet in staat om naar elkaar te luisteren, men verstónd elkaar gewoon niet. Toch willen we een aantal argumenten die toen genoemd zijn nog eens op een rijtje zetten. De herkraakgroep was al snel voortvarend aan de slag gegaan met het voorberei-

den van de aktie, hun belangrijkste argumenten luiden ongeveer als volgt:

De herkraak moet een halt toeroepen aan de knokploegterreureur. Een massale aktie bij de Luyk dient als waarschuwing voor huiseigenaren om geen gebruik te maken van knokploegen, mochten zij door het lakse optreden van de autoriteiten daatoo zijn aangemoedigd.

De herkraak moet een duidelijk zichtbaar protest zijn die het fenomeen knokploegen en het overheidsoptreden daartegen publiekelijk ter diskussie stelt. De Lucky Luyk als symbool voor het verzet tegen knokploegen.

De herkraak moet het huisrecht of woonbelang van de bewonersters weer herstellen, want dat huisrecht of woonbelang zal waarschijnlijk niet door de rechtbank worden erkend.

De herkraak is een onvermijdelijk gevolg van een falend politieoptreden, de eigenaar heeft met zijn knokploeg persoonsgegevens van de bewonersters in handen gekregen en probeert, omdat de knokploeg in het pand mocht blijven, met juridiese trucs de zaak te winnen of te rekken. De herkraak dient om de woonfunctie van het pand te kunnen behouden, en omdat de persoonlijke gegevens van de bewonersters bij de eigenaar bekend zijn moet het pand "opnieuw" gekraakt worden voor "andere" bewonersters.

De argumenten tegen de herkraak gaan vooral over de keuze van wel of geen geweld en de wijze waarop de diskussie is gevoerd.

Veel mensen die tegen de herkraak waren kregen het gevoel dat hen een beslissing werd opgedrongen en of men maar bereid was om mee te doen. Hun bezwaren tegen de herkraak deden niet terzake en kritiek op de autoritaire besluitvorming evenmin, er stonden hogere belangen op het spel. De vraag was slechts hoe de risikoos van de aktie moesten worden ingeschat.

De tegenstanders van de herkraak beargumenteerden dat geweld weer een reaktie van de penose kan uitlokken zodat de bedreiging van kraakpanden alleen maar toeneemt. Maar evengoed kan je ze overbluffen, zeiden de voorstanders, en erop spekuleren dat al te veel publiciteit over het schimmige penosewereldje niet bevordelijk is voor de

zakelijke belangen van deze patzers. De Luyk en de kraakbeweging zijn namelijk zakelijk gezien van te weinig belang voor de penose om zich druk over te maken wanneer dat hen teveel publiciteit geeft.

Met die laatste redenering kon men de angst voor nieuwe knokploegterreur een beetje wegdrukken, en als de Luyk teruggepakt kon worden dan was dát al een grote kick en steun om het ook weer te kunnen verdedigen.

De voorstanders van de herkraak redeneerden voornamelijk vanuit de machteloze positie die door het knokploegengeweld was ontstaan. Het ongeloof in politiek, politie of justitie vergrootten de angst voor nieuwe knokploegterreur, en dan kan je ondanks de principiële of niet-principiële weerzin tegen geweld het lot maar beter in eigen hand nemen. Want het lot is een keuze, het noodlot niet.

Echter, degenen die om verschillende redenen bezwaren hadden tegen de herkraak werden opgezadeld met een in hun ogen noodlottige keuze. Ze argumenteerden dat een herkraak, en zeker vóór de uitspraak in het kort geding, alle kansen zouden verspelen op een sociale, politieke en juridische veroordeling van het huiseigenaren- en spekulantengeweld.

Een herkraak zou de kraakbeweging ook zelf tot knokploeg veroordelen, en het verhindert een specifieke uitspraak over het knokploeggeweld en het huisrecht of woonbelang van krakers en kraaksters. Die kans mag je de autoriteiten niet geven.

Het geweld maakt ook veel kapot onder de eigen mensen, en dat geldt zowel de autoritaire "autonome" beslissing voor de herkraak als de militairistische opzet ervan. Uiteindelijk, toen de knokploegen zich voorlopig weer koest hielden, braken alsnog allerlei felle diskussies los, de herkraak had namelijk wel duidelijk gemaakt dat belangrijke burgerlijke mechanismes ook in de kraakbeweging zitten ingekankerd, en veel ingrijpender dan veel mensen, vooral mannen, willen aannemen. Het onbegrip daarover is misschien wel groter dan bijvoorbeeld tussen krakers, kraaksters en de rechtsorde van Polak, of zelfs van een heel andere dimensie.

De kritiek van de PvdA op de herkraak, zoals die door de gemeenteadvokaat en de politie in het latere Luyk-proces is verwoord, betreft vooral de "eigenrichting" van krakers en kraaksters. In dat proces proberen de gemeente en de politie zichzelf onschuldig te pleiten door te stellen dat de bewonersters van de Luyk redelijkerwijs geen bescherming hadden mogen verwachten tegen de knokploeg omdat krakers en kraaksters in het algemeen bij ontruimingén óók gewelddadig zijn. Dat moet men toch kunnen begrijpen. Burgemeester Polak heeft inmiddels al vaker gezegd dat krakers en kraaksters het morele recht niet hebben om zich te beroepen op de Wet als ze die wetten zelf overtreden of zogenaamd willen ontkennen. Het grappige hieraan, of het trieste eigenlijk, is dat Polak en de politie volgens deze redenering zélf de Wet en de rechtsorde overtreden, wat duidelijk maakt dat hún interpretatie van rechtsorde niet de onze kan zijn. Ook al accepteren wij Polak's interpretatie van rechtsorde niet, dan nóg blijven wij beschermd door de Wet, dát is het principe van rechtsorde, gelijke behandeling, waarborg van gelijke rechten voor ieder individu. Rechtmatig verzet is niet misdadig, de illegale ontruimingén van Polak wél.

De herkraak was een harde aktie voor buitenstaanders, maar evengoed ook heel hard naar veel eigen mensen toe, dat is waar. De PvdA beschuldigde ons daarom van machismo (macho): mannetjesgedrag, botte autoriteit, vernederend geweld. Dit is inderdaad een ernstig verwijt, maar het klinkt belachelijk uit de mond van de PvdA. Zij gebruikt geregeld de spierballen als enige en beslissend argument. De kleine linkse partijen, met name de PSP en de CPN, hebben op een gegeven moment tijdens de onderhandelingen tegen de bewonersters van de Luyk gezegd dat hun eisen voor jongerenhuisvesting wel rechtvaardig waren maar "politiek niet haalbaar". De kraakbeweging moest weten, zo vond men, welk resultaat er wél voor haar was te behalen, als we wat zouden inschikken dan waren er misschien nog, als het de PvdA beliefte, toezeggingen te verkrijgen voor een beter knokploegbeleid. Hoe vaak moet men die garanties dan vragen, wat zijn ze waard als de gemeente weigert haar toezeggingen uit te voeren: dergelijke toestan-

den als bij de Luyk, en dan wéér vragen of ze iets tegen knokploegen willen doen? Wanneer de gemeente serieus de knokploegen wil bestrijden dan betekent dat toch dat het huisrecht van de bewonersters hersteld moet worden. Of is dat een politiek onhaalbare eis van ons? Onhaalbaar vanwege de herkraak, die discussie heeft de gemeente in ieder geval niet willen aangaan. Als je ze nu vraagt waarom ze een knokploegvonnis hebben uitgevoerd, waarmee ze wél toegeven aan het geweld van knokploegen, dan stamelen ze en ontwijken de vraag door te zeggen dat er nu in de Luyk toch GDH-woningen zijn. Toen het konflikt om de Luyk al behoorlijk was opgelopen, flapte een PvdA-er eruit dat voor hen de herkraak niet eens zo van belang was. Ook al hadden we de Luyk niet herkraakt, dan nog hadden ze het pand niet aangekocht voor jongerenhuisvesting. Onder het mom van "ook eens bouwen voor andere amsterdammers" voeren ze nu een beleid dat er heel strak op is gericht om in openlijke konflikten tussen huiseigenaren en bewonersters van gekraakte panden zélf politiek voordeel te behalen. De PvdA zal dan, wanneer de bewonersters een beroep doen op de gemeente, kiezen voor een oplossing die boven alles haar eigen volkshuisvestingspolitiek moet legitimeren. De gemeente grijpt nu elke mogelijkheid aan om te mogen bewijzen dat zij de baas is, en daarvoor heeft zij bijvoorbeeld openlijke konflikten met de kraakbeweging nodig. De gemeente -Schaefer- is daarin zó star dat zelfs volkomen "legale" compromissen van buurtbewonersters met krakers en kraaksters tezamen door haar worden gefrustreerd. De "harde-kern" van de amsterdamse PvdA wil, zo lijkt ons, het kraakverzet uitroeien. Het is daarbij typerend -of juist niet- dat socialistische politici noodwetten uitvaardigen welke de bewegingsvrijheid van élke individuele burger drasties beperken, maar die in feite bedoeld zijn om een bepaalde groep het zwijgen op te leggen.

Uit het logboek van de herkraak

Ruim een week na de knokploeg van Lüske heeft "de kraakbeweging" de Luyk teruggepakt. Acht dagen om precies te zijn, waarin de herkraak technies perfekt moest worden voorbereid. Om daarvan een beeld te geven zullen we van dag tot dag de gebeurtenissen beschrijven die als geheel de organisatie en de uitvoering van de herkraak waren. We beginnen op vrijdagavond 9 oktober, één dag na de ontruiming van Huize Lydia en de kleine Wetering.

Vrijdag 9 oktober. S: er waren vanavond zwaaiakties bij het hoofdburo van politie, de demonstratie werd door agenten van het hoofdburo en rondscheurende politiebussen uit elkaar gedreven. Dat gebeurde door op de demonstranten in te rijden en korte charges met de knuppel. De politie arresteerde niemand, wel moesten enkele demonstranten met ernstige verwondingen naar het ziekenhuis.

Zaterdag 10 oktober. S: alweer een zwaaiaktie bij het hoofdburo, en ook hier treedt de politie keihard tegenop. De relatief kleine demonstraties, 50 à 100 mensen, zijn een makkelijke prooi. Er wordt aan een persverklaring gewerkt.

Zondag 11 oktober. S: grote zwaaiaktie deze keer. Vanwege de vrijwel onopgemerkt gebleven gewelddadigheden van de politie was er veel pers uitgenodigd, ook het aantal demonstranten was wat groter. De politie hield zich gelukkig koest.

Maandag 12 oktober. N: vannacht heeft een knokploeg een pand in de Jan Luykenstraat ontruimd. De politie weigerde om op te treden en liet de knokploeg ongemoeid. Ze vonden dat de knokploeg er ook woonde.

Vanavond wordt alweer gedemonstreerd voor de Wetering-arrestanten. De route zal hoogstwaarschijnlijk, na het gebeuren van vannacht, wel gewijzigd worden. Dit kunnen ze bij de gemeente natuurlijk op hun vingers natellen.

Inderdaad heeft de M.E. op een steenworp afstand van de Luyk stelling genomen. Terugpakken heeft nu geen zin. Na de Luykdemostratie werd opgeroepen voor een bijeenkomst in één van onze lokaliteiten. Er werd vergaderd over het opzetten van een herkraak. De discussie moet de buurten in, terwijl een aantal mensen de voorbereiding gaan starten voor de praktische uitvoering. Afgesproken werd ook dat er een coördinatiecentrum komt en dat er snel plattegronden van de Luyk worden gemaakt.

Dinsdag 13 oktober. S: vanmiddag, bij Radio Stad voor, stonden 6 busjes met politie, vol met platte petten in de VPC-buurt. Automaties slaat de schrik je om het hart als je zoiets ziet, later besepte ik dat ze daar stonden om de Luyk te ontruimen. Waarom is dat niet doorgegaan? Omdat de bewonersters zélf de knokploeg uit de Luyk wilden sommeren. De politie heeft treiterig lang en klaar om te ontruimen in de buurt rondgehangen. Toch prima dat de bewonersters zich daardoor niet hebben laten chanteren. De heren van de politie wilden het liever met de knokploeg onderling regelen, dat kennen we zo langzamerhand.

Op dit moment niet bekend hoeveel en in welke buurten er vanavond wordt vergaderd.

Voor zover wij hebben kunnen bijhouden komt er nu in de Luyk aardig wat penose over de vloer. Het aantal knokploegleden varieert voortdurend.

Op het voorlopig coördinatiecentrum is een inventarisatie van de materialen gemaakt. Voor het meeste moet nog gezorgd worden, dat zijn: nylon panties, ladders -lang genoeg voor naar het dak, d.i. 18 meter-, schilden, katanapults, kogelvrije vesten, stormrammen, portofoons, autoos/vrachtwagens, megafoons, EHBO spullen, dekkingsschotten en grote betonscharen. De grondploegen organiseren de stormrammen en dekkingsschotten. Wie doet de schilden? Er wordt contact gemaakt voor de vesten. Ladders worden door de dakploeg verzorgd en de panties worden ingekocht door het coördinatiecentrum.

De verzamelplaatsen zijn nog onbekend.

Woensdag 14 oktober. N: drukke dag. Vanavond komen buurt-vertegenwoordigers bij elkaar om te kijken hoe het met de voorbereidingen staat. De stalen stormram is klaar en waarschijnlijk kunnen we aan bouwtekeningen komen. Er wordt ook hard gewerkt aan plexiglas schilden, om ons tegen stenenlawines te beschermen.

Donderdag 15 oktober. S: vandaag hadden we de tweede poging van de politie om de Luyk te ontruimen, alweer een groot aantal busjes met politieagenten in gereedheid gebracht. Uiteraard ging het ook deze keer niet door want de knokploeg heeft een kort geding aangespannen, de nieuwe huurder heeft namelijk niets met de eerste knokploeg/huurder te maken, de strafbare feiten zijn niet door hém gepleegd. Het getreuzel van de politie en justitie wordt steeds verdachter.

Vrijdag 16 oktober. S: bij donderdag, in de konsternatie helemaal vergeten, de knokploegterreur had zowat de eerste dode opgeleverd. Gisteren is Guus door zijn huiseigenaar in zijn nek geschoten, hij ligt nu in het ziekenhuis en staat onder arrest!!!

De spontane knokploegdemonstratie van gisteravond bracht zo'n 3000 mensen op de been, kan me niet herinneren dat we ooit zo'n lange route hebben gelopen. In de Blasiusstraat, bij het huis van de eigenaar, liep de demonstratie bijna uit de hand, het gebarrikadeerde huis werd half gesloopt en een rookbom dreigde brand te veroorzaken. Gelukkig was het vuurtje snel uitgetrapt. De brandweer moest nog wel even komen kijken. Toen ik naar huis ging zag ik dat arrestatieteams van de politie op eenzame demonstranten zaten te loeren. Wij konden nog net met een groepje in lijn 3 springen, wel veilig dus, hoewel?

N: vanmiddag alweer een vergadering op het coördinatiecentrum.

Goed nieuws: we hebben bericht gekregen dat de vesten op tijd zullen komen en de katapults laten ook niet lang meer op zich wachten.

Het is een rommelige vergadering: er wordt veel door elkaar heen geschreeuwd, maar uiteindelijk kunnen dan toch afspraken worden gemaakt. De voorlopige dak- en grond-

ploegen zijn geformeerd. Er wordt een aparte/extra buitenploeg geformeerd die als belangrijkste taak krijgt een knokploeg van 30 man, die mogelijk in het hotel tegenover de Luyk zit, uit te schakelen. De algehele coördinatie blijft bij het huidige coördinatiecentrum.

Vanavond ook vergadering in het buurtkafee, hier zal de stand van zaken met geïnteresseerden worden doorgenomen. Wederom ontluikt deze vergadering in een debat tussen voor- en tegenstanders.

S: bij de Luyk is het tamelijk rustig, s'nachts slapen er waarschijnlijk niet meer dan 5 à 6 personen. Overdag is het wat drukker.

Zaterdag 17 oktober. S: de verschillende vechtploegen gaan dit weekend oefenen. Vandaag de katapults in de duinen, morgen de dakploeg.

Zondag 18 oktober. N: de dakploeg heeft vandaag geoefend. Eerst moesten we nog alle hoeken van de stad afzoeken om aan ladders te komen. De oefening was wel leuk, niet zo serieus. Er kwam ook nog oppositie langs, we hebben ze verteld dat ze daarvoor bij ons niet aan het goede adres waren. Voor de herkraak zullen we misschien ladders moeten huren, met wat we nu hebben is het geen doen.

Maandag 19 oktober. S: technische voorbereiding herkraak bijna rond, het wachten was ook een beetje op het kort geding in Den Haag. Van de rechter zijn we geen cent wijzer geworden. Radio Stad hield een mager verhaaltje over het proces, met veel pijn en moeite zagen ze toch wel wat kansen voor de bewonersters. Verwarring alom, de één vestigt zijn of haar hoop op de uitspraak, voor anderen is de maat nú vol: de herkraak moet doorgaan.

In de meeste buurten is er vanavond weer vergaderd, de herkraakgroepen staan nog steeds achter het plan, maar veel mensen zijn ook furieus, ze vinden de risico's van de aktie veel te groot of walgen van de militairistische opzet.

Zo direkt is er een definitieve vergadering op het coördinatiecentrum.

Dinsdag 20 oktober. S: bij maandag, de vergadering op het coördinatiecentrum is tot diep in de nacht doorgegaan. Nadat het sein voor de herkraak was gegeven en alle buurten met de kodes en de koeriers waren ingelicht begonnen de moeilijkheden pas goed. Verschillende mensen uit de stad die de aktie absoluut niet zagen zitten zijn langsgeweest en er is heftig gediskussieerd, ruzie gemaakt. Volgens sommigen was de voorbereiding nog niet klaar en anderen begonnen, nu het bijna zover is, te zeiken over het geweld, dat er niet naar ze geluisterd wordt, dat je een aktie waar zoveel mensen tegen zijn niet mag uitvoeren. Dat er zoveel mensen tegen zijn blijkt niet zo erg, heel veel opvattingen zitten er zo'n beetje tussenin, de groep die het georganiseerd heeft is inderdaad niet de hele kraakbeweging, toch doen de meeste buurten wel mee.

De definitieve verdeling voor de ploegen en buurten is als volgt: West neemt het dak, Pijp de achterkant, Zuid en Schinkelbuurt de zijkant en de rest de voorkant. Zuid zorgt er ook voor dat het hek aan de Hobbemastraat wordt opengeknipt, dat hek mag niet op slot blijven. De grondploegen rammen de benedenetages geheel open, de kapults van elke buurt moeten de knokploegleden bij de ramen weghouden. De buitenploeg en de hotelploeg beschermen de straat. Voor de benedenbarrikades hebben we stormrammen, een motorzaag en dekkingschotten. De megafon, aan de voorkant, sommeert de knokploeg tot overgave en garandeert ze een vrije aftocht, dat is ook geregeld. Als alle benedeningangen open zijn, dus deuren en kozijnen, dan pas gaan we tegelijk naar binnen en doorzoeken eerst de benedenetage, zo gebeurt dat met elke etage. Op een gegeven moment hopen dakploeg en grondploegen elkaar dan tegen te komen, mét of zonder knokploeg.

Vooralsnog ziet het vertrek- en verzamelschema er zo uit: het moment van de herkraak is tijd A, het moment van aankomst dus. Het coördinatiecentrum, ofwel pand 1, geeft het sein voor tijd A. Eventueel is er voor de dakploeg een pand in de buurt, anders komen ze met de auto's.

De grondploegen verzamelen in pand 2, zij zitten op twintig minuten van tijd A. De buitenploegen verzamelen in pand 3, zij zitten op dertig minuten van tijd A. Als de dakploeg met de autoos komt en bij pand 2 langsrijdt, dan is ook dát eventueel het sein voor de grondploegen om naar de Luyk te gaan. Het stadsalarm wordt op tijd A gegeven.

De kontakten bij de politie melden dat de M.E. waarschijnlijk niet zal optreden, maar wel achter de hand gehouden wordt. Wat voor een taktiek zit hier nu weer achter?

Op de politieradio is het druk. Ik ga naar huis, tot vanmiddag.

N: niet zo rustig geslapen vannacht. Allerlei benauwde voorstellingen flitsen door mijn hoofd, de ruzie van gisteravond op het coördinatiecentrum staat me bij als was het nog zonet.

Vandaag moet het dan gebeuren, blij toe eigenlijk, want het zal een hele opluchting zijn als 't achter de rug is. Om half vijf stromen de diverse verzamelpunten vol, waar de laatste informatie doorgegeven zal worden. De scanners zijn in de lucht.

Om kwart voor vijf komt er een kink in de kabel. Op één van de grote verzamelplaatsen wordt door tegenstanders de discussie opnieuw gevoerd. Een hoop mensen, vooral ook op de andere verzamelplaatsen, die volledig ingepakt en startklaar staan trekken hun helm maar weer van het hoofd.

Uiteindelijk is tijdstip A dan toch daar.

Beschermd door kogelvrije vesten en leren jassen, vermomd door panties, rukken we uit richting Jan Luykenstraat. Op de hoek P.C. Hooftstraat/Hobbemastraat kruisen we verbaasde toeristen en omstanders, die geschrokken opzij gaan en ons na blijven staren. Moet toch wel een angstaanjagende verstoring zijn van het normale straatbeeld. Tegelijkertijd komt de dakploeg in autoos langs. Aangekomen in de Jan Luykenstraat staan al een hoop mensen klaar en de grote materiaalbus gooit zijn kleppen open. "Snel uitladen".

Hier vernemen we ook dat het plan van de dakploeg niet door kan gaan, omdat het hen niet gelukt was om tijdig

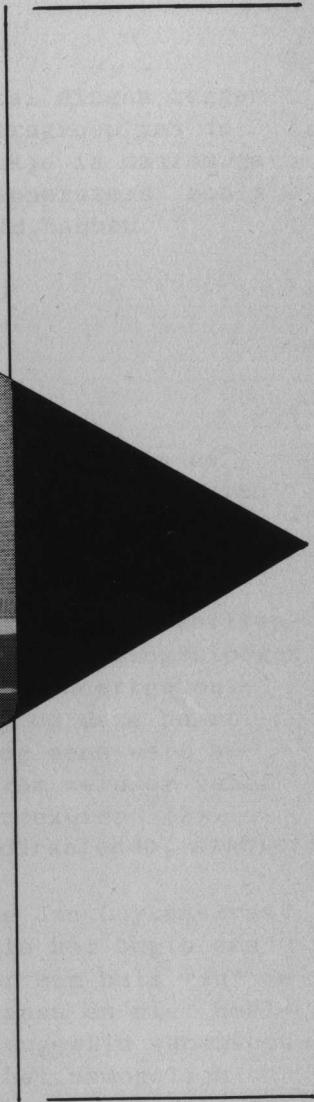
ladders van de juiste lengte te huren. Achteraf horen we dat het hen toch niet zo'n goed idee leek om de knokploeg totaal in te sluiten.

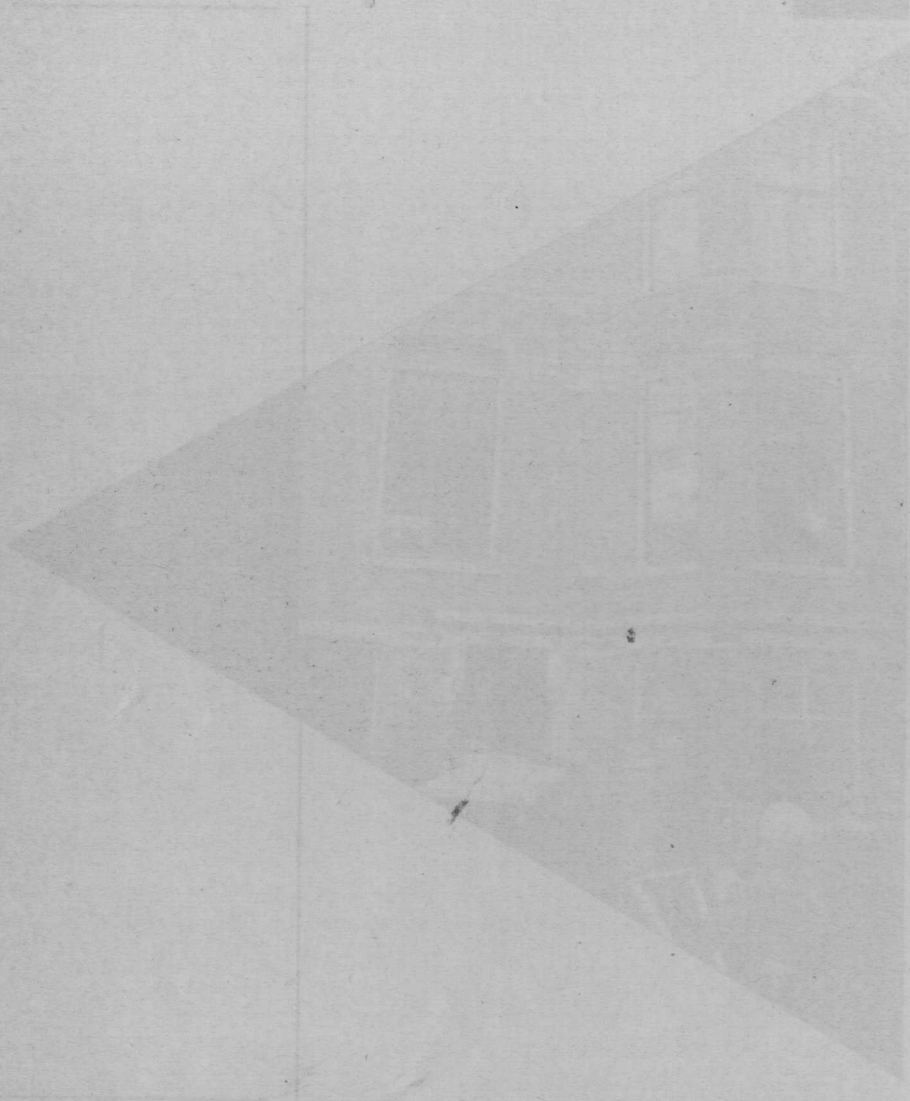
De ploegen hergroeperen zich buurtsgewijs en beginnen ieder aan hun kant van het gebouw om binnen te komen, afgedekt door houten beschermingspanelen en beschermd door katapultschutters. Via walkie-talkies wordt kontakt onderhouden tussen de diverse ploegen. De motorzaag begint te ronken en de stormrammen beuken in op de spiralen. De megafoon sommeert de knokploeg het pand te verlaten, er zal ze geen haar worden gekrenkt.

De knokploegers in het pand doen hun uiterste best met klinkers alles te raken wat ze beneden zien bewegen. Zodra de barrikades het hebben begeven gaan we in ploegen naar binnen en nemen we etage voor etage in bezit. Lichte paniek breekt uit als een gekleurde vloeistof die naar benzine ruikt via het trapgat naar beneden stroomt. Ze zullen het toch niet in hun hoofd halen om met huis en al in de hens te gaan?! Even bij de posities blijven, vinger in de vloeistof en..... het smaakt naar water.

De dakploeg, inmiddels bijna boven aangekomen, stuit op de in het nauw gedreven knokploeg. De bouwvater van de knokploeg krijgt een tik en houdt zich verder stil. Enkele knokploegleden vluchten naar het dak en verdedigen de toegang met een bijl. Onder begeleiding van enkele politie-onderhandelaars worden ze, onder luid hoongejoel, afgevoerd. De Luyk kan nu gebarrikadeerd en weer bevoond gaan worden.

Wonen in een symbool

We willen in dit hoofdstukje een aantal dingen zeggen die zich rond en in de laatste bewonersgroep van de Lucky Luyk hebben afgespeeld. Dit stukje is daarom geschreven vanuit de positie van de bewonersters, zoals we een aantal dingen gezien en beleefd hebben.

prille ervaring met de 'kraakbeweging'

Een zeer korte schets hoe deze bewonersgroep in de Lucky Luyk terecht kwam. Na de herkraak was er gezien de grote geweldsdreiging van zowel Lüske als van de gemeente, weinig animo van mensen om in de Lucky Luyk te gaan wonen. Zodoende is de Lucky Luyk de eerste maanden na de herkraak bezet gehouden door verschillende bezettingsploegen. Mensen van deze bezettingsploegen woonden voornamelijk in de Vondelpark-Concertgebouwuurt (VPC). Dit legde een zware druk op deze buurt, zeker toen de Obrechtstraat 25 ook nog eens werd bedreigde door een knokploeg ^{*}(1). Daarom werd er vanaf begin april op verschillende kraaksprekuren ^{*}(2) in de stad gezocht naar een nieuwe, goeddraaiende, stabiele woongroep.

Tja, hoe kwamen wij ook al weer in de Jan Luykenstraat terecht? Al geruime tijd waren wij, in het begin een vrij grote groep mensen, op zoek naar een huis waar we samen konden wonen, onze eigen gang gaan en niet hoefden te ruziën met mensen waarmee we ongewild samenwoonden. Zoals je misschien al weet, is het onmogelijk om zoiets voor een betaalbare prijs te huren in Amsterdam. Dus bleef er niets anders over dan zelf een leeg pand

te zoeken en d.m.v. een koevoet je de toegang tot zo'n huis te verschaffen. Wonen was onze primaire reden om te gaan kraken. Kraken was voor ons nog niet meer dan wonen alleen. Om diverse redenen mislukte de ene kraak na de andere.

Een half jaar waren we bezig om iets goeds te krijgen en hadden zodoende onze kontakten in de 'kraakbeweging' gelegd. Mede omdat onze groep steeds kleiner werd en omdat we zo langzamerhand de balen hadden van al dat gezoek, een deel van ons was dakloos, besloten we in te gaan op het aanbod van de VPC buurt om in het luukse (in de Amsterdamse kraakbeweging bekende marmeren badkamer en de in de muren ingebouwde stofzuigers) pand de Lucky Luyk te gaan wonen. In mei verhuisden we, onder een regen van stenen, vanwege de El Salvador veldslag op het Museumplein, naar het nieuwe huis. Zowel onze komst als ons vertrek ging met een forse stenenregen gepaard.

Een maand proef hadden we met de buurt afgesproken. Deze maand beviel ons stuk voor stuk prima. Het was te gek om nu eindelijk eens met mensen, die je zelf uitgekozen hebt in een pand te wonen. En wat een huis. Een huis om letterlijk en figuurlijk uit je dakkie te gaan. Groot,

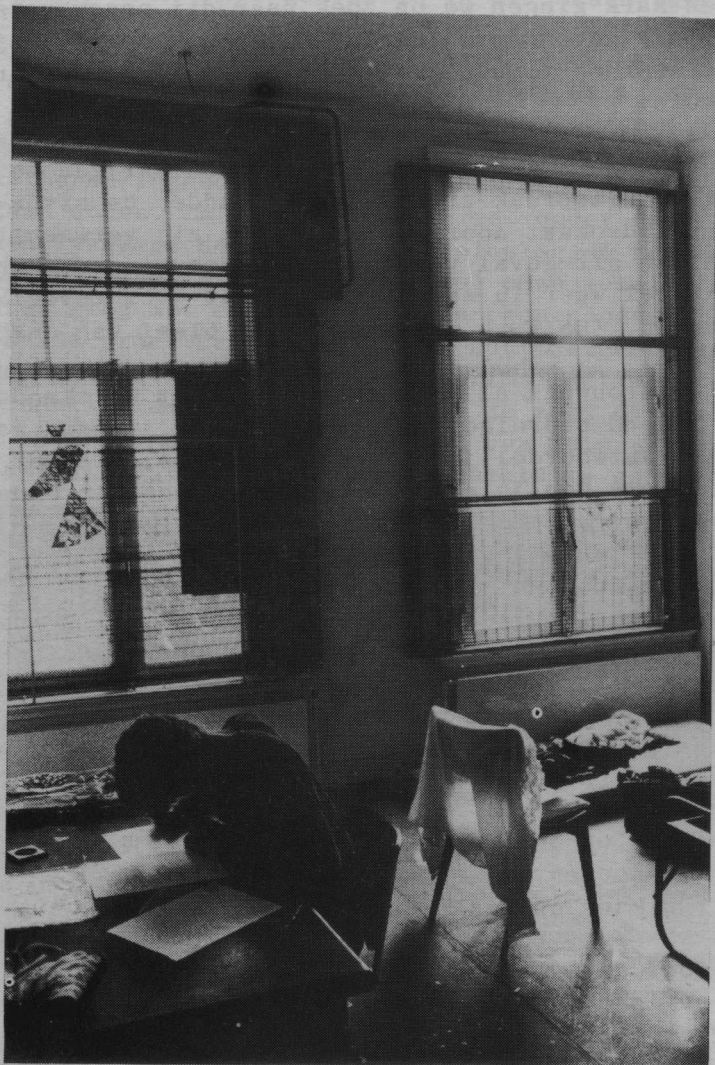
mooi en spannend. Spannend zeker die eerste weken. Na al die verhalen over grote zware jongens, mannen met plastik kaken en verder gespuis, wantrouwde je eenieder die wat meer aandacht aan je pand besteedde dan de gemiddelde voorbijganger. Op een dag toen er twee van ons thuis waren, hoorden we wat gerommel op zolder. Gewapend met bijl en hark gingen we op zoek naar dit ongewenste individu. Niks gevonden natuurlijk, maar vreselijk maf als je er later op terugkijkt. 'Bewapend' rondlopen in je eigen huis.

Maar ja, de zomer was prima, hét huis werd al snel óns huis en het enigste wat ons er nog uit zou krijgen zou een negatieve uitspraak zijn. Maar we hadden de situatie met onze advocaat doorgenomen en ook hij verwachtte wel dat we, in dit geval van Polak, zouden winnen. Zoniet, dan zou die wel weer in kassatie gaan wat weer zoveel maanden zou gaan duren. 'De Luyk was van ons en bleef van ons', dachten we.

We kwamen er trouwens al snel achter wat het betekende om in een bekend bedreigd pand te wonen. Er rust wel een grote verantwoordelijkheid op je. Vakantie was er niet bij en soms kon je er 's nachts niet meer in omdat de deur dichtgestempeld zat en iedereen lag te maffen. De tijd die we thuis doorbrachten hebben we gebruikt om het huis op te knappen. Verven, volstouwen met bij het grofvuil gevonden spullen en het aanleggen van een moestuin. Maar ook andere leuke dingen zoals de voordelen, die je in de Amsterdamse kraakbeweging merkt omdat je in een bekend pand woont. We werden in allerlei panden in de hele stad gastvrij ontvangen zonder enig argwaan, en je kreeg overal volop de gelegenheid dingen te zeggen of te schrijven.

We verstevigden op ons gemak de barrikades, niet om politie buiten te houden, maar om je nog wat meer op je gemak te voelen. De kans op een nieuwe knokploeg was niet erg groot, maar toch... toch voel je je veiliger in je bed, indien je weet dat de deur goed op slot zit (figuurlijk), zeker als er 's middags weer zo'n knecht van het kapitaal met zijn groene mercedes voor je huis had staan kijken. We hadden echter ook het idee dat we zélf grotendeels konden bepalen en beslissen wat er met het pand ging ge-

beuren en welke aktievormen we gingen gebruiken als het proces negatief uitviel.

de V.P.C.-buurt over de vloer

De eerste maand bemoeide de buurt zich niet zoveel met ons. Zij hadden afgesproken om ons zoveel mogelijk met 'rust te laten', geloof ik om zo werkelijk het 'pand over te dragen'. Zelfs zó dat we onze kontributie zelf moesten gaan brengen. (Hier zat wel wat meer achter hoor). Zo af en toe gingen we naar Opstand om onze gezichten te laten zien. We kenden vrij weinig krakersters uit de VPC-buurt voordat de uitspraak kwam.

Op initiatief van grotendeels de bewoners werden samen met de buurt enkele acties op touw gezet om de Lucky Luyk weer in de publiciteit te brengen en vooral de rol van de RABO-bank in dit geheel. Dit waren kalkakties, een bezettingsaktie bij de RABO-bank in Halfweg, posters maken van 'geen knokkers terug in de Luik' en beginnen met informatie naar krakerster in de stad. Door deze acties ging het met de contacten tussen ons en de buurt steeds beter en werd voor ons de gezamenlijke gevoerde aktielijn steeds duidelijker, nl. Lúske via zijn zakenrelaties te dwingen het pand te verkopen, en de gemeente onder druk zetten om het aan te kopen. Mensen uit de buurt waarschuwden ons er voor dat we moesten opletten dat niet ineens mensen uit andere buurten de zaak rond de Lucky Luyk overnamen, zoals ze dit hadden ervaren tijdens en rond de herkraak.

Op donderdag 15 juli gingen we met 8 mensen naar het proces in Den Haag. De uitslag 'dat we onverwijld ontruimd zouden moeten worden' sloeg in als een bom. Toen we na afloop aan de procureur-generaal vroegen wat dit 'onverwijld' betekende, zei hij (achteraf gezien, willekeurig uit zijn duim gezogen) dat dit binnen een tijdsbestek van een maand betekende. Nadat we het proces verloren hadden begon de molen pas goed te draaien. De stad inlichten, buurtvergaderingen bezoeken, barrikaderen, solidaire aktiegroepen zoeken, alarmlijsten maken en stencils tiepen,

de RABO, gemeente en Lúske weer eens opwarmen, etc. Wij vonden samen met de buurt het niet nodig een stedelijke bezettingsploeg te vormen, omdat indien het nodig werd, dit door de VPC-buurt wel kon worden opgevangen. De bewonersters zouden zelf dan wel enkele mensen vragen om een lange tijd te komen logeren, zodat we geen vreemden werden in ons eigen huis. De bewonersgroep vóór het proces bestond uit zes mannen en één vrouw. Tijdens de vakantie hadden we wel veel steun van de groep vrouwen uit de buurt, die al wisselend de hele vakantie door de Lucky Luyk mee bewoonden en er ook voor zorgden dat het woonbaar bleef. De taken werden verdeeld, een persploeg, barrikadeploeg, binnenploeg, actiecentrum en alarmcentrum werden uit de grond gestampt.

Iedereen van de bewonersters zat wel in een van die groepen of centra. We zagen elkaar dan ook alleen nog maar aan tafel bij het eten. Tijd om dingen door te praten of te overleggen over onze standpunten was er niet meer bij. We wisten niet meer wat de anderen voelden, dachten of doormaakten. Een bewonersterslijn was er dan ook niet meer, iedereen sprak voor zichzelf als hij/zij ergens was of anderen vulden dit voor je in. *"De bewoners vinden dat..., willen het liefst dat..."* Al snel werd je dan gepasseerd of gebeurde er iets uit jou/onze naam wat je helemaal niet zag zitten.

indien haalbaar

Op 21 juli stuurde Nico, de bewonersfunctionaris van het pandenoverleg* (3), de 'beruchte' brief naar de gemeente toe, die hij samen met ons had opgesteld. Na het vonnis nam Nico contact met ons op en overspoelde ons met veel voor ons nieuwe informatie, over hoe we er voor konden zorgen dat de gemeente ons pand zou aankopen. Hij zei dat we, om aan de gemeente te laten zien dat er met ons afspraken te maken zijn, als minimale voorwaarde de intentieverklaring* (4) moesten ondertekenen. De gemeente heeft

DE LUYK

MET DE GEMEENTE ONDERHANDELEN?

VERGEET HET MAAR!!

gemeente boycot

Met de beslissing om de Luyk niet te bestemmen voor de huidige bewoners, heeft de gemeente niet alleen het overleg met de Lucky Luik afgebroken. De bewoners deden alles om de gemeente te ontmoeten: te treden: een haalbaar verbouwingsplan, weinig of geen noodherstel, een ondertekende intentieverklaring, verklaarde bereidheid huur te betalen, behalve vrijwillig ontruimen (voor gemeente-GDH of voor Boekhof, LUSke, Prins?)

Met krakers valt niet te praten, alleen te ontruimen. De Lucky Luik valt niet meer aan te kopen want ontruimen wordt hoe dan ook puinruimen. Maar er is meer puin. Hoeveel panden hebben zich niet aan het lijntje laten houden met haakbaarheidsonderzoeken, stuurgroepen, HAT, OSA, SIKH, bewoners-funktionarissen etc., etc. Een modelreeks buffer-clubs om de krakerswoede

pandenoverleg

uit de tijd van Grote Keizer en Vondelstraat te kanalisieren. Maar gelukkig, die kunnen nu allemaal gedumpt worden. Slaagde het pandenoverleg er een half jaar geleden niet in een effectieve boycot van het overleg met de gemeente te organiseren. (Het initiatief hiertoe kwam toen ook uit de VPC, o.a. vanwege de slepende Luyk), de gemeente doet het beter: met of zonder CPN, krakers hebben niets te verwachten, niet van aankoop, niet van overleg, niet van haalbaarheid. De bewonersfunktionaris, de radikale krakersvakbondsleider, kampioen in het 'redden' van 'bedreigde' panden, kan aftreden (of afgetreden worden?), de stuurgroep HAT kan ontbonden worden. B&W kunnen zich vast gaan ingraven tussen de palen van de Stopera en wij schreeuwen van de daken.

10/0

bl5f

ten volste gebruik gemaakt van de nu volgende zinnen. "De bewoners hebben te kennen gegeven, los van al deze overwegingen, geen bezwaar te maken een eventuele andere sociale bestemming van het pand, na aankoop door de gemeente Amsterdam, indien haalbaar.*(5) Mocht de gemeente toch uit gaan van het meest haalbare plan, dat van jongerenhuisvesting, dan hebben de bewoners ook hiertegen geen bezwaar. Zij onderschrijven het haalbaarheidsonderzoek*(6) van Hans Wagner, en hebben heden de intentieverklaring zoals die op 30 juni j.l. door B & W werd vastgesteld, getekend en gedeponeerd bij hun advocaat." We hadden niet verwacht dat de door Nico, in oh zo mooie politieke volzinnen geschreven brief, woorden stonden die de gemeente prima anders kon interpreteren. Bijvoorbeeld verstaan we onder een 'sociale oplossing' geen vier maal 3 kamerwoningen, en met 'indien haalbaar' bedoelen wij financieel haalbaar i.p.v. politiek zoals de gemeente het hier misbruikt. Dit merkten we al snel tijdens het gesprek dat we hadden met de burgemeester Polak op 22 Juli.

staatsgreep van verscheidene lieden

Die avond hadden we in de Lucky Luyk een buurtvergadering met enkele mensen uit andere buurten op bezoek. Deze mensen waren benieuwd wat de bewoners van plan waren te doen met het pand, en hoe wij het bijv. wilden barrikaderen en verdedigen.

Waarschijnlijk uit betrokkenheid met de Lucky Luyk, na de vele risico's en energie die het gekost had om het te herkraken, en misschien ook uit onzekerheid of we volgens hen het wel goed deden. Ze vroegen ook wat voor akties we voor ogen hadden en hoe we dachten over autonome akties vanuit andere buurten. Hier waren her en der wel verschillende meningen over maar de tendens was zoiets als: de buurt en de bewoners bepalen wat er in en met het pand gebeurt, en de akties zijn voor heel de stad.

Maar dan komt er een incident tussen ons en de buurt. we waren buiten het opstellen van een persverklaring gehouden, die gericht was aan alle amsterdammersters. voornamelijk dus aan alle kraker(sters), getekend namens alle amsterdamse kraakgroepen. Hierin stond dat er harde prikacties zouden gaan plaats vinden en dat, als het pand toch ontruimt zou worden, het op de dag en de dagen erna tot een ongekende uitbarsting van geweld zou komen. Deze persverklaring werd (alleen) geplaatst in de Bluf van 29 juli. 's Avonds hadden we er een bewonersvergadering over. We voelden ons bewust gepasseerd en nu al aan de kant gezet, iets waarvoor we altijd al gewaarschuwd waren en wat we kostte wat kost wilden voorkomen.

De emoties liepen zo hoog op dat p. zou gaan vertrekken. Verdomme, ook al een jarenlange vriend verliezen aan de Luyk, is het het allemaal nog wel waard? Iedereen ging op deze manier kapot. Die avond spraken degenen die door wilden zetten af, om keihard samen en niet individueel door te gaan. Iedere avond zouden we om 10 uur bij elkaar gaan zitten om te vertellen wat je allemaal gedaan hebt en wat je ergens van vindt. We zouden ons niet meer laten passeren door wie dan ook.

een maffe bom onder de beweging

De volgende morgen werd ik wakker gemaakt met: *"het MAF heeft namens de Luyk een bom gelegd bij de PvdA. Wat?"* Ik dacht alleen nog maar klote Maf, klote Maf. Beneden gekomen bleek dat iedereen kwaad was, wil je opnieuw beginnen en dán meteen zo'n actie eroverheen. We stelden 's ochtends vroeg een persverklaring op waarin we duidelijk zeggen "We staan niet achter deze actie, die uit naam van onbekenden, onze strijd in diskrediet brengt. De bom van het Autonomen Front doet meer kwaad dan alleen maar materiële schade. Onze eigen acties worden op deze manier naar de achtergrond geschoven".

autonomenfront sodemieter op

verklar de oorlog aan persverklaringen

Vannacht heeft het autonomenfront gemeend toe te moeten slaan. Zij heeft een bom gelegd bij het PvdA secretariaat in Amsterdam. Wij, bewoners van Lucky Luyk, Wij hebben geen voorkennis gehad van deze zaak en veroordelen deze actie. Wij kunnen nooit achter acties staan die uit naam van onbekenden onze strijd in diskrediet brengt. De bom van het Autonomen Front doet meer kwaad dan alleen materiële schade. Onze eigen akties worden op deze manier naar de achtergrond geschoven. We kunnen opnieuw met de opbouw beginnen.

HET AUTONOMEN FRONT WORDT BEDANKT!!!!

Verklaring van het militant autonomen front.

Op vrijdag 30 juli om half 5 in de ochtend hebben wij een bomaanslag gepleegd op het landelijk secretariaat van de Partij van de Arbeid aan de Nicolaas Witsenkade in Amsterdam.

Hiermee verklaren wij de oorlog aan de overheid en de justitie, en zullen wij regelmatig aanvallen uitvoeren op personen en instellingen die verantwoordelijk zijn voor het wetgevende en uitvoerende beleid in deze stad.

Met deze aanslag protesteren wij tegen de dreigende ontruiming van de Lucky Luyk, de Binnenspiegel en andere kraakpanden waaronder GDH-etages.

Wij eisen dat de gemeente juridische trucs als de Huidenstraat-truc en de aankomende leegstandswet niet uitvoeren, en dat zij voorkomt -door de Lucky Luyk niet te ontruimen- dat knokploegen vrij spel krijgen, waardoor ze gelegaliseerd zijn.

Verder zullen we met alle middelen voorkomen dat de stopera gebouwd gaat worden. Alles wat op het bouwterrein komt te staan zal zo snel mogelijk vernietigd worden.

De kritiek dat we autoritair zouden zijn is niet juist en volkomen belachelijk! Enkel om de volgende redenen:

1 Iedere axievorm is even belangrijk niet alleen die van "het MAF".

2 Het verwijt dat we onbekend blijven is puur en alleen om veiligheidsredenen.

3 Wat het al dan niet discussiëren betreft; ieder houdt toch zijn eigen mening, wat heel normaal en democratisch is.

De persverklaring van de Lucky Luyk heeft ons verbaasd. Wij vinden deze zeer hypokriet en huichelachtig.

Nadat zij zelf in Bluf op de voorpagina verklaarden dat er "harde axes gaan plaatsvinden" en dat "het op de dag van ontruiming en de dagen daarna het tot een ongekende uitbarsting van geweld zal komen", distantiëren zij zich van de bomaanslag.

Wat willen jullie nu eigenlijk? Je voor het karretje van Polak en justitie of je daadwerkelijk verzetten tegen de ontruiming?

Dat wij geïsoleerd zouden zijn is niet waar, want zonder steun zouden wij niet eens kunnen bestaan....

Wat de plannen betreft; mochten de Lucky Luyk en de Binnenspiegel daadwerkelijk ontruimd worden dan zullen deze panden gewapend verdedigd worden.....

Voor en na de ontruiming zullen eigenaren en zogenaamde huurders aangevallen worden,

M.A.F.

Deze bom heeft heel wat teweeg gebracht, niet zozeer buiten de beweging (gezeik over materiële schade), maar vooral intern. Er is doelbewust een bom gelegd 'onder de beweging', altans onder een aantal aktievormen die de M.A.F. ziet als oneffectief of zelfs tegengesteld aan hun aktievorm en de door hun gevoerde strategie. Zoals bv. onderhandelen met de gemeente, steun proberen te verkrijgen van grotere groepen amsterdammers of organen, enz. De heftige diskussie n.a.v. de bom laat zien wat een invloed zo'n bom heeft gehad nl. de tot dan toe gevoerde akties veranderen van karakter tot akties die beter in hun strategie passen. In de verklaring van de M.A.F. in Bluf 29 van 5 augustus verwijzen ze naar de persverklaring van de vorige Bluf. (zie hierboven).

Ze noemen ons daar hypocriet en huichelaars, omdat we oproepen tot harde prikakties, terwijl we die persverklaring niet hadden gemaakt of ondertekend. Ze zeggen ook nog eens even gemakkelijk op het eind van hun verklaring dat als de Lucky Luyk ontruimd wordt, het pand gewapend verdedigd wordt.

Denken ze dan écht dat degene die niet mee willen discussiëren en onbekend blijven, dat ook nog eens kunnen bepalen, néé hoor.

Een paar weken voor de ontruiming had ik voor mijn gevoel de Luyk al verlaten. Het maakt je gek om maanden lang, dag in dag uit, alleen maar gefixeerd te zijn op dat ene objekt, wat dan je huis heet te zijn. Ik was bang om in een ontzettend grote leegte te vallen, als de strijd voorbij zou zijn. Of dat einde nu zou komen via een ontruiming of aankoop deed voor mij niet zo ter zake. Ook als de gemeente ons zou aankopen, wat in feite altijd ons streven is geweest, was ik er als enige van de groep niet blijven wonen.

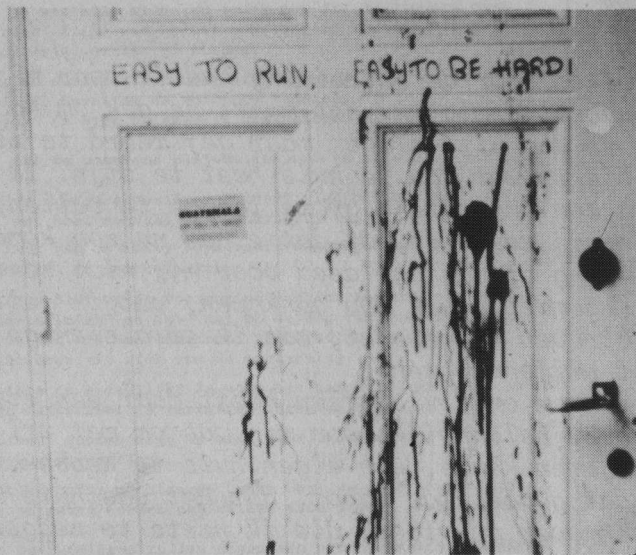
"De Luyk is van ons". Iedereen heeft daar een eigen invulling voor. Belangrijk voor mij was om met vrienden, die ik al jaren kende, een eigen huis te hebben. Ons huis! En dat gevoel was kapot, dat het òns huis was. Te veel mensen over de vloer, die ik niets te zeggen had.

Een binnenploeg waar ik als bewoner niet meer in wilde zitten. Een vriendschap met een medebewoner naar de mallemoeren. Het was wachten op de ontruiming, als een stelletje mafketels, die hardnekkig weigeren het zinkende schip te verlaten!

Je wilt je maten niet in de steek laten; het liefst had ik gezien dat we allemaal vertrokken. De hele groep eruit, voordat iedereen de pan uit zou flippen. Ik woon daar niet om sympatisanten te beletten de Luyk heldhaftig te verdedigen. Maar de helden van de Luyk wilden in hun huis blijven; mij luchtte het op om ze te zeggen, dat ik weg zou gaan.

Op 11 oktober, de dag van de ontruiming, logeerde ik in Groningen. 's Middags om een uur of drie werd ik wakker gemaakt met de mededeling: "Je Luyk is ontruimd!" Verbijstering, opluchting - kwaad en teleurgesteld - blij om de rel, bang ook, dat er een slachting zou komen, waar ik me verantwoordelijk voor voelde. Naar Amsterdam om m'n steentje aan de ongeregelheden bij te dragen. Blij om te horen, dat de drie meest fanatieke bewoners thuis waren en gearresteerd zijn, de helden. Lucky Luyk forever, I can't get it out of my mind.

M.

de onduidelijkheid over het 'ja & nee'-spelletje

Op 2 sept. worden we weer gewekt door de pers en blijde enthousiaste mensen, en feliciteren ons met de aankoop van de Lucky Luyk door de gemeente. We wisten van niets maar waren dol gelukkig dat we door de akties Lüske en de gemeente zover hadden gekregen. Lang duurde onze vreugde niet want toen we het volledige verhaal hoorde, bleek er alleen sprake te zijn van een voorlopig koopkontraakt op voorwaarde dat we het pand vrijwillig van te voren zouden verlaten. Een uurtje later zaten we al bij Radio Stad in de rechtstreekse uitzending. Met nog vers in ons geheugen de "persoverval" n.a.v. de bom en de consequenties ervan, wilden we nog niet de vraag beantwoorden of we er nu wel of niet uitgingen. We vonden deze vraag nog niet ter zake zolang de gemeente het pand nog niet had aangekocht en wilden er eerst uitgebreid over diskussiëren. Deze diskussies bleven echter steken in: 'wat doen jullie vaag', 'wees eens duidelijk', 'het is onduidelijk', enz. We kregen niet de kans om de tactiek van deze strategie ook maar enigzins uit te leggen, omdat de pers inclusief de 'alternatieve', ons verhaal verengde tot een ja of nee spelletje. Onze 'onduidelijkheid' had ook als argument om een week de tijd te rekken zodat de CPN in het college van B&W zou zitten, en we de kans dan groter schatten dat het voor jongerenhuisvesting zou worden aangekocht. Voor degenen die vonden dat we duidelijk moesten zeggen dat we er niet uitgingen, en het pand zeer aktief gingen verdedigen golden de volgende argumenten: Als je zegt er niet uit te gaan, kun je dus ook met het geweld dreigen en dat levert je dan weer een sterkere onderhandelingspositie op. Een ander argument was dat, wil je grote groepen kraker(sters) motiveren, mee te helpen je dreiging waar te maken, als het moment komt dat de Lucky Luyk ontruimd wordt, dan moeten deze mensen ook 100% kunnen rekenen op de zeker-

heid dat de bewoners het pand met hand en tand zullen verdedigen. Er werd zelfs gezegd; 'je moet het in ieder geval zéggén, maar hoef het niet echt te dóén.

Tijdens deze voor ons al twee maanden durende uitputtingsslag, en door de druk van zowel de gemeente, die ons dwong tot verharding, als vanuit de beweging, door de vele afzonderlijke als gemeenschappelijke diskussies, kreeg je soms het gevoel van 'laat de ander maar bepalen wat het beste is'. Tegenover de stad en in mindere mate tegenover de buurt moesten we ons steeds meer waar gaan maken, er was geen vertrouwen meer in ons. De bewonerslijn? Die telde nauwelijks meer. Anderen zouden de aktie rond de Luyk meer en meer gaan bepalen. Steeds meer werden we tot pionnen van de stad.

We hadden veel gesprekken onderling op momenten dat er weer iemand zei: *"ik hou het niet meer vol en ga weg"*. We wisten dat als er één van ons mee kapte de anderen ook snel pleite waren. Dus dan toch maar blijven want we wilden dit karwei gezamenlijk en zelf afmaken, na de vele energie die het al gekost had.

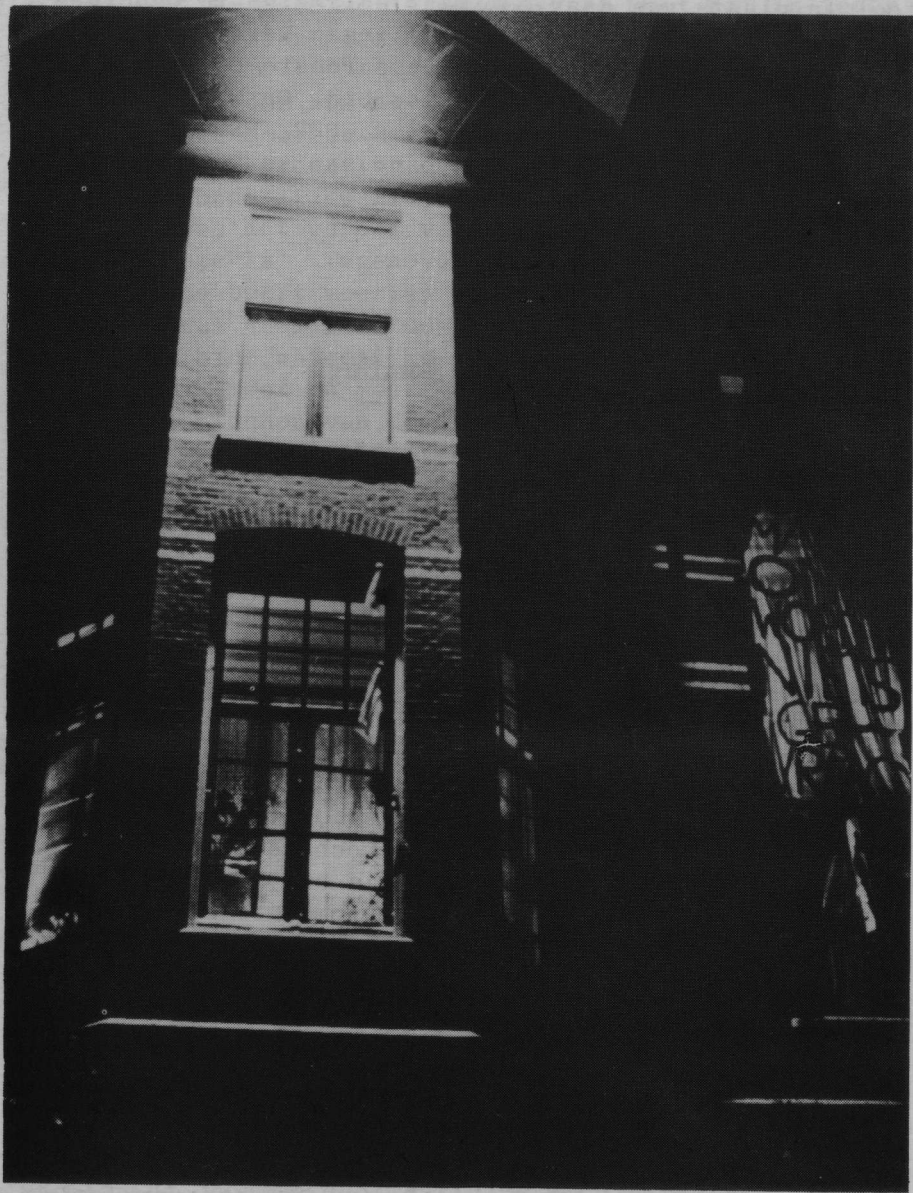
aankoop was deze keer geen rel-afkoop

In de eerste weken na het bericht van het voorlopig koopkontraakt was het kontakt met de gemeente vrij sumier. Ze hadden het te druk met het wisselen van het college van B&W (we waren nog met ongeveer 30 mensen naar de afscheidsreceptie van B&W gegaan), en met de nieuwe parlamentsverkiezingen op 8 sept. Maar de week voor het gemeenteraadsdebat van 22 sept., waarin de beslissing over de Lucky Luyk zou vallen, hadden we onze handen vol met gesprekken, met name de gemeenteraadsfrakties van de PPR, PSP en de CPN. Deze laatste had al op 6 Sept. een verklaring ondertekend waarin ze zich uitsprak tegen een gewelddadige ontruiming. Er werd door mensen van het aktiecentrum en de persgroep ook hard gewerkt aan

de voorbereiding van het laatste onderhoud met de gemeente, nl. de commissie van bijstand. Hier ging een 'zware delegatie' vanuit de gehele kraakbeweging naar toe. In plaats van daar ook maar enigszins te onderhandelen werden alleen de tegenstellingen versterkt. Deze laatste kans voor ons om een aanvaardbare oplossing te bevechten ging dus stilletjes voorbij. Op 22 sept. besloot de gehele gemeenteraad m.u.v. PPR, PSP en VVD (aankoop is rel afkopen), het pand aan te kopen voor vier maal 3-kamerwoningen.

horizontalisten in een diagonale houding

Hier maakt de CPN een fout die ze nog jaren zal heugen. Dit noemde ze dan 'in samenspraak met de bewegingen aan de basis'. Na enkele dagen realiseerde de CPN-fractie wat ze gedaan had, door o.a. een krachtige reactie van veel CPN-krakersters. Ze eisten een spoedvergadering van het districtsbestuur met de volgende eisen: de CPN moet zich openlijk tégen de motie verklaren die vorige week is aangenomen, de CPN moet stappen in de Raad en B&W ondernemen vóór aankoop en de plannen van de krakers. Er verschenen veel discussiestukken en boze brieven in de Waarheid, en in de hele stad affiches met "CPN VERRAAD". De partij probeerde nog te redden wat er te redden viel, maar durfde daar toch geen politieke consequenties uit te trekken, zoals bijv. uittreden uit het college van B&W. We mogen van communisten toch verwachten dat ze hun strijd niet laten bepalen door grenzen die sociaal democraten stellen, maar deze strijd durven te voeren. Echter, in plaats van dat zij openlijk terugkwamen op hun besluit, probeerde de CPN-fractie individuele krakersters en ons te strikken en met oplossingen te komen om voor hen de hete kastanjes uit het vuur te halen. Dat lukte en zodoende brachten we nog eens duidelijk naar buiten dat er met óns afspraken te maken zijn, kijk maar naar de intentieverklaring, in de hoop dat de CPN hierop in zou springen.

De barrikadeploeg ging de laatste hand leggen aan de barrikades. De laatste weken "wonen" in een haast potdicht pand bracht nog veel spanning en wrijving met zich mee, oa. dat de barrikadeploeg vond dat de bewoners te weinig mee hielpen of interesse hadden voor het barrikaderen, vooral toen er voor nieuw barrikademateriaal moest worden gezorgd. Na een risikante jat-actie op 29 sept., na afloop van de voetbalwedstrijd Ajax-Celtic, bleef het een lange tijd onrustig in de Jan Luykenstraat. Tegen een uur of vijf werden we, door degene die waakte uit ons bed geschopt met de mededeling dat er een stuk of 10 à 15 mannen voor onze deur stonden (lees straat). Snel het balkon op en ja, zenuwachtig liepen daar een groepje mannen over straat, waarvan eentje foto na foto knipte. Knokploeg? Vrij onwaarschijnlijk! Lüske had immers geen huurlingen meer nodig, daar Polak het wel voor hem zou opknappen. Rechercheurs? Misschien, maar hen moest wel even duidelijk gemaakt worden dat we ook 's nachts op onze qui vive waren. Daarom begon maar iemand verfszakjes naar ze te gooien, en geen harde voorwerpen zoals de meeste kran-ten de volgende dag vermeldden. Ineens zagen we een grote bruine koffer voor ons huis staan. Een bom!!! Plotseling begrepen wij wat er aan de hand was, en de politie schijnbaar ook want deze begon met de straat af te zetten en er werd omgeroe-phen dat de mensen verzocht werden hun huis te verlaten en mee te gaan naar het politieburo. Wij echter niet, maar namen wel enkele maatregelen zoals de voordeur beter barrikaderen en drie hoog voor werd snel met staal dicht gegooid. Op een ge-geven moment werd er voor de zoveelste keer omge-roepen dat we maar beter het pand konden verlaten om-dat het om een zware bom ging, die ze tot ontploffing wilden brengen. De schooiers! We gingen twee hoog ach-ter zitten, tussen matrassen en hoorden om zeven uur op het nieuws het bericht dat de bewoners van de Jan Luykenstraat hun huizen hadden moeten verlaten en ook de bewoners van het kraakpand de Lucky Luyk hadden hun huis verlaten. Om een uur of acht hoorden we

een knal, verder niets. We gingen naar boven en verwijderden het staal. Toen zagen we dat de koffer slechts oude kranten bevatte.

het tipstijdperk

De laatste weken was voor ons de periode van de tips. Het kostte ons telkens veel energie om deze tips goed te beoordelen en af te wegen. Wij waren zodoende bijna de hele dag bezig met de voorbereidingen voor een eventuele ontruiming; alarmlijsten, gasmaskers, verfbommetjes, enz. Maar ook onze persoonlijke en waardevolle spullen naar een veilige plek brengen. Hierdoor kwam er geen energie meer vrij om naar eventuele mogelijke oplossingen te zoeken. Het was voor ons afwachten geblazen. Omdat er van verschillende kanten tips waren binnengekomen dat de ontruiming op dinsdag 12 okt. plaats zou vinden, kwam de ontruiming op maandag de 11^e toch nog als een totale verrassing. Ook omdat er een boel mensen van ons die ochtend naar het proces over de Paulus Potterstraat waren gegaan, waren we op het moment van de ontruiming slechts met z'n vijven thuis.

Op de dag van de ontruiming gaat bijna alles langs je heen. Je bent vastgezet op een kamer en kan niet door je eigen staal naar buiten kijken. Op straat hoor je dat heerlijke geluid van zich opstapelende stoeptegels maar zelf ben je machteloos en zit je er versuft bij. Niets doet op zo'n moment eigenlijk nog ter zake voor je.

In de cel hoor je van de brandende tram en vooral van hoe die klootzakken weer tekeer gingen. Dat veel mensen op de been zijn doet je goed, ondanks die zgn. onduidelijkheid en de hetze van de gemeente zijn ze toch gekomen. Maar doet het er nog veel toe? De ME

zit in ons dichtgelaste pand en zal daar blijven. De strijd voor de Luyk met al die inzet en energie is voorbij denk je. Alle aktie is dan ook weg. Een boekje zoals dit hoeft niet meer, geen zin meer in eigenlijk. Je hebt je pand verloren met alles wat je daar ingestopt hebt en wat je daar voor goede en soms slechte tijd gehad hebt.

Wel heb je er een paar hele goede vrienden bij. Ook heb je te gekke hulp en aktiebereidheid meegemaakt. Ontzettende emoties en spanningen en ook gedeeld met anderen. Dat is een ongeloofelijke ervaring, waardoor je zeker doorgaat met kraken. Daarnaast heeft de Luyk je ook vrienden gekost en hebben bijv. je ouders een ontzettende rottijd gehad.

Door alles wat je meegemaakt hebt, ga je serieuzer leven en meer nadenken. Je ziet ook een beetje hoe de politiek, de pers en het kapitaal werken.

Een half jaar lang heb je midden tussen die wereld gelopen, omdat je in de Luyk zat. Een deel van je spontaniteit, van je naïviteit heb je daardoor verloren; je moet nu vechten tegen apathie en doemdenken.

Als de grote bazen iets niet zint, kan er maar heel weinig in deze stad.

noten:

- 1) Jacob Obrechtstr. 25 werd gekraakt op zondag 14 maart en direct al bedreigd door een groep van + 15 mensen, (een met pistool). Als we voor vrijdag niet uit het pand zouden zijn, dan zouden we het wel merken. In weken hierop volgend gaat het pand en andere panden uit de buurt, gebukt onder een golf van intimidatie en a gressie.
- 2) het kraakspreekuur adviseert en helpt mensen die willen gaan kraken in de desbetreffende buurt over; hoe je een kraak voorbereid, wat je te wachten staat, enz.
- 3) Hij is een kraker die de kontakten tussen het panden - overleg (belangen behartiging van aangekochte panden of die de mogelijkheid hebben) en de gemeente onderhoud.
- 4) Is een verklaring waarin bewoners de gemeente toezeggen, dat als hun pand aangekocht wordt, en wind, water en tochtvrij is gemaakt, zij direkt beginnen huur te betalen.
- 5) 'indien haalbaar' was in de brief er met een pen bijgeschreven omdat dit de enigste korrektie was nadat we deze brief besproken.
- 6) Is een onderzoek dat verricht wordt door een architect, naar de staat van het pand en welke verbouwingen er gedaan moeten worden, om het volgens subsidieregels financieel haalbaar te maken.

Uit het logboek van de bewoners

In de periode na de herkraak op 20 oktober 1981 is de Luyk afwisselend bezet, bewoond, weer bezet en ten slotte weer bewoond/bezet.

Van 20 oktober tot 21 november was er kontinu een groep van tien krakersters uit de Vondelpark-Concertgebouwboulevard, die het pand bezet hielden; toevallig bij elkaar gekomen mensen die er sliepen, aten en studeerden. Er was veel aanloop uit de buurt en uit de stad. In die tijd werd er hard gezocht naar een vaste bewonersgroep, maar het animo was niet zo groot. De meeste mensen waren huiverig om in de Luyk te wonen. De dreiging van represailles of ontruiming was te groot, de toekomst van het pand extra onzeker.

Na een maand bezetten besloot een reeds bestaande woongroep, die al een tijd op zoek was naar een geschikt pand, de Luyk te gaan 'bezetten'; ze wilden er niet definitief gaan wonen.

Deze tweede periode heeft geduurd tot 14 maart, toen besloot de groep een ander pand te kraken; een rustig pand, omdat alle toestanden rond de Luyk, met een continuë dreiging van een herhaald knokploegoptreden, alle uitzoekerij van gemeentelijke en juridische regels, altijd barrikades voor de ramen en de onderhandelingen met de gemeente, een veel te grote druk bleken om aan gewoon wonen toe te komen.

Er volgde weer een periode van bezetting door de krakersters uit de buurt. Met het vaste voornemen om

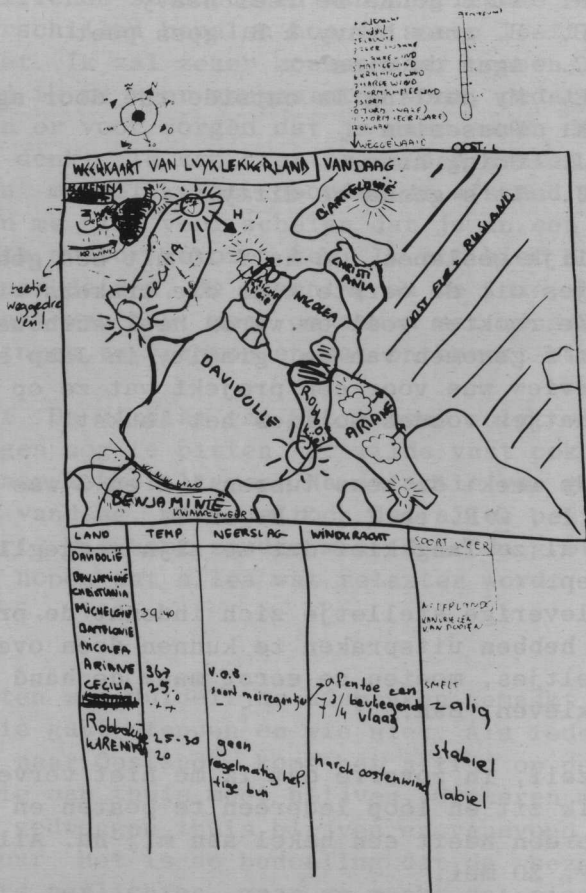
het dit keer anders en misschien wel beter te doen dan tijdens de eerste bezetting, werden vaste groepjes gevormd van een aantal mensen, die een paar weken achtereen in de Luyk gingen wonen. Ook werd er een rouleer-systeem gemaakt, waardoor zo'n beetje alle krakersters uit de buurt betrokken werden bij de

Luyk door allemaal voor één of meerdere nachtjes te komen logeren. De financieën en het kook-, slaap-, aanwezigheids- en schoonmaakrooster werden geregeld door de vaste bezetting. Iedereen was positief en had wel tijd en energie over voor de Luyk. Er werd veel koffie geleut, spelletjes gedaan en soms gestuurd, wat wel moeilijk was omdat de concentratie veel te wensen overliet; de Luyk was een zoete inval en openbaar badhuis voor de buurt (we zijn nog nooit zo schoon geweest), waardoor het altijd druk was. Mensen die elkaar niet of nauwelijks kenden woonden ineens samen en moesten, en wilden, dingen samen regelen, wat een vrij sterke band schiep. Iedereen die veel in de Luyk kwam voelde het ook als zijn/haar verantwoordelijkheid. De maaltijden waren altijd goed bezocht; als je geen zin had om thuis te eten, dan ging je gezellig naar de Luyk. Er kon er altijd nog wel eentje bij. Zo'n grote groep was voor sommige culinaire talenten een uitdaging; regelmatig waren er mensen die voor de bezetting wilden koken. Tijdens deze periode is het bewoners/bezitters logboek nieuw leven ingeblazen. Oorspronkelijk was het boek bedoeld om praktische zaken aan alle bezetters door te geven, zoals onderling gemaakte afspraken, vergaderingen, geplande akties, data en overige wetenswaardigheden. Al snel ont-aardde het in een soort dagboek, waarin iedereen een verhaaltje schreef als hij/zij daar zin in had. Begin mei tenslotte is de laatste groep bewonersters in de Luyk getrokken. Zoals uit één van onderstaande citaten blijkt, hebben de krakersters uit de buurt deze groep, die voordien nog nooit in een kraakpand had gewoond, het voordeel van de twijfel gegund en hen een maand 'proeftijd' gegeven. Dit was om hen de tijd te geven om voor zichzelf uit te maken of ze het aankonden om in een dermate beladen pand als de Lucky Luyk te wonen.

Na de uitspraak van de Hoge Raad op 15 juli '82 zag het er naar uit dat er een drukke tijd aan zou breken; vol met onderhandelingen, akties en bovendien

de steeds toenemende druk van een dreigende ontruiming. Er werd besloten om de bewonersters enigszins te helpen door een kleine bezetting aan de bewoning toe te voegen.

Het dagboek is ook in de periode tot de ontruiming van de Lucky Luyk op 11 oktober misschien wel het drukst beschreven blad in haar geschiedenis gebleven.

Slecht geslapen, gewoon een verloren dag: hangen, suf-
fen, niets doen, slap ouwehoeren, etc.....

Goed geslapen, nou vergeet het maar!!

De matrassen zijn waardeloos, tijd om in bad te gaan heb
je niet, zit je rustig aan tafel in **TERROR**, wordt je
overvallen door dronken opstanders, opstandelingen mis-
schien, ik weet het niet, wie helpt mij??? Nou hoeft
lekker toch niet. Het is 12.00 uur; ik mag naar huis.

- VPC top 10
- 1 S. Come on brother follow me
 - 2 N. It's gonna be real heavy
 - 3 B. B. goes heavy & B. goes poet
 - 4 C. Agua de dios
 - 5 E. My darling is outside the door again
 - 6 K. Possesion
 - 7 J. Going home
 - 8 J. It's gonna be dirty

Vannacht heerlijk geslapen. Om half 10 uit bed gebeld
door 4 jongetjes uit de eerste klas die krakers wilden
interviewen. Ze rookten veel en waren heel enthousiast
en hebben foto's genomen van de grafity in Jaap's kam-
mer. Het interview was voor een projekt wat ze op school
hadden. De schatjes vonden mollies het leukst.

Kleffo's van de week: de keus tussen 1,2 en 3 was moei-
lijk: 1 J. en I., 2 R. en C., 3 R. en E.
N. en H. zijn al zo lang klef dat ze zijn weggeglibberd
uit de kopgroep.

Terwijl dit kleverige stelletje zich indenkt de preten-
tie te kunnen hebben uitspraken te kunnen doen over an-
dere klefkoppeltjes, moeten ze eerst maar de hand in
eigen boezem kleven. Bah!!

Ik verveel mezelf, in zoverre dat ik me niet verveel,
moeilijk hè? Ik zit en loop iedereen te pesten en te
vervelen. Iedereen heeft een hekel aan mij nu. Alles is
verder goed. P. 20 mei.

20 mei. Zelf baal ik, ook van een hoop dingen die hier gebeuren. Ik zal ze niet opnoemen want daar krijg je toch alleen maar wrijvingen door.

30 mei. Nog ruim een week en dan zit onze maand proef er op. Wat dan? Volgens mij gaat er niet zo gek veel veranderen en daar baal ik van. We leven er hier toch maar wat op los. Zitten we hier net zo lang op proef tot we er uit gezet worden?

De problemen ontstaan uit ideologische verschillen. De verschillende standpunten van ons inzake een ontruiming. Die verschillen bepalen hoe je samen leeft, samen dingen doet. Ik zal zeker zoeken naar mensen, een huis, waarbij ik me meer aangesloten voel, omdat dezelfde denkbeelden er voor zorgen dat je meer samen doet, praat en verder denkt. Ik kan hier praktisch gezien gewoon te weinig van mezelf kwijt, doordat de afstand te groot is. Het kan me niet veel schelen dat je in een kliekje zit, omdat ik ervoor gekozen heb. Ik zit hier ook niet alleen maar voor de fun, de spanning en de luxe, hoewel ik er geen last van heb, maar om samen met mensen te leven en voor dingen te vechten en dat ontbreekt hier nogal. M.

15 juli. De uitslag van het proces volgt vandaag. P. en J. liggen nog te pitten. J. wilde vast ook vroeg op maar laat maar lekker liggen. Na de aktie van gisteren en het proces vandaag, merk je toch dat alles best prima functioneert. Dit komt zonder meer door de grote inzet. Laten we hopen dat alles wat relaxter wordt. Spannende dagen.....

Er moeten wel duidelijke afspraken gemaakt worden over wie gaat stappen en wie niet. Als iedereen zegt: "Ik ga naar Opstand", komt het altijd op de laatste aan, die dan thuis moet blijven. Gisteren moest ik ook al gedwongen thuis blijven en vanavond ook weer tot x uur. Het is de bedoeling dat de bezetters de bewoners verlichten, maar zo maakt dat niet veel uit.

Idem als de bewoners gaan posten; dat is niet de bedoeling en ik ben ook niet van plan om vaak te gaan posten. Als de buurt het niet kan, moeten we een andere oplossing zoeken. Zo niet, wordt ik punk. J.

Er moeten portoos gekocht worden, en snel.....

30 juli. We moeten alles doen om de vrouwen erbij te betrekken, mee te laten beslissen en door te praten; niet alleen de akties moeten op de voorgrond staan, maar vooral gevoelens: Waarom ben je ergens (niet) mee bezig?, de manier waarop etc..... Vooral vrouwen voelen zich gepasseerd, gebruikt en onvolwaardig. Zoals altijd Luyk vrouwvriendelijk, misschien kunnen we het?

31 juli. Ik heb het hier prima naar m'n zin. De bewonersters zijn te gek. Het is een hemelsbreed verschil met vorige bezettingen die ik hier heb meegemaakt. F.

4 augustus. Na afloop van de aktie vergo in Opstand dronken onze helden nog een niet noemenswaardig aantal pilsjes. Tegen een uur of één besloten 2 helden, samen met de pas verworven moby, richting huis te gaan. Goh, wat ging dat snel op zo'n brommer. Nog even een klein rondje dan, even door de museumpoort. Met volle snelheid reden zij door deze prachtige poort, luid zingend. Alleen was het jammer dat vanaf de Stadhouderskade een golfje aankwam rijden, waar onze helden bijna frontaal op inreden. Dit, en het feit dat er een helm ontbrak, geen verzekeringsplaatje aanwezig was en de moby ook nog gestolen bleek te zijn, deed onze politie besluiten om ons toch maar in te rekenen. Gezamenlijk togen wij richting van Leyenberghlaan. Daar aangekomen bleken de agentjes (jonge uitslovers van een jaar of twintig) weinig te doen te hebben en de één vond ons nog stouter dan de ander. Vooral het feit dat we nog uit de Luyk kwamen ook (tja, klote

papieren ook; niet meer meenemen dus in het vervolg), gaf onze agentjes net gevoel dat ze met zware misdadigers te doen hadden. Tjonge jonge, wat een vangst! Snel werden we ingesloten ('Ze kunnen wel van die verschrikkelijke bende "het MAF" zijn', opperde er één). Ieder een cel, waar je niet mocht gaan slapen. Na, bij wijze van protest, de cel nog even bewaterd te hebben, vielen we in slaap. De agentjes vertrouwden toch hun cellen niet en besloten om ons naar een nog veiliger plek te brengen. Om 5 uur werd aan ons meegedeeld dat we op moesten staan. M., die dacht dat we naar huis toe mochten, vroeg of hij nog even een taxi mocht bellen. "Nee, we brengen jullie zelf wel weg", was hierop het antwoord. In Sloterveer aangekomen, ging ik cel 1 in en M. cel 4. M., als profi-gevangene, kreeg een fijne cel met iets wat op een bed leek, een plee en een stoeltje. Ik, als part-time klusser, moest het met een harde bank doen. Gelukkig kregen we om een uur of 9 koffie en een pakketje brood, wat de pijn (billepijn) aanzienlijk verzachtte. Ik kon er namelijk op gaan zitten i.p.v. het op te eten (tip voor elke volgende arrestant). Om half 10 werd de dronkaard naast mij vrijgelaten en kon ik verhuizen naar cel 2, die even gezellig was ingericht als die van M. Om half 12 namen ze een verhoor af, waarin we samen zo'n beetje hetzelfde verklaarden en om half één ongeveer stonden we weer op straat met een helm vol met politie-stickers. Toch leuk, zo'n avondje buitenshuis.

Wie weet er een brommertje te koop? Het liefst een PUCH.

7 augustus. Ik raak overspannen van de Luyk. I.p.v. verzet te plegen wil ik op een creatieve manier werken aan een alternatief. Zelf dingen opzetten met mensen die ik zie zitten. Het diskussieren in groepen van 25 zie ik principieel niet zitten. Ik heb nu een tijdje meegedraaid in het aktiecentrum, maar op deze manier ga ik niet verder. Alleen maar reageren, reageren, reageren.....

Ik moet nu snel naar Arnhem toe om de problemen met m'n ouders uit te praten en weer gezellig met hen op te trekken. Eigenlijk zou ik daarvoor een paar weken nodig hebben, maar dat kan niet.

8 augustus. Beste Luykies en aanhang,

Ik ben een beetje geschrokken van de laatste stukjes in dit logboek, er komt een algemene baalstemming uit. Ik herken dit natuurlijk heel duidelijk, omdat ik ook flink heb lopen balen, maar ja, op een gegeven moment bleef ik daarin hangen, een soort baalkringetje zou ik kunnen zeggen. Een kringetje zonder einde waarin ik geen stap verder kwam. Ik dacht dit op te lossen door met de Luyk-axie te stoppen, (een zondebok is snel gevonden en ook makkelijk) omdat ik sfeer, de manier van axie voeren, niet meer met mezelf kon combineren en ook geen manier zag dit te veranderen. In eerste instantie begon de vrouw/man-verhouding mij tegen de borst te stuiten, en bracht dit ter discussie. (zondebok 1). Al snel waren vrouwen en mannen eens over dit, deze verhouding/relatie is scheef, we moeten dit veranderen. Opluchting alover, we hadden (dachten we) 't probleem van het ongenoegen gevonden. Mis...., natuurlijk speelt dit een rol, maar er speelde en speelt natuurlijk veel meer: de manier van axie voeren, harde axes, zachte axes, vernooidheid, persoonlijke wrevels e.d. Maar dit alles lijkt me duidelijk, we weten de standpunten van iedereen, van D., N., B., D., J., E., M., F., J., A., B., C., en ga zo maar door. En de standpunten worden in elke vergo weer ingenomen, en iedereen begint weer te balen. Ik weet ook niet hoe we samen verder moeten, maar het is (lijkt mij) wel noodzakelijk om samen verder te knokken. Voor mezelf heb ik wel een beetje een lijn van hoe we het moeten verbeteren, en probeer dit naar voren te brengen. 't is niet dat mensen deze lijn niet goed vinden, nee ze luisteren er niet eens naar. Of toch...want ik herken wel veel bij anderen, de zogenaamde softies. Voor de duidelijkheid M. je snapt niet goed wat ik naar voren probeer te brengen (jammer). Dat jij baalt van de

vergo's ok (dat doe ik ook) maar ik vecht geen persoonlijke wrevels uit in die vergo's, ik probeer verder te komen in deze meetings, en één van de dingen waar ik tegen aan bots is hoe bijv. N. met de mensen om zich heen, met de axie omgaat. Ik wil aan hem uitleggen hoe ik erover denk, zijn manier van denken weet ik, want deze wordt me letterlijk en figuurlijk opgedrongen, maar mijn manier van denken neemt hij niet serieus. Ik vind het eng wat er met de Luyk gebeurt en wordt er wanhopig van. En dan komt ook nog eens de onderlinge strijd (machtstrijd) om de hoek kijken. Ik bedank daarvoor, daar wil ik niet aan meedoen, en dacht dit op te lossen door met de axies te stoppen. Nou dan kom je ook bedrogen uit, want die Luyk, de mensen rondom de Luyk (aan wie je toch begint te hechten) blijven in je hoofd rondhangen. En dan nog dat je je gewonnen geeft en de mensen die net zo als mij denken in de steek laat, dus toch verder en probeer mijn balen om te zetten in positieve energie, de positieve kanten van de hele handel te bekijken, probeer uit te leggen waarom ik baal, waarom ik baalde. Een moeizame tocht als mede-axievoerdersters andere ideeën hebben, en niet willen luisteren of je niet willen begrijpen. Ik vind het jammer als ik in het logboek lees dat ik ermee kap omdat er geen agenda-punten worden opgesteld, hebben jullie oorkleppen op of willen jullie het niet begrijpen? Als we allemaal balen moeten we daar wat aan doen, de standpunten zijn duidelijk, maar ja, nu het gemeenschappelijke, want ik ben van mening dat het nog steeds onze strijd is. Ik maak ook fouten oa doordat ik kapte met de Luyk. Het is in ieder geval goed om een pauze te hebben. Ik heb een nieuwe stelregel voor ons allemaal bedacht: OORKLEPPEN AF, MONDKLEPPEN VOOR!! Duidelijk. En stoppen met balen, want veel verder kom je er niet mee, praten met elkaar kan geen kwaad dus ook dit moet niet vermeden worden. Ik weet niets meer. Veel liefs en sterkte, S.

11 augustus

Alweer mijn laatste (voorlopig althans) dag en nacht op de Luyk. Jammer, jammer, jammer. Ik zou best hier nog een tijdje willen wonen maar ik weet van mezelf dat ik het opknappen van mijn kamer dan verders wel helemaal kan vergeten. Ik moet van mezelf ook maar weer eens met andere dingen bezig gaan dan de Luyk. (bijvoorbeeld eens naar mijn ouders toe want dat is onderhand ook alweer 2 maanden geleden).

Ik wil me ook weer gaan bemoeien met de keuken, vrouwenbouwploug, omdat ik het eigenlijk wel heel leuk vind om uit niets iets te maken. Ik denk dat dit ook mijn aversie tegen de Luyk (als huis wel te verstaan) is. De Luyk is af, er hoeft in wezen niets meer verbouwd of opgeknapt te worden, waardoor er bij mij een soort totale inzakking van creativiteit ontstaat, een apathie waarin ik (als ik niet snel genoeg verdwijn hier) steeds verder wegzak.

De mensen hier, met name de bewonersters zijn fantasaties. Als ik dat niet had vermoed dan was ik nooit meer aan een bezetting begonnen en als dat niet bevestigd was, dan was ik na mijn verplichte week zo snel mogelijk afgetaaid. Partir c'est mourir un peu, en ik denk dat ik, in ieder geval morgen en vrijdag na mijn werk, gewoon elke dag kom koffie leuten.

Dag lieverds allemaal, tot morgen, F.

Interview met de buren

Op Jan Luykenstraat 5 wonen boven in het pand de heer en mevrouw Westerhof. Zij werken daar ook als amenuensis/congierge en schoonmaakster voor het 'Tijdschrift voor Geneeskunde'. Het pand is de andere helft van de dubbele villa Jan Luykenstraat 3-5. Van buiten ziet het er precies identiek uit als de Lucky Luyk. Van binnen is het nog steeds in de originele staat in tegenstelling tot de Luyk, die door Slis-Stroom van binnen verbouwd was. Het marmer ontbreekt er, maar daarentegen zit het oude houtwerk er nog steeds.

Op de bovenste verdieping wonen dan 'de buren van de Luyk'. Terwijl de gemeente de Luyk nog aan het verbouwen is tot GDH-woningen en de eerste bewoners er al ingetrokken zijn, zijn we bij de buren op de koffie gegaan om ze te interviewen over 1½ jaar krakersters in de Luyk.

- m Je kan de fouten van mij allemaal horen. Als je over fouten wilt spreken. Ja, natuurlijk die zijn er zeker gemaakt. Ik probeerde het wel altijd recht te breien. Maar dat is natuurlijk ook niet altijd gelukt.
- v Ach, de laatste tijd...
- m Als je gewoon hier naar de buurt kijkt. Inderdaad, daar ergert zich de hele buurt ook aan. Waar je dus gewoon nog verf op de muren ziet zitten.
- v Ja, maar dat is ook pas de laatste tijd.
- m Dat is niet iets van de laatste tijd. Dat is in de loop van de tijd.

v Ik dacht van niet.

a Dat was al in de tijd van de veiling.

m Ja, precies en ook in die tijd dat die punkertjes er rondliepen.

v Je hoort er niet zoveel meer van van de kraakbeweging. Af en toe lees je nog iets in de krant met Schaefer en zo. Ja de Vondelstraat hè, waar ze nog op een kraker geschoten hebben en stenen door de ruiten gingen. (De ontruiming van Vondel 36, eind december 1982)

m Vanaf de kraak is de Luyk al een prestigie objekt geworden. Ik bedoel na de kraak, de knokploeg en de herkraak. Dan is dat wel leuk dat de kraakbeweging daar een prestigie objekt van maakt, maar toen de onderhandelingen zo lang duurden. Toen jullie zeiden dat het nog langer moest duren, want daar ging het uiteindelijk om. En er op een gegeven moment ook reclame gemaakt wordt voor jongerenhuisvesting, want iedereen leest daar rustig over. D'r heeft hier een heel lang ding naast gehangen (spandoek) van 'ons wordt niks gevraagd', toen heb ik gezegd nou dat ding mogen ze nou wel een keer bij mij uit het raam hangen. Want ons is ook nog niks gevraagd. Wij voelden ook niks voor jongerenhuisvesting hiernaast. De gemeente heeft ons nooit niks gevraagd, maar de kraakbeweging ook niet. De kraakbeweging heeft ook in de buurt nooit een enquête gehouden.

v Waarom moet je dat dan afvragen

m Omdat het een prestigie objekt was geworden. En ik vind gewoon dat de Luyk als prestigie objekt op een gegeven moment veel goodwill heeft gekweekt in eerste instantie, maar later ontzettend veel heeft verspeeld door het net even te lang door te laten gaan. Want toen er op een gegeven moment dus woningen

van gebouwd zouden worden, toen had de kraakbeweging het in feite toch gewonnen Jullie zeggen half, maar in de publieke opinie, en die vertaal ik dan effe van wat ik zo terloops hier en daar hoor, dan hadden jullie het gewonnen. Zo was het gewoon van dat hebben ze toch mooi bereikt; er komt sociale woningbouw.

Het was trouwens ook een vreemd kraakpand. Slis-Stroom zou er gaan wonen. Het zouden twee woningen worden. Zij zou er gaan wonen, ze heeft ook nooit iets anders verteld, met de kinderen. En dat heb ik nooit in de kranten teruggevonden. Niet van de krakers en ook niet van andere pers. En dan was het ook van kantoorroimte naar woning gegaan. In feite vonden wij allemaal dat wel mooi.

Jongerenhuisvesting zie ik eigenlijk niet zitten hoor met al die drukte.

v Ik vind dit ook geen oplossing (GDH)

m Nee, wat er nou inkomt is ook niet ideaal.

v Niet dat we er veel last van hebben.

Dat het nou ideale woningen worden dat geloof ik niet. Het zijn prachtige panden, maar ze zijn ongelofelijk gehorig. Dat weten jullie wel. Dat zullen zij ook nog wel ondervinden.

De laatste drie maanden was het een heel gespannen situatie. En toen liep het wel uit de hand. De bewoners hadden toen niks meer te vertellen, daar komt het in mijn ogen volledig op neer. De kraakbeweging zat op het dak met lasapparaten en er was géén ene bewoner bij. Ik bedoel een kern die verstand had van verdediging enzo. Ik heb ook altijd gezegd dit pand is niet te verdedigen. Ze zijn ook binnengekomen op de manier die ik altijd gedacht had.

- r Hoe is die ME eigenlijk binnengekomen?
- v Ja, dat zal ik 'ns vertellen op een hele linke manier. We waren allemaal kwaad. Woest was ik.
- m Er stond een man voor de deur en die drukte op de verkeerde bel. Op de bel van ons. Hier was niemand thuis. We waren aan het werk beneden. We waren aan het afwassen. Er komt iemand de trap aflopen en die loopt zo de keukens voorbij en die kijkt naar buiten en die loopt gewoon door.
- v Hij zei wel; 'Dat is voor jullie!'
- m En dan komt hij terug van Overwater en hij zegt; 'Die meneer staat er nog steeds'. Ik zeg; 'Nou dan moet ie bellen', dus ik droog mijn handen af en ik zou die deur open gaan doen, maar hij gaat voor mij uit en hij doet die deur open. D'r staat een meneer met een stofjas aan met twee dozen in de hand, die doet een stap naar voren, het waren lege dozen, en duwt min of meer die dozen in de hand. Maar hij laat ze gelijk vallen want toen kwamen die ME'ers.
- v En hij was binnen en hij zegt tegen die anderen: 'Vlug, vlug!', maar die hadden wij nog niet eens buiten gezien. Die waren zo razendsnel. Die vlogen mij voorbij.
- m Ze kwamen uit een gewoon volkswagen-busje, dat dus niet herkenbaar was als ME-busje.
- v Ze duwden je gewoon zo opzij en dat was wegwezen en , 'Deur dicht!', zeiden ze.
- m 'Nou jongens, tempo!'
- v Ze stormden naar boven en iedereen kwam zijn kantoor uit kijken wat er was, die dachten dat er ruzie was.
- m Nou en op dat moment heb je dus weinig te vertellen. M'n baas, die in eerste instantie de deur open deed, en dan de secretaris van

de vereniging, die kwam door het lawaai naar buiten, en die ziet die ME hier en die vloog met hun naar boven toe van 'Wat mot dit?' en om papieren vroeg. En dat is allemaal direkt afgeregeld en daar ben ik niet bij geweest.

v En die ME afschuwelijke boeren zeg.

Wat gingen die tekeer. En m'n man weer naar boven (het dakterras) en die zei tegen die ME! 'We hadden van die krakers nog niet half zoveel last als van jullie, maar hou je nou een keer op'.

Wat waren wij gek met die ME naast ons?

m Ach, schei uit!

v Dat zeg ik. Hij heeft op het dak staan brullen van houden jullie nou verdomme eens op. En dan werden ze afgelost en dan begon het weer.

m Kijk es, wat voor last ik van de krakers gehad heb dat was dat jullie er waren en dan heb ik jullie moeten vertellen; 'Jongens loop niet aan mijn kant van het dak'. En dan was het gebeurd. 'Geef het ook even door aan de anderen'. Want dat dak knerst ontzettend en dat was natuurlijk geen gehoor, dus dan moest ik dat wel eens vertellen en dan had ik het verteld en dan was het afgelopen. Was er eens een keer harde muziek door het raam, dan wuifde ik eens een keer; 'Gaan jullie nou eens vergaderen, dan kunnen wij even werken'. Dan was het weer gebeurd. We waren normale burenen. Ik kon zeggen wat ik wilde en er werd geluisterd afgelopen. Er werd gewoon rekening mee gehouden en dat vond ik gewoon leuk. En mag het 'ns een keer een feestje zijn, dan mag het 'n keer wel uit de hand lopen. Kinderachtig zijn we nou ook weer niet.

- v Dat bevel enzo hebben ze allemaal wel getoond. Die dokter vertelde het, we hebben het zelf niet gezien, en we dachten dat liegt ie
 We geloofden het eerst niet, maar het mocht wel.
- v Net zoals wij op het dak konden komen konden zij het ook. Via de zolder hier.
 Het zit nou weer dicht, maar toen die knokploeg hier was zijn Bart en Michel hier naar toe gevlucht door het zolderraam. En ik dacht: 'O jee, er is wat'. Ze waren ook nog een beetje aangeschoten en ze vroegen een kast om zich in te kunnen verbergen.
- m We lieten het deurtje zo lang mogelijk open voor als er nog meer kwamen.
 Het duurde wel een half uur voor die knokploeg op het dak was. Ik ben meer bezig geweest met die jongens om die rustig te houden want die brulden alsmaar dat het de ME was. Ik naar buiten kijken maar ik zag niets. Je zag wel helmen, maar je kon er eigenlijk weinig van maken. Maar ik was maar bezig met die jongens want die waren niet meer te houden. Die vlogen zowat tegen de muren.
 Na zo'n drie kwartier kijk ik nog eens naar buiten en ik zeg: 'Hoor nou eens even goed, dit is geen ME.' Dat kan niet waar zijn. En dan ga je beter kijken. Ik zeg: 'Dat is zondermeer een knokploeg.' Toen gingen zij uiteindelijk eens een keer bellen.
- v 'Ik zeg nog: 'Jullie hebben ook wat gedronken, want dat merk ik nog?' En dat beaamden zij, dus ik ging koffie voor ze maken.
 Ik ben me doodgeschrokken. Want we hadden afgesproken **dat** als er wat was ze door het zolder hier naar **binnen** konden. Ja, dat was buiten de directie om. Daar lag je elke nacht op te luisteren. Nicole was 's nachts hier ook al eens geweest om te bellen. Want die zag een auto

staan en die was zo in paniek die heeft nog het zolderraampje ingeslagen. Eerst kon ik niet slapen want ik dacht dat er elke nacht wat kon gebeuren. Maar Nicole heb ik helemaal niet gehoord, maar er zat bloed aan de deur. Maar toen die jongens voor het deurtje stonden stonden wij gelijk naast het bed. Ik zeg: 'Er is wat. Er staan er een paar op het dak en die willen erin.' Ze waren bang, verschrikkelijk.

m Wat ik ook nergens weer vind is dat die knokploeg met een ladder omhoog gekomen is.

a De politie verkondigt nog steeds dat ze door de voordeur gekomen zijn.

m Dat zijn ze niet. De politie had het eens aan mij moeten vragen waar ze langs gekomen zijn. Ik heb ze zelf de ladder op zien komen hier. Op het balkon moesten ze lawaai maken en van dat lawaai werd ik direkt wakker. Toen liepen ze nog over die ladder naar boven. Er stond toen nog geen voordeur open.

v Nou toen waren die krakers eruit en de knokploeg bleef erin zitten.

m Dat was de grootste fout die de politie heeft gemaakt. Dat was zo'n onzin.

De volgende ochtend liep zo'n knokker op het dak en ik zeg: 'Jij woont niet hier. Opdonderen!' Dat waren mensen die naar hun werk gaan met een broodtrommel in hun aktetas en daar steekt dan zo'n honkbalknuppel uit. Wie zich daarvoor lenen, hè,....

De tweede ochtend stonden er vijf man met knuppels op de rug gebonden een beetje te lachen, te provoceren op het dak. Toen werd mij ook vriendelijk goedemorgen gewenst en ik heb die man die me dat wenste even goed aangekeken, en nog eens even aangekeken, op en neer zo en naar dat knuppeltje even speciaal. Ik schudde me hoofd en ben weggegaan en ben boodschappen gaan doen. Ze hebben het wel

gevoeld. Ze hebben nooit meer hun bek open gedaan. De heren draaiden zichzelf om als ze mij zagen.

- v En toen met die herkraak toen was Cecile hier om foto's te nemen en die liep zo door het huis en dat kan niet. Dus iemand vraagt aan d'r: 'Wat doe jij hier?' en Cecile zegt: 'Ik ben op bezoek bij mevrouw Westerhof.' Nou en dat was wel goed.
- m We waren van alles op de hoogte, maar we mochten het niet verder vertellen. Nou, dan wordt het niet verder verteld.
- v Ze hadden het wel door dat wij weer de kant van de krakers op gingen. En toen stond jij (buurman) op het dak bij die Van Prinsen of zo met zijn bebloed hoofd. En die stond met een bijl te zwaaien op het dak.
- m Hij wou hier niet langs om weg te gaan.
- v En hij stond daar maar te schreeuwen.
- m De dokter bood hem nog vrije aftocht aan. Dan hoefde hij niet meer langs die krakers. Maar dat wou ie ook niet.

Het is natuurlijk absurd dat de rechter het niet op volgorde behandeld heeft, zoals het hoort. Hij had eerst een uitspraak over die knokploeg moeten doen. Het is ook schandelijk wat hij gedaan heeft.

- m In het begin. Ja, het leek of er een drumband bezig was. Maar een drumband is echt iets anders. Dus ik zeg: 'Het huis hiernaast wordt gekraakt.' Nou dat was onze eerste kennismaking met krakers. Er woonden opeens weer mensen in dat gebouw. Wij vonden dat allemaal best. Dat het gebouw lang genoeg

leeg stond om te worden gekraakt, Ja, daar kan je ook je twijfels bij hebben. Het was nog niet zo lang geleden dat er nog gebouwd werd. Slis zou er in december '79 ingaan en dat werd uitgesteld tot mei '80 en toen heeft het uiteindelijk een jaar leeg gestaan en toen kwamen jullie erin. Schilders zijn er nog een hele tijd bezig geweest.

Er werd al een hele tijd niet meer getimmerd. Toen begon het timmeren dus weer opnieuw. Dat was dan het barricaderen, hè. Vonden wij geen leuk gezicht, moet ik eerlijk zeggen. In mijn ogen heeft barrikaderen verdomd weinig zin. Tegen een steen of een brandbom. Je hebt het ook kunnen zien. Hoe het gebarricadeerd was en hoe snel die ME binnen was. En ik blijf van mening dat dat in de meeste gevallen zo is. Tegen knokploegen is het misschien wel effectief. Het eerste jaar ergerde ik me er niet zo aan. Na de herkraak begon het soms midden in de nacht, want ze hadden weer wat gehoord. Nou, dan denk je wel eens, ja. Dan begin je op de lange duur wel van is het nou nog niet genoeg gebarricadeerd. Dat was vooral de laatste drie maanden nogal het geval.

v Nou. Ik vond het wel een sensatie altijd.

m Het was wel een lollig gezicht, maar je gaat toch wel je vraagtekens plaatsen.

Op het laatst lag er nog zo'n stapel staal in de gang die helemaal niet meer gebruikt kon worden

v Ik vond het een mooi gezicht. Ik kan er niets aan doen. Er was elke dag weer wat anders.

m Klein beetje burgerlijke ongehoorzaamheid vinden we ook helemaal niet zo erg. We vinden niet dat het nou altijd wel moet. Er gebeurt soms wel vrij veel en dan ben ik het daar ook niet altijd mee eens.

- Ik zat al beneden te kijken want ik dacht dat de ontruiming ging beginnen en ik kom boven en ik zeg: 'Effe een kop koffie zetten.'
- m Ik zeg: 'Klee jij je maar aan, want we moeten eruit. Er is een bomalarm'.
- v Toen schrok ik toch wel even.
- m Ik had er toch niet zoveel vertrouwen in dat het een echte zou zijn. Maar ja, je weet het gewoon niet. Naar het politieburo zijn we toen niet geweest. Zo ver was het nou ook weer niet. Naar de politie, nee.
- r Even later kwamen ze bij jullie op bezoek. Ja een week of drie later. Om elf uur 's ochtends. Ik was woest.
- m Wij hebben ook altijd gezegd ze komen hier niet door.
- Zoals Polak het verdedigt met dat er anders represailles konden komen van krakers of knokploegen, dat kan ik me wel voorstellen
- v Welnee.
- m Luister goed. Ik kan het me voorstellen. Zo als onze relatie met de krakers is, daar hoefden wij niet aan te twifelen. Wij kregen geen represailles. Er worden toch regelmatig ruiten ingegooid bij banken. Nou, wanneer wij de volledige medewerking hadden verleend om een pand te ontruimen kan ik me voorstellen, dat jullie zeggen: 'We willen hier ook wel eens een ruitje in hebben.' En dan doe jij het niet dan is het misschien een vriendje van zus of zo.
- Er zijn van die gasten die nergens over prak- kizeren. Als die maar een beetje lol hebben en een steen door de ruiten kunnen gooien. De omlopertjes.
- v Die ME'ers zeiden ook niets. Ze duwden je met de ellebogen weg.
- m Van alles hadden ze bij zich. Eten, cola, melk enzo. Er lag er meteen al een op zijn knieën want het loopt ook niet zo gemakkelijk

op van die kissies. Ik zou er een tegen kunnen houden, maar geen twee.

v Je kreeg ook geen kans. Ik ging op zolder kijken wat ze aan het doen waren. Ze hadden zich daar opgesloten en de deur achter zich op slot gedraaid en m'n waslijnen er afgerukt.

m Die zolder valt nog onder onze woning. Maar het tijdschrift mag er wel wat neerzetten.

Ik kan iedereen garanderen dat die vernielingen die je op TV hebt gezien niet door de krakers zijn aangericht. Ik weet hoe het eruit zag En het is die ME geweest die alles vernield hebben. Het waren wel boeren.

v Na een tijdje kwamen er van die traangasbommen. Ik had niet in de gaten dat het traangas was, dus ik dacht dat er geschoten werd. En toen kwam het traangas naar beneden. Toen was er een jongen die gepakt zou gaan worden. Die rukte zich wel los en andere krakers die kwamen wel helpen. Kijk daar genoot ik van. Als er één afgetuigd wordt dan word ik zo kwaad, o, verschrikkelijk.

Ik vond het leuk dat het geherkraakt werd. Krakers zijn leuker dan die knokploeg. Van die herkraak heb ik inderdaad genoten. Cecile die kwam ons waarschuwen en die was ontzettend zenuwachtig. Ik vroeg me af of ik het kantoor moest waarschuwen. Maar dat mocht niet van Cecile. En ik maar hopen dat het kantoor om 5 uur de deur uit was. Ik was doodzenuwachtig. Maar wel heel spannend.

m Vlug de luiken dicht.

m Wij kennen er nog een heleboel van (van de krakersters). Niet allemaal bij naam meer, maar wel van gezicht.

v Dan kwam J. zo tegen een uur of elf, want die moest eerst oppassen (posten in de Luyk)

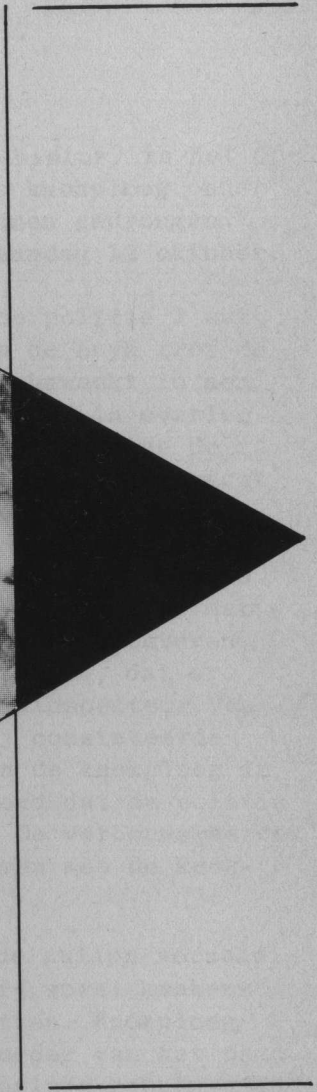
- en zes uur 's ochtends zat ie hier nog en de grootste verhalen te vertellen tegen mijn jongste zoon, die zat hier ook. Hij was de laatste die wegging.
- m Hij was de grootste politicoloog. En daar moest je af en toe eens doorheen prikken, dat je ook niet zo dom was. Dat je ook wel wat wist en dan kon je hem iets vertellen waar hij ook nog geen kaas van had gegeten.
- v We hebben wel gelachen. Hij was niet weg te branden.
- m En helemaal met die zoon van ons. Prachtig.
- v En die jongen met die rooie haren die was er ook nog bij, David.
- m Die praatte anders ook niet zo makkelijk, maar die kwam hier ook wel los.
- Ze zaten hier allemaal wel op hun gemak.
- v Oh, jawel. Wij zijn er ook wel wezen eten en zo. Ik vond het wel gezellig.
- m Met Piet en Yvonne en zo.
- v Toen woonde de ene helft al boven en de andere helft daaronder.
- m Ruzie onderling en spanningen.
- v En hij die die drugsverslaafden opving was er ook nog bij.
- m Joost.
- v Dat was ook een aardige jongen. Een broer van Yvonne.
- a Dat is ook opgeheven, het HUK. De subsidie is ingetrokken.
- v Dus die is nu ook werkloos. Of heeft ie al weer werk?
- a Nee. Hij is nu aan het verbouwen in zijn nieuwe huis. Hij woont nu in de ... straat. Ze hebben een huurcontract gekregen.
- v Dat is mooi.
- m Dat is toch boven de wasserij..
- a Nee, tegenover Albert Heijn.
- m Oh, nou weet ik waar het is. Daar!
- a J en R die logeren nu op ...

- m Die waren al overspannen toen ze hier zaten.
v Die stonden te zingen hè toen ze eraan kwamen, die ME. (Bij de ontruiming van de Paula Pot, waar mensen woonden die in de Luyk hadden gewoond).
- m En met die knokploegen in de Obrechtstraat, dat was helemaal een foute boel.
a En toen de Paula Pot, een pand waar helemaal niets instond.
v Dat was ook vreselijk, ja.
We zijn er nog even langs gelopen en toen stond die ME er nog. Toen waren ze er geloof ik al uit?
m Toen wij erlangs gingen waren ze er al uit.
- m Wat ik ontzettend goed vond van de tweede groep was hoe die Japie opvingen. Dat het in onze ogen ook sociaal werk was wat hier gebeurde en dat mag je ook rustig zo vertellen. Dat vonden wij geweldig. Wij hebben er zelf ook ons steentje aan bij gedragen. Niet zo veel, maar hij was welkom.
Van jullie was het ook heel leuk dat jullie begonnen met de tuin op te knappen. En later met Erik die vond het heel leuk om in de tuin te werken. Die heb ik nog tomatenplantjes gegeven. Slaplantjes en bonenpoten. Het was allemaal veel te laat. Het was echt wel leuk. Of als de ruiten ingegooid waren of weer met verfzakjes gegooid waren, dan stonden Erik en consorten weer de hele middag te schrobben om de straat schoon te krijgen. En dat vond ik prachtig. Dat was gewoon geweldig. Dat vonden ze hier allemaal ook. Dan kan je ook weer wat goeds vertellen van die krakers. Dat is belangrijk, want je kreeg hier nooit anders dan negatieve geluiden. PC Hooftstraat, daar hoef je niet zoveel over krakers te beginnen. Het eerste wat zo'n winkelier vertelt is: 'Ja jezus, goh,

er stond hier vorige week ook weer één uit de asbak te vreten.' Wat dat met die kraakbeweging te maken had dat begreep ik dan ook niet. Bleek dat weer een drugsverslaafde te zijn. Excessen die er plaats vinden met kraken daar heb ik een geweldige hekel aan. Het kost ook een massa geld, wat we allemaal moeten betalen.

Hoeveel geld zal er dagelijks de grens over gaan? Of speculatie of al die fraude?

Ik heb altijd gezegd: 'Hoe is het mogelijk dat er nog steeds een tekort aan woningen is?' De één bouwt een huis voor 1 miljoen; daar kon je 40 normale woningen van bouwen. En dat was na de oorlog en toen waren er geen eens bakstenen. En toch bouwden ze die woning van 1 miljoen.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Ook de knokploeg woont in de Luyk

Het meest cruciale moment in de Luyk-history is het optreden van de politie geweest toen de knokploeg onder leiding van Plas en Lüske de Luyk binnen gedrongen waren in de nacht van zondag 11 op maandag 12 oktober.

Na de melding van de knokploeg kwam de politie 1 uur later eens kijken. Bij binnenkomst in de Luyk trof de politie de bewoners aan opgesloten en bewaakt in een kamer op de begane grond. De politie trad in overleg met bewoners en knokploeg. Een bewoner vertelde de politie hoe hij door een knokploeg midden in de nacht overvallen was, gegijzeld en geïntimideerd was met knuppels. Kortom de bewoner vond dat de knokploeg onrechtmatig in de Luyk verbleef en hij eiste dat de politie hiertegen zou optreden. Ondanks het feit dat Hoofdinspecteur Van der Woude alles kon constateren, ontkende hij, ondanks 5 à 6 maal uitleggen, dat er sprake was van strafbare feiten. Hoofdinspecteur Van der Woude vertelde de bewoner dat hij constateerde dat de bewoner in de keuken woonde én de knokploeg in de rest van het pand verbleef. Hij vond dat de politie hier dus verder niets te zoeken had. De verbouwereerde bewoners voelden er niets voor om samen met de knokploeg in het pand te blijven.

Achter de beslissing van Van der Woude zullen verscheidene redenen gelegen hebben waarom hij zowel krakers als knokploegers in het pand liet zitten. Knokploegleider Jan Plas wierp zich op als huurder van het pand. Plas zal wel ongeveer hetzelfde verhaaltje hebben afgedraaid als hij later voor Radio Stad en in de Telegraaf deed; hij had gezien dat de voordeur open stond, het pand maakte een verlaten indruk, hij had geprobeerd met

de krakers te praten. Al deze redenen zijn onwaarheden, maar maakten het voor Van der Woude aanvaardbaarder (of rechtvaardiger) dat de knokploeg ook in de Luyk bleef; Plas had zijn best gedaan om, al pratend in de Luyk te komen en het stond zo goed als 'leeg' zodat het wel gekraakt kon worden (d.w.z. 'geknokploegd'). Het laatste werd nog versterkt doordat er (nog) zo weinig bewoners waren. Twee waren er al gevlucht en één bewoner sliep die nacht ergens anders.

Dat H.I. Van der Woude niet niet zoveel ophad met krakers bleek uit het feit dat hij weigerde het relaas van de bewoners op te schrijven of hun aanklachten serieus te nemen. (*"Wat wil je nou?, Bij de Wetering II ontruiming -8 oktober '81- liepen jullie met mollies te gooien en nu zouden wij jullie moeten helpen?*).

Dit 'niet'optreden van de politie heeft veel consequenties voor het vervolg gehad. Niet alleen kon de knokploeg blijven zitten, maar ook dat de mogelijkheid ontstond om de 'huurders'wisseltruc tussen Plas en Prins uit te voeren én dat Polak, justitie, lands- en gemeenteadvokaat zich later steeds baseerden op het volledig foutieve verslag van H.I. Van der Woude.

de watervrees van Polak

Polak voelde die ochtend heel goed aan zijn water dat er die nacht in de Jan Luykenstraat iets heel geladens was gebeurd. Om 10 uur stonden de telexen al een persbericht van Polak uit te ratelen. Volgens Polak had de politie niet kunnen optreden, omdat de bewoners weigerden aanklachten in te dienen. Impliciet erkende Polak hiermee dat de knokploeg onrechtmatig in de Luyk zat i.t.t. Van der Woude die vond dat de knokploeg er wel mocht zitten. Aangezien Polak alleen politie informatie bezat begreep hij donders goed dat de fout bij de politie lag. Omdat hij de politie moeilijk kon afvallen schoof hij de schuld door naar de bewoners 'want die weigerden een aanklacht in te dienen'. Door deze persverklaring maakte Polak het mogelijk dat het 'politieonderzoek' heropend werd door de constateringen van Van der Woude af te vallen.

Zelfs al voordat wij ook maar iets gedaan hebben tegen de knokploeg brengt Polak het verschil tussen kraker en knokploeg al terug tot een oorlog tussen 'kemphanen' en 'vechthanen'. Polak veroordeelt zowel eigenrichting van knokploegen als die van krakers. De politieke verschillen tussen knokploegen en krakers ontkent hij, waardoor hij zelf geen politieke keuze hoeft te maken. Door ons te de-politiseren maakt hij echter wel een keuze tegen ons.

POLITIEGEWELD

een studie naar de organisatie en het gebruik van geweld door de politie bij binnenlandse conflicten

tekstoraalscriptie

justitie doet zijn huiswerk over

Maandagmiddag werden er door de bewoners nog een keer aanklachten ingediend. Dinsdagmiddag werden de bewoners om 5 uur naar het buro gehaald. De normale procedure is dat de bewoners de 'inbrekers' sommeren het pand te verlaten. Wanneer de knokploeg geen gevolg geeft aan die sommaties kan de politie over gaan tot het meenemen van de knokploeg voor verhoor naar het buro, waardoor het pand feitelijk weer leeg is.

Justitie wilde een machtiging van de bewoners om te mogen sommeren, zodat de bewoners bij de ontruiming niet aanwezig hoefden te zijn. Natuurlijk wilden de bewoners geen 'stille' ontruiming, maar een 'verwijdering van de knokploeg in aanwezigheid van krakers en pers'. De reactie van Justitie was nogal vreemd. Terwijl agenten in blik al klaar stonden om naar de Luyk te gaan gelastte Justitie de ontruiming af.

Tegen de pers verklaarde justitie dat dat kwam omdat de bewoners 'weigerden mee te werken aan een ontruiming'. Dit beleid wekte de indruk alsof knokploegen getolereerd werden. Hierdoor werd justitie medeverantwoordelijk voor andere knokploegoptredens die dagen en een poging tot moord op een kraker. Achter de traagheid van justitie zit meer. In de praktijk blijkt dat justitie niet zo happig is om tegen knokploegen op te treden. Slechts door veel publiciteit of dreigen met 'we lossen het anders zelf wel op' ontruimt zij nog wel eens een knokploeg (zie o.a. 'Knokploegen en illegale sloop' of de Obrecht verslagen in BLUF maart '82).

Woensdag gebruikte justitie om na te denken en te concluderen dat ze niet om de knokploegontruiming heen kon, zodat donderdagochtend de bewoners alsnog naar het buro werden geroepen. Toen één van hen uitlegde hoe de barricades zaten, werd tegen hem verteld dat men nog zat te wachten op een telefoontje van Van Steenderen, de hoofofficier van justitie.

Na 1½ uur belde Van Steenderen op met de mededeling dat de advocaat van Lüske, Boekhof, een kort-geding tegen de ontruiming had aangespannen. Volgens Boekhof was er namelijk een nieuwe huurder, Prins, die niets met de knokploeg te maken had. Heeft justitie Boekhof gebeld om te zeggen dat ze gingen ontruimen of niet?

Van Steenderen wilde het kort geding afwachten en gelastte de ontruiming weer af. Bij vervolging (en dat is dit) is het nogal ongebruikelijk om kort gedingen af te wachten. Justitie koos voor afwachting van het kort geding. Zij had ook anders kunnen reageren, zoals; wel of geen nieuwe huurder dat doet er niet toe, huurder kon hij alleen worden dankzij huisvredebreuk.

Huisvredebreuk dat voortduurt zolang de oude bewoners niet terug zijn. Of, als we nog langer wachten met het aanhouden van de knokploeg (en ze was al zo traag) wordt het steeds moeilijker hard te maken dat de mensen die ze uit de Luyk zouden halen knokkers waren. Hoofd-officier Van Steenderen koos géén van deze redeneringen waardoor hij de knokploeg niet hoefde te ontruimen.

de kort gedingen

Als we de voorgeschiedenis van de kort-gedingen bekijken valt het op dat Lüske en Prins, de nieuwe huurder, de mogelijkheid kregen kort-gedingen aan te spannen door de onwil van politie en justitie om daadwerkelijk tegen de knokploeg op te treden. Duidelijk heeft meegespeeld dat het een kraakpand betrof. Door de wijze waarop Boekhof (namens Lüske en Prins) de kort-gedingen voerde en de verdediging van gemeente en justitie gingen de kort-gedingen eigenlijk over heel iets anders dan het huisrecht van de bewoners en het knokploegoptreden.

Sportschooleigenaar Jan Plas had in augustus '81 met Chidda Vastgoed BV een huurcontract afgesloten voor het pand Jan Luykenstr 3. In de nacht van 11 op 12 oktober drong hij samen met eigenaar Lüske en een knokploeg de Luyk binnen. Maandagmiddag 12 oktober zegde hij het huurcontract op en dinsdag sloot Prins een nieuw huurcontract af. Advocaat Boekhof bierp zich, namens Prins, op het feit dat de nieuwe huurder Prins niets met de knokploeg te maken had en daarom niet op grond van huisvredebreuk aangehouden kon worden (en zo ontruimd) door de politie. Landsadvocaat Korthals-Altes stelde hier tegenover dat Prins dankzij een knokploeg in de Luyk kon zitten en dus onrechtmatig, want de bewoners zaten rechtmatig in de Luyk. En hun huisrecht was aangetast en moest hersteld worden. Doordat Korthals-Altes alleen maar de beschikking had over justitiegegevens baseerde ook hij zich vaak op onware feiten, die afkomstig waren uit het rapport van Hoofdinspecteur Van der Woude (d.w.z. het verhaal van Plas). Het door de bewoners vertelde verhaal bij het indienen van de aanklachten werd door justitie als onwaar bestempeld. De zitting van dit kort-geding vond plaats op maandag 19 oktober. De rechter zou pas twee weken (!)

later uitspraak doen over het vermeende 'huisvredebreuk' plegen van Prins. Dat de rechter dit bepaalt is zeer typerend. Een rechter bepaalt hoe spoedeisend een zaak is. Deze volgens hem niet (zie ook Paulus Potterstraat).

Dinsdag 20 oktober werd de Luyk herkraakt. Enkele uren na de herkraak brachten Polak en justitie een persverklaring uit waarin ze zeiden dat er niet tegen de herkrakersters zou worden opgetreden, omdat de 'ene onrechtmatige situatie door een andere onrechtmatige was vervangen'. Boekhof stelde gelijk een tweede kort-geding tegen ze in. Boekhof eist dat 'aan de politie opdracht wordt gegeven in de Luyk en omgeving de rechtsorde te herstellen en Prins de vrije beschikking tot het pand te geven'. Rechter Wijnholt interpreteert dit als dat justitie bepaalde opsporingsactiviteiten en Polak ordemaatregelen moet verrichten. Ten aanzien van justitie wijst de rechter de eis af. In zijn uitspraak van 4 december concludeert de rechter dat Prins pas na het knokploegoptreden het pand betrokken heeft en Prins het pand op 20 oktober onvrijwillig verlaten heeft. Op 20 oktober (de herkraak) zijn, volgens de rechter, een groot aantal 'ernstig strafbare feiten' gepleegd, dat bij de herkraak de openbare orde in ernstige mate is verstoord en dat 'die verstoring nog voortduurt zolang het pand door de krakers bezet wordt gehouden'.

Van het door Polak en justitie aangevoerde huisrecht van de bewoners maakt de rechter het huisrecht van de herkraaksters, wiens laatsten geen huisrecht hebben omdat ze er te kort wonen. Polak beroept zich ook nog op de mogelijke ordeverstoringen als hij de Luyk moet ontruimen. De rechter constateert dat dit het enige motief is van Polak om niet tot ontruiming over te gaan. De rechter vindt dat er sprake is van 'openbare ordeverstoring' zodat Polak kan optreden. De burgemeester moet van de rechter ontruimen omdat hij de plicht heeft de burgers te beschermen en hij kan optreden.

De interpretatie van de feiten en de conclusies door de rechter zijn bij nadere bestudering opzienbarend.

Rechter Wijnholt hangt zijn uitspraak op aan de 'plicht burgers te beschermen' en 'openbare ordeverstoring'.

Als rechter Wijnholt zijn argumentatie consequent had doorgevoerd dan zou de aanwezigheid van Prins na het knokploegoptreden ('openbare ordeverstoring') ook betekenen dat de 'verstoring van de openbare orde nog steeds voortduurt' zolang Prins in de Luyk zat.

De opvatting van de rechter dat de politie de 'plicht heeft de burgers te beschermen' zelfs 'indien Prins en Lüske bij de knokploeg aanwezig zijn' is een onbegrijpelijke redenering van de rechter.

Natuurlijk heeft de politie de plicht burgers te beschermen, maar in dit geval gaat het daar niet om. Het gaat erom of Prins rechtmatig in het pand zat toen hij er bij de herkraak uitgezet werd. De rechter doet daar expliciet geen uitspraak over, maar door de rechtmatigheid van Prins' aanwezigheid stiekem te verstoppen achter de 'plicht burgers te beschermen', kan de rechter er omheen om uit de knokploeg consequenties te trekken t.a.v. de rechtmatigheid van Prins' aanwezigheid in de Luyk.

Over de plicht van de politie om de bewoners, die er door de knokploeg uitgezet zijn, te beschermen, zegt de rechter niets. En dat terwijl de knokploeg wel vermeld staat bij de feiten vindt de rechter niet dat de bewoners dezelfde bescherming als burger genieten als Lüske en Prins. De wijze waarop de rechter van knokploegen burgers maakt en er tegelijkertijd aan voorbijgaat dat de originele bewoners ook burgers zijn, lijkt er eerder op dat 'knokploeger' zijn een 'burger'recht is. Rechter Wijnholt doet in feite een politieke uitspraak tegen krakers en keurt knokploegen eigenlijk goed.

De consequenties van dit kort geding zijn nogal vérestrekkend. Wat is 'bescherming van burgers'? Door hele specifieke rechten (huurrecht) onder te brengen onder de noemer 'bescherming van burgers' hoeft de rechter geen uitspraak te doen over de rechtmatigheid van die specifieke rechten. Hierdoor heeft de rechter het mogelijk gemaakt dat kraken niet alleen een civielrechterlijke zaak is, maar ook een 'openbare ordeverstoring' kant heeft gekregen, waartegen burgemeesters op grond van dit vonnis kunnen gaan optreden.

Aan de andere kant heeft rechter Wijnholt het mogelijk gemaakt dat een strafrechterlijke zaak, knokploegoptredens, bij traagheid van politie en justitie, civielrechterlijk gewonnen kunnen worden, door het accepteren van de 'huurders-wissel'-truc.

Polak accepteert de uitspraak van de rechter niet en gaat in hoger beroep bij het Hof in Den Haag. Hij doet dit niet omdat hij zich zo druk maakt om het huisrecht van de krakers, maar omdat de uitspraak van de rechter inhoudt, dat rechters kunnen bepalen wat zijn openbare-orde beleid zou moeten zijn. Polak vindt dit een verkeerde interpretatie van artikel 28 van de politiewet. Dat hij kan optreden bij 'openbare ordeverstoring' vindt hij nog normaal, maar dat hij moet optreden staat volgens hem niet in de politiewet; dat valt onder zijn eigen beleidsvrijheid. Voor ons is dat laatste niet het belangrijkste. Wel dat kraken een openbare-orde verstoring is geworden en het optreden van knokploegen (schijnbaar) niet.

LUCKY
LUYK
STRIKES
BACK
PART
2

XXV

Huidenstraattruc

In 1974 werd een pand aan de Keizersgracht ontruimd met behulp van een vonnis waarin geen namen van een krakerster stonden. De eigenaar van dit pand was de Engelse onroerend goed handelaar Galliford. In 1980 werd in de Huidenstraat weer een pand van Galliford gekraakt. Galliford's advocaat Kingma herinnerde zich de truc die hij in '74 had uitgeprobeerd. Tezamen met de Stichting Hendrik de Keyser werd de Huidenstraattruc voor de tweede keer uitgeprobeerd. Op dezelfde dag als de Prins Hendrikkade werd ontruimd gebeurde dit ook met de Huidenstraat.

Door het bekend worden van deze truc trok het ook de aandacht van andere advocaten, die wel brood zagen in deze truc om krakerster zonder achternamen te kunnen ontruimen. Het principe van de Huidenstraattruc is eenvoudig. Men doet net alsof iemand zijn contractuele verplichtingen niet nakomt ten opzichte van iemand anders. Bij de rechtbank wordt dan geëist dat dit wel gebeurt, desnoods met behulp van de sterke arm. Tot nu toe gebruikte men voornamelijk de truc dat de eigenaar het pand voor de kraak verkocht had, maar het niet leeg wilde opleveren; hij voldeed niet aan zijn verplichtingen. Voor de rechtbank werd dan geëist dat hij het leeg zou opleveren. De rechter wijst dit dan toe en de verkoper moet dan het pand verlaten met alle zich daarin bevindende personen en goederen. Tsja, en daar vallen dan ook de krakersters onder. Duidelijk is dat de eigenaar ('verkoper') en de krakersters tegengestelde belangen hebben en geen partij kunnen vormen.

In de Nederlandse rechtsorde is het niet toegestaan dat een rechterlijk vonnis tegen derden (d.w.z. geen

partij in het geding) mag worden uitgevoerd. (Hier zijn een paar uitzonderingen op, maar die zijn vrij nauwkeurig omschreven.) Voor de rechtbank proberen de twee partijen dit te omzeilen door de krakersters onder te brengen bij de gedaagde partij. Dit lukt omdat de rechter in principe lijdelijk is, d.w.z. dat wat beide partijen hem vertellen neemt de rechter aan.

De rechter doet een uitspraak over een 'geschil' en niet over datgene waarover beide partijen het eens zijn. En beide partijen zijn het eens over het feit dat de krakersters bij de gedaagde partij horen. Ondanks haar lijdelijkheid gaat de rechter die een Huidenstraat-trucvonnis velt hier toch in de fout. De krakersters horen duidelijk niet bij de gedaagde. Een rechter zal en mag nooit tolereren dat een 'leugen', waarover beide partijen het eens zijn, als waar wordt geaccepteerd. Het kwalijke van het Hof te Amsterdam is dan ook dat zij, terwijl zij op de hoogte is van het bestaan van een derde partij, net doet alsof er twee partijen zijn en een vonnis velt zo geformuleerd dat het ook voor een derde partij geldt (Van wiens bestaan zij op de hoogte is). In principe slaat het Hof hiermee een pijler onder haar eigen rechtsorde vandaan en opent de weg naar willekeur. Als je maar zorgt dat een derde partij stiekem bij de gedaagde partij wordt ondergebracht kan je bij genoeg vindingrijkheid alles voor elkaar krijgen tegen een derde partij. In de praktijk zal dit niet zo snel gebeuren.

Wanneer een rechter op de hoogte is van een derde partij zal zij in haar vonnis daarmee rekening houden. Omdat een geschil tussen twee partijen geen consequenties voor een derde partij mag hebben (het begrip 'zijn/haren' is bij een arrest van de Hoge Raad ook vrij nauwkeurig omschreven). Heeft een vonnis toch consequenties voor een derde partij, om wat voor reden dan ook, dan heeft de derde partij de mogelijkheid een executie-geschil aan te spannen.

Vaak wordt op kritiek van krakersters teruggekaatst dat we toch een executie-geschil kunnen aanspannen.

Voor rechtskundigen een rare redenering. Een executie-geschil mogen aanspannen is geen rechtvaardiging van een onrechtmatig vonnis. Daarvoor is een executie-geschil niet bedoeld. Een executie-geschil is er om fouten, d.w.z. wanneer een vonnis toch onverhoopt consequenties voor een derde partij heeft de rechtsverhouding tussen die drie partijen vast te leggen.

Bij een Huidenstraattruc is een executiegeschil zeker geen rechtvaardiging. Het is juist de bedoeling dat de executie van het vonnis bedoeld is voor 'n derde partij.

Het kwalijke van deze truc is dat de rechter met opzet een vonnis velt dat bewust voor een derde partij geldt, nml. krakersters. De rechter is hiermee duidelijk bezig politiek te bedrijven. In andere gevallen zal ze deze truc niet zo snel toewijzen. Wel echter tegen krakersters. Anoniem blijven is niet onrechtmatig, maar wel lastig voor de eigenaar als hij een pand leeg wil krijgen. Het Hof te Amsterdam gaat zelfs zo ver dat zij fouten in de vorderingen uit zichzelf wel in haar uitspraken wil rechtzetten.

(Bv. bij Singel 445 werd vergeten de 'sterke arm' in de vordering te zetten, zodat het Hof dat in haar vonnis er zelf maar aan toevoegde of iemand vroeg alleen ontruiming met de 'zijnen' waar het Hof van maakte 'met alle zich daarin bevindende personen en goederen', want anders hadden de krakersters niet ontruimd kunnen worden.)

In januari 1983 velde de Hoge Raad een arrest over de Huidenstraattruc. De Hoge Raad doet alleen uitspraak over de truc tussen een verkoper en een koper, en dus niet over bv. de truc tussen eigenaar en een aannemer. De kans dat het laatste soort trucs door het Hof afgewezen worden is hierdoor wel gestegen.

In het arrest wijst de Hoge Raad het 'principe' van de Huidenstraattruc eigenlijk af. Een Huidenstraattruc mag alleen als de koop 'daadwerkelijk' voor de kraak is afgesloten. Wanneer de Huidenstraattruc na de kraak verzonnen is en als enig werkelijk doel heeft

de krakersters te ontruimen, wijst de Hoge Raad deze constructie af. In dat geval, aldus de Hoge Raad, is er sprake van schijnhandelingen, d.w.z. dat er een contractuele verplichting aangegaan is, z.g.n. vóór de kraak, die in werkelijkheid na de kraak verzonnen is.

De moeilijkheid met deze Hoge Raad uitspraak is dat wij moeten aantonen dat bij deze laatste constructie met 'schijnhandelingen' gewerkt is. In de praktijk zal dit heel moeilijk zijn om dat aan te tonen, zeker bij een Hof dat in het verleden al genoeg heeft laten blijken aan de kant van de eigenaar te staan.

Het Hof zal onze argumenten dan ook niet zo snel overnemen, behalve wanneer ze zo keihard te bewijzen zijn dat zij er daadwerkelijk niet meer onderuit kan. Incidenteel zal zo nog wel eens een vonnis voorkomen kunnen worden. Het gros van de Huidenstraatprocedures zal waarschijnlijk door het Hof wel toe gelaten worden.

Paulus Potter

Een van de meest vreemde optredens in de nederlandse rechtspraak is het optreden van de vice-president van de rechtbank te Amsterdam. Om de Paula Pot te kunnen ontruimen had men bij het Hof een vonnis losgekregen. Op dezelfde dag als de Luyk ontruimd werd diende voor mr. Asscher een executie-verschil tegen de ontruiming aangespannen door een bewoonster. De bewoonster toonde duidelijk aan dat er onwaarheden in het vonnis zaten; de verkoopster was niet de werkelijke verkoopster. Vice-president Asscher kon hier niet omheen en stelde dat er niet ontruimd kon worden op grond van een feitelijk onwaar vonnis. De volgende dag, dinsdag, dagvaardde de werkelijke eigenaresse de bewoonster en eiste dat zij het pand zou ontruimen. Wegens het spoedeisend belang had Asscher het kort geding op dinsdagochtend gesteld (normale wachttijd 2 weken). Die dinsdag gold de noodtoestand nog steeds om, voor dat moment, onbegrijpelijke redenen. Polak moest dus heel bewust gewild hebben dat die dag de Paulus Potter nog ontruimd moest worden. De ontruiming was waarschijnlijk op maandag gepland geweest, zodat de Paula Pot gelijk met de Luyk meegenomen had kunnen worden. (De Paula Pot en de Luyk liggen bijna naast elkaar).

Misschien gaf Asscher op maandag nog een eigen oordeel. Op basis van dezelfde gegevens was zijn uitspraak op dinsdag geheel anders: de bewoonster mocht nu op naam ontruimd worden, maar niet op grond van de Huidenstraat-truc, omdat zij aangetoond had dat het Huidenstraat-trucvonnis feitelijk onjuist was. Echter het vonnis mocht nu wel uitgevoerd worden tegen de andere bewonersters, omdat zij niet hadden aangetoond dat het vonnis feitelijk onjuist was. Voor het eerst in Nederland mag een fout vonnis, d.w.z. de feiten kloppen niet, terwijl bewezen

voor en geconstateerd door de rechter, in latere instantie wel uitgevoerd worden. Wie speelt hier nou politiek? De rechter, als verlengstuk van Polak's machtspolitiek, die (onder druk gezet?) naar noodhandgrepen grijpt om, koste wat het kost, toch een ontruiming te verwezenlijken en het daarbij op de koop toeneemt dat een onwaar, fout vonnis wordt uitgevoerd. Deze jurisprudentie over de 'onafhankelijkheid' van de rechter is uniek!

Uit het vonnis van de vice-president van de rechtbank, mr. Asscher, 11 oktober 1982.

'(...) Kee (de eisende bewoonster) voert daartoe ondermeer aan, dat het voormelde arrest van het Gerechtshof te Amsterdam (het Huidenstraatvonnis) op kennelijk onjuiste gronden is geweest, nu de partijen in de procedure die tot dat arrest heeft geleid in strijd met de waarheid hebben gesteld en het Hof daarop heeft aangenomen dat Gemeenschappelijk Eigendom BV eigenares is (..) van het omstreden perceel, zulks terwijl Neustadt BV eigenaresse (..) was.'

'(....) Ter terechtzitting is inderdaad komen vast te staan, dat op 16 juni 1982 (..) Neustadt BV als eigenares (..) is ingeschreven, terwijl in de procedure die tot voormeld arrest heeft geleid Postma en Verbon de uitgebrachte dagvaarding in strijd met de waarheid hebben gesteld en door Gemeenschappelijk Eigendom BV vervolgens eveneens in strijd met de waarheid als juist erkend, dat Gemeenschappelijk Eigendom BV eigenares is.

Onder die omstandigheid is de tenuitvoerlegging van het (...) arrest jegens Kee onrechtmatig te achten.'

Uit het vonnis van de vice-president van de rechtbank, mr. Asscher, 12 oktober 1982.

'(....) Het belang van Neustadt weeg in kasu zwaarder, nu de ontruiming van Kee kan samenvallen met een ontruiming van haar medebewoners ingevolge voormeld arrest (het Huidenstraatvonnis !), nu deze medebewoners zich niet gelijk Kee, tegen de tenuitvoerlegging van dat arrest hebben voorzien.'

De uitspraken van het Hof en de Hoge Raad

het Hof baart een 'juridisch monstrum'

Op 15 juli '82 deed het Gerechtshof van Den Haag uitspraak in de zaak Polak-Chidda bv. Dit hoger beroep was door Polak aangespannen nadat hij de twee kort gedingen in december '81 had verloren. Het hoger beroep is tegen Chidda bv alias Lüske, de eigenaar, en Prins, de 'huurder'. Polaks argumenten bij het Hof zijn precies dezelfde als die hij aanvoerde bij de rechtbank. Polak is het met de bezwaren van de rechtbank op de volgende punten niet eens:

1. De president had beslist dat de verantwoordelijkheid over de beslissing: wel of geen ontruiming ook bij Polak lag, en niet alleen bij de hoofdofficier van justitie.
2. De president vond dat Polak onredelijk was toen hij besloot om de Luyk na de herkraak niet meteen te laten ontruimen.
3. De openbare orde was volgens de president door de herkraak *ernstig* verstoord, en die verstoring bleef net zo lang voortduren als de krakers in het pand bleven zitten.
4. En ook dat Polaks plicht om te ontruimen in dit geval belangrijker was dan het ongemak wat door een enorme rel zou ontstaan.

De president vindt bovendien dat het niets uitmaakt of Prins en Lüske die knokploeg nou hebben geformeerd of niet. Polak moet tóch ontruimen.

Lüske en Prins hadden zelf in principe niets te klagen over de uitspraak van de rechtbank, hun probleem was alleen dat het ontruimingsbevel niet meteen uitvoerbaar was verklaard. Een uitvoerbaar bij voorraad verklaring van een ontruimingsbevel heeft grote voordelen als je tegenpartij in hoger beroep gaat. Met een dergelijke

verklaring hoef je namelijk niet met ontruimen te wachten op de uitspraak in hoger beroep.

Het hof heeft Polak op al die punten ongelijk gegeven. De rechtbank kreeg alleen ongelijk voor zover ze Lüske en Prins niet het recht op onmiddellijke ontruiming had gegeven.

Uit deze uitspraak van het Hof blijkt duidelijk dat ze zich alleen baseerde op de feiten uit het politierapport en die van Jan Plas. Wéér werd er geen belang gesteld in de versie van de gebeurtenissen volgens de ontruimde bewoners.

Die 'feiten' zijn al een heel vergaande verdraaing van de waarheid, de conclusies die het Hof eruit trekt zijn nóg veel bonter.

Hieronder volgen de argumenten van het Hof, de redenen dus waarom ze Polaks bezwaren stuk voor stuk afwijst.

1. Polak had volgens het Hof wél de verantwoordelijkheid en dus de bevoegdheid om de Luyk meteen na de herkraak te laten ontruimen.

Dit niet alleen omdat Prins tijdens de herkraak om bescherming vroeg, maar ook omdat het duidelijk zou zijn dat Prins en Chidda niets met de knokploeg te maken hebben. Bovendien waren volgens het Hof de mensen die aangifte hadden gedaan van huisvredebreuk geen bewoners en er waren ook geen bewoners betrokken bij de herkraak.

2. Het Hof vindt dat Polak niet 'redelijkerwijs' tot de beslissing heeft kunnen komen om niet voor Prins een einde te maken aan de herkraak.

Prins was volgens het Hof een rechtmatig huurder en bewoner die tijdens de herkraak gemolesteerd en wel uit zijn huis is gezet.

Polak had niet op het oordeel van de officier van justitie moeten afgaan, die vond dat Prins na de knokploeg uit de Luyk gehaald moest worden, omdat hij geen rechtmatig huurder was. Polak had zelf een eigen -en wel andere- beleidsbeslissing moeten nemen.

3. Nog zo'n mooie redenatie van het Hof: de openbare orde blijft *in ernstige mate* verstoord zolang het pand herkraakt blijft *"als gevolg van een niet te tolereren gewelddadige actie"* en bovendien op een voor publiek heel duidelijke wijze, namelijk door spandoeken!

4. Omdat het Hof het niet bewezen acht dat Lüske en Prins iets te maken hadden met de knokploeg, vinden ze Polaks bezwaar om door het vonnis eventueel voor een knokploeg te moeten ontruimen, irrelevant.

Om zijn onmacht om te ontruimen aan te tonen had Polak bij de rechtbank een verhaal afgestoken over de vroegere rellen, en wat voor een problemen die allemaal gaven. Het Hof laat hem in zijn zelfgegraven kuil vallen: die door hem bewerkstelligde ontruiming tonen toch aan dat hij er wél toe in staat is?

Prins en Lüske krijgen het recht om meteen te mogen ontruimen. Ze hoeven dus niet Polaks beroep bij de Hoge Raad af te wachten. Er moet 'onverwijld' ontruimd worden. Dat wil zeggen: meteen, maar er is geen bepaald tijdstip. Hierdoor krijgt Polak wat ruimte om zijn onmacht te overwinnen.

Polak ten einde raad

Polak is meteen na dit voor hem waarschijnlijk ook wel wat onverwacht verlies, in hoger beroep (cassatie) gegaan bij de Hoge Raad.

De Hoge Raad is de hoogste en laatste instantie waar je naar toe kan als je het niet eens bent met de uitspraak van het Hof.

Waarom ging Polak in cassatie? Niet omdat hij het zo vreselijk vond om de Luyk te moeten ontruimen. Niet omdat hij nóg eens wou aanvechten dat hij voor een knokploeg moest ontruimen. Wél omdat hij zich beperkt voelde als burgemeester:

Toen het er na de herkraak om ging óf en wie de Luyk zou ontruimen vond Polak dat een ontruiming niet nodig was. De ene onrechtmatige situatie, de knokploeg, was vervangen door de andere namelijk de herkraak. Zo hieven ze elkaar als het ware op. Bij deze beslissing ging hij grotendeels af op het oordeel van de officier van justitie. Polak vindt dat beslissingen over de herkraak op het terrein van de officier thuishoren en niet op het zijne. 200

Volgens het Hof had Polak wél de bevoegdheid om de Luyk te laten ontruimen, omdat hij in deze situatie als bevoegd gezag de rechtsorde moest herstellen. In art.28 van de Politiewet staat namelijk dat een burgemeester in geval van verstoring van de openbare orde panden kan ontruimen of die ontruiming juist kan uitstellen. Het Hof legt die bevoegdheid uit als een plicht, Polak moet dus ontruimen wegens verstoring van de openbare orde. Wat zelfs Polak hieraan niet zag zitten is dit: als deze uitspraak van het Hof in stand zou blijven zou Polak elk versgekraakt pand meteen moeten laten ontruimen wegens '*schending van de rechtsorde*'. Dat zou het einde zijn van zijn beleidsvrijheid (én van de onze!) en het is de vraag of de politie het aangekund had.

Een tweede reden voor Polak om in cassatie te gaan was dat het Hof geen rekening had gehouden met de grote beleidsvrijheid over de politie die een burgemeester van zo'n grote stad als Amsterdam moet hebben.

Polak krijgt eindelijk gelijk

Tegen de tijd dat de Hoge Raad uitspraak doet, op 21 januari 1983, is de Luyk allang ontruimd. Daarom gaat het hier niet over wel/niet ontruimen, maar sec over de bevoegdheden van Polak. De Hoge Raad vindt dat Polak toen wel bevoegd was om de Luyk te ontruimen, inderdaad door dat artikel 28 en zelfs door artikel 219 Gemeentewet! (zie voor 219 het hoofdstuk over de noodverordening) Dat het Hof die bevoegdheid echter als een plicht uitlegt en daarom Polak beveelt te ontruimen, wordt door de Hoge Raad zéér sterk afgekeurd. Polak moest de Luyk niet ontruimen, hij mocht het. Polak moet in zijn beleidsoordeel over het al dan niet inzetten van politie volledig vrij kunnen zijn. Het is daarom volgens de Hoge Raad een "*verschuiving in ons staatsbestel*" als de rechterlijke macht Polaks

politiebeleid gaat bepalen. De rechterlijke macht mag namelijk wel kijken of de uitvoerende macht zich aan de wet houdt, maar ze mag dat beleid niet gaan bepalen, en dat deed het Hof hier wel.

Verder krijgt Polak ook gelijk over die grote beleidsvrijheid vóór een burgemeester. Polak kan zelf de ordeverstoring afwegen tegen de risico's enzovoorts die het inzetten van de politie tegen de krakers met zich mee zou brengen. Hiermee krijgt hij zijn beleidsvrijheid weer terug.

konklusie: wanneer de Raad het hoogst is, is de ontruiming voorbij

Het is voor ons een groot geluk dat de Hoge Raad het arrest van het Hof vernietigd heeft. Het Hof zei immers dat niet alleen de herkraak een verstoring van de openbare orde of een schending van de rechtsorde was, maar dat dat sowieso ook geldt voor alle bezette panden "*met spandoeken en leuzen*".

Die schakelredenatie: bezetting/kraak - schending openbare orde - ontruiming, had een hele nieuwe manier kunnen zijn om panden gemakkelijk te kunnen ontruimen. De Hoge Raad heeft van de herkraak wel gezegd dat het een ordeverstoring was, maar een klakkeloos ontruimingsbevel omdat de burgemeester de rechtsorde moet beschermen is niet meer mogelijk.

de ontruiming

Polak had dus van het Hof definitief het bevel gekregen de Luyk te ontruimen. Hoewel hij in cassatie was gegaan, heeft hij ontruimd zonder op de uitspraak te wachten. Strikt juridisch mocht hij met de ontruiming niet wachten tot na de uitspraak, omdat het ontruimingsbevel meteen uitvoerbaar was verklaard. Politiek gezien kon hij het niet maken om de ontruiming nog langer uit te stellen, zijn geloofwaardigheid als opperhandhaver van recht en orde stond immers op het spel.

Het lijkt daarom een logische en noodzakelijke stap dat Polak in oktober de Luyk liet ontruimen.

Maar wat ons betreft zijn er zeker over de noodzakelijkheid van de ontruiming een aantal vragen te stellen.

Waarom wilde Polak niet wachten op de uitspraak van de Hoge Raad?

Als Polak tot het uiterste een ontruiming had willen voorkomen had hij best op de uitspraak van de Hoge Raad kunnen wachten. Een burgemeester kan namelijk zelf bepalen wanneer er precies ontruimd wordt. Deze bepaling hangt af van de sterkte van zijn politiemacht, van de risico's, van het ontruimingsscenario etc.

Met allerhande smoezen had Polak zó onder die uitvoerbaar bij voorraadverklaring uit kunnen komen.

Het zou niet de eerste keer geweest zijn voor Polak dat hij op zo'n manier een ontruiming uitstelde, onder andere de ontruiming van de Groote Keyzer is zo uitgesteld (en afgesteld). Hij wist dus dat hij zich daaraan geen juridische buil kon vallen.

Had zo'n uitstel wel zin gehad? De Hoge Raad vernietigde de uitspraak van het Hof en besliste daarmee dat Polak de Luyk niet moest ontruimen, hij mocht het.

Voor Polak was zo'n uitstel echter niet interessant: hij wou de Luyk ontruimen en of hij daartoe nou verplicht was of niet deed er dus niet toe. Het ontruimingsbevel kwam de gemeente juist heel goed uit, zo konden ze de Luyk ontruimen zonder gezichtsverlies.

Mocht Polak wel ontruimen met dit arrest?

Het is de vraag of Polak nog wel van het ontruimingsbevel gebruik mocht maken toen de gemeente had besloten om de Luyk aan te kopen. Volgens de rechtswinkel in Amsterdam mocht het niet. Polak had namelijk dat ontruimingsbevel gekregen omdat hij de rechtsorde in en om het pand moest herstellen en om Prins weer te verzekeren van zijn huurrecht. Nu de gemeenteraad had besloten om de Luyk aan te kopen, en al een koopkontraakt met Lúske had gesloten, ging het helemaal niet meer om Prins z'n huurrecht of om de rechtsorde.

Als de gemeente dus dit ontruimingsbevel zou gebruiken om de Luyk te ontruimen, zou ze dat niet meer doen om de rechtsorde in en om het pand te herstellen maar om krakers te ontruimen ten behoeve van andere woningzoekenden.

Ik vraag me nu, vier maanden na de ontruiming, af waarom er toen nooit een kort geding tegen Polak is ingesteld met het verbod om te ontruimen omdat dat onrechtmatig zou^s zou zijn. De redenatie van de rechtswinkel is zo logisch, waarom hebben we die kans nooit aangepakt? Gezien onze ervaringen van de laatste tijd met justitie was onze kans van slagen niet erg groot geweest, maar jammer is het wel.

Heeft Polak eigenlijk wel ontruimd met dit arrest?

Misschien lijkt dit een overbodige vraag. Polak had dat ontruimingsbevel, dus waarom zou hij er geen gebruik van hebben gemaakt? Bovendien heeft hij vooraf in de pers en achteraf in de gemeenteraad steeds gezegd dat hij door dat ontruimingsbevel *moest* ontruimen.

Maar waarom zijn de bewoners dan gearresteerd na de ontruiming, op verdenking van diefstal in vereniging?

Zo lijkt het erop dat de bewoners ontruimd zijn door ze te arresteren en mee te nemen. Op het politieburo is zelfs tegen hen gezegd door een aantal agentjes dat de Luik op diefstal ontruimd is.

De waarheid valt moeilijk te achterhalen. Het zou echter niet zo vreemd zijn als het zo was dat de bewoners op diefstal ontruimd zijn. Polak zou een kort geding tegen de ontruiming op het ontruimingsbevel waarschijnlijk verloren hebben, dus zo zou hij de ontruiming juridisch veilig gesteld hebben. Polak heeft echter naar buiten en naar de gemeenteraad toe volgehouden dat hij het ontruimde omdat hij daartoe door het ontruimingsbevel gedwongen was. Toegeven dat hij die diefstal heeft ingevoerd omdat op dat bevel ontruimen wel eens onrechtmatig zou kunnen zijn, kon hij natuurlijk niet doen omdat dan duidelijk zou zijn dat zijn beslissing om te ontruimen veel meer van politieke belangen afhing dan van het vonnis van de rechter.

Onderhandelingen bij de Lucky Luyk

inleiding

Net als bij een aantal andere conflicten tussen kraakbeweging en gemeentebestuur (Groote Keyser, Grote Wetering), was er bij de Lucky Luyk sprake van onderhandelingen over een niet-gewelddadige oplossing.

In dat kader introduceerden de bewoners/sters van de Luyk het begrip "sociale oplossing" als tegenhanger voor het gemeentelijk begrip "ontruiming".

Een sociale oplossing werd voorgesteld om tot een niet-gewelddadige oplossing te komen van het conflict Lucky-Luyk, mét oog voor de belangen van de woongroep van de Luyk.

De gemeentelijke strategie was erop gericht het begrip "sociale oplossing" voortdurend uit te leggen als "sociale woningbouw t.b.v. urgente woningzoekenden", (anderen dan de woongroep) desnoods met geweld (ontruiming). Een "sociale oplossing" bleek wel zo'n 60 organisaties aan te spreken, waaronder de drie kleine linkse partijen, zodat wel gesteld kan worden, dat de eisen van de bewonersters de eisen van een groot deel van de bevolking van Amsterdam waren. Dit politieke feit werd -doelbewust niet opgepakt door het gemeentebestuur, in tegendeel, er werd aangekoerst op een konfrontatie-politiek, dus het gemeentebestuur gebruikte de kraakbeweging als "potentiometer".

Door een zeer harde, grootschalige konfrontatie werd de suggestie van een krachtig beleid gewekt, dit vooral om het falen op andere beleidsterreinen te verdoezelen (men denke aan woningdistributie, heroïne/Zeedijk, werkloosheidsbestrijding, woonlasten, leegstand, knokploegen; allemaal terreinen waar totaal geen beleid voor is, laat staan een krachtig beleid).

Zo werd de kraakbeweging aangewezen als de schuldige voor de woningnood - men weigerde immers op te stappen voor in het geheel niet noodzakelijke 3-kamerwoningen. Op dit laatste werd al tijdens de onderhandelingen gewezen door tal van organisaties.

Toen door de Luykies een maatschappelijk en financieel haalbare 'sociale oplossing' werd voorgesteld, werd die direct door het gemeentebestuur onder tafel gewerkt. Er werd eigenlijk voor een machtspolitieke oplossing gekozen, ofwel: 'Het ging erom wie het nou eigenlijk voor het zeggen heeft in Amsterdam.....'

Zie het onderstaande verslag over de onderhandelingen.

gebeurtenissen voor 15 juli '82, de dag van het ontruimingsbevel van het hof

Na de herkraak van de Luyk (20 oktober '81), toen het pand nog bij toerbeurt bezet werd gehouden besloot de VPC-buurt er bij de gemeente op aan te dringen het pand aan te kopen.

De woongroep, die enkele weken na de herkraak in de Luyk kwam wonen, heeft er samen met buurtarchitect Hans Wagner alles aan gedaan om een "haalbaar" plan voor een woongroep (wachttijd bij GDH voor toewijzing: 15 jaar!)-woning.

De procedure, die begon bij een aanvraag bij de Stuurgroep HAT, werd tot een goed einde gebracht: Op 11 en 25 november '81 adviseerde de Gemeentelijke Dienst Volkshuisvesting het gemeentebestuur, dat het door de buurt ontwikkelde plan verreweg het meest haalbare was. Dat kwam tot uiting in het volgende staatje:

<u>Bestemming</u>	<u>Over voor aankoop</u>
1. HAT/Jongerenhuisvesting	f350.000,- à f371.000,-
2. Vier 3-kamerwoningen	f240.000,-
3. Twee grote woningen	f190.000,-

Eind 1981 stuurden de directeuren Grondbedrijf en Volkshuisvesting een brief aan Schaefer met het advies voorlopig geen panden aan te kopen voor de jongerenhuisvesting, gezien grote renteverliezen op eerdere aankopen.

De reactie van Schaefer was, dat hij het hiermee niet eens was. Dit waarschijnlijk uit de overweging, dat dan zijn beleidsruimte te beperkt zou zijn.

Hoewel Schaefer in een raadscommissie voor Volkshuisvesting zijn teleurstelling liet blijken over de uitslag van het haalbaarheidsonderzoek, bleven de bewonersters van de Lucky Luik niet stil zitten: er werd een aktievoorstel aan de andere panden in de stad ontwikkeld, met als gevolg een wekenlange stedelijke discussie over haalbaarheidsonderzoeken, een eventuele boycot naar de gemeentelijke overleg instanties toe (januari, februari '82).

Van een boycot door alle kraakpanden is het niet gekomen, zodat duidelijk naar voren kwam, dat er naast akties eventueel ook overleg met de gemeente gevoerd zou worden.

Eén van de zeer weinige resultaten van het overleg in die periode was het vaststellen van een intentie-verklaring door de raadscommissie Herhuisvesting (30-7-'82) en door de afdeling Juridiese Zaken. Een intentieverklaring voorziet in de te volgen procedures bij aan te kopen kraakpanden: de krakersters blijven, de gemeente verricht nood- en basisherstel volgens nauwkeurige opnamelijsten, de bewonersters betalen f100,- per eenheid per maand tot aan de verbouw, zij werken mee aan een verbouwing, waarbij het haalbaarheidsonderzoek als uitgangspunt geldt. Formeel betekent dit dus erkenning van de positie van de bewonersters van het pand, het woonrecht wordt erin erkend. Wanneer de gemeente dit als algemene regel invoert betekent dat dit verhaal ook zeker zou moeten gelden voor de mensen in de Lucky Luyk -zeker na alles wat zij hadden meegemaakt-.

onderhandelingen

Binnen de kraakbeweging zijn al jaren (groepen) panden actief om hun pand via aankoop en verbouw door de gemeente veilig te stellen. Vanuit de gedachte 'Eendracht maakt macht' werd besloten om initiatieven zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen; zo werd voorkomen, dat panden tegen elkaar uitgespeeld zouden kunnen worden wanneer de gemeente naar voren kwam met een ongelijke behandeling. Ook werden er gezamenlijk eisen ontwikkeld: het woonrecht van krakersters vond zo zijn beslag in de intentie-verklaring van de gemeente, elk pand kon zich aanmelden voor een haalbaarheidsonderzoek en kon f5000,- krijgen om met een eigen architect het pand te onderzoeken, het pandenoverleg zelf kreeg een functionaris (ondergetekende) voor 20 uur per week en een vergoeding voor de organisatiekosten.

Taakstelling voor de functionaris is het begeleiden, voorlichten en ondersteunen van woongroepen in panden, die bezig zijn met aankoop en verbouw.

Vanwege specifieke kennis op het terrein van procedures en de ambtelijke jungle werd mij gevraagd de woongroep te ondersteunen bij hun streven dit pand via aankoop en verbouw veilig te stellen.

Toen op 15 juli '82 het ontruimingsbevel van het Haags Gerechtshof bij Polak in de bus gleed, dreigde de anti-spekulatiestrijd een zware klap op te lopen.

Het viel te verwachten dat Polak het vonnis zonder veel omhaal wilde uitvoeren.

Dat zou betekenen, dat er met het pand doorgespeku- leerd zou worden, en dat het lonend leek zich te bedienen van knokploegen.

Toch waren er een aantal aanwijzingen, dat de zaak ook goed kon aflopen:

- RABO streefde naar een beëindiging van zijn relatie met Lüske, de eigenaar.
- POLAK was door het vonnis in de hoek gezet, ofwel hij kreeg nu taken opgedrongen, die voordien waren voorbehouden aan de Officier van Justitie, In een informeel

gesprek had Polak kenbaar gemaakt zich in de zaak Lucky Luyk als een bondgenoot van de krakersters van de Luyk te willen opstellen. Klinkt gek, hè.

- De bewonersters, althans in grote meerderheid, vonden, dat een sociale oplossing de voorkeur had boven een knokploeg terug in het pand, in het uiterste geval zou er dus een oplossing mogelijk zijn, waarbij de gemeente het pand kocht voor jongerenhuisvesting en het wijkcentrum het pand zou toewijzen aan urgenten uit de buurt, waarschijnlijk zouden dat dan de bewonersters kunnen zijn.
- Wijkcentrum en andere organisaties zouden de bewonersters actief/passief steunen.

Er zijn toen wat gesprekken geweest met politici en ambtenaren, vooral om te kijken of verder praten nog wel zin zou hebben.

Het bleek al snel dat de Dienst Volkshuisvesting, Projectgroep HAT en Bureau Bestuurscontacten Polak adviseerden het pand te bestemmen tot jongerenhuisvesting, vooral indien het voor rond de 3,5 ton aangekocht kon worden, daarnaast lag er dus ook nog het advies van de Stuurgroep HAT in de vorm van het haalbaarheidsonderzoek.

De voorzitter van de werkgroep Stadsvernieuwing van de P.v.d.A. Eberhart van de Laan, adviseerde Schaefer/ ETTY alleen aankoop t.b.v. distributiewoningen, maar daar staat tegenover dat het redelijk rechtse raadslid van de P.v.d.A., Jo Horn, samen met het redelijk linkse dagelijks bestuur van het gewest van de P.v.d.A. (Jurriën Keesen) aan Polak adviseerden het pand bij een aankoopssom van 3,5 ton te bestemmen tot jongerenhuisvesting. De meningen binnen de P.v.d.A. lagen dus behoorlijk verdeeld, wat ook hieruit blijkt dat na de ont ruiming Joop den Uyl naar Kras gehaald moest worden om de vele verontruste leden toe te spreken.

De fractieleden van de CPN, Walraven en Meerten, waren in de Luyk geweest en hadden verklaard te zullen optreden voor jongerenhuisvesting, ook indien die partij deel zou gaan nemen aan B&W, en dat was op dat moment zeer aanstaande.

(Over wat er tussen CPN en kraakbeweging gebeurde is al

een brochure verschenen, 'CPN; de Lucky Luyk en de kraakbeweging". Voornaamste konklusie hieruit is, dat men ofwel vreselijk heeft zitten suffen ofwel heeft meege- werkt aan het uitspelen van bevolkingsgroepen tegen elkaar).

Op basis van bovenstaande gegevens werd besloten wel met de gemeente te gaan praten, ervan uitgaande dat er op een goed moment naar onze juiste argumenten geluisterd zou moeten worden.

Basis voor onze inbreng bij deze onderhandelingen zou zijn, dat we ons zouden beroepen op een stelsel van afspraken en procedures zoals dat in de praktijk is ontstaan uit onderhandelingen tussen kraakmensen en gemeentebestuur.

Die afspraken en procedures hadden vooral het karakter van een kompromis, dat hier en daar werd aangegaan door groepen mensen uit de kraakbeweging/panden met vertegenwoordigers van het gemeentebestuur. Dat kompromis was de weerspiegeling van krachtsverhoudingen van dat moment (het roerige jaar 1980), ongeveer op de wijze zoals grenzen van landen worden bepaald door de afloop van konflikten/oorlogen. Andere maatschappelijke groeperingen hebben deze konflikten niet nodig gehad om hun invloed in het staatsapparaat veilig te stellen: waar stond ook alweer dat de ondernemers Nederlands machtigste buiten-parlementaire actiegroep zijn?

Sinds 1980 is er een duidelijke verschuiving gekomen in de verhoudingen binnen de stad: het is dan ook logisch dat de gemeente zich niet meer gehouden achtte aan de procedures.

Op een moment, dat de kraakbeweging/panden verwickeld was/zijn in het uitwerken van deze procedures is de verandering van de politieke situatie aan de aandacht ontsnapt, vandaar dat in het geval van de Lucky Luyk de weg werd ingeslagen van het onderhandelen, i.p.v. andere denkbare alternatieven.

gesprekken met Walter Etty

Hoewel we eigenlijk bij Schaefer moesten zijn om over een huisvestingsoplossing te praten, belandden we toch bij Walter Etty, die de portefeuille Grondbedrijf (aankoop) van Schaefer waarnam. Dat werd aanvankelijk niet als ernstig ingeschat, omdat Schaefer toch wel gold als een tegenstander van jongerenhuisvesting in de Luyk. Met Walter Etty leek beter te praten, d.w.z. er werden tenminste argumenten gebruikt.

Niet dat zijn argumenten erg veel hout sneden. Zo bleef hij terugkomen op problemen rond aangekochte panden; renteverliezen, noodherstel, huurweigeren etc., terwijl die helemaal niets met het geval Luyk te maken hadden. De bewonersters hadden immers de intentieverklaring getekend en gedeponereerd bij hun advocaat, Fan Eberhard, van het Kollektief Staatsliedenbuurt, zodat duidelijk was dat er geen renteverliezen zouden optreden, er huur betaald zou worden en gezien de vreselijk goede staat van het pand er nauwelijks nood- en basisvoorzieningen hoefden te worden aangelegd. In november '82, na de ontruiming van de Luyk, presteerde Schaefer het zelfs tegenover Dick van der Horst (PPR) toe te geven, dat de argumenten van de gemeente om de Luyk niet voor jongerenhuisvesting te verwerven onjuist waren geweest; het Parool kwam met een artikel 'Krakers Luyk kregen gelijk'.....

Dit alles speelde zich af in de raadscommissie voor advies en bijstand voor Volkshuisvesting tijdens een debatje over de aangekochte panden.

Er waren grote conflicten tussen de aangekochte panden en de gemeente ontstaan over de vorm van verbouwing- de door de gemeente voorgestelde HAT-verbouwing wordt grotendeels afgewezen- over het betalen van huur- er is enorm veel te herstellen aan oude bedrijfs- c.q. speculatiepanden, op kosten van de bewonersters zelf.

Dat zou wel eens voor het grootste deel aan de gemeente zelf kunnen liggen; aangezien de gemeente zelf niet op tijd de verbouwplannen voor de panden af had, weigerde het ministerie tachtig procent van de aankoopsom uit te

keren en leed de gemeente de renteverliezen. De wethouder van financiën, Etty, moet dit met lede ogen aangezien hebben, want in juli 1982 -vlak voordat de onderhandelingen rond de Lucky Luyk begonnen- besloot hij akkoord te gaan met het voorstel van de aangekochte panden wat ik bij hem indiende.

Dit voorstel hield in dat de gemeente ontwerpteams zou opzetten, om dan met de bewonersters definitieve plannen te ontwikkelen met de bepaling, dat de HAT-normen zouden worden losgelaten.

Deze beslissing ging eigenlijk in tegen de Schaeferpolitiek van buigen-of-barsten.

Terug naar de onderhandelingen met Walter Etty.

Via een informeel circuit hadden we gehoord, dat Etty zelf ook niet zat te springen om een gewelddadige ont ruiming van de Luyk en zocht naar een tussenoplossing. Die hebben we in september ook aangeboden: na een onderhoud met Meerten (CPN), dachten we een heel goed kompromis gevonden te hebben.

Het hield in dat de gemeente het pand zou kopen voor jongerenhuisvesting, dat de bewoners het pand zouden verlaten ten behoeve van de aannemer, die het in overleg met de Dienst Volkshuisvesting zou gaan verbouwen, waarna de bewoners erin terug zouden keren. Walter Etty schijnt dit voorstel nog serieus in B&W verdedigd te hebben, maar daar slechts Michael v.d. Vlis aan zijn zijde te hebben gevonden, die het idee van de ontruiming van de Luyk alleen al disproportioneel noemde (het stichten van een paar drie-kamerwoningen d.m.v. zoveel geweld, geld en 'personele ongevallen' is hetzelfde als een kanon om een mug te raken).

Toen in september bekend werd, dat de CPN met twee wethouders aan het nieuwe kollege van B&W zou deelnemen, betekende dit politieke feit, dat er weer wat hoop ontstond voor de mensen die bezig waren met de Luyk, en dat waren er inmiddels heel wat meer dan de paar mensen die in juli meehielpen.

Die hoop ontstond natuurlijk ook na het lezen van het nieuwe programma-akkoord van de kollegepartners: de socialistiese P.v.d.A., het christelijke CDA, het liberale D '66 en de communistiese CPN, "dat sociale

konflikten zoveel mogelijk op een politieke wijze opgelost zullen worden".....

Inmiddels weten we natuurlijk wel wat dat (niet) inhoudt, maar ten tijde van de Luyk zou je er ook iets anders in kunnen lezen, bijvoorbeeld, dat wanneer je als gemeente besluit te onderhandelen, dat je de zaak dan uitonderhandeld in plaats van voortdurend het mes van een ontruiming op tafel te leggen, immers als de gemeente besluit te ontruimen, ontruimt men toch ook niet een beetje om er vervolgens maar mee op te houden?

voorlopig koopkontrakt

Uit de gesprekken met Walter ETTY was duidelijk geworden, dat hij overwoog om een nieuw bod te doen op het pand.

Een nieuw bod, omdat reeds enkele malen was geprobeerd het pand te verwerven.

De eerste maal was dat op de veiling van het pand in juni '81, maar dat ging niet door omdat taxateurs van het Grondbedrijf het pand niet tijdig binnen konden; in zo'n geval biedt de gemeente ook niet. Diezelfde ambtenaren wisten enkele weken na de veiling contact te leggen met de nieuwe eigenaar, wiens identiteit zij geheim wilden houden, omdat het hier iemand betrof die in het verleden wel eens met een knokploeg had gewerkt.

Aangezien die nieuwe eigenaar dat niet meer wilde en de gemeente meedeelde, dat hij niet wist wat te doen met het pand in gekraakte toestand, besloot de gemeente een bod te doen op het pand.

Dit bod bedroeg ongeveer 3,2 ton, dat is de veilingprijs plus een aardig extraatje, en werd uitgebracht in augustus of september '81. Het Grondbedrijf heeft hierop nooit iets gehoord en kon alleen maar constateren, dat Lüske het pand midden oktober leegmepte.

Na de herkraak van de Luyk bracht de gemeente voor de tweede maal een bod uit op het pand (2,4 ton) in het kader van de door de rechter bevolen onderhandelingen tussen Lüske en Polak, die tegen elkaar aan het procederen waren. Dat was dus het tweede bod.

We zien dus dat de gemeente vrij snel na aankoop wist wie de nieuwe eigenaar was en wat zijn praktijken waren. Het bod wat toen werd uitgebracht ging nog uit van de bestemming jongerenhuisvesting, het tweede bod, dat van Polak, ging uit van vier 3-kamerwoningen.

Toen de woongroep hierover duidelijkheid wilde hebben van wethouder Volkshuisvesting Schaefer, kregen zij van hem te horen dat hij niets met hen te maken wilde hebben of met hun haalbaarheidsonderzoek, en

dat hij het pand alleen nog wilde verwerven voor 3-kamerwoningen, wat dus dat lagere bod inhield. Walter Etty wilde Lüske ook dit lagere bod doen in september '82. We hebben hem toen voorgehouden dat, als hij dat zou doen, dat geen "sociale oplossing" zou worden. Lüske zou het bod naast zich neer leggen, ook omdat hij nu een ontruimingsvonnis had.

We eisten dus min of meer, dat Etty 3,5 ton zou bieden, wat weer korrespondeerde met jongerenhuisvesting.

Etty is toen 3,5 ton gaan bieden en dat aksepteerde Lüske, die onder druk was gezet door de RABO-bank, de hypotheekgeefster.

In september lag er een voorlopig koopkontraakt van de gemeente met Lüske, wat niet eens zo voorlopig meer was omdat Lüske na 1 oktober een vergoeding van de gemeente zou krijgen voor de periode dat het pand nog van hem was.

De gemeente was dus al in september juridies eigenaar, Lüske was alleen nog ekonomies eigenaar.

Het valt dan ook maar moeilijk te begrijpen, dat de gemeente een raadsbesluit heeft uitgevoerd (leeg aankopen) met behulp van een vonnis, dat verkregen werd via een knokploegoptreden en nota bene door de burgemeester zelf werd aangevochten, terwijl de belangen van de ekonomies eigenaar, Lüske, via het koopkontraakt allang waren veiliggesteld. De rechtsorde van Polak heeft hier minstens wat deuken opgelopen.

Ik denk, dat het ook niet meer ging om het handhaven van de rechtsorde, maar om het handhaven van de politieke orde ; "wie heeft het nou eigenlijk voor het zeggen.....?"

Onze overtuiging in de onderhandelingen is heel lang geweest, dat na het totstandkomen van het voorlopig koopkontraakt de gemeente het vonnis niet meer zou kunnen en willen uitvoeren, zodat het plan jongerenhuisvesting weer bespreekbaar zou worden.

Dat het plan niet meer bespreekbaar geworden is ligt o.i. aan de opstelling van de die-hards in B&W, in deze kwestie vooral Schaefer, die kennelijk de neiging niet kon onderdrukken 'een gezichtsverlies

opgelopen bij de Groote Keyser' te willen goedmaken.

Oftewel: *"Het is een illusie te denken dat konflikten die voortvloeiën uit sociaal-politieke repressie met inspraak-regels opgelost of voorkomen zouden kunnen worden"*.

Misbruikt citaat van Wolfgang Beck

"Demokratie in wijken" 1974.

brief aan Etty

Aan het eind van de onderhandelingen, die geen overeenstemming opleverden, werd een ondoorzichtig voorstel van B&W in de gemeenteraad behandeld. Bij het voorstel was een brief van bewonersters en mij gevoegd, waaruit zwart op wit zou moeten blijken, dat bewonersters het pand wel vrijwillig zouden verlaten, indien de gemeente het pand zou kopen. Los van het feit, dat aan alle kanten duidelijk was dat de wens de vader der gedachte was, wil ik toch wel ingaan op de inhoud van die brief.

Gesteld werd dat eventueel geen bezwaar werd gemaakt tegen een andere bestemming van het pand, na aankoop door de gemeente Amsterdam, indien haalbaar.

Nu wisten wij al, dat Etty een bod zou doen van 3,5 ton zodat er maar één bestemming haalbaar zou zijn, zie lijstje boven: HAT/Jongerenhuisvesting.

Dat er door Etty in een ander potje extra geld werd gevonden voor een drie-kamerwoningenplan bewijst alleen maar dat zijn oplossing niet haalbaar was.

Overigens is er in het hele raadsdebat niet één inhoudelijk argument tegen jongerenhuisvesting genoemd.

laatste onderhandelingspogingen

Na het raadsdebat was ons dus niet gebleken, dat jongerenhuisvesting onhaalbaar zou zijn, jongerenhuisvesting was dus wel haalbaar (brief bewonersters 3-10-'82).

Maar dat werd ook andere groepen in de stad duidelijk: het initiatief "Geen geweld in Amsterdam" wilde dat er opnieuw gesprekken zouden komen om uit de impasse te raken. Die werden aangezwengeld door het Wijkcentrum Vondelpark-Concertgebouwbuurt en het gemeentelijk Bureau Bestuurskontakten. De uitnodiging voor het gesprek werd een half uur voor de ontruiming van de Luyk bezorgd.....

Het plan dat het initiatief ontwikkeld had voorzag in een leeg opleveren van de Luyk, snel verbouwen en dan toewijzing door een beheersstichting, gevormd door het Wijkcentrum VPC en een woningbouwvereniging, waarbij de mensen uit de Luyk, die dus op straat stonden de voorrang zouden krijgen.

Er is naar aanleiding van het mislukken van de onderhandelingen en de ontruiming van de Luyk geroepen, dat onderhandelingen over aankoop hebben geleid tot de ontruiming van de Luyk. Daarbij zijn boodschappers van het slechte nieuws behandeld alsof zijzelf de oorzaak waren van het slechte nieuws.

Het is waar dat de onderhandelingen iets van een schimmige sfeer hadden, maar toch was alle informatie op de Luyk steeds beschikbaar.

Ik denk dat door de onderhandelingen wel duidelijk naar buiten werd gebracht dat we best op basis van argumenten wilden praten. Dat de andere partij alleen maar uit was op de regelrechte afgang van de kraakbeweging heeft het praten met de gemeente er natuurlijk niet makkelijker op gemaakt, vooral ook omdat allerlei met de waarheid op gespannen voet staande feiten aangaande die gesprekken steeds door ETTY naar buiten werden gebracht, zodat ook veel mensen in de kraakbeweging niet meer van de hoed en de rand wisten. De informatievoorziening naar buiten toe is dus ontzettend belangrijk, en heeft tekort geschoten.

Maar de onderhandelingen zelf hebben natuurlijk ook te kort geschoten, zeg maar waren volmaakt zinloos: met onwillige honden is het slecht hazen vangen.

Waarom er dan toch onderhandeld is mag het onderwerp zijn van strategiediskussies, het enige wat ik er hier over kwijt wil is dat er heel veel panden met de gemeente in zee zijn gegaan op basis van haalbaarheidsonderzoeken, omdat er naast aankoop kennelijk niet zoveel alternatieven zijn -ik vind wel dat die er moeten komen.

Wanneer je het rapport van het onderzoek van het Baschwitz instituut mag geloven is er minstens één belangrijk perspectief heel gebleven na de Luyk, in het verhaal "krakers en Amsterdam" staat dat de meerderheid van de bevolking nog steeds positief staat ten aanzien van het kraken van de leegstand.

De les die wat betreft het onderhandelen bij de Luyk getrokken zou kunnen worden is denk ik, dat in de eerste plaats heel duidelijk moet blijken dat het óf om de afwikkeling van een aantal procedures gaat óf om een politieke kwestie.

Is dat laatste het geval en je kan dus echt spreken van onderhandelingen, dan moet je ontzettend oppassen voor partijpolitieke belangen en dan is het natuurlijk altijd beter om maar niet aan het avontuur te beginnen. Heeft de gemeente werkelijk iets aan te bieden, dan hoeft dat niet aan de onderhandelingstafel duidelijk te worden, dat kan ook via de gecontroleerde media, of door gewoon naar de mensen toe te gaan.

Als je op een gegeven moment wél aan het onderhandelen slaat, is het belangrijk de ins- en outs van het gemeentelijk apparaat goed te kennen; te weten bij wie je moet zijn voor welk onderwerp en te weten in hoeverre bepaalde personen bereid zijn bepaalde informatie af te staan. Daar gaat dan ook heel veel tijd in zitten, het is bijna een dagtaak.

Tegelijkertijd kom je in een positie die het vaak moeilijk maakt al het besprokene onmiddellijk in de openbaarheid te brengen. Vooral in het geval van b.v. de Lucky Luyk, waarbij de strategie er gedeeltelijk uit bestaat niet het achterste van je tong te laten zien kun je dat

moeilijk via media bekend maken.

Wanneer je standpunt geweest is "we houden onze mond erover of we er al dan niet vrijwillig uitgaan bij aankoop", met in je achterhoofd de gedachte dat je bij een totstandkomen van een voorlopig koopkontraakt wel weer eisen kunt stellen, blijkt dat de achterban, de kraakbeweging dat gewoon niet aksepteert.

Men wil niet alleen van de woongroep horen "Wij gaan er niet uit", maar bovenal: het moet in de kranten staan! Zegt de woongroep tegen toegestroomde sympathisanten dat ze er inderdaad niet uitgaan, dat het niet gaat om die hamvraag, dan krijgt ze de wind van voren, want het staat niet in de krant, Walter Etty zegt van wel etc, etc.

Het is dus opvallend geweest dat waar de kraakbeweging het bestaan van de gemeente en burgelijke pers op tal van punten gewoon ontkent, men toch de lezing van die kant over het verloop van onderhandelingen bijna zonder slag of stoot voor de juiste aanneemt, zelfs na te zijn ingelicht door de meest direkt betrokkenen.

Verder heeft men zich duidelijk verkeken op de positie van Walter Etty bij de onderhandelingen. Met men bedoel ik dan de kraakbeweging in het algemeen.

Op het moment dat Etty de onderhandelingen voerde, verdween Schaefer van het toneel. Terwijl Schaefer toch een heel markante rol speelt in het woningbeleid van A'dam. Door het naar voren komen van Etty verdween direkt een groot deel van de kritiek op het volkshuisvestingsbeleid. In plaats daarvan ging Etty zich te buiten aan het leveren van kritiek op de kraakbeweging: "Ze willen geen huur betalen, waardoor ik met renteverliezen kom te zitten", "Je kan geen afspraken met ze maken", "Er komen steeds nieuwe gezichten aan de onderhandelingstafel" etc, etc.

Het feit, dat Schaefer achter de schermen wél met de Luyk bezig was en was geweest had natuurlijk reden moeten zijn om zijn beleid te blijven kritiseren.

Schaefer had al in december '81 geroepen de Luyk niet voor 'n woongroep te willen bestemmen, hij heeft als loco-burgemeester aan de ontruimingsvoorbereiding ge-

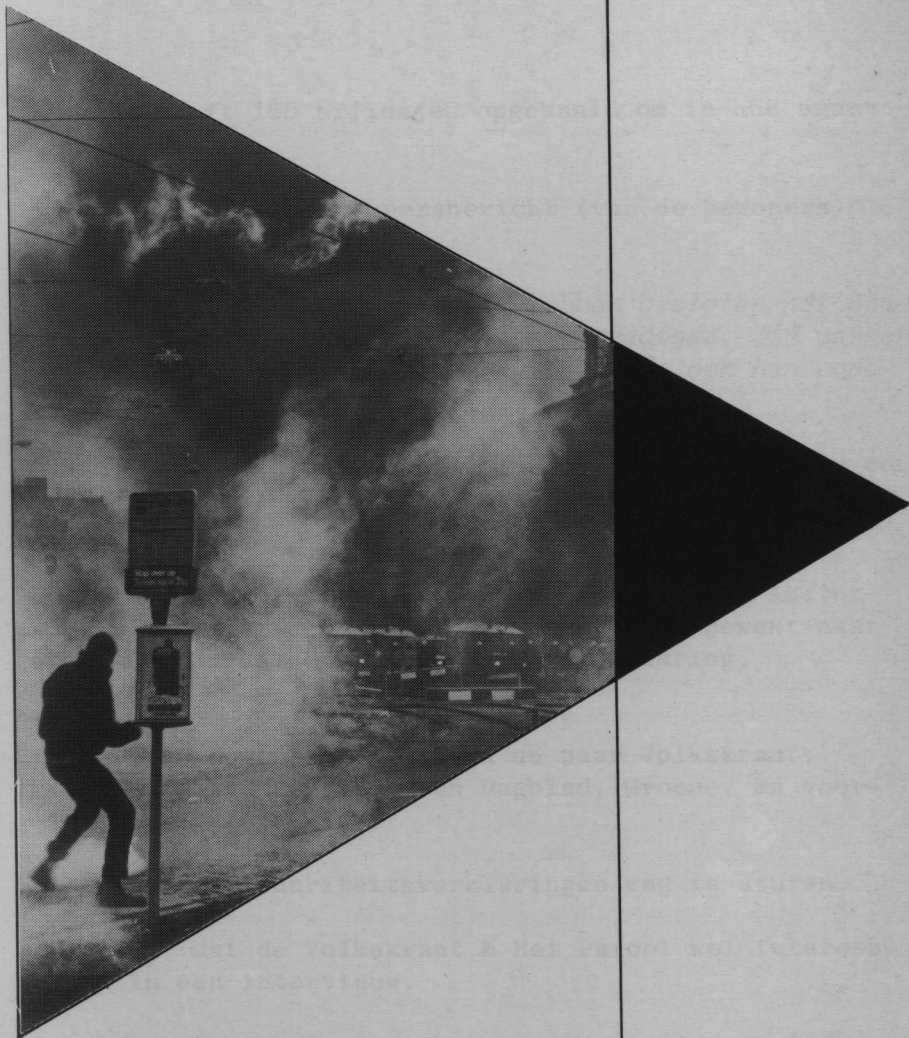
werkt. Hij heeft uiteindelijk zijn zin gekregen!
Als wethouder Volkshuisvesting speelt hij een zeer belangrijke rol in de sociaal-demokratische stadspolitiek en via de horizontale structuur van de projectgroepen-stadsvernieuwing is zijn greep op alle diensten behoorlijk groot.

"Het ging erom wie het nou eigenlijk voor het zeggen heeft in Amsterdam".....

Voor mij is dat, hoewel zijn naam nauwelijks gevallen is rond de Lucky Luyk, toch Schaefer geweest.

Nico Slokker
bewonersfunktionaris Pandenoverleg Amsterdam

P.S. De dubbel-positie van informatiebron én deelnemer aan de onderhandelingstafel wil ik niet meer innemen.

Berichten van het actiecentrum

- uit het logboek -

28 juli

...buurt heeft 150 affiesjes opgehaald om in hun buurt te plakken.

J. is langsgekomen met persbericht (van de bewoners) over de binnenspiegel

Citaat uit het persbericht:

' Krakers uit de Grachtengordel hebben besloten het pand niet op te geven en het te zullen verdedigen. Zij werken samen met de mensen van de Lucky Luyk die ook hun pand zullen verdedigen. '

16.30. Gesprek geweest met de politiebond. Idee voor een gesprek krakers - ME over Luyk. Politiebond zag dat wel zitten.

Gesprek geweest tussen bewoners en PvdA-gewest Amsterdam. Er gaat nog een brief vanuit het PvdA-gewest naar Polak. Ze zorgen zelf voor een persverklaring.

29 juli

Persbericht opnieuw gestencild en naar Volkskrant, Trouw, Parool, NRC, Algemeen Dagblad, Groene. En voorgelezen bij Radio STAD.

S. is bezig solidariteitsverklaringen weg te sturen.

B. vertelt dat de Volkskrant & Het Parool wel interesse hebben in een interview.

Buro voor rechtshulp gaat het vonnis bestuderen & daarna brengen ze hun mening naar buiten.

30 juli

Er is gekalkt in de Vondelpark-Concertgebouw-buurt i.v.m. landelijke kalkactie; daarbij zijn twee mensen opgepakt die snel zijn vrijgelaten.

de...buurt heeft 40 posters gekocht. Minder rommel in Opstand!

Over de hele dag heb ik de persberichten doorgebeld over de 'bom'.

Verkocht op het museumplein: 60 affiesjes. Als zoete broodjes.

Gesprek geweest met de Groene. Komt uitgebreid artikel over. Misschien is het handig om de discussies over de bom en de discussies die sowieso al lang lopen er aan vast te koppelen? Bellen naar de Groene dan.

.....buurt ook 50 posters gekocht.

31 juli

Gesprek met Walter Ety. Harde opstelling van Polak is takties. Als ze wel voor aankoop zouden zijn gaat de prijs omhoog, Niet meer gehad over sociale oplossing (niet meer van belang). Als de gemeente wil kunnen ze het pand verwerven!

advokaat ... wilde al een tijdje het vonnis bespreken in de vereniging van sociale advocatuur.

Er lopen mensen rond met het idee een nieuwe Luyk-brochure te maken. 'Nog steeds niet te koop' of iets dergelijks.

4 augustus

Button van de Luyk is vrijdagmiddag 4 uur klaar. (hoop ik).

5 augustus

Enkele citaten uit mijn interview met winkeliers in de P.C.Hoofstraat: *Das gajes in de Luyk*', *'Jullie hebben toch al zo'n slechte naam'*, *'de winkeliers zijn volledig in paniek. Bij elk vliegtuig of iets dergelijks rennen sommigen naar hun etalages'*.

"Ik vind alles best, als er maar geen onrust is".

J. legt de nadruk op het feit dat er iets moet gebeuren: spandoeken ophangen !!!

6 augustus

Het NRC- gebouw heeft een fááááántástisch spandoek gemaakt: ONTLUYKENDE ONTRUIMING ? NOOIT !!

100 toerist- affiesjes naar buurt. De buttons zijn ook opgehaald.

Een buurtstencil of een ander algemeen iets kan ook in bijv. ziekenhuizen worden verspreid. Die mensen vervelen zich toch te pletter.

Er moet een open brief komen aan Polak & Etty waarin, kort, bondig en schokkend een overzicht gegeven wordt van de onderwereldpraktijken van Prins, Lúske, Bootsma, enz.,... Moraal zou bijv. kunnen zijn: teruggeven van de Luyk aan de onderwereld (of ontruimen hiervoor) is voor geen "normaal mens" te rechtvaardigen. Afschriften van "open brief" aan vakbonden van politie, politieke partijen, buurten, media-soep.

9 augustus

Om ½12 gesprek met Roel Walraven in de Luyk of elders. Artikels van de Waarheid onder zijn neus wrijven.

De buurt heeft spandoeken opgehangen:

"DE LUYK EEN ZAAK VAN LEVEN OF DOOD" "DE LUYK ONTRUIMEN?
DAN LIEVER DE LUCHT IN !" "DE LUYK WORDT ONTRUIMD; POETS
JE HELM MAAR OP "

Morgen komt iemand van een argentijns blad (soort Groene) Hij gaat een stuk schrijven over kraken, de geschiedenis, oorzaken, gevolgen en de situatie nu. Hij wil ook graag bij een kraak zijn.

Ik ben bezig een open brief te schrijven aan de Amsterdamse bevolking. Kritiek(en) zijn welkom. M.

10 augustus

Of bewonersters contact op willen nemen met de PPR want zij willen een afspraak maken ofzo.

Woensdag 4 uur gesprek met Mart (of is het Hubert) van NRC over toestand en achtergrond van de buurt.

19.00 uur alle affiesjes zijn op!!

ER IS DUS TE GEK GEPLAKT of in beslag genomen ?

12 augustus

SIKH heeft gebeld: of er nog wat met de solidariteitsverklaringen wordt gedaan? willen dat we met de solidairen rond de tafel gaan zitten. Liefst begin volgende week.

Volgende week dinsdag, donderdag en vrijdag is er op Roeterseiland een voorlichting over kraken aan eerstejaars van de GU en of wij dan een verhaaltje gaan vertellen over de Luyk. Het gaat om 5 a 600 studenten. Kraken scoorde vorig jaar een 9 qua belangstelling. Alleen het bezoek aan een abbatoir scoorde hoger.

Er zijn nu in totaal 100 autobanden bij de Luyk. Prima, het is de bedoeling dat ze in vier lagen boven elkaar voor het hek komen te staan/hangen, met prikkeldraad vastgemaakt. Staat lekker heftig.

13 augustus

Mijn idee om de autobanden aan het hek van de Luyk te hangen vind ik bij nader inzien niet zo slim. Het staat wel heftig, maar elke klote disko kan ze ook op een ongewenst moment in de fik steken en dat staat zo slordig op een zaterdagnacht, een hoop brandweer, politie en de hele straat zwart.

16 augustus

Morgen komen de plattegronden van de Luyk en omgeving met vermelding van van alles en nog wat, yeah...

18 augustus

Donderdag moet de open brief aan de gemeente rond gebracht worden. Dit is heel belangrijk want hij staat al in de Bluf! PS het ligt gestencild en al in de bak klaar.

19 augustus

Er zijn weer nieuwe toeristenaffiesjes afgedrukt en kunnen opgehaald worden.

Er komt een provisoriese studio van de radio in de buurt om van te voren programmaas in elkaar te zetten.

De helden van de Luyk, een kankerstuk

crisis, what crisis?

Het is geen geheim dat er intern bij de Luyk heel veel is misgegaan. Tijdens de aktie is daar niks over naar buiten gekomen en in de diskussies in bluf kwam de stront ook niet echt goed bovendrijven. Er is veel om de werkelijke problemen heen gepraat, te snel over gestapt naar de vraag hoe het dan anders moet en de diskussie lijkt op dit moment (febr.'83) te verzanden in een wellus-nietus spelletje tussen 'bonzen' (scheldnaam voor invloedrijke personen in de kraakbeweging) en anti-bonzen of niet-bonzen. Er is zoveel misgegaan maar wij wisten bij het maken van dit stuk voor het Luyk-boekje niet waar we moesten beginnen.

We konden niet in algemene termen aangeven waar de problemen lagen en wilden ook geen recept voorschrijven. Daarom besloten we om als een begin met mensen te gaan praten die midden in de aktie gezeten hebben. Zij waren aktief in het aktiecentrum. Dat was het zenuwcentrum van de aktie, de plek waar de bewonersters van de Luyk, ervaren en onervaren krakersters, aktievelingen uit de VPC-buurt en de rest van de stad elkaar troffen. Daar zouden de problemen wel voor het oprapen liggen.

Eén van die problemen van het aktiecentrum was het gebrek aan gemeenschappelijke besluitvorming. Een groot deel van wat er gebeurde werd bepaald door een klein 'sirkwietje' van mensen (ook wel bonzen genoemd). In dit klubje was een hoop kennis, ervaring en informatie gekoncentreerd. De overdracht hiervan liet veel te wensen over. Dat is één van de problemen waar het op dit moment in de 'bonzendiskussie' over gaat. Maar volgens ons kan daar niet alles op worden afgeschoven. Een groot deel van wat er fout is gegaan met de bonzen en 'de democratie' is volgens ons te wijten aan de gebrekkige ideeën die hier-

over in de loop der jaren ontwikkeld (of liever gezegd: niet ontwikkeld) zijn. Alles gaat altijd even chaoties, het is vaak onduidelijk wie er de verantwoordelijkheid of de 'macht' heeft om beslissingen te nemen. De actieve mensen hebben het overzicht en hoeven aan niemand verantwoording af te leggen over hun doen en laten. Bij de Luyk was het onduidelijk wie er de beslissingen nam en wie dat controleerde. We willen dit stuk niet eindigen met een pleidooi voor parlementaire structuren ofzo voor de kraakbeweging als oplossing, maar we vinden dat er wel meer nagedacht kan worden over hoe je je op een 'basisdemokratische manier' organiseert. Dat is misschien een vies woord binnen krakerskringen (er wordt dan verwezen naar vermoeiende vergaderingen in de anti-kernenergie beweging), maar het huidige gebrek aan organisatie heeft er juist voor gezorgd dat er informele machtsposities ontstonden. Je ziet die problemen ook terug in de de manier waarop er gediskussieerd werd. Discussies bleven 'ergens' hangen en resulteerden niet in een verandering van bv. de politieke lijn naar de gemeente toe. Die ontwikkelde zich a.h.w. automatisch, waarbij vaak werd terug gegrepen op het verleden ('we hebben het bij de Vondelstraat en de Grote Keyser ook zo gedaan').

Iets anders is wat krakersters nou eigenlijk gemeenschappelijk hebben. De beweging is open en kent geen criteria. Dat maakt ons sterk en ongrijpbaar. Maar de 'autonomie' die daarbij hoort kan naar binnentoe zo verlamd werken dat er totaal geen besluiten genomen kunnen worden. Zo kan 'autonomie' gebruikt worden om als een dekmantel voor machtsposities te dienen.

Een ander, misschien nog wel groter probleem in het actiecentrum was de continue spanning die er bestond tussen de mensen die de prioriteit gaven aan acties en mensen die het belangrijk(er) vonden om goed met elkaar om te gaan. Sommigen legden de nadruk wel erg sterk op het eerste en maakten de onderlinge problemen 'ondergeschikt' aan de actie. Goed met elkaar omgaan daar was weinig ruimte voor en zeker niet op spannende momenten. Alles voor de zaak. Deze (mannelijke) houding heeft vaak tot gevolg gehad dat er op een grandioze manier over mensen

is heen gelopen. Voor velen was het aktiecentrum dan ook een fantastische afknapper.

Wij als schrijvers van dit stuk, liepen wel met bovenstaande ideeën rond over hoe het misgegaan was bij het aktiecentrum, maar omdat we zelf niet meegedraaid hadden, wisten we er ook weer niet het fijne van. Reden voor ons om de mensen die aan het aktiecentrum hadden meegedaan eens op te zoeken. Vier van hen hebben we geïnterviewd. Benjamin is een ex-Luyk-bewoner van het eerste uur. Hij is door de knokploeg van Lüske uit de Luyk gezet en is van het begin tot het eind bij de Luyk betrokken geweest. Piet heeft in de Luyk gewoond in de

eerste bewonersgroep na de herkraak. Deze groep heeft zich vooral beziggehouden met de onderhandelingen met de gemeente die in een afgerond haalbaarheidsonderzoek resulteerden. Saskia is kraakster, in de VPC en heeft in het aktiecentrum meegedraaid vanaf het ontruimingsvonnis van de 15de juli. Zij is nog voor de ontruiming afgeknappt op de sfeer die in het aktiecentrum heerste. Tenslotte Leen als oudgediende uit de kraakbeweging. Hij behoort naar zijn zeggen tot de 'vaste kern' en is ongeveer 6 weken voor de ontruiming aktief geworden in het aktiecentrum.

open die beerput

We hebben bij de voorbereiding van de interviews een vierdeling gemaakt in onderwerpen waar we vragen over hebben gesteld. Ten eerste 'zwarte helmen weest paraat'. In dit hoofdstukje schrijven we over hoe er volgens ons te gemakkelijk en te vanzelfsprekend is teruggegrepen naar oude aktievormen. Met name de gewelds dreiging en hoe alternatieven daarvoor (niet zozeer onderhandelen met de gemeente maar ludiekere, kreatievere akties) zijn ondergesneeuwd. Ten tweede 'hoe komen we tot gemeenschappelijke besluiten?'. Hierin gaan we wat dieper in op gebrek aan structuur, dizkuzy ten tijde van de Luyk-aktie. Ten derde 'interne machtsverhoudingen'. Hierin beschrijven we hoe er een konzentratie van macht en ervaring ontstond bij een klein klubje mensen. En ook komt hier de man-vrouw verhouding aan bod (daar konden we echt niet onderuit). Als laatste een soort 'konklusie' die we 'de man en zijn organisatie' hebben genoemd. Dit gaat over de houding van mannen (dat zijn wij dus) en we proberen een schets te geven van de laatste ontwikkelingen binnen de interne diskussies van de amsterdamse kraakbeweging, zoals ze er in februari '83 voorstaan. Eigenlijk is deze indeling een kunstmatige, want bij dit

soort gesprekken met inschattingen, strategieën en persoonlijke verhalen en frustraties heeft alles met alles te maken. Juist bij de Luykactie bleek dat de politieke lijn die mensen voorstonden (en het opvoeren van de geweldsdreiging) veel te maken heeft met de manier waarop er met elkaar werd om gegaan. De Luyk moest een klassieke ontruimingsactie worden volgens het scenario 'Vondelstraat/Groote Keyser'. Maar de beweging had een verandering doorgemaakt waar niet naar gekeken werd (natuurlijk was het politieke klimaat in die 2 jaar ook veranderd, maar daar gaat dit artikel nou eens een keertje niet over), voor politie/justitie-blues verwijzen we graag naar andere artikelen. Nieuwe en andere ideeën werden onder tafel geschoven, net als de mensen die er mee kwamen. We hopen dat er geen misverstanden gaan ontstaan over onze mening als schrijvers/optekenaars: voor ons zijn de problemen nu en vroeger bij het actiecentrum niet te reduceren tot het 'bonzenprobleem' waarbij alle interne problemen als sneeuw voor de zon zouden verdwijnen als deze 'bonzen' maar 'geëlimineerd' zouden worden. Het zijn problemen die ons persoonlijk aangaan en i.h.b. voor mannen opgaan. De vier mensen waar we mee gepraat hebben waren zeldzaam open in het spuien van kritiek. Dit komt niet zo vaak voor. We hopen dan ook dat hier geen misbruik van gemaakt wordt en de sfeer juist door deze openheid weer slechter wordt als het alleen maar opgevat wordt als persoonlijke verwijten. Open die beerput.....(of zoiets)

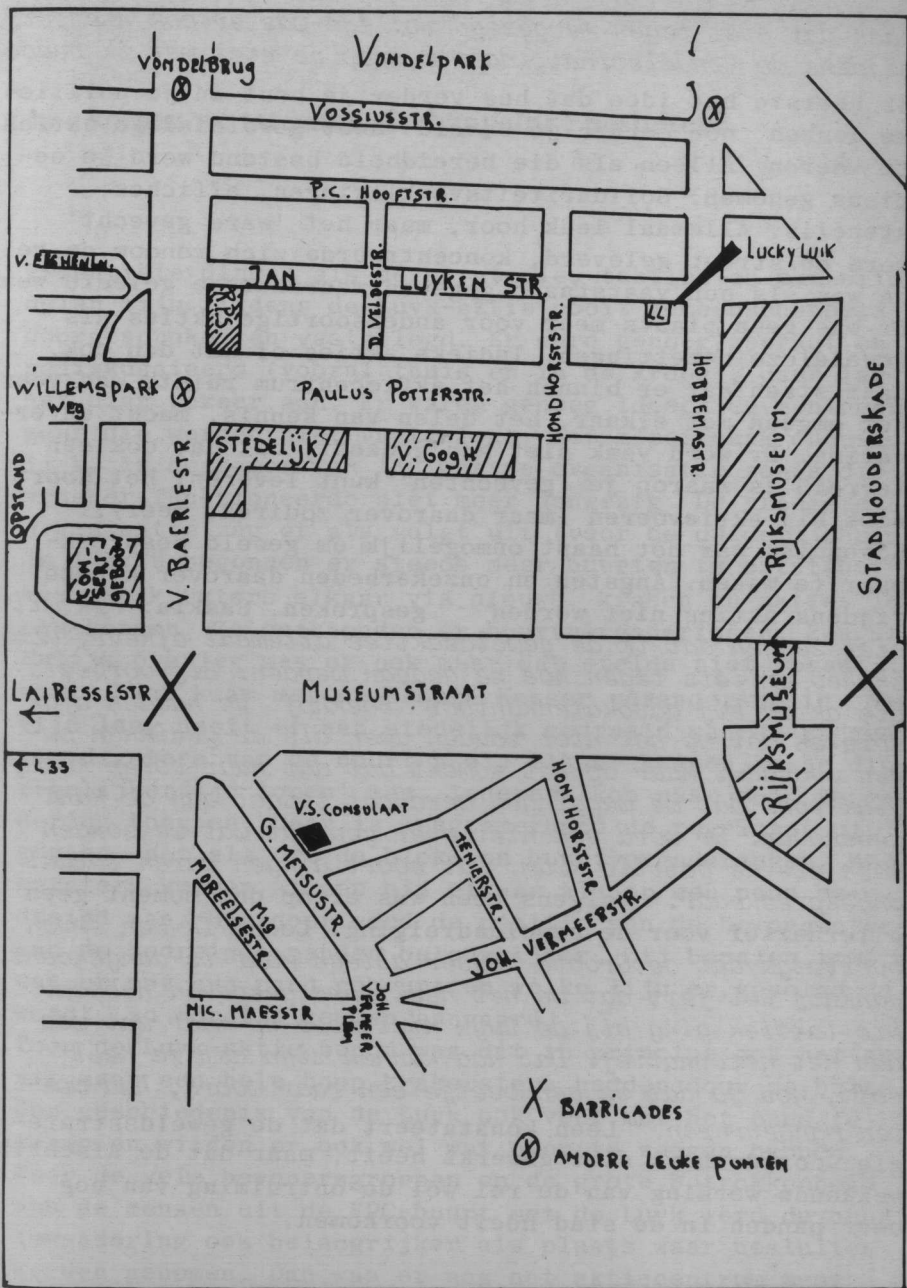
zwarte helmen weest paraat!

Als het middel om ontruiming van de Luyk te voorkomen heeft de geweldsstrategie zich haast automatisch op de voorgrond gedrongen. Of het dreigen met geweld wel effectief was, daar gaan we hier niet op in (zie daarvoor

o.a. 'dichtlassen of openbreken'). Het gaat er ons om de verhouding van geweldsakties tot 'zachtere' akties te bekijken. We denken dat de gewelddadige akties overheersend waren. Zo werd in een stencil voor intern gebruik onder het kopje 'aktieplan' alléén het bouwen van barrikades na de ontruiming genoemd "de ME oefent, wij ook". Geweld werd gezien als enig effectief aktiemiddel. Het was een automatisme, een vanzelfsprekendheid en er werd niet gekeken naar de werking ervan. Niet dat wij het gebruik van geweld afkeuren, integendeel. Geweldsakties zijn soms prima, het is direkt zichtbaar en de media springen er bovenop. Maar het moet geen dogma worden en dat is bij de Luyk wel gebeurd. In de 'poets je helm maar op' sfeer was geen plaats meer voor verbreding naar andere groepen, het verschaffen van informatie aan de 'bevolking' etc. Saskia: "Ik vind dat bij de Luyk veel meer mensen betrokken hadden moeten worden, er is heel weinig gedaan aan informatieverspreiding. Een pamflet uitdelen op straat, dat was er haast niet bij".

In het aktiecentrum waren er wel mensen bezig met b.v. het ophalen van solidariteitsverklaringen, maar dat was een aktiviteit die sterk werd ondergewaardeerd. Piet: "Maar ja, als je nagaat hoe dat lag in het aktiecentrum. Ik heb allerlei organisaties aangeschreven. Dat is ontzettend veel werk en ik was daar weken mee bezig, maar totaal in m'n eentje. Er was ook heel weinig waardering voor". Benjamin: "Als er iemand binnenkwam die zei, dat ie ergens de ruiten in ging gooien waren er altijd mensen die meededen. Maar als David voor de derde keer het JAC aan de telefoon probeerde te krijgen voor een solidariteitsverklaring werd er gezegd: "Ga eens even weg bij die telefoon"."

Andere ideeën werden afgedaan met een verwijzing naar het verleden. Er werden geen nieuwe ideeën ontwikkeld. Geweld was vroeger bij de Vondel en de Keyser effectief, zachtere aktiemiddelen zijn geïntegreerd in het 'systeem' en onderhevig aan inflatie (zoals bv. demonstreren) en niet radikaal genoeg. Er was een Vondelstraatmythe waaraan alle andere middelen werden afgemeten. Deze 'leer' werd duidelijk gemaakt aan de nieuwe - lingen als ze met andere ideeën kwamen. Benjamin: "Hoe

"De strategien aan het werk"

vaak dat niet tegen me gezegd is: 'je was er ook niet bij tijdens de Vondelstraat, daarom snap je niet wat ik bedoel'.

Er heerste het idee dat hoe verder je bent in je politieke denken, hoe eerder je bereid bent gewelddadige acties te voeren. Alleen als die bereidheid bestond werd je serieus genomen. Solidariteitsverklaringen, affiches, stencils. Allemaal leuk hoor, maar het 'ware gevecht' werd op straat geleverd, concentreerde zich rondom de rel en was als een vaststaand gegeven waarnaartoe geleeid werd. Er was geen plaats meer voor andersoortige acties als geweldloze bezettingen, ludieke acties of wat dan ook. Laat staan dat er binnen het aktiecentrum ruimte was voor het omgaan met elkaar, het delen van kennis, macht en ervaring. Er werd vaak niet aan gedacht, dat dat ook een terrein is waarop je 'gevechten' kunt leveren, het hoort niet bij aktievoeren (maar daarover zodirekt meer). Bovendien was het haast onmogelijk om geweld bespreekbaar te maken. Angsten en onzekerheden daarover konden tijdens acties niet worden gesproken. Saskia: "Ik wil niet zeggen dat ik de geweldsakties allemaal afkeur, maar ik heb er iets tegen hoe ze gedaan werden. Bijvoorbeeld die aktie bij advocatenkantoor Boekhof. We hadden afgesproken dat we het niet zouden doen als er gezinnen boven woonden. Maar op het moment dat dat naar voren kwam, vlak voor dat we weggingen werd dat totaal aan de kant geschoven. Er werd ook niet over gepraat wat we zouden doen als de politie kwam. Dat soort dingen waren totaal onbespreekbaar." Volgens Leen was er op dat moment geen alternatief voor de geweldsdreiging. Leen: "Ik ben ervan overtuigd dat de Groote Keyser alleen maar is aangekocht dankzij het feit dat we het heel hard gespeeld hebben. Die taktiek ging bij de Luyk niet meer op maar wat was dan het alternatief? Dat had kunnen zijn dat je heel soft, nou ja dat is een beetje een raar woord, had moeten manoevreren." Leen konstateert dat de geweldsstrategie voor de Luyk niet gewerkt heeft, maar dat de afschrikwekkende werking van de rel wel de ontruiming van nog meer panden in de stad heeft voorkomen.

hoe komen we tot gemeenschappelijke besluiten?

Essentiële dingen als de strategie, tactiek en aktiemiddelen zijn tijdens de Luyk-aktie nooit gemeenschappelijk doorgesproken en vastgelegd. Er werd genoeg gepraat en gediskussieerd (vooral thuis en in de kroeg), daar lag het niet zozeer aan. Er waren genoeg ideeën en meningen maar die werden niet vastgelegd, het bleef vaak onduidelijk. In de zomer van '82 was de organisatie zoals die vroeger funktioneerde niet meer aanwezig. De vroegere organisatie zag er als volgt uit (voor de duidelijkheid). In '78/79 begonnen er steeds meer buurten te ontstaan waar krakersters elkaar via nieuwe kraken en akties leerden kennen. Zo ontstonden er buurtvergaderingen. Een stedelijk overleg was er ook maar dat stelde niet zoveel voor. Daar kwam met de Groote Keyser verandering in. Een tijd lang heeft er een stedelijk gedraaid waar vertegenwoordigsters van de buurten bij elkaar kwamen, maar die tegelijkertijd 'open' was, iedereen kon naar zo'n vergadering toegaan. Daar is langzamerhand de regelmaat uit gegaan, net als uit de blok- en buurtvergaderingen. Krakersters kwamen alleen bij elkaar als er een pand bedreigd was. Hierdoor werd de positie van de bewonersters van de bedreigde panden belangrijker. Zij bepalen immers wat er met hun pand gebeurt en welke lijn er gevolgd wordt, zo wordt algemeen aanvaard. Toen de Luyk-aktie begon was dit in principe ook het geval maar een hele hoop krakersters hadden door de beladen geschiedenis van de Luyk ook veel met het pand te maken en wilden er ook wel wat over te zeggen hebben. Door de vele bewonersgroepen en de grote betrokkenheid van de mensen uit de VPC-buurt met de Luyk werd de buurtvergadering ook belangrijker als plaats waar besluiten werden genomen. Dan was er nog het aktiecentrum waar 'dingen geregeld werden'. Dat was dus de derde plaats.

Als laatste waren er de krakersters uit de stad die betrokken waren geweest bij de herkraak en die ook wel wat te vertellen wilden hebben. Maar een stedelijke vergadering waar alles besloten werd en die regelmatig bij elkaar kwam, was er niet meer.

De meningsverschillen liepen vaak hoog op tijdens de Luyk aktie en dat werd dan niet uitgepraat maar iedereen deed gewoon waar hij of zij zin in had. Er werd weinig rekening gehouden met elkaars opvattingen en op een gegeven moment ging dat zelfs zo ver dat er geruchten de ronde deden dat 'de zwarte helmenploeg' uit de Staatsliedenbuurt uit ontevredenheid met de opstelling van de bewonersters van de Luyk (gaan ze er wel of niet uit?) de bezetting zou overnemen en de bewonersters eruit zou sodemieteren. Daar was natuurlijk geen sprake van maar dit soort geruchten geven goed aan hoe verziekt het diskussieklimaat was. Dit kwam ook tot uitdrukking in de rare tegenstrijdigheden die er waren. Zo vlogen de brokstukken van de MAF-bommen bij PvdA/GDH a.h.w. om de oren van de krakersters die aan het onderhandelen waren met de gemeente. En beide uit naam van de bewonersters. Het leek allemaal één grote warboel terwijl er in het jaar ervoor wel degelijk een lijn was uitgezet. De eerste bewonersgroep na de herkraak had een duidelijke politieke lijn richting aankoop van de Luyk uitgezet en 'suksesvol' afgerond. Piet: *"Toen wij eraan begonnen om akties te voeren die gericht waren op aankoop is daar nauwelijks over gepraat. Als je zegt: ons eerste streven is dat de Luyk aangekocht wordt, dan houdt dat heel wat in. Je krijgt dan net als alle aangekochte panden te maken met het GDH. Later in de aktie werd er in Opstand wel gezegd: "Aankoop is gelul", terwijl we er wel mee te maken hadden. Wij waren er immers al heel lang mee bezig. Het kwam er eigenlijk op neer dat de bewonersgroep na de herkraak op haar eentje bezig was met de Luyk. En dat betekende voor ons bezig zijn met aankoop. Daar is dus heel weinig over nagedacht in die tijd, behalve dan door de mensen die er woonden."* De hele diskussie over aankoop, vordering en onteigening, die in de tijd van de Groote Keyser gevoerd werd,

blijf dus achterwege. Ondanks het feit dat er op dat punt een heleboel ervaring bestaat in de kraakbeweging stonden de bewonersters op dat punt vrijwel alleen. En gevolg was dan ook dat de laatste bewonersgroep tussen 2 vuren kwam te liggen, die van de aankooplijn, die al eerder door anderen was gestart, en anderen die vonden dat de Luyk 'gekraakt' moest blijven.

Ook op andere punten lagen er grote verschillen van mening, waarbij ook lekker langs elkaar heen werd gewerkt.

Benjamin: *"Er lagen ontzettend grote verschillen in het aktiecentrum. Ikzelf heb altijd het idee gehad: als we het goed doen wordt de Luyk niet ontruimd. Maar er zijn ook een heleboel mensen geweest die dachten van: "Wat gaan we doen als de Luyk ontruimd wordt?" Dat botste heel erg."*

Natuurlijk leidde het gebrek aan discussie niet alleen tot interne onduidelijkheid. Ook naar buiten toe kwamen onze argumenten en standpunten niet erg best uit de verf. De taal die in persverklaringen gesproken werd was vaak het we-staan-met-de-rug-tegen-de-muur en woningnood-bla-bla verhaal. En gewoon vertellen of de bewoners er nu wel of niet uitgingen, leverde vaak grote moeilijkheden op. Benjamin: *"Erik, een ex-luykie vertelde voor Radio Stad dat ie er wel uit wilde voor rolstoelwoningen, en Martien, ook een ex-luykie vertelde weer dat ie er van z'n leven niet uitging."*

Op dit punt rustte trouwens een enorm taboe. Naar buiten toe was dan wel onduidelijk of de bewonersters er nou uit gingen of niet, maar dit was slechts uit tactiese overwegingen (namelijk om het overleg met de gemeente open te houden). Niemand dacht er eigenlijk serieus over na dat we de Luyk wel eens echt zouden kunnen verlaten als een politieke zet. Niet dat dit persé had moeten gebeuren, maar het is wel tekenend dat de mogelijkheid om de Luyk vrijwillig te verlaten, pas na de ontruiming serieus werd bediskussieerd (dit even terzijde).

Leen: *"De Luyk blijft van ons betekende volgens mij dat na aankoop voor de gemeente andere mensen in de Luyk konden gaan wonen, na overleg tussen ons en de gemeente. Ik vind het nog steeds heel erg dat dat nooit een keer goed in de pers is gekomen."*

Dat er weinig uitwisseling van ideeën en discussie is geweest, is niet zo verwonderlijk als je kijkt naar het incidentele karakter van de kraakbeweging anno 1982. Zij is langzaam geworden tot een anti-ontruimingsbeweging en bestaat, raar genoeg, bij de gratie van ontruiming die eigenlijk tegen gehouden moeten worden. In veel buurten is de organisatie met alarmlijnen, vergaderingen, kontributie, etc. weggevallen. Om van een stedelijke structuur nog maar te zwijgen. De organisatie is niet verdwenen, maar heel erg afhankelijk van incidentele gebeurtenissen. Er zijn weinig mogelijkheden om te komen tot een gemeenschappelijke strategie en het uitwisselen van kennis, ervaring en informatie. Dat is natuurlijk funest voor elke beweging. Om te redden wat er nog te redden valt wordt de eenheid naar buiten toe vastgehouden. De 'eenheidsgedachte' wordt ook gebruikt om interne tegenstellingen opzij te schuiven. Zo wordt die eenheid steeds kleiner en inhoudslozer.....

de interne machtsverhoudingen

Zoals we in de inleiding al schreven, is de tegenstelling tussen 'bonzen' en 'niet-bonzen' niet het meest bepalende geweest voor de conflicten die zich in het actiecentrum hebben afgespeeld. Het gaat ons net zo goed om mechanismen als om personen. Het gaat om een houding dat er tijdens acties, op spannende momenten, problemen opzij geschoven worden, waar dan later mensen op afknappen. Dingen die bediscussieerd werden, werden niet omgezet in besluiten waar de meeste mensen zich in konden vinden en van op de hoogte waren. Nee, alles gebeurde 'vanzelf', het werd wel 'geregeld'. Zo kwamen mensen pas op de Luyk af, toen het spannend werd en gingen meedoen om er een grote actie van te maken. Op zo'n moment moeten er dan snel beslissingen genomen worden. Polak geeft ons immers niet de ruimte om eerst een weekend over 'kraakbeweging

en basisdemocratie' te organiseren. Kortom, 'er is geen tijd' wordt er dan gezegd. Wij geloven daar niet in. Juist op spannende momenten moeten we extra goed met elkaar omgaan en dat niet pas doen als je in de kroeg zit of met je vriendje of vriendinnetje in bed ligt. Maar die druk van buiten is in kraakkringen een 'struktureel' probleem. Die druk van politie- en knokploegengeweld maakt dat we op elkaar aangewezen zijn (dat is iets anders als aktief zijn in een politieke partij, daar kan je je lidmaatschap gewoon opzeggen als je het niet meer ziet zitten). Je kunt je wel neerleggen bij die druk van buiten en je laten leven door de cyclus van kraken, knokploegen, ontruiming en de kater daarna. We worden immers telkens weer gedwongen te re-ageren? Ons antwoord hierop is een eigen spiraal aan akties die we hier tegenover zetten. Maar laten we ons door die druk leiden of proberen we daar eigen antwoorden op te geven? Je vraagt je af of het nog wel de moeite waard is om door te gaan als er net zulke machtsverhoudingen in de beweging bestaan als in de 'boze buitenwereld' waar we zo radikaal

tegen tekeer gaan? Het delen van macht met andere mensen is ieders persoonlijke verantwoordelijkheid. Daar kan je geen besluiten of structuren voor bedenken. Daarom is het ook zo moeilijk dat aan de orde te stellen. Je moet je heel sterk voelen om ergens tegenin te gaan, omdat je dan heel persoonlijke confrontaties aangaat. En die kunnen we nou juist niet gebruiken, omdat we zo op elkaar zijn aangewezen. De gevolgen voor je persoonlijke leven kunnen ook best groot zijn als je het niet met elkaar eens bent, ruzie maakt, elkaar niet meer wilt aankijken, uit de gratie valt, etc. Dat is nou precies wat er bedoeld wordt met 'in de scene zitten'. Als je met je onvrede, frustraties niets kan doen ga je ook niet meer naar het kraakkafé, naar een buurtvergadering of naar akties. Als die gevolgen zo groot zijn, bedenk je je nog wel een tweede keer om konflikten open te spelen.

Het aksepteren van verschillende opvattingen en stromingen zou misschien ook een 'splitsing' tot gevolg kunnen hebben en dat speelt Polak, Lüske e.a. weer in de kaart. Maar zo'n splitsing is niet zo waarschijnlijk, want voor mensen die 'afhaken' is dit meestal een individuele daad. Hieronder willen we aan de hand van een paar voorbeelden van het reilen en zeilen van het aktiecentrum de bovenstaande mechanismen duidelijk maken. Bij een hoop kraaksters (vooral mannen) bestaat er op z'n zachtst gezegd een 'ondemokratiese houding'. Sommigen weigerden botweg om gewone informatie door te geven. Of veranderden op eigen houtje beslissingen die wel gemeenschappelijk genomen waren. Saskia: *"Op een gegeven moment had Nico een gesprek gehad met de PvdA. Ik vroeg aan hem hoe dat gegaan was. Toen maakte hij er een grapje over, zo van: "Sst, de muren hebben oren". Maar even later stond ie het wel te vertellen aan Bas en Daan. Ik was niet belangrijk genoeg om dat te horen. Hij maakt dan wel een leuk grapje, omdat het nou eenmaal hoort om aardig te doen tegen een vrouw, maar ik werd niet serieus genomen."*

Piet: *"Soms werden persverklaringen helemaal om de persgroep heen uitgebracht. Of sterker nog: verklaringen die al door de persgroep geschreven waren, werden soms door één iemand herzien en dan uitgebracht zonder verder te overleggen."* Leen bekijkt het iets anders: *"Er is natuur-*

lijk een minderheid die zijn stempel op de kraakbeweging drukt. Die groep heeft ervaring en kontakten met de pers. En die groep staat de taktiek van dreiging meer voor. Maar die groep kan het wel goed beargumenteren, terwijl ik denk dat nieuwe mensen dat toch minder kunnen. Ik vind dat wij, voor zover je van 'wij' kunt spreken, in gebreke zijn gebleven om een overdracht tot stand te brengen. Struktureel kan dat niet. Ik doe dat altijd op m'n eigen manier. Ik vind wel dat er mensen zijn die te gesloten opereren. Die zijn er wel en daar baal ik zelf ook wel van. Ik vind het ook slecht dat je steeds dezelfde mensen op de radio hoort en dat komt niet omdat die mensen zich teveel op de voorgrond werpen. Er zit vaak iets persoonlijks in, het fijn vinden om op de voorgrond te staan. Die kritiek kan ik me wel voorstellen."

De sfeer in de kraakbeweging is zo, dat kritiek opgevat wordt als een aanval en wordt zo in de persoonlijke sfeer getrokken. Want hoe vaak is dat niet gezegd in het actiecentrum: "Als je kritiek hebt, doe het dan zelf". Iedereen kan op zijn of haar klompen aanvoelen dat zoiets niet zo werkt. Als alles goed beargumenteerd voorgesteld en klaar voor uitvoering moet zijn, komen er natuurlijk nooit nieuwe ideeën over aktievoeren en de beweging binnen, want die zijn nou eenmaal niet pasklaar. Zo haken de meeste mensen af omdat je niet in je eentje er iets tegenover kan stellen. Echt niemand houdt het vol om jarenlang aktief te blijven op het stedelijke nivo.

Een ander 'probleem' dat er bij het actiecentrum was, was dat er te weinig vrouwen in het actiecentrum zaten, tenminste, zo werd het gesteld. Daar werd wel over gesproken, maar op kritieke momenten werd het door mannen weer vergeten en waren ze weer 'met de aktie bezig'. Benjamin: "Man-vrouw verhoudingen werden heel konkreet in het actiecentrum. Het was echt zo van: hoe je met elkaar omgaat is een leuke vraag voor in de kroeg maar in het actiecentrum moet er gewerkt worden. Ik heb dan ook wat tegen mensen die alle kritiek op de Luyk ophangen aan de bonzen. Ik ben zelf net zo goed bons geweest!" Saskia was heel vaak de enige vrouw (tussen 10-12 mannen) die langere tijd in het actiecentrum meedraaide.

Na een maand knapte ze af, maar deed wel mee aan het organiseren van een vrouwenactie, die (mede) een reactie was op de overheersing van mannen op de actie van de Luyk. De enige reactie van een man toen ze wegging was: "Ach toe nou, we hebben je zo hard nodig." Saskia: "Er waren gewoon heel weinig vrouwen, ik was vaak de enige vrouw en werd meestal niet erg serieus genomen. Mijn reactie is niet: ik doe het voortaan alleen nog maar met vrouwen. Maar wel: ik wil nog wel met mannen samenwerken, maar dan met meer vrouwen erbij. Vooral omdat met vrouwen angsten veel bespreekbaarder worden. Mannen zijn vaak veel individueler bezig, ondersteunen elkaar niet".

de man en zijn organisatie

De kritiek van Saskia is al 1000 keer uitgesproken en even zovele keren aangehoord door mannen. Bij mannen is dit nog onbespreekbaarder dan het 'bonzenprobleem'. Daar kunnen mannen het makkelijk op afschuiven zonder het over zichzelf te hebben. Er is een mechanisme dat we als mannen moeten zien te doorbreken: mannen gedragen zich (nog steeds) seksisties, vrouwen hebben daar kritiek op en haken af, daardoor wordt het nog meer een mannsfeer en vallen mannen nog meer terug op hun privé-leven, waarin vrouwen voorzien in hun emotionele behoefte. Het politieke en het persoonlijke wordt nog meer gescheiden dan het al is. De invloed van de zogenaamde mannenbeweging op de kraakbeweging is nooit erg groot geweest (misschien wel via de omweg van de vrouwenbeweging). De 'oplossing' dat mannen zich geheel terugtrekken in de privé-sfeer lijkt ons ook niet goed. Wij willen wel doorgaan met ons politieke leven, maar hoe moet het anders? Natuurlijk, verbreding is een goede strategie, maar zegt weer niks over hoe we met elkaar

omgaan. Wij vinden dat bij zoiets als strategie ook hoort hoe ons eigen leven (en de scheiding daarin tussen privé en politiek) organiseren en uitbouwen. En speciaal mannen moeten zich daar maar eens over buigen. Om maar wat te noemen: wat heeft geweld met onze opvoeding als man te maken, wat zijn de mannen-problemen met het wonen in een groep, ideeën over werk etc. Zijn alle mannen bonzen of hoe zit dat?

Mannenproblemen of niet, de ontruimingstrein rijdt gewoon door. Gemeente en speculanten zitten niet stil. Na de Luyk hadden we de ontruiming van Nieuwe Herengracht 11, Anna Vondelstraat, Vondelstraat 36, de etages in de Biesboschstraat, de ontruimingsdreiging bij de Houtman, de Bloemstraat en de Gelderse Kwade om maar wat te noemen. We kunnen ons niet permitteren dezelfde chaos te hebben als bij de Luyk. Het moet anders, het gaat slecht, daar is iedereen het over eens. Hoe krijgen we weer een sterke beweging, hoe krijgen we al die afhakersters weer bij elkaar of moeten we die afschrijven? Weer dingen gaan organiseren, dat vindt iedereen, maar hoe? Opeens zweefden er geruchten door de stad dat er een 'bonzenoverleg' opgericht zou zijn. Een net van vertrouwensmensen die wekelijks bij elkaar komen en de schouders eronder zetten om de beweging weer net zo te maken als die vroeger was. Het 'werken in de buurten' als uitgangspunt voor een open stedelijk overleg. Om mee te doen is "kraakactivisme" een voorwaarde. De problemen waarom mensen zijn afgehaakt worden niet bekeken, zij hebben daar individueel voor gekozen. Het wordt gezien als een weigering om kennis en ervaring in te zetten voor de kraakbeweging (zie Leo in bluf 53): "*De weigeraars hebben geen zin, geen tijd, geen prioriteit. Ze ontdekken hun studie, vrouw-zijn, man-zijn, werk, relaties, werkeloosheid, het anti-militairisme, anti-fascisme, enzovoort. Kortom: ze zijn volgens Annegriet, Jan en Fike eindelijk, na jarenlange ondergeschiktheid aan de massale en krachtige beweging, eens toe aan hun individualiteit.*" Wij zijn het daar niet mee eens. Wij denken dat juist in de activiteiten die mensen naast kraken (sec) doen, wat Leo hun 'individualiteit'

noemt, een hele hoop nieuwe ideeën zitten die de kraakbeweging in deze impasse juist heel goed zou kunnen gebruiken. Wij zien die verschuiving naar andere terreinen niet als een 'weigering' om in de kraakbeweging actief te zijn. Wij zien kraken niet als ons enige toekomstperspektief. Zo krijgt volgens ons het begrip 'kraken' meer inhoud dan alleen een deur forceren en vervolgens roepen: 'Wij blijven!'. Wij zien verbreding als het verband aangeven en leggen tussen verschillende bewegingen, verschillende actieve groepen in de stad. Dat moet volgens ons ook tot uitdrukking komen in de toekomstige organisatievormen. Daarom willen we niet zonder meer terug naar de buurten en weer starten met een stedelijk overleg. Hoe nodig dit ook mag zijn.

Dichtlassen of openbreken

— over de geweldsstrategie —

In dit verhaal willen we ingaan op de geweldsdiskussie, als onderdeel van de strategiediskussie over hoe 'we onze huizen verdedigen'. Wanneer we het verdedigen beperken tot wel of geen geweld, leggen we onszelf beperkingen op. Terwijl we juist nieuwe manieren moeten vinden om ons wonen en alles wat er aan vast zit, uit te bouwen. Afzien van geweld kan nooit betekenen dat we ons als makke schapen uit onze huizen laten zetten. In de Groene (1) werd over de geweldsdiskussie door de persgroep een gedegen verhaal gemaakt en ook in de huis-aan-huis-krant (2) wordt er op de geweldsvraag ingegaan. Dat de discussie hierover moeilijk op gang kwam is extra vreemd omdat in de hele Luyk-geschiedenis met het optreden van de MAF de geweldsdiskussie een ronde verder is gekomen. Heftiger dan ooit werd van onze kant de dreiging met geweld/rellen opgevoerd. Het leek ons enige effectieve middel te zijn.

In dit verhaal willen we kijken naar de wisselwerking tussen de tactiek van de overheid, onze tactiek; tussen onze organisatievormen en de konfrontatie en het enige en onvermijdelijke aspect dat aan ons geweld zit. We komen er niet onderuit pijnlijke konklusies te trekken uit de manier waarop we de laatste 2 jaar en tijdens de Luyk in het bijzonder bezig zijn geweest. Nog langer leven met de illusie dat we met het dichtlassen alleen van onze panden, onze woon- en leefmanier zouden kunnen verdedigen, leidt tot verstening van onszelf.

filosoferen met Sierksma

Al in het voorjaar van '82 verscheen er een boek dat ingaat op het gebruik van geweld door de kraakbeweging en de effecten die dit kan hebben voor isolering en kriminalisering. Met de schrijver van het boek, dat 'Polis en Politiek'(3) heet, hadden we een gesprek, een paar weken na de ontruiming van de Luyk. Hij heet Rypke Sierksma en is filosoof op de Technische Hogeschool te Delft. Oorspronkelijk hadden we het idee om met Sierksma te gaan praten onder het motto: 'Links valt ons aan', om daarmee eens de 'bezorgde kritiek' van een hoop linkse intellectuelen (in de Groene (4), de Waarheid (5) en ook Sierksma) aan de orde te stellen. Iedereen ergert zich bont en blauw aan die linkse commentaren waarin van een enorme afstand over ons geschreven wordt, zonder dat er serieus met ons in discussie wordt gegaan. Ze schrijven over het isolement waarin de beweging terecht komt, maar doen daar zelf niets aan. Zo versterken zij onze neiging om 'ze' verder maar te negeren. Na de Luyk-ontruiming leek het erop alsof de kraakbeweging in een enorm isolement was gekomen. Onze reactie hierop bestond uit een hoop initiatieven om meer begrip bij de bevolking te kweken. Begrip in die zin dat mensen ons misschien weer gaan begrijpen, waarom we ons op deze manier verzetten. We willen het aksepteren dat wij moegestreden zijn om de bevolking, de politici en de linkse beweging i.h.b. te overtuigen van de redenen van ons verzet en de inzet daarachter, n.l. de huizen waarin we wonen, zonder welke we onze eigen manier van leven niet kunnen uitbouwen. Vanuit dat idee vonden we het goed het boek van Sierksma niet te negeren maar hem op te gaan zoeken. Op een donderdagmiddag reisden we naar Haarlem met een lijst vragen en een gezonde portie wantrouwen. In het 3 uur durende gesprek bleek ons al snel dat Sierksma niet de gave had gekregen om in onze taal over te brengen wat hij bedoelde. Het bewuste artikel in het boek over de kraakbeweging bleek een wat hij noemde 'gekomprimeerde tekst' te zijn. We had-

den het twee keer gelezen, maar schijnbaar te verkeerd (willen?) lezen, want zijn betrokkenheid en sympathie voor de kraakbeweging, bleek verrassend groot te zijn. Teruglopend naar het station moesten we wel konstateren dat zijn theoretiese afstand tot de dagelijkse strategievragen immens groot was.

Je kunt op een afstand heel scherp maatschappelijke ontwikkelingen zien gebeuren, maar wat doe je er zelf aan? Gelukkig was die Sierksma niet zo eigenwijs dat die wel even kwam vertellen hoe de kraakbeweging uit het isolement moest komen, maar toch, hij zit als linkse intellektueel ook heel geïsoleerd op z'n studeerkamertje en wat hebben wij aan zijn geïsoleerde uitspraken? Thuisgekomen hebben we geprobeerd de redenering van hem op een rijtje te zetten en zijn we gaan schrijven.

Centraal in het boek van Sierksma staat de 'autoritaire staat'. Volgens hem bevinden we ons in een overgangsfase naar een nieuw staatstype, 'het autoritair etatisme'. Dit type staat breekt niet formeel met de parlementaire democratie, het gaat eerder om een geleidelijk proces waarin de parlementaire vormen blijven functioneren, maar hun politieke betekenis grondig gewijzigd wordt. Het 'autoritair etatisme' bestaat in de combinatie van parlementarisering en repressie, die slechts kan functioneren als de repressie steeds een brede ondersteuning (legitimatie) onder de bevolking vindt. Parallel daarmee vindt in de officiële ideologie een uitholling plaats van het idee van 'plichten' van de staat tegenover burgers. De benodigde brede ondersteuning onder de bevolking wordt via het mechanisme van de (externe) vijanden verkregen (buitenlanders, krakers, russen) (6). De meest opvallende zinsneden uit het boek van Sierksma zijn: "*Het 'militaire' aspekt domineert de kraakbeweging*". "*In de kraakbeweging vindt een substitutie (=vervanging) van politiek door geweld plaats.*" (7).

Sierksma bleek ons te prikkelen om zelf verder te komen in de geweldsdiskussie, waarvan al zo vaak gekonstateerd wordt dat die niet meer verder komt. Bij de

Luyk blijkt dat geweld en de rellendiskussie, vaak over hoe we ons (moeten) organiseren en met elkaar omgaan gaat. Het oude verhaal van de zielige krakers die met hun rug tegen de muur staan en geweld gebruiken onder de leus: "We kunnen niet anders", blijkt nog bij onszelf, noch bij de buitenwereld er meer in te gaan. Volgens ons moeten we dan ook de fundamentele uitgangspunten van onze organisatie en argumentatie veranderen omdat 1983 gewoon niet meer 1980 is.

geweld als afschrikking?

"Waarom wij recht hebben op gewelddadig verzet: we hebben vaak geen ander middel om voor onze woning en onze levenswijze op te komen dan door geweld." Aldus de persgroep Lucky Luyk in de Groene van 10-11-'82. Is het zo dat geweld een voldoende afschrikkingseffekt heeft om andere panden te behouden? Met geweld alleen hebben we nog nooit iets gewonnen. De politieke effecten leverden tot nu toe wel de nodige resultaten op. Niet alleen wij gebruikten geweld om bepaalde effecten (behoud van panden) te bereiken, ook de overheid kent deze taktiek. Zeker met de Luyk werd het staatsgeweld ingezet, niet allereerst om de Lucky Luyk te ontruimen, maar voornamelijk om ons kapot te maken, ons te isoleren. Ons geweld had geen 'afschrikwekkend' effect op andere, dreigende ontruimingen. Integendeel. In 1980 was de afschrikkende werking van koninginnedag voldoende voor de gemeente om tot aankoop van een tiental panden over te gaan. In januari 1981 waren er 2 panden met een ontruimingsvonnis op basis van een anonieme foto-dagvaarding; het eerste pand, Prinsengracht 715 werd na dagenlange straatbarrikades door een enorm ME-leger ontruimd. Door dit verzet startte de gemeente voor een ander pand, Keizersgracht 721 (ook mevr. X) een aankoop-procedure waardoor dit pand

behouden is gebleven. Nu, na de Luyk, denderde de ontruimingsmachine tijdens de No-Toestand verder, met de ontruiming van de Paula Pot en de Binnespiegel de volgende dag tot een hele reeks ontruimingën in november en december (o.a. Nwe Herengracht 10, Biesboschstraat tot aan Vondelstr.36). Ondanks het feit dat er volgens velen onder ons bij de Luyk een nieuwe geweldspiek bereikt is (zoveel mensen op straat, zoveel schade) blijkt dit averechts gewerkt te hebben. Door de noodtoestand, het demonstratieverbod en de aanvallen op Vrije Keyser radio en t.v. werd het onmogelijk gemaakt dat de verontwaardiging bij sympatisanten tot uitdrukking kon komen. Alleen dinsdagnacht konden we even de straat op (en met sukses). Zo vond er een 'dubbele isolering' plaats; voor mensen die zich op straat verzetten en voor mensen die hun woede in demonstreren wilden uiten. Dat kon pas op zondagmiddag en ook toen provoceerde de politie op alle mogelijke manieren om een konfrontatie uit te lokken. Op grond van de ervaringen is het gebruik van geweld voor de verdediging van onze panden door ons steeds meer gepresenteerd als een noodzakelijkheid. Daardoor leek het er soms op dat geweld tot ons enige aktiemiddel was geworden. Natuurlijk is dat niet de realiteit, maar het gezicht van 'de beweging' zowel naar buiten als naar binnen toe wordt wel door dit 'monopolie van geweld' als het aktiemiddel van de kraakbeweging bepaald. Denk maar aan de affiches met 'kom knokken in Zuid', 'Luyk schaakmat', 'Doe meer saboteer' en onze leus: 'Luyk ontruimen=oorlog'. Het is niet alleen dreigende stoere taal; het wordt zelfs gezien als een oplossing voor onze verminderde onderlinge solidariteit. Zo vertelde Benjamin aan de Haagse Post (8) een week voor de ontruiming: "*Eigenlijk prima dat ze gaan ontruimen, in één klap winnen we alles terug wat we de afgelopen 2 jaar aan onderlinge solidariteit hebben verloren*". Maar wat is dan nog onze inzet als je aanstuurt op een rel, i.p.v. via akties een ontruiming probeert te voorkomen? Natuurlijk was het verbitterd antwoord, na maan-

den verdedigen maar het ging er toch om dat de bewo-
nersters op de Luyk konden blijven wonen? Wij kunnen
ons niet neerleggen bij die noodzakelijkheid van ge-
weld, net zo goed als we ons er niet bij neerleggen dat
de pers ons kapotschrijft (9) en Einstein-tv kritiek-
loos aan het woord laat (10), of dat we kunnen aksep-
teren dat de PvdA het in de gemeente Amsterdam
het voor het zeggen zou hebben.

Het duidelijkste voorbeeld van geweld als enig aktie-
middel, is het optreden van het MAF geweest. Zij
wierp zich op als een aparte organisatie (fraktie)
binnen de kraakbeweging die namens ons onze tegen-
standers wel even bang zou maken en intimideren. Dit
in tegenstelling tot de oproepen van 'de autonomen'
die de afgelopen jaren gedaan zijn en die met het-
zelfde zouteloze taalgebruik wel een beroep op ons
deden om gezamenlijk op straat onze 'woede' te uiten.
Ook de MAF hoopte met haar symboliese akties een zo-
danig afschrikkings-effekt te bereiken dat GDH-wo-
ningen, de Luyk en de Binnespiegel niet ontruimd
zouden worden. Deze geïsoleerde groep bracht ook e-
norm veel angst en onderling wantrouwen met zich mee.
De MAF koos niet voor geweld als 'laatste middel',
maar als haar enige middel, wat voor meerdere doelen
te gebruiken is (kraken, El Salvador, etc.) Daarom
was de MAF niet te bediskussieren als één van de vele
initiatieven in de strijd tegen de woningnood en de
opbouw van onze eigen levenswijze. De MAF kan im-
mers niet bestaan zonder een strakke, eigen disci-
pline, intimidatie en andere aspecten van militari-
sering. Gelukkig kon de MAF 'op vakantie' gestuurd
worden maar dat neemt niet weg dat ze de strijd rond
de Luyk een tijd lang hebben kunnen verzieken in
plaats van versterken.

de autoritaire staat

Maar de hele geweldsvraag is geen interne aangelegenheid. Het immers de overheid, huiseigenaren etc. wiens belangen wij aantasten en die d.m.v. geweld ons weer rustig of kapot willen krijgen. Volgens Sierksma nu, heeft de huidige 'autoritaire staat' een vijand binnenshuis nodig omdat ze geen parlementaire democratie (meer) is, maar wel zo moet blijven funktioneren. Als rechtvaardiging van het staatsoptreden is de 'dreiging' van de russen (die de vijand buitenshuis zijn) niet meer genoeg. De angst voor 'de russen' heeft plaats gemaakt voor angst (en verzet) m.b.t. de kernbewapening en afbraak van sociale voorzieningen (incl.werk). Juist deze twee aspecten zijn het belangrijkste in de huidige staatspolitiek. Om die staatspolitiek voor de bevolking te rechtvaardigen moet er dus een andere vijand gezocht en gekreëerd worden. Het 'terrorisme' wat Sierksma liever 'politiek anarchisme' (11) noemt is in andere landen wel aanwezig als vijand-binnenshuis in de vorm van de RAF in West-Duitsland en de Rode Brigades in Italië. Hij vraagt zich af of de nederlandse staat voor haar funktioneren ook niet zo'n vijand-binnenshuis nodig heeft en of zij niet bezig is deze te produceren/provoceren. (12) De kraakbeweging kan, volgens hem het 'rekruteringsveld' voor het polderterrorisme/stadsguerilla van Nederland worden. Maar waarom nou juist de kraakbeweging, vroegen wij ons af. Volgens Sierksma omdat die het best te kriminaliseren lijkt, omdat:

1. krakers zich 'verdedigen', ook wanneer er 'politiek' verloren is.

2. krakers vaak buiten officiële maatschappelijke circuit circuits vallen (half illegaal, weinig in politieke partijen, vakbonden etc.)
3. veel krakers ook actief bij de Anti-Kernenergie-Bewe-

ging, munitietrein-akties, Onkruid etc. betrokken zijn en daarbij ook het staatsgeweld tegenkomen. Het gevolg hiervan zou zijn dat onder krakers groepjes volledig verbitterde personen gaan ontstaan, die alleen in terror-isme nog een uitweg zien/ tot terrorisme te provoceren zijn. Maar de grap is nu juist dat de staats-politiek in Nederland niet alleen repressief is, maar ook bepaalde eisen inwilligd. Het gevolg van deze 'dubbele' politiek is, dat elk verzet opgesplitst dreigt te worden. Zo dreigt 'de kraakbeweging' steeds opgesplitst te worden door zaken als aankoop, legalisatie van GDH-woningen, tijdelijke verhuur etc. Op dit verschillende staatsoptreden (legaliseren én marginaliseren) wordt dan ook verschillend gereageerd en zo komt er een groep binnen de kraakbeweging alleen te staan, die heel verbitterd gaat reageren omdat ze al zo vaak hard zijn aangepakt. Zo kan je dus van een afstandje onze geweldsdiskussie (b.v. over de Luyk en het MAF) bekijken als een gevolg van overheidsgeweld dat tot doel heeft dat sommigen van ons geen ander antwoord meer zien dan het gewapend verzet. Voor Italië kwam Sanguenetti tot dezelfde analyse over de staatspolitiek m.b.t. tot de Rode Brigades (13). Sierksma presenteert het nadrukkelijk niet als een komplottheorie, waarin de politie het MAF betaalt, maar als een gevolg van de (schijnbaar tegenstrijdige) bewuste politiek van isoleren en legaliseren. De kunst voor ons is nu de verscheidenheid aan aktievormen te blijven bediskussieren om te voorkomen dat zo'n geïsoleerde groep als het MAF ontstaat, zonder echt iets van onze radikaliteit op te geven en zonder het onderlinge wantrouwen te vergroten, zodat we niet te splitsen zijn. Maar ja, de onderlinge verschillen in de kraakbeweging zijn best groot en als steeds minder mensen aktief zijn, zoals bij de Luyk het geval was dan wordt de kans op een geïsoleerde groep binnen de kraakbeweging steeds groter.

niks signaalfunctie

Volgens Sierksma overheerst het militaire aspekt binnen de kraakbeweging omdat ze zich alleen op het nivo van de verdediging (via de 'tam-tam-van-de-jungle') als eenheid presenteert. Maar wat moeten we met zo'n konstatering? Het gaat niet in op wat we te verdedigen hebben en hoe we ons verdedigen. Onze inzet kan door niemand tot verdediging of geweld gereduceerd worden. Gemeenschappelijk hebben we dat we in kraakpanden wonen, een bepaalde levenswijze ontwikkelen en dat we ons ook willen verdedigen (bedreiging van één is bedreiging van allen), maar hoe we dat doen is voor iedereen verschillend. *"Als het zo doorgaat ziet het er naar uit dat binnen afzienbare tijd het grootste gedeelte van de kraakbeweging zal zijn opgerold"* schreef Geert Mak in de Groene van 20 oktober van '82. Hoewel deze paniek reactie nogal overdreven bezorgd overkomt, is de angst dat we eens 'opgerold' zullen worden

best wel aanwezig, zeker na de Luyk. Berlijn is dan het afschrikwekkende voorbeeld. Al vanaf mei '81 komt er geen pand meer bij. Het aantal panden is gezakt van 160 naar 90. Maar wat doe je met zo'n defensief waar je inzit? Je kunt niet een eigen leven opbouwen wanneer je je konstant (moet) bezig houden met de verdediging van je eigen pand of permanent op bedreigde panden moet afgaan. Maar de lijst van bedreigde panden wordt voorlopig niet kleiner, eerder groter, zeker als er telkens nieuwe panden bijkomen. Het hele verhaal van kraken begint bij iedereen met een dak boven je hoofd, de krankzinnig hoge huren, kortom de woningnood. Walter ETTY ontkent die woningnood botweg (14) en probeert het voor te stellen dat kraken een vrije keus is, en een goede manier van tijdsbesteding, voortkomend uit het 'Ik-tijdperk' ("zelf je zaken regelen"). Echt grof, zoals hij ons verwijst naar de leegstaande flats in de Bijlmer, dat we daar wel kunnen, maar niet willen wonen. Natuurlijk vraagt hij zich niet af waar al die leegstand en speculatie in Amsterdam vandaan komt, dat het een resultaat is van zijn eigen beleid van bv hele hoge huren. Maar het kraken houdt niet op als je binnen zit en je huis verbouwd hebt, velen kiezen ervoor om daarna binnenshuis ook met andere dingen bezig te gaan. Een heel netwerk van bedrijven, werkplaatsen, oefenruimtes, winkels, theaters etc. is binnen de kraakbeweging ontstaan. Die zijn er niet gekomen uit verveling maar omdat we genoodzaakt zijn zelf initiatieven te ontplooiën (in de buurt bv.), omdat we niet om werk gaan zeuren bij het arbeidsburo, maar zelf aan de slag gaan. Zo is de kraakbeweging verbreed en verdiept. Maar die initiatieven kunnen alleen bestaan door onderlinge samenwerking van krakersters en door samenwerking met niet-krakersters. Een drukkerij of een kreche is niet alleen een belang van de betrokken krakersters, maar ook van de hele buurt en de stad. De meeste initiatieven zijn dan ook niet exclusief op krakersters gericht en dat is maar goed ook want steun

van buiten hebben we hard nodig. Een logies gevolg van al die bedreigingen zou zijn dat we in onze schulp zouden terugtrekken (het mechanisme van geïsoleerd worden en jezelf isoleren) maar dan kunnen we ook niet meer verwachten dat andere mensen onze 'subkultuur' komen verdedigen.

En zo ziet Walter Etty dat ook graag, we hebben volgens hem onze signaalfunctie wel gehad, die krakers kunnen nu alleen nog maar met geweld antwoorden, nou dan is hun spel voorbij. Subkultuur prima, maar daar hebben de amsterdammers niks aan, dan is het panden ontruimen, inclusief subkultuur ook geen probleem meer voor ze.

zig-zag '80

Sommigen, waaronder Sierksma, beweren dat het isolement waarin we nu schijnen te zitten, komt doordat we geen hechte politieke organisatie zijn. Maar dat is de kraakbeweging nooit geweest, ook niet toen je wat minder hoorde dat we minder geïsoleerd waren. Stedelijk is de samenhang steeds minder geworden. Dat is op zich niet eens een groot probleem, maar bij de Luyk was de kraakbeweging pas present toen het te laat was, namelijk op straat na de ontruiming. Vergeleken met enige jaren geleden neemt het kraken zelf steeds minder energie/aktiviteit in binnen de 'kraakbeweging'. Mede daardoor wordt het toch al reagerende karakter van de kraakbeweging, op initiatieven van eigenaren en de overheid, nog verder versterkt. De Luyk was een symbool van velen, maar een aktiviteit van weinigen geweest. Telkens was het onduidelijk waar beslissingen genomen werden, door de bewoners, de buurt, of de enkelingen die stedelijk actief waren. Volgens ons werd door velen de Luyk in eerste instantie gezien als een routineklus die ge-

wonnen kon worden en het leek er soms ook wel op dat de bewoners konden blijven.

Toch waren er ook 'nieuwe' aanzetten in de Luyk-aktie. Zo wist, voor het eerst, het SPOK direkt onderhandelingen tussen bank en gemeente los te maken. De onderhandelingen tussen de gemeente en Lüske, die rond de jaarwisseling van 81/82 gevoerd waren, zaten daarna volledig klem. Door onthullingen over de onderwereldpraktijken van Lüske, de rol van de RABO-bank bij de speculatie rond de Luyk en een aantal akties bij de RABO-Halfweg moest deze bank in juli '82 toezeggen om in kontakt te treden met de gemeente over de verkoop van de Luyk. Ook het initiatief van de bewonersters, na de uitspraak van het Haagse Gerechtshof, om met de gemeente te gaan onderhandelen was nogal 'nieuw'.

Maar deze 'nieuwe aanzetten' vielen weg zodra de ont-ruimingsroutine van de stedelijke kraakbeweging op-gang kwam. Bij de prikakties werd een rare zig-zag-koers gevaren met als wekelijkse thema's: RABO, Polak, Etty, knokploegen, toeristen, de CPN en natuurlijk de 'sociale bestemming'. Van bijna al deze thema's zijn wel affiches gemaakt, vaak geplakt in grote delen van de stad. Maar dat was het dan wel. Terwijl elk van deze thema's een veelheid van ideeën, akties, diskussies, etc. op gang had kunnen brengen. Geen van de thema's werd uitgewerkt en de persverklaringen waren ouderwets saai, net als de middelen waar bij prikakties naar gegrepen werd. Zo werd het draaiboek uit 1980 uit de kast gehaald en uitgevoerd. Vele vragen die bij de Luyk naar boven kwamen hebben we bij de Luyk afgedaan met de antwoorden uit 1980 en daardoor hebben we ons niet verdiept in het veranderde politieke klimaat van nu. Als het enige politieke drukmiddel waarin we nog geloven het dreigen met rellen is, dan leggen we onszelf de hele 'zwarte helmen kultuur' op. Maar onze beweging is breder, kent veel meer mensen en aktievormen. Met zo'n veelzijdigheid moeten we toch op z'n minst aan zowel de niet-aktieve-krakersters, als 'de bevolking'

duidelijk kunnen maken dat 'de Luyk overal is', dat huurdersters op gezette tijden ook met knokploegen te maken krijgen, om maar wat te noemen. Als het ons niet lukt om voor de ontruiming de meeste krakersters te mobiliseren, wat verwachten we dan van niet-krakersters? De grote persgroep en de huis-aan-huis-krant kwamen 3 maanden te laat. Blijkbaar reageerden we bij een dreigende ontruiming op een manier die het de meeste krakersters onmogelijk maakt mee te doen op welke manier dan ook aan het verhinderen van een ontruiming (tenminste zo laag dat ten tijde van de Luyk). Een pijnlijke konklusie dat de meerderheid niet (meer) actief is op stedelijk nivo. Ons lijkt dat hier alleen iets aan kan veranderen als de onderlinge verschillen en veelvormigheid van de kraakbeweging ook in de aktievormen naar buiten komen zodat de kracht van de hele beweging zichtbaar wordt (een soort veelkoppige draak misschien?).

Uit de Luyk-diskussie zoals die o.a. in bluf gevoerd is komen 3 centrale 'kwesties' naar voren: het geweld, de 'bonzen' en het sexisme. Willen we weer tot een gemeenschappelijk 'verdedigen' van bedreigde panden komen, dan zullen deze kwesties niet meteen onder tafel verdwijnen en tot echte veranderingen leiden. Veranderingen, vanaf de manier van besluiten nemen (maar door wie?), het uitdenken en opzetten van akties tot het moment dat we oog in oog staan met de politie/ME. In de praktijk zal moeten blijken of we in staat zijn tot een 'kollektieve verwerking van ervaringen' en wat daaruit rolt. Met het draaiboek van 1980 komen we in ieder geval niet ver meer. Maar hoe we het ook aanpakken, we zullen nog vaak in de situatie terecht komen dat een ontruiming onafwendbaar is. Want alle harde en zachte akties, huis-aan-huis-kranten, pamfletten-op-de-markt, adressen aan de gemeenteraad en nog 1000 andere akties bij elkaar zullen niet altijd in staat zijn om een ontruiming te voorkomen. Tot nu toe wisten we door het barrikaderen van panden te voorkomen dat deze panden op een makkelijke manier ontruimd kon-

den worden, waardoor de 'politieke drempel' om te ontruimen hoger werd en wij tijd konden winnen. In die tijd is het ons een aantal keren gelukt om panden toch nog te redden. Bijvoorbeeld door aankoop (o.a. Grote Keyser) of door de eigenaar van ontruiming te doen afzien (b.v. Singel 445). Het dreigen met rellen speelde eenzelfde rol. Maar deze tijd lijkt nu voorbij. Met een verrassingsaanval van speciaal getrainde ME worden onze barrikades in enkele minuten genomen en de rellen worden door de politie ingepland en keren zich tegen ons. De tactiek van de overheid is er nu op gericht ons zo weinig mogelijk tijd te geven om ons te organiseren en de bevolking te informeren om deze aan onze kant te krijgen. (vgl. met de tactiek van Roel de Wit bij de dumpingstransporten in aug.'82 en de ontruiming van Vondelstraat 36 in december '82).

De ontruiming zelf is nu heel bewust 'geweldloos'. Al het geweld wat daarna losbarst/plaats vindt is zo in onze schoenen te schuiven, we verdedigen immers geen pand meer. Nu is dit geen pleidooi om bedreigde panden niet meer te barrikaderen. We moeten ze het zo moeilijk mogelijk maken en daarbij kunnen barrikades een rol spelen, maar illusies hoeven we er niet meer over te hebben. Het vrijwillig opgeven van een pand betekent dat we ons 'laatste machtsmiddel' uit handen geven. Dat kan 'in principe' niet, en dus zullen we nog veelvuldig tegenover politie/ME komen te staan. Uit noodzaak (=verzet), niet om hen te gaan 'verslaan'.

kijken naar veranderingen

Bij de Luyk kwam duidelijk naar voren dat de gemeente ook sinds 1980 veranderd is. Ons verhaal dat ze geen woningen bouwden en dat 'wij' meer woningzoekenden onderdak hielpen, gaat niet meer op. Een enorme nieuwbouwstroom is opgang gekomen. In sommige buurten, zoals de Jordaan, Nieuwmarkt en Kinkerbuurt verrijst het ene nieuwbouw-blok na het andere. Alles in de huursektor. Voor het grootste deel bestaande uit kleine woningen. Het wereldje van huizenspekulanten, projektontwikkelaars en andere onderwereld is ook niet meer hetzelfde. Een aantal van hen is, ook door ons optreden, failliet gegaan en/of in de bak terecht gekomen. We zien nu zelfs projektonwikkelaars die hun bezit voor een prikkie aan de gemeente verkopen met als voorwaarde om 'sociale woningbouw'opdrachten te mogen uitvoeren (bv. Houtman en van Wijnenkomplex aan de Prinsengracht/Rozenstr.).

Door de economische crisis zullen eigenaren een groter ekonomies belang krijgen bij ontruiming. Aan de andere kant kun je je voorstellen dat de kraakbeweging

door de economiese krisis een beter 'perspektief' krijgt. Steeds meer mensen worden werkeloos, de uitkeringen worden lager, de overheid is steeds minder in staat om goedkope huisvesting te realiseren en de mogelijkheden om bedrijfspanden te kraken worden ook steeds groter...

Om als 'beweging' verder te kunnen zullen we de veranderingen om ons heen goed in de gaten moeten hebben en zelf ook in staat zijn om nieuwe manieren van optreden te ontwikkelen. De belangrijkste kracht tegen de woningnood is niet meer de kraakbeweging. Maar geen nood, nu de gemeente deze positie heeft overgenomen wil ze echter ons verder terugdringen en heeft bij de Luyk in dat opzicht de konfrontatie bewust gezocht en gewonnen. Wij hoeven niet met hen te concurreren. Prima dat ze bouwen (het is alleen onbetaalbaar). Onze kracht blijft dat we wel heel concreet de speculatie bestrijden, en dat doet de gemeente nog steeds niet. En wat ze helemaal niet kunnen doen, dat is de opbouw van eigen woon- en leefwijzen die in de officiële woningbouw nog steeds vrijwel onmogelijk is. (eigen beheer, groepswonen, bedrijven in je huis etc.) Dat kraken meer is dan wonen alleen blijft onze inzet die we naar buiten duidelijk moeten maken, willen we niet opgerold worden. Sluiten we ons verder op, dan rollen we onszelf op. Wanneer we tegen knokploegen niets meer weten te verzinnen dan het spannen van kippegaas, dan kruip je in je huisje en iedereen kijkt toe hoe je ontruimd wordt. De beweging moet niet dicht gelast maar opengebrouwen worden.

jaap & geert

Interview met de huidige bewoners van de Lucky Luyk

Op 14 januari brachten we een bezoekje aan de nieuwe bewoners van de Luyk. We waren wel benieuwd hoe 't er na de verbouwing uit zou zien, wie er woonden en hoe ze er in gekomen waren.

We wisten dat de bovenste drie verdiepingen al bewoond waren en op de benedenverdieping waren ze met de verhuizing bezig. Op de gok belden we aan bij 3 C, de tweede etage. We vertelden dat we een boekje over de Luyk aan het maken waren en vroegen of we even binnen mochten komen. Tot onze verbazing mocht dat ook inderdaad. Naarmate we de trappen opklommen werd onze verbazing steeds groter: er was heel veel verbouwd, alleen de hal beneden en de trappen waren nog precies hetzelfde.

Het bleek dat we op bezoek waren bij meneer en mevrouw van Leeuwen en hun zoontje. Naar aanleiding van onze verbaasde blikken en opmerkingen als: "Gôh, wat is het hier veranderd", vroeg mevrouw van Leeuwen: "Jullie zijn toch niet die mensen die hier gewoond hebben, he?". Toen dat wel zo bleek te zijn antwoordde ze met een: "Nou, dan heb ik jullie nog wel wat te zeggen! Jullie hadden er wel een ontzettende puinhoop van gemaakt hier! Zonde van al dat teakhout waar al die onzin op gekalkt is en dat marmer, helemaal volgeklad, zoiets doe je toch niet! Ze zijn nu nòg bezig de troep er af te krabben. Er zaten ook wel een paar leuke dingen bij, dat is waar, ik heb zelfs twee van die spreuken overgenomen in steno, die vond ik zo leuk dat ik ze wel wilde bewaren, leuk voor later!" Ze wist niet meer welke het waren, maar ze wilde ze wel een keertje voor ons opzoeken. Ondertussen kregen we thee en koffie, met koek.

Zij: *Wil je niets in je koffie? Koffie striptease, dus. Ja zo noem ik zwarte koffie altijd.*

Ellen: *Wat voor mensen wonen hier nu verder?*

'T zijn allemaal Amsterdammers, behalve op de bovenverdieping, dat zijn Finnen, maar die wonen en

werken hier al jaren. Het benedenhuis, dat is een medische urgentie uit Zuid, de eerste etage een sociaal werkster hier uit de buurt; wij komen uit een sloopwoning uit Oost, die in augustus geloof ik tegen de vlakke gaat, daar zitten nu jonge mensen in die helemaal niets hebben. En op de derde etage daar zit dat Finse gezin dus, ook woningzoekenden.

Hij: Echte sociale woningbouw dus. We zijn er erg blij mee. En we zitten hier al vanaf 18 december. Die mensen hebben dag en nacht doorgewerkt, ook in de weekends. Ze hebben etage voor etage af gemaakt en zodra er één af was moesten de nieuwe bewoners erin. We hebben hier wel 'n tijd in de rotzooi gezeten. Al die stoftroep, zodra er een deur of raam open ging kwam al dat stof weer binnen. En dan die moddertroep buiten.

Arjen: Het is hier wel veranderd, allemaal muurtjes en deuren weg en op andere plaatsen er weer bij en de brandtrap is weg.

Hij: Ja, hier was haar slaapkamer (Slis) en hiernaast was de badkamer, daar is nu de keuken. Hierachter is onze slaapkamer en daarachter de zit/slaapkamer van onze zoon. Maar de andere verdiepingen zien er weer allemaal anders uit. Ik vind 't grandioos, wat de gemeente hier gedaan heeft, dat 4 mensen hier tegen een redelijke huurprijs kunnen binnenkomen.

Arjen: Op hoeveel is de huur uitgekomen?

Hij: Nog geen 500 gulden in de maand. Iedereen die 't ziet schat 't op 800, maar ja, 't is sociale woningbouw, he, dan heb je zo'n puntensysteem. Alles wat ze hier ingebouwd hebben is standaard-uitvoering.

Arjen Zijn jullie nooit bang geweest voor represailles?

Hij: Nee, nooit, want ik weet dat krakers, of in ieder geval de achterban, echt wel een beetje doordenkt en dat nooit zal propageren. Na alles wat ik zo over krakers gehoord en gelezen heb weet ik dat er wel zo'n beetje een intellectueel achter zit.

- Ellen:** Eén intellectueel? Ik denk dat iedereen die in een kraakpand woont er wel over nadenkt.
- Arjen:** Als ik elke dag de Telegraaf zou lezen, zou ik nog bang van mezelf worden.
- Hij:** Oké, maar ik ben niet bang voor krakers en de andere mensen hier in huis ook niet. Ik vind 't echt uniek dat ik hier kan wonen en daarom ben ik ook zo blij dat die andere panden zoals 't NRC Handelsblad en de Grootte Keyser dezelfde bestemming krijgen.
- Ellen:** Nou, die panden zijn bestemd voor jongerenhuisvesting, voor de mensen die er nu in wonen.
- Hij:** Ja en ik vind dat ook erg fijn voor die mensen.
- Zij:** Iedereen zei ook van: "Gaan jullie dáár wonen?" "Ja!" De één zei: "Zijn jullie niet bang?" en de ander: "Gôh, wat leuk, zo'n mooi pand, echt wat voor jullie!"
- Hij:** Je hebt geen adreswijziging nodig, je zet erop: Lucky Luyk, Amsterdam, en het komt altijd aan. Ik zou nog wel een borreltje van je lusten.
- Zij:** Van mij speciaal?
- Hij:** Ja, van jou smaakt 't veel lekkerder, dat weet je toch.
- Ellen:** Bent u hier ook vlak na de ontruiming geweest?
- Hij:** Nee, ik zou niet eens weten wannéér 't ontruimd is. Ik ben hier wel even langs geweest en heb 't gezien. Ongeveer 50 containers met troep gingen eruit, een echte puinhoop was het. Ik weet dat er na ontruiming een week lang ME in gezeten heeft en daarna bewakingsdiensten.
- Ellen:** Die demonstratie kwam hier ook nog langs (na ontruiming Vondel 36), wat vond u daar van?
- Hij:** Nou dat waren geen krakers! Achterin liep geloof ik wel een groepje goeie krakers, maar de rest... het leken wel van die F-siders.
- Arjen:** Ik liep wel mee hoor.
- Hij:** Ja ja dat mag wel hoor, maar ik vind als ze op een gegeven moment gaan schreeuwen van huurlingen...
- Ellen:** Ja maar dat komt voort uit woede en het is niet persoonlijk tegen u gericht. Ontzettend veel men-

sen zijn heel lang met de Luik bezig geweest om het pand te behouden voor jongerenhuisvesting, om te zorgen dat die knokploeg er niet in terugkwam...

Hij: Ja, maar dat is nu verleden tijd, 't pand heeft nu zijn bestemming gekregen.

Zij: Kraken: 't is niet helemaal goed te praten, maar àch 't kàn. Maar wat er omheen gebeurt, die relenschoppers die er niets mee te maken hebben, dat is helemaal fout.

Ellen: Dat zijn voor 't grote deel toch ècht krakers, hoor.

Zij: Maar je maakt mij niet wijs dat die jongens die hier donderdagavond langskwamen (tijdens Vondeldemonstratie) allemaal krakers waren.

Ellen: Jawel hoor, de meeste wel.

Zij: Jochies van 15, 16 jaar die met stenen gooiden? Ze konden toch zien dat 't nu bewoond was! Dit is toch ook geen pand om door jongeren te laten bewonen, dan hadden ze er allemaal kleine hokjes in moeten bouwen. Ik ben erin geweest toen Slis-Stroom d'r kantoor hier nog zat, maar ik vond 't niet geschikt als woning voor jeugd. Niet dit soort kolossale kamers, maar kleine flatjes. In de Bijlmer staan hele flatgebouwen leeg...

Ellen: Wilt ú daar dan wonen?

Zij: Neeneenee, maar er zijn genoeg mensen die daar kunnen wonen.

Hij: Wij hebben altijd al hier willen wonen, in deze buurt, Jan Luyckenstraat, Paulus Potterstraat...

Zij: Ik ga hier nooit meer uit! Alleen met m'n benen naar voren...

Vier Handen op één Luyk

Ondanks het gebrek aan medewerking van de 'godfather' der vaderlandsche geschiedschrijving en ex-radio piraat Dr. Loe de Jong, schreven we flux naar deel II toe van "Het koninkrijk der Nederlanden tijdens de 'Lucky Luyk' 1981-82".

Door een klein rekenfoutje van de uitgeverij bleken we plotseling aan 400 bladzijden tekst te zitten. Besloten werd om twee delen uit te geven.

De selectie van artikelen voor deel I en II was vrij willekeurig. Als criterium hebben we aangehouden dat op zichzelf staande, min of meer afgeronde stukken met een wat algemenere inhoud (dus ook los van het Luyk gebeuren te lezen) in deel II zouden moeten komen. Strikt genomen was dit eigenlijk onmogelijk omdat alle artikelen zijn geschreven met de Luyk als vertrekpunt.

Uiteindelijk hebben we voor deel II de volgende onderwerpen gekozen:

- *Notarissen*: Slis-Stroom en andere korrupte kollega's, de voordelen van het notariswereldje, enz.
- *Banken*
- *Rol van de CPN*: 'geautoriseerde' analyse van het reilen en zeilen van de kameraden door de jaren heen en in het bijzonder bij de Luyk.
- *Noodtoestand*: het fantoom van de politiestaat.
- *Media*: niet nòg een analyse maar een oproep de burgerlijke media te negeren en eigen media te starten en/of te verbeteren.

En verder werkten dezelfde mensen mee en deden weer alles. De druk werd deze keer echter verzorgd door LUNA.

IS ER NOG VRIJ DRUKWERK NA DE LUYK ?
ALTERNATIEF SIRKWIETJE

-Drukkerij DE BRANDWEERVROUW, De Brandweer Prinsengracht
237, tel. 020-273340, of Coby 768567 of Bertie 726048
Amsterdam.

-Koöperatieve drukkerij DRAAK UA, ook voor stencilen en
kopieëren: STENCIKRIET (vragen naar Rens, Els of Joeke).
Hommelseweg 94 Arnhem, tel. 085-424025

-Uitgev-rij HAKTOL, Postbus 1252 Nijmegen, tel. 080-
229838

-Kollektieve Drukkerij DE KLOOF en vrouwenkollektief
DE KLOOF, Kloveniersburgwal 86 Amsterdam.

-Uitgeverij LONT, Postbus 1823 Amsterdam, tel. 020-
849913

-Drukkollektief LUNA, 2e Kostverlorenkade 103 Amsterdam,
tel. 020-128160

-Drukkerij DE RADDRAAIER, van Ostadestraat 233 B Amster-
dam, tel. 020-730578

-Uitgeverij RAKET, Postbus 63003, Rotterdam.

-Drukkerskollektief SALSEDO, de vriend van Sacco en Van-
zetti, Liniestraat 72 Breda, tel. 076-872464

-Drukkerij SANSEVERIA, Visserstraat 18 A Eindhoven, tel.
040-431150

-Koöperatieve Drukkerij TUYL UYLENSPIEGEL UA Stations-
straat 4 Alkmaar, tel. 072-154015

HET WORDT WEER **GOT**

tussen ons

95.5 fm ZA 13-21 UUR

TEL.
162641
vr 12-18 uur
za 13-21 uur

POSTBUS
11200

dieper, gladder, gevoelloos
in één masserende beweging

AMSTERDAM - Burgemeester Polak van Amsterdam maakt een zelfverzekerde indruk. Zijn reis naar Amerika; zijn terugkomst maandag en de ontruiming van de Lucky Luyk hebben geen sporen nagelaten. De kritiek die van veel kanten is gekomen op het feit dat hij noodverordeningen uit de gemeentewet heeft gebruikt om de stad rustig te kunnen houden, hebben geen indruk op hem gemaakt. „Laat die critici maar eens zeggen wat er dan had moeten gebeuren. Tjonge, tjonge, wat is het makkelijk om alleen te zeggen wat niet had moeten plaatsvinden.”

AMSTERDAM — De kraakbeweging van Amsterdam maakt een zelfverzekerde indruk. Haar reis naar Berlijn en Zürich; haar terugkomst maandag en de ontruiming van de Lucky Luyk hebben geen sporen nagelaten. De kritiek die van veel kanten is gekomen op het feit dat zij het gebied in de kortste keren had herschapen in een chaos door met bergen straattegels en -stenen barrikades op te werpen, heeft geen indruk gemaakt op de kraakbeweging. „Laat die critici maar eens zeggen wat er dan had moeten gebeuren. Tjonge, tjonge, wat is het makkelijk om alleen te zeggen wat niet had moeten plaatsvinden”.